

ทางทิศ

คณะนายทหารสัญญาบัตร
รุ่น ๒๕๖๕

พิธีมอบบรรณาธิการในทางราชการ

คุณทิพย์ สุทธิสารบรรณ

ณ เมรุวัดพระศรีมหาธาตุพระนคร
วันที่ ๒๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๒

วันที่ 4/11/34
เลขทะเบียน 0804
เลขหมู่ ๐๘
๗ 4647 2503

ทางทิศ

พลอากาศโท ร.ร. ท.ร. ท.ร. ท.ร.
มอบให้ห้องสมุดรัฐสภา

คณะนายทหารสัญญาบัตร
รุ่น ๒๕๐๕

พิมพ์เมื่อบรรณการในการมาปชกิจข

สมบัตินี้ห้องสมุดรัฐสภา
ทางทิศ สุธงษารณณ

สมบัตินี้ห้องสมุดรัฐสภา
ณเมรุวัดพระธรรมมหาธาตุพระนคร

วันที่ ๒๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๒

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961129414

คำนำ

ตามที่คณะนายทหารสัญญาบัตรรุ่น ๒๔๖๕ รวบรวมกัน โดยมี พล.ต.อ. ไสว ไสวแสนยากร เป็นผู้เริ่มการจัดพิมพ์หนังสือเรื่องทางทัพขึ้น เพื่อเป็นบรรณาการ แก่ผู้ให้เกียรติมาในงานฉาปนกิจศพภรรยาของข้าพเจ้า นั้น ข้าพเจ้ารู้สึกขอบคุณ และปลาบปลื้มยินดีในกุศลศรัทธาอันดี ของนายทหาร เพื่อนร่วมชุดเดียวกับข้าพเจ้า เป็นอย่างยิ่ง

ความจริงภรรยาของข้าพเจ้า กับนายทหารชุด ๖๕ มีความรักใคร่สนิทสนมกันยิ่งกว่าญาติเสียอีก เห็นอกเห็นใจกัน ร่วมสุขร่วมทุกข์กันในยามยาก ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ตามมีตามเกิด โดยเสมอหน้า สุดแต่โอกาสจะอำนวยให้ มิได้มีความเหน้อยหน่ายเลยแม้แต่น้อย ข้าพเจ้ากล้ารับรองได้ว่า ภรรยาข้าพเจ้า มีเลือดหูก้า เต็มร้อยเปอร์เซ็นต์แน่นอน !

อานิสงส์ ซึ่งพวกเราได้บำเพ็ญประกอบขึ้นนั้น หาก
 วิญญาณของแม่ทิพย์ ภรรยาข้าพเจ้าจะชังทราบ ด้วยญาณวิ
 ไตรก็ตาม คงจะเบียดเบียนปฏิบัติปรามิโทษผู้ผิดอย่างนัก ข้าพเจ้า
 จึงขออุโมทนาด้วย ในกุศลเจตนา แห่งความศรัทธาอันแรง
 กล้าน หกประการ.

WABEN

E. E. Anderson

(สุทธิ สุทธิสารวรรณกร)
รองผู้อำนวยการทหารบก

รัตนานภาคล
เกหาศน์ค็อบุตร์ชาย
บรรจถรณ์สมรภร
กลางที่ประชุมมวล

ศศิรัตน์ประภาพราย
ศิริรัตน์อุดมสงวน
—ยารัตน์ภิรมย์ควร
ชนะปราชญ์เป็นรัตนา

พระราชนิพนธ์ ร. ๕

คำปรารภ

เนื่องด้วย พล.อ. สุทธิ สุทธิสารณกร เจ้าภาพ กำหนด
การณานกิจศพ คุณทิพย์ สุทธิสารณกร ภรรยา ณ เมรุวัด
พระศรีมหาธาตุ ในวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๐๒ นี้ ข้าพเจ้ากับ
คณะนายทหารรุ่นเดียวกัน คิดเห็นว่า เจ้าภาพ เป็นนายทหาร
รุ่น ๒๔๖๕ ด้วยกัน และคุณทิพย์ ก็เป็นที่รักใคร่เคารพ
นับถือของเพื่อนร่วมรุ่นอยู่เป็นอันมาก ควรจะได้จัดทำ
หนังสือสักเล่มหนึ่ง โดยเฉพาะเพื่อพิมพ์แจกเป็นอนุสรณ์
บรรณาการ แก่บรรดาผู้ที่ได้เกียรติมาในงานณานกิจศพด้วย
ความคิดนี้ผมได้ปรึกษารองแล้ว ร่วมกันเป็นเอกฉันท์ โดยจะ
พยายามร่วมมือกันเขียนขึ้นตามแต่จะได้อ เช่นเดียวกับหนังสือ
ความหลัง ที่พวกเราจัดทำเมื่องานศพ พล.อ. เดช เดช
ประดิษฐ หนังสือเล่มนี้ ให้ชื่อว่า ทางทิพย์ ไม่ใช่ทางเทวดา
แต่เป็นทางของคุณทิพย์ ที่ได้สร้างคุณงามความดีไว้ให้ปรากฏ
แก่โลกมนุษย์ เมื่อท่านยังมีชีวิตอยู่ เพื่อเป็นอนุสรณ์แก่ยุวชน
บุตรหลานรุ่นหลัง ได้ยึดถือเป็นแบบอย่างที่ดีสืบไป อนึ่งเกรงว่า
ขนาดเล่มหนังสือ จะน้อยเกินไป จึงได้แทรกสิ่ง
ละอန်พันละน้อย ซึ่งเห็นว่า เป็นทางทิพย์ไว้ตามสมควร

หากหนังสือนี้ จักเป็นประโยชน์ แก่ท่านผู้อ่านอยู่
บ้างแล้ว ข้าพเจ้าขอประมวลกุศตบุญราศี ร่วมกับความเจตนาดี
ของคณะนายทหารสัญญาบัตรรุ่น ๒๔๖๕ ที่ได้บำเพ็ญประกอบ
อานิสงส์นี้ อุทิศแด่ คุณทิพย์ สุทธิสารณกร ผู้ซึ่งได้จากไป
สู่ปรโลกแล้ว หากท่านจะทราบด้วยญาณวิถิต ก็ขออนุโมทนา
เพื่อสำเร็จประโยชน์สมบัติ อำนาจอิฏฐวิบูลผล ในสัมปรายภพ
โพ้น ทุกประการเทอญ

อ. น.อ. ๙-๑๐๑๒๓๔๕

อธิบดีตำรวจ

จังหวัดน่าน

พฤษภาคม ๒๕๐๑

คุณทิพย์ สุทธิสารวรรณกร

ชาตะ ๒๔๔๙ - มตะ ๒๕๐๐

วันที่ / /

เลขทะเบียน

เลขหมู่

ชีวะประวัติ

คุณทิพย์ สุทธิสารณกร

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

คุณทิพย์ สุทธิสารณกร (หนูนกกัด) เป็นบุตรคนที่ ๕ ของ
ขุนไกรนารายณ์ (กรับ หนูนกกัด) กับ ม่าย หนูนกกัด เกิดที่บ้าน
ตำบลพงศาวาส อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี เมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม
๒๔๔๘ ตรงกับวันอังคาร เดือน ๑๓ แรม ๑๔ ค่ำ ปีมะเมีย ครบมีอายุ
พอสมควรแล้ว บิดา มารดา ได้ส่งไปเรียนหนังสือที่กรุงเทพฯ ณ
โรงเรียนราชินี (โรงเรียนราชินีต่าง เพราะสมัยนั้นไม่มีโรงเรียนเดียว)
แต่เนื่องจากคุณทิพย์เป็นบุตรคนใหญ่ที่เหลื่ออยู่ (หัวเป็นหญิงแต่
เล็กก่อนหน้านั้นแล้ว) จึงเป็นหัวแก้วหัวแหวนของบิดา มารดา ท่านทั้ง
สองหักใจในความคิดถึงไม่ได้ ประกอบกับสมัยนั้นยังมีความคิด
ว่าจะให้ลูกหญิงเรียนจบได้ปริญญาอย่างใด จึงเรียกกลับไปอยู่บ้าน
กับบิดามารดาที่ราชบุรี ในระยะนี้ คุณทิพย์เพ่งจะเข้าช่วยต่าง
เท่านั้น แต่ต้องทำหน้าที่เป็นแม่บ้านทั้งหมด เริ่มแต่การควบคุมการ
ทำสวนครัว การทำความสะอาดบ้านเป็นแม่ครัวเองทำหน้าที่พยาบาล
ให้แก่คนป่วยซึ่งเป็นอัมพาตครึ่งตัว ต้องอุ้มถนึ่งตลอดเวลา ต้อง
บ่อนข้าวบ่อน้ำ และยังกวาดนาคองทำหน้าที่ผู้พิทักษ์บ้านเพื่อป้องกัน
ผู้ร้ายซึ่งเด็กเล็กๆ โหม่นอัยรุกขุมอีกด้วย ในเวลาพักผ่อนไม่ว่าจะอยู่ที่
ไหนและทำอะไร จะเห็นบิดาเฝ้าหรือติดตามอยู่กับคุณทิพย์ตลอดเวลา
แม้แต่เวลาแกะเม็ดมะขามซึ่งเป็นงานอดิเรกก็จะเฝ้าจนบิดาเฝ้าหรือเฝ้า
บ่อนนวดวางอยู่บนตักด้วยเสมอ หากมีแขกมาหาข้างล่างเวลาใด
จะกระโดดลงไปได้ทันที (เพราะคุณทิพย์เป็นแบบโบราณฝากกระดาน

๓ ด้าน นอกชานอยู่กลาง) เพื่อบ่งกันขับไล่พวกหัวอะไร
ฉนั้นจะเห็นได้ว่าแม่ยายยังน้อยอยู่ ก็มีได้ความสบายเช่นลูกหญิง
ค่อนเขา ต้องทำนาทำไร่แม่เรือน ทำนาทำไร่ยาบาดและนาทำ
พ่อบ้านเช่นชายออกต่างคอกอีกด้วย (พี่ชายมารับราชการและเรียนที่
กรุงเทพ ฯ หมด) ประกอบกับบุคลิกลักษณะของคุนทิพิยซึ่งมีรูป
ร่างลักษณะอยู่ในเกณฑ์งาม วาจาเด็ดขาด ตัดสินใจเร็ว ใจคอเผื่อ
แผ่โอบอ้อมอารีแก่คนทุกคนและเป็นนักต่อสู้เคียงบ่าเคียงไหล่กับผู้ชาย
ขนาดนักเถรหัวไม้โต จึงเป็นที่เคารพรักและเกรงขามของคนในตำบล
นั้นทุกชน

ด้วยบุพเพสันนิวาสอันร่วมกันมาแต่ปางก่อน คุนทิพิยจึงได้เข้า
พิธีสมรสกับ รอยตรี สุทธิ ศุขะวาท (พลเอก สุทธิ สุทธิสารบรรณกร)
ที่บ้านตำบลพงสวาย เมื่อวันที่ ๔ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๖ ในท่ามกลาง
ความยินดีของญาติพี่น้อง และพวกพ้องทุกคน เป็นการสมรสครั้งแรก
ที่เจ้าบ่าวมาจากตระกูลอื่น และมีผู้มาช่วยงานอย่างที่เรียกว่า
มโหฬาร เพราะความรุดร้อนของเขาทั้งหลาย

เมื่อคุนทิพิยได้ออกร่อนไปแล้วความดีงามบรรณิกะระท่อนกระ
แท่น ไม่มีความดีอย่างผู้อื่นเห็น เพราะนายทหารยอมอยู่ไม่เป็นที่
ต้องย้ายไปประจำหน่วยอื่นบ้าง ต้องย้ายไปเรียนบ้าง หักฐานของ
สามีก็ไม่มั่นคงสักเพียงใด เงินที่มใช้เฉพาะเงินเดือนเท่านั้น ในปี
พ.ศ. ๒๔๖๘ ไฟไหม้บ้านที่ถนนตระนาวตอนติดกับถนนข้าวสาร ก็ต้อง
ประสบเคราะห์กรรมด้วย เหลือแต่เพียงผาตงที่ทุ่งผนเดียว คราว

โคที่ถูกจับก็ต้องใช้เงินมาก ซึ่งบางวันมีเงินติดบ้านไม่ถึงบาท ต้อง
ติดตามไปอยู่กับสามีที่โคกระบะเทียม (พ.ศ. ๒๔๖๘) ซึ่งขณะนั้น
กันดาร ความเป็นอยู่ลำบากทุกด้าน แต่คุณทิพย์ไม่เคยปริปากเฉย
ยิ้มรับและพูดเป็นเรื่องชวนหัวเราะไป ทำให้ทุกคนที่อยู่ด้วยหรือได้
ยินสบายใจไปด้วย นี่เป็นบุคลิกลักษณะสำคัญที่สุดของคุณทิพย์
ที่เอาตัวรอดมาได้เสมอ เมื่อเกิดมรสุมใจขึ้นมา ไม่ว่าเรื่องอะไร
คุณทิพย์จะไม่มองคนที่เขาสูงกว่า จะมองคนที่ต่ำกว่าและทุกซีกกว่า
แล้วเอาตัวไปเปรียบเทียบกับคนอื่น ออก และพยายามแก้ปัญหาคือ
ออกไปจนเอาตัวรอด

ในบรรดาญาติพี่น้องไม่มีใครเกลียด บางขณะไปอยู่ร่วมกัน
กับบรรดาญาติของสามีก็อยู่กันได้เป็นอย่างดี เพราะทุกคนรักและ
เอ็นดู ยิ่งกว่านั้นบางเวลาทำหน้าที่ประสานสามีกับภรรยาด้วย ถ้า
หวั่นวิตก และมารดาของสามีนั้น ไม่ต้องกล่าวว่ารักหรือห่วงเพียงใด
อยากปรับเปลี่ยนอะไรก็ต้องให้ลูกสะใภ้ทำด้วยมือเองจึงจะปรับเปลี่ยน
ถ้าให้คนอื่นทำท่านจะบ่นวันยังค่ำและตอนหลังถึงกับไม่ยอมรับประทาน
เอาเสียทีเดียว เคยมีคำกล่าวที่ว่า “แม่ผัวกับลูกสะใภ้มักไม่ถูกกัน”
คำกล่าวนี้อาจถูกสำหรับผู้อื่น แต่ไม่ถูกร้อยเปอร์เซ็นต์สำหรับคุณ
ทิพย์ เพราะคุณแม่นำมาอยู่กับครอบครัวของคุณทิพย์ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๐
ตลอดจนถึงแก่กรรม เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๗ ไม่เคยมีปากเสียงกันเลย มี
แต่ความรักใคร่มาากขึ้น คุณทิพย์ปฏิบัติตนเหมือนบุตรแท้ ๆ คนหนึ่ง
การรักษายาบาตในยามเจ็บไข้ การหอมหัวกันทดบักยามสงคราม

ก็อยู่กับคุณทิพย์โดยตลอด เพราะด้ามต้องจากบ้านไปอยู่ในสนามรบ ตลอดเวลา แม่เฒ่าท่านถึงแก่กรรมแล้วก็เต็มใจมาเพื่งกุศตตลอดพิธีอื่น ๆ อย่างเต็มเกียรติ

ไหน ๆ ก็กล่าวมานานแล้ว จึงอยากจะกล่าวต่อไปให้ละเอียด ทั้งนี้ใช้จะกล่าวให้นอกเรื่องประการใด แต่อยากให้ท่านผู้อ่านได้ทราบถึงการช่วยเหลือของภรรยาที่ช่วยด้ามรับราชการอย่างไรบ้าง ในบางเรื่อง

ท่านทั้งหทัยที่เคยปกครองทหารมา จะสังเกตได้ว่าความยุ่งยากและเรื่องราวที่เกิดขึ้นจนก่อให้เกิดการแตกสามัคคีกัน ถ้าเหตุสำคัญอย่างหนึ่งก็คือความพัวพันที่มาจากครอบครัว ถ้าแต่ผู้ชายเช่นอยู่ในสนามรบ หรือพักรบ อยู่ในภูมิประเทศนานเท่านานก็ไม่ค่อยมีเรื่องอะไร เพราะผู้ชายต่อสู้ชายพุดกันง่าย เอาอะไรเอากันเรื่องจึงไม่ยืดยาว แต่เวลาปกติอยู่ร่วมกับครอบครัวและหลายสิบหลายร้อยครอบครัวมารวมอยู่ในบริเวณเดียวกัน บ้านใกล้ติดกัน เรื่องหยุมหยิมเล็ก ๆ น้อย ๆ มักมีอยู่เสมอ ซึ่งเป็นเรื่องคิดมาก ถ้าหวั่นไหว ครั้นแล้วก็จะตามปามไปถึงพวกด้ามครั้งแรก ๆ ก็ไม่เป็นไร ต่อไปก็มักจะโอเอนเอนไปตามภรรยา ยังผลให้ราชการซึ่งต้องร่วมมือร่วมใจกันทุกหน้าที่เสียผลไปด้วย ในฐานะที่คุณทิพย์เป็นภรรยาของเสนาธิการมณฑล คุณทิพย์พยายามเกลี้ยกล่อมบรรดาครอบครัวนายทหารให้หันหน้าเข้าหากัน ช่วยกันทำงานในส่วนรวม ไม่เอาชนเอาเผ่ากันด้วยการแต่งกาย ในชั่วระยะไม่ถึง

๑. เดือน คุณทิพย์ช่วยให้ภรรยาขายที่หิรัญทั้งหมดสามัคคีกลมเกลียวกันได้ ทำให้สามัคคีสามัคคีไม่กินแทนกัน... ราชการด้วยร่วมคุณไม่ได้อะดวก นับเป็นการช่วยสามัคคีในทางราชการอย่างหนึ่ง

เมื่ออยู่ในฐานะเป็นผู้ใหญ่ขึ้น คุณทิพย์ช่วยสามัคคีในการรับแขกที่บ้าน บรรดาแขกที่มาหาหน ๘๐ % มักจะมาขอรับให้ช่วยเหลือกิจการ และก็เกือบทุกคนจะกลับไปด้วยความพอใจ แม้เรื่องที่เขาขอรับจะไม่สำเร็จ ก็กลับไปด้วยหัวใจของแม่ในที่สุดคุณทิพย์ดำรงขายให้ทราบ ฉะนั้น จึงเป็นพของนายท้าวหม่อมราชวงศ์คราวเดียวกัน และเป็นแม่ของนายท้าวหม่อมราชวงศ์หม่อมราชวงศ์เมื่อคุณทิพย์ปฏิบัติตนเช่นนี้แล้ว บางท่านอาจคิดว่าคงกลัวภายในวงราชการของสามัคคีบางกรม แต่เรื่องหาเป็นเช่นนั้นไม่ เพราะอุดมคติของคุณทิพย์มีอยู่ว่า “กิจการใดภายในบ้านเป็นของฉัน กิจการใดภายนอกบ้านเป็นของสามัคคี” ฉะนั้น การกล่าวภายในวงราชการจึงไม่มี

ในด้านการช่วยเหลือราชการมีอยู่หลายเรื่องด้วยกัน แต่ใครจะเสนอให้ทราบเพียงเรื่องเดียวตามธรรมดางานอดิเรกที่คุณทิพย์ชอบนั้นไม่มีอะไรเกินกว่าการประกอบอาหารกับข้าวธรรมดาพยายามทำให้อร่อย กับข้าวหรือของว่างพิเศษจะพยายามประกอบให้แปลกคุณภาพดี และราคาถูก ที่บ้านจึงมีของรับประทานพร้อมเพรียงที่จะรับแขกได้เสมอ และบรรดาพวกพ้องที่ไม่ที่บ้าน ถ้าไม่ใคร่คนแปลกหน้าหรือผู้ที่คุณทิพย์เกรงใจจริง ๆ แล้วก็มีมักถูกขอรับแถมบ้างกับให้

รับประทานอาหาร จนเป็นที่ทราบของนายทหารทั่วไปว่ากิจวัตร
อย่างหนึ่งเมื่อเข้าไปในบ้านคุณทิพย์ก็จะต้องกิน ต่อมาภายหลังจึง
เป็นสูตรกลับว่าถ้าจะกินอะไรแล้ว ให้ท้องว่างไปที่บ้านคุณทิพย์จะไม่
ผิดหวังของทุกคน ไม่ว่าจะพากันมาดึกเท่าไรต่างก็พอใจชนิดและรส
ของอาหารทุกอัน

ตามธรรมดาในวงการของทหารมักจะมั่งงานต่องเลียงอาหาร
คนจำนวนมากอยู่บ่อยครั้ง แต่อาหารที่ทำเลี้ยงมักจะ้างจากท่อน
ซึ่งมีราคาแพง รสก็ไม่ค่อยอร่อย ไม่ได้มอบให้กองเกียกกายกรม
พลธิการทหารบกซึ่งมีเจ้าหน้าที่อยู่พร้อมมูลอยู่แต่จ้ดทำ เพราะ
เกรงว่าจะไม่ใช้อย่างโน้นอย่างนี้ปาละ เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ไม่สืบ
อาวรณ์ของคุณทิพย์อย่างมากมาย หาว่าตลกพวกตนเอง ทำไมไม่
ทอดของดู จนถึงกับต้องยอมจำนนกันในเมื่อคุณทิพย์รับรองว่าตนเอง
จะเข้าไปช่วยอำนวยความสะดวกโดยอย่าหาว่าก้าวถ่าง จำได้ว่าครั้งแรกทำ
กับแกต้มงานรับรองวันกองทัพบก ปี พ.ศ. ๒๔๘๘ ที่กระทรวงกลา-
โหม แยกประมาณ ๓๐๐๐ คน ผลปรากฏว่าทางเกียกกายทำได้
จนฝรั่งชอบไทยชม ราคาคัดตองจากจัมละ ๓ บาท ๕๐ สตางค์ เหลือ
จัมละ (ไม่ถึง) ๕๐ สตางค์ และต่อจากนั้นแม้จะเลี้ยงอาหารหนัก
๕๐๐๐ คน ก็สามารถประ กอบอาหาร ได้ทั้งคุณภาพและปริมาณไม่
มากไม่น้อย ผลอนนัยยอมรับเป็นอนุสรณ์ทอดอย่างหนึ่งจนทราบเท่า
ทุกวันนี้ที่อุปคตต่อเนื่องกันมา

ในค้ำนผู้ใหญ่ คุณทิพย์วางตัวได้ดีมาก คือไม่มากไม่น้อย
 เคยเคารพและนับถือมาอย่างไร จะต้องปฏิบัติเรื่อยไปโดยสม่ำเสมอ
 ผู้ใหญ่มักจะเห็นคุณเหมือนญาติทุกท่าน สำหรับท่านผู้บัญชาการทหาร
 สูงสุด ได้คุ้นเคยกันมาแต่เก่าก่อน แต่ในตอนหลังท่านมาเป็นผู้บังคับ
 บัญชาท่านก็ให้ความเคารพเหมือนพี่ จะว่ากล่าวตักเตือนท่านอย่างไร
 ท่านก็เชื่อทุกอย่าง ยิ่งนานเข้าท่านก็รักมากจนจนปรากฏว่า ไม่ว่า
 ท่านจะเดินทางไปไหน จะต้องเอาไปด้วยทุกแห่งทุกเวลาแม้จะไป
 ในที่ทุรกันดาร เห็นอย่แ่่นเห็น้อยด้วยอารมณ์ชื่นและคำพูดที่คิดดลก
 ของคุณทิพย์ทำให้ทุกคนครึกครื้นเหมือนอยู่กับบ้านในกรุงเทพฯ ตลอด
 เวลา

คุณทิพย์มีบุตรและธิดารวม ๗ คน คือ —

- (๑) ร.อ. สมทบ สุทธิสารณกร
- (๒) นางสาวทรง วุฒิธรณฤทธิ (ภรรยา พ.ต. ศักดา-
วุฒิธรณฤทธิ)
- (๓) นายสมศักดิ์ สุทธิสารณกร
- (๔) ร.ต. สันศักดิ์ สุทธิสารณกร
- (๕) นางสาวนรี ศุภิลวรรณ (ภรรยา น.ท. —
ทะเกล้า ศุภิลวรรณ)
- (๖) นางสาวพรรณ สุทธิสารณกร
- (๗) นางสาวกมลทิพย์ สุทธิสารณกร

ด้วยความเอาใจใส่เพียงบุตรเป็นอย่างดี บุตรจึงมีชีวิตอยู่
พร้อมเพรียงกันจนครบคน และมีหลานชาย ๕ คน หลานยา ๓ คน
เนื่องจากตระกูลของคุณทิพย์มีรายได้น้อยมากเป็นทหาร แต่ได้ดำ
เนินทหาร คุณทิพย์จึงได้ขอบรมบุตรชายไปเฝ้าทางเป็นนกรบ มีนาย
ตมศักดิ์ ผู้ทูลสั่งบรรณกร ผู้เคยทบทวนพลเรือน เพราะสุขภาพไม่ดี
เป็นทหารไม่ได้ ส่วนบุตรหญิงทุกคน คุณทิพย์พยายามส่งเสด็จใน
การศึกษามากๆ พร้อมกับขอบรมให้เงินแม่บ้านแม่ครัวอีกด้วย
เพราะมีความเห็นว่าการเงินแม่บ้านทนน เป็นคุณเดิมบัตของผู้หญิง
โดยแท้จริง

ชีวิตในบั้นปลายของคุณทิพย์เป็นชีวิตที่ไร้หาความสงบ ประ
กอบกับร่างกายไม่สมบูรณ์ เพราะเป็นโรคความดันโลหิตสูง จึงมัก
จะหอบเหนื่อยไม่ในงานใดไม่ว่า งานหนักขนาดใด นอกจากงานที่จำเป็น
อย่างแท้จริง อยู่กับบ้านก็รับรองแขกและเพื่อนฝูงที่มาเยี่ยมเยียนหรือ
ขอความช่วยเหลือ หรือมีฉันทน์ทำของรับประทานไปให้เพื่อนฝูง
ในเมื่อมีงาน เช่นงานวันเกิดเป็นต้น ผู้ที่คุณทิพย์ทำของไปช่วยเป็น
คนสุดท้ายก็คือ พล.อ. ถนอม กิตติขจร ซึ่งทำบุญวันเกิด เมื่อ
๓๓ ต.ค. ๒๕๐๓ คุณทิพย์เป็นโรคความดันโลหิตสูงมาประมาณ ๑ ปี
ทางแพทย์ก็ได้รับการรักษาเป็นอย่างดี จนความสูงของโลหิตไม่เกิน ๓๕๐
มาประมาณ ๒ เดือน ซึ่งเกือบจะเรียกได้ว่าอาการเป็นปกติ เมื่อ
๓ ต.ค. ๒๕๐๓ ยังเดินทางไปตั้งบุตรสาว (นางสุนทร ศุภิตวณ) ซึ่ง
ตามยายไปรับราชการทางหัวนครราชสีมา ขณะพักอยู่ที่นั่น

ประมาณ ๘ วันก็เลยครบบรรดานายทหาร นายตำรวจ ข้าราชการ พลเรือนที่ขอบพอกันเคยทุกวัน กลับพระนคร เมื่อ ๘ ต.ค. ๒๕๐๐ แล้วได้ทำของไปถวายพระทวดคำหนักเหนือ เมื่อ ๑๐ ต.ค. ๒๕๐๐ ต่อมา เมื่อ ๑๓ ต.ค. ๒๕๐๐ ยังทำของช่วยในการทำบุญวันเกิดของ พล.อ. ถนอม กิตติขจร ดังกล่าวแล้ว การที่กล่าวจะเขียนเช่นนี้เพื่อบ่งชี้ให้เห็นวาระกายของคุณทิพย์เป็นปกติ แพทย์วัดความดันโลหิต เมื่อ ๑๓ ต.ค. ๒๕๐๐ ก็สูงเพียง ๑๕๒ ครั้นถึง ๑๕ ต.ค. ๒๕๐๐ เวลา ๒๐๐๐ หลังจากอาบน้ำ (น้ำอุ่น) แล้ว นิ่งคุ้ยอยู่สักพักหนึ่งก็บอก พลเอก สุทธิ สุทธิสารบรรณกว่าไม่ค่อยสบาย พลเอก สุทธิฯ จึงให้คนไปเชิญแพทย์ประจำตัว มิ่งเชิญแพทย์ประจำตัวไม่อยู่จึงได้เชิญ นายแพทย์ผ่องมา แพทย์ที่ได้รับเชิญจัดการวัด ความดันโลหิต ปรากฏว่าสูง ๑๕๒ เท่าเดิม และเมื่อตรวจอาการต่าง ๆ เสร็จแล้ว จึงฉีดยาให้เข็มหนึ่ง ตอนนั้นแค่อาการแน่นเดี๋ยวนั้นหน้าอกถ่ายเดียว คุณทิพย์เองคงรู้ตัวว่าเป็นมากจึงให้ไปตามบุตรที่อยู่มารพบ แต่เมื่อสอบถามอาการก็รู้หนึ่งว่าคุณทิพย์ว่าค่อนข้างชิว ถ้าว่าค่อนข้างชิว ขึ้น ขึ้น ทุกคนไม่คิดว่าจะเป็นคำพูดสุดท้ายของคุณทิพย์ เพราะหลังจากนั้นก็นอนหลับตาไม่พูดอะไร ครั้นเวลา ๒๒.๓๕ คุณทิพย์ได้ล้มตัวนอนไปทางขวาอย่างแรง แล้วศพนั้นก็อ่อนลงตามลำดับ แม้นายแพทย์จะช่วยเหลือประการใดก็ไม่สามารถช่วยได้ วิญญาณอันบริสุทธิ์ของ

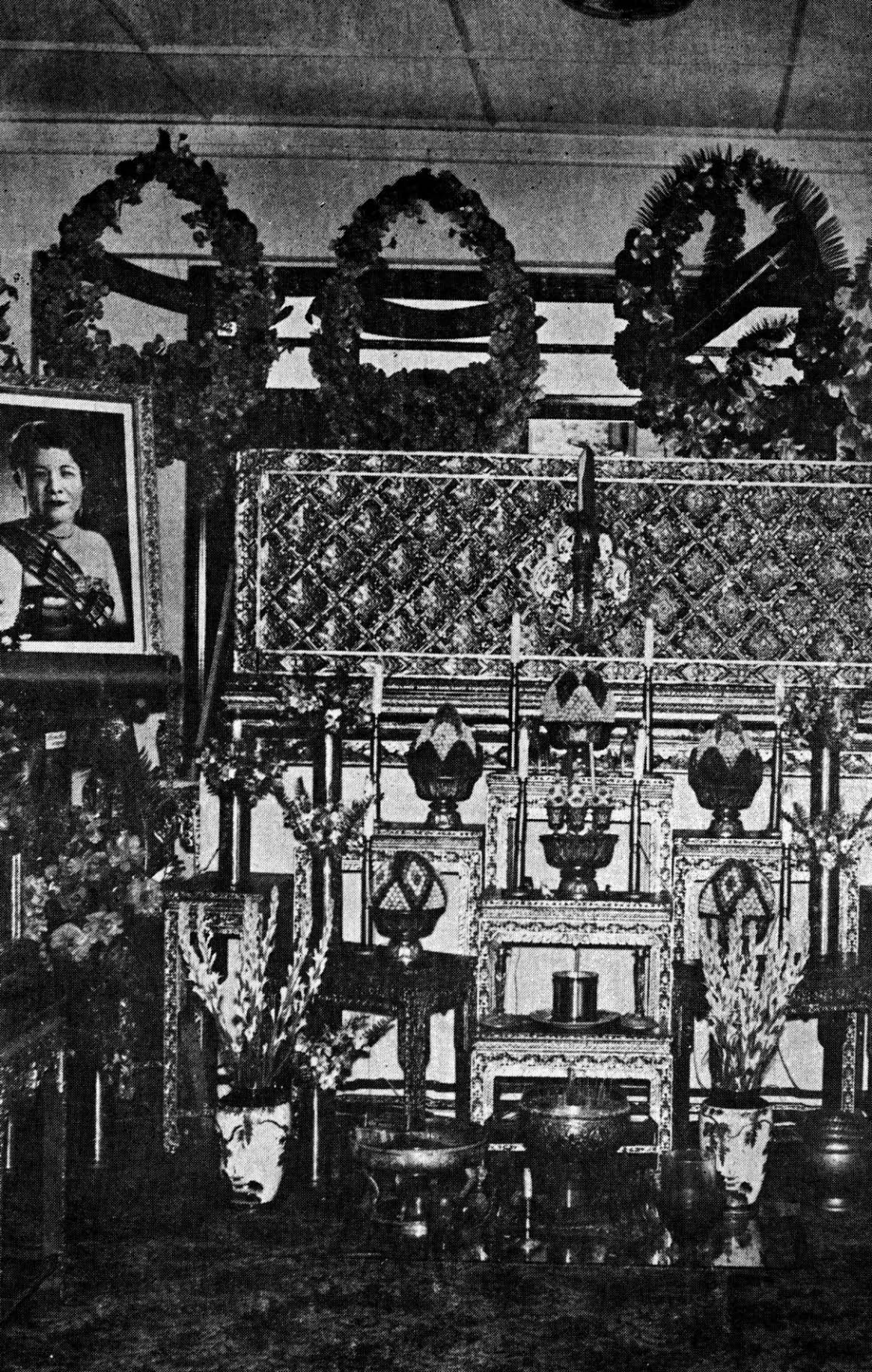
คุณทิพย์จึงจากพวกเราไปสู่สุคติด้วยปรายภพนับแต่เวลานั้น รวมอายุ
ของคุณทิพย์ได้ ๕๐ ปี ๘ เดือน ๒๘ วัน

แม้ว่าคุณทิพย์จะได้ถึงแก่กรรมไปแล้ว ขณะที่คงศพม่าเพ็ญ
กุศลอยู่ที่บ้าน ศพคุณทิพย์ยังทำหน้าที่บำเพ็ญประโยชน์อยู่อีก โดย
ประสานการແຕກງ່າວระหว่างสามภรรยา ซึ่งไม่เห็นหน้าเข้าหากันได้
กันด้วยเห็นแก่ความมีใจรักและเคารพคุณทิพย์ ขณะที่ยังมีชีวิตอยู่
ในด้านการปลอบใจก็ยังมียุเพราะเห็นผู้คนเคยหลายคนแอบไปทัก
ในเวลาว่างคนแฉกพูดพึมพำอยู่กับหีบศพคนเดียว แฉกก็กลับไป
แม้ใครจะถามว่าพูดเรื่องอะไรก็ไม่ยอมบอก นอกจากจะพูดว่ามาหา
พิทพิ (หรือคุณแม่) เพื่อให้สบายใจเท่านั้น

คุณทิพย์ได้จากไปแล้ว จากไปอย่างไม่มีกำหนดกลับเหลือ
ความคิดถึงเพียงใจกับผู้ที่อยู่เบื้องหลัง ด้วยกุศลบุญซึ่งได้สร้าง
เสร็จไว้ ขณะเมื่อมีชีวิตอยู่ คงจะได้หมั่นทำดวงวิญญาณของ
คุณทิพย์ไปถึงสถิตย์อยู่ ณ สรวงสวรรค์ แต่ไม่ว่าคุณทิพย์จะถึง
สถิตย์อยู่ ณ วิมานชั้นใด ก็ขอได้โปรดทราบเถิดว่าทุกคนซึ่งยัง
คงทนทุกข์ทรมานอยู่ในโลกมนุษย์นี้ยังมีใจรัก ถึง ความ เป็นทิพย์
ของคุณทิพย์ สุทธิสารวรรณกร อยู่ตลอดไปตราบนานจิรันดร.

ศพคุณทิพย์ สุธิสังารณกร

เมื่อตั้งบำเพ็ญกุศล ณ บ้านสุทธิติพย์

ยุคไคกัสะพัคพาน
รณกร สมารณ์ไธมา

ก็เสียมือนกะมิดรเว
จิตตภัสสคตัง

ยุติพรรคฯเพ่งพิง
ผู้งานณ บ้านสภ

ผละกิจพะงาม
นิบรุษักลกดมา

กวีตร สุนวราย
และกมลเทศาเขต

คล้ายกัทธานเยื่อน
ปรกทประลบลสง!

ประพันธ์ในนาม

คณนายทหารสัญญาบัตรรุ่น ๒๔๒๕

☆ อภิชาติบุตรชุด ๒๕ ☆

การมรณกรรม ของคุณทิพย์ ย่อมเป็นที่อาลัยแก่นายทหาร
ชุด ๒๕ และครอบครัวเป็นอันมาก ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นผู้รักหมั่นคณะ
และโอบอ้อมอารีเป็นอย่างยิ่ง ด้วยผลบุญที่ได้ประกอบกรรมดีไว้ ถ้า
หากจะกลับมาเกิดเป็นชาย ก็ขอให้เกิดร่วมเป็นอภิชาติบุตรนายทหาร
ชุด ๒๕ และถ้าเป็นกุดสัตว์ก็ขอให้เป็นสัตว์รักษาของ พลเอก สุทธิ
สุทธิสารวรรณกร ดังใจปรารถนาทุกชาติไป

ด้วยความปรารถนาดีของมิตร

พล.ต.ว. วีรวัฒน์ โยจีน

ทิวหน้าชุด ๒๕

๗๖ ๑๕๗๖ ๑๖๖ ๒๒๖

อนิจจังไม่เที่ยงแท้

ทวยชน

เกิด, แก่, เจ็บ, ตาย, ตณ

ทั่วผู้

สังขารย่อมดับคล

โดยสภาพ

ใดสิ่งบ่ออาจุ

เพื่อพ้นความสลาย

ชนบี

คิดถึงคุณทิพย์

คุณทิพย์ แม่จะเป็นภรรยาของเพื่อน คือ หดวงส์ดีชา นายทหาร
ร่วมนั้นด้วย กับ ข้าพเจ้าก็ตาม แต่ข้าพเจ้า ก็เดิมนั่นว่า คุณทิพย์
เป็นนายทหารชุด ๖๕ เพื่อนร่วมนั้น อีกคนหนึ่งของข้าพเจ้า เพราะมี
ความคุ้นเคย เคารพรักใคร่นับถือ สนิทสนมกันอย่างยิ่ง และโดยปรกติ
แล้ว ไม่ว่าในวงการใดของนายทหารชุด ๖๕ ที่ข้าพเจ้า จำต้องเข้าไป
เกี่ยวข้องด้วยนั้น มักได้ประจักษ์พบเห็นคุณทิพย์ ปรากฏตัวผูกพัน
อยู่ ณ ที่นั้นด้วยเสมอ จะเป็นการประชุม การมุงคด หรือการกุศล
อย่างใดก็ตาม บางที ยังไม่ทันเห็นตัว เพียงแต่ได้ยินคำพูด แม้ระยะ
ห่างไกล ก็จำเสียงได้เสียแล้ว

ถ้าวในค้ำ้น การผูกพันกับนายทหารรุ่นชุด ๖๕ นั้น คุณทิพย์
เป็นผู้หนึ่ง ผู้ได้พยายาม เป็นหนักหนา ที่จะให้ข้อคิดเห็น เกี่ยวกับความ
สามัคคี ถดถอยเกิดขึ้นภายในรุ่น เพื่อความเจริญก้าวหน้า ตลอดจน
การช่วยเหลือกัน ในบางโอกาส อุปการะเกื้อกูล ซึ่งกันและกัน ยาม
อดขัดขาดแคลน คุณทิพย์ มีเหตุผล กำหนดกฎเกณฑ์ตัวอย่างไว้ เป็น
หลักฐาน นอกจากนั้น คุณทิพย์ ยังได้เป็นแม่บ้านที่ดีอย่างยิ่ง ของนาย
ทหารสัญญาบัตรรุ่น ๕๕๖๕ แทบทุกครั้ง ในงานเลี้ยงชุดประจำปี และ
ได้จัดดำเนินการไป ด้วยความเรียบร้อย น่าสรรเสริญ เป็นบุญคุณ
สามชึ่ง จารึกในความทรงจำ ของบรรดานายทหารชุด ๖๕ โดยทั่วไป

คุณงามความดี ของคุณทิพย์ มีค่าคุณอยู่อย่างหนึ่ง หดจะระลึก
ถึงมิได้ ข้าพเจ้ากตัญญูอย่างเปิดอก โดยไม่เกรงใจสตรีใด แม้แต่
ภรรยาของข้าพเจ้าเอง คุณทิพย์ ทำกับข้าวเก่งหมั่นเป็นมือหนึ่ง เฉพาะ
อย่างยิ่ง กับชาวไทย ชนิดกับแกงต้มทุกอย่าง ที่นักเลงสุรานิยม การ
ปรุงแต่ง ประกอบอาหาร ให้มีรสเอร็ดอร่อย ถูกปาก, สดใจประชาชน,
ผู้บริโภคนั้น, ไม่ใช่ของง่าย ดูเหมือน จะเป็นลักษณะพิเศษ เฉพาะ
บุคคล มิใช่จะทำกันได้ ทุกคนไป ตามที่คนเก่า ๆ เรียกกันว่า รสมือ
นั่นเอง

ลักษณะนิสัย ของคุณทิพย์นั้น จัดอยู่ในประเภท ปากร้าย ถึง
บทไม่ชอบใจแล้วท่านต้องอาตวาด ด่ากราด อย่างไม่ยั้ง พวกเรา
โดยมาก ก็รู้ ๆ กัน พอท่านเอะอะมา เราก็อำตึง มองตากัน แฉก
ทำตึงเบตึงมึงมึง ๆ เสีย คุณทิพย์ท่านก็เงยไปเอง แต่ถ้าพูดถึง
หัวใจแล้ว นับว่า ประเสริฐนัก ไม่ว่าใคร ดงขอร้องมา เมื่อรับว่าจะ
ช่วยแล้ว ช่วยจริง ๆ ทุกอย่างและทุกทาง เกือบจะพูดได้ว่า แม้ชีวิต
ก็สามารถเสียสละได้เพื่อพรรคพวก คุณทิพย์ จึงจัดเข้าอยู่ในลักษณะ
ปากร้ายใจดี แต่ข้าพเจ้าใคร่ขอแถมอีกเล็กน้อย คุณทิพย์ เป็นแม่
เหยาแม่เรือน ที่คนหนึ่งยกด้วย ควรแล้วที่จะเรียกได้ว่า ขวัญเรือน
แม้ใครจะไม่เห็นด้วย แต่ข้าพเจ้าว่า ห่วงดูตัวเราเอง ก็คงไม่กล้าด่า
คัดค้านเลย แม่แต่น้อย

การสูญเสียสัตว์ ผู้กว้างขวาง ในวงศ์สังคม แทบทุกชั้นเช่นนี้
ย่อมยังความโศกเศร้าใจ สดุดอ้ายอย่างยิ่งแก่บรรดาญาติมิตรสหาย
ชาวเกิดออกไป สุดจะพรรณา, ด้วยเดชกุศลกรรม คุณธรรมความดี
ที่คุณทิพย์ ได้นำเพ็ญประกอบ สร้างสรรค์ไว้ในชาตินี้ ของเป็นผล คด
บันดาลให้วิญญาณอันบริสุทธิ์ผุดผ่องของคุณทิพย์ พ้นถึงสถิตย์ อยู่
ในทางสุคติ ไม่ว่าภพใด ๆ และการกระทำ ที่ข้าพเจ้าหาจะได้ พลาด
พลั้งล่วงเกินกัน ด้วยไตรทวารนั้น ก็ขอจงอโหสิกรรมด้วย เพื่อความ
สงบสุคติ แต่วิญญาณคุณทิพย์ ในสัมปรายภพโพ้น นั้นเทอญ

อ. น.อ. ๙. ๑๐. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐. ๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐. ๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐. ๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐. ๕๑. ๕๒. ๕๓. ๕๔. ๕๕. ๕๖. ๕๗. ๕๘. ๕๙. ๖๐. ๖๑. ๖๒. ๖๓. ๖๔. ๖๕. ๖๖. ๖๗. ๖๘. ๖๙. ๗๐. ๗๑. ๗๒. ๗๓. ๗๔. ๗๕. ๗๖. ๗๗. ๗๘. ๗๙. ๘๐. ๘๑. ๘๒. ๘๓. ๘๔. ๘๕. ๘๖. ๘๗. ๘๘. ๘๙. ๙๐. ๙๑. ๙๒. ๙๓. ๙๔. ๙๕. ๙๖. ๙๗. ๙๘. ๙๙. ๑๐๐.

อธิบดีตำรวจ

วังรัตนภา

พฤษภาคม ๒๕๐๓

อย่าสนเท่ห์
น้ำดื่มผัก
สงสารสุก
ไอ้สังขาร

เสน่ห์
ดักลอง
จะต้องชด
อนิจจัง

ปลายจวัก
ยังร้องหวาน
จืดไปนาน
ไม่ขมย่น !

พ่ายแพ้ ไรจนวิภาค

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

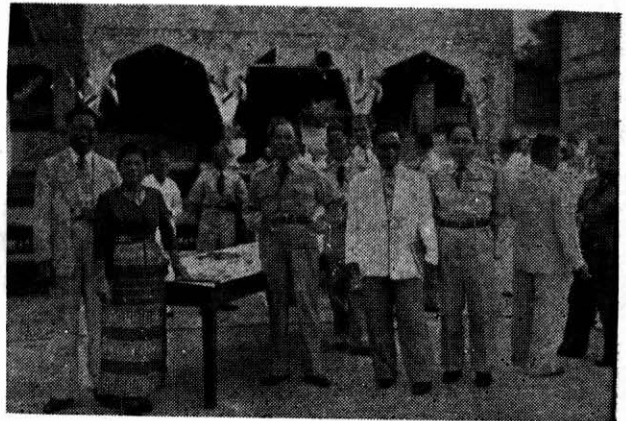

งานเลี้ยงชุด
นายทหารสัญญาบัตร
รุ่น ๒๔๖๕

ฉลองครบรอบ
๗๖ ปี
บ.ท. ๓๐

๑ พ.ค. ๘๕

คุณหญิงแจ่ม เดชประดิษฐ
คุณสรวง ไสวแสนยากร
คุณทิพย์ สุทธิสารวรรณกร

ในหมู่มิตรร่วมชุดสาม

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961129414

คุณทิพย์

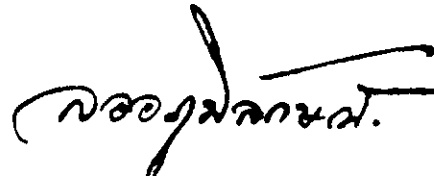
กับบุตรีดา

ไว้อาลัยแด่คุณทิพย์ สุทธิสารวรรณกร

คุณทิพย์ สุทธิสารวรรณกร ภริยาที่รักของ พลเอกสุทธิ
สุทธิสารวรรณกร ผู้^๕ ได้มีความสนิทสนมกับพวกเราชุด ๖๕ ทุกคน
คุณ^๕ เพื่อนคนที่ ๘๗ ของชุด เพราะทุกครั้งที่มีการพบปะกันทางครอบครัว
แล้ว คุณ^๕ ทิพย์ไม่ค่อยขาดที่จะติดตามคุณหลวงสุทธิ^๕ มาสนุกเฮฮา
กับพวกเรา จนพวกเรา^๕ มีความรู้^๕ ดี^๕ ว่า การพบปะ^๕ ครั้งใดที่ ขาด
คุณ^๕ ทิพย์ไป โดยความจำเป็นหรือโดยประการใดก็ตาม การพบปะ^๕
ครั้งนั้นจะหย่อนความครึกครื้นลงไปมาก ทั้งนี้เพราะคุณ^๕ ทิพย์มีความ
สนิทสนมกับพวกเรา^๕ มากเท่า ๆ กับคุณหลวงสุทธิ^๕ ๖ ประหนึ่งเป็นคน^๕
เดียวกัน หรือเป็นเพื่อนร่วมชุดเดียวกัน คุณ^๕ ทิพย์เป็นผู้^๕ ที่^๕ ทุ่ม^๕ ใจ^๕ กว้าง
ขวาง^๕ เพื่อ^๕ เพื่อ^๕ แฝ^๕ แฝ^๕ กับ^๕ คัด^๕ ทว^๕ ไป เป็น^๕ ทร^๕ ใ^๕ ไร^๕ ของ^๕ บรร^๕ ตา^๕ ญา^๕ ติ
และมิตร^๕ ทว^๕ หนา^๕ ก้น^๕ ฉะนั้นการจากไปอย่างไม่มีวันกลับของคุณ^๕ ทิพย์
คราวนี้ จึงทำให้ข้าพเจ้าและบรรดาญาติมิตรเศร้า^๕ ด้^๕ ใจ^๕ ยิ่ง^๕ นั้

ขอ^๕ กุศล^๕ ผล^๕ บุญ^๕ ในการบำเพ็ญ^๕ กุศล^๕ ฌาปนกิจศพ^๕ ครอง^๕ จง
สถ^๕ บัน^๕ ตา^๕ ใต้^๕ ดวง^๕ วิญ^๕ ญา^๕ ณ^๕ ของ^๕ คุณ^๕ ทิพย์ อัน^๕ เป็น^๕ ทร^๕ ใ^๕ ไร^๕ ของ^๕ พวก^๕ เรา^๕ นาย
ทหารชุด ๖๕ ได้^๕ ประ^๕ ด้^๕ บ^๕ ความ^๕ เกษ^๕ ม^๕ สุข^๕ และ^๕ สรร^๕ พ^๕ ด้^๕ง^๕ อัน^๕ พื้^๕ง^๕ ป^๕รา^๕ร^๕ถ^๕นา
ใน^๕ สั^๕ม^๕ป^๕ราย^๕ภ^๕ทุก^๕ป^๕ระ^๕การ^๕ ด้วย^๕ เทอ^๕ญ

พลโท

(หลวงตะขอกุณิดักขณ)

๓๒ มิถุนายน ๒๕๐๓

นกปรอด
ชายชรว^{๕๕}
โยคังาม
ส่วนผู้หญิง

งามสำเนียง
งามเพราะ
ด้วยไม้ไกรธ
ซอศัตย์

เสียงไพเราะ
ความรู้ยัง
ไร้โทษจริง
จัดว่างาม
สูงไก่อ

เทียมญาติ

คุณทิพย์ สุทธิสารณกร ไม่ใช่ญาติ ผมก็เคารพนับถือ
เสมือนพี่สาว เพราะ—

๑. ได้กรุณาเป็นแม่งานการครัวให้แก่มผมในการจัดการเลี้ยง
ชุดของนายทหาร ๖๕ ทุกๆ ปีตลอดมา เป็นที่เรียบร้อยด้วยดีในทาง
ประหยัดอีกด้วย

๒. ในทางส่วนตัว ท่านก็ได้กรุณาแนะนำช่วยเหลือผู้ที่
เปรียบได้

ก่อนที่ท่านจะถึงแก่กรรมหนึ่งวัน ท่านได้เรียกผมมาด้วยกิจ
ธุระบางอย่างตั้งแต่เวลาเที่ยงครึ่งถึงบ่ายสองโมง รุ่งขึ้นวิทยุภาค
เข้าประกาศว่าท่านถึงแก่กรรม ซึ่งผมเองไม่เชื่อ ต้องสอบถาม
โทรศัพท์อีกครั้ง คุณงามความดีของท่านมีแก่ ๖๕ และตัวผมมาก
มาย ขอวิญญาณของท่านจงไปสู่สุคติเถิด

พล.จ. ขุนศรีสมบัติการ

ผู้ช่วยเจ้ากรมแผนกทหารบก

เลขานุการ, เจริญนิคม, เสมียนชุด ๖๕

กรมแผนกทหารบก

อันดาวเดือน	เลื่อนลอย	คล้ายโลกกลับ
รุ่งคืนหลัง	ยังกลับ	ส่องแสงฉาน
แต่ทิพย์เชอ	จากไป	ไขเนิ่นนาน
ไม่สงสาร	สุขชั่วบ้าง	หรืออย่างไร ?
		กมลัน

เพื่อทพย์

เพื่อนของเมียที่ระลึกราชบุรี

ข้าง

(ร.ท. หม่อมหลวงพร้อม กุญชร)

เจ้าของและผู้จัดการยุโรปไฮเทค
พระนคร

เรื่อง...

นางไคพังสามี่

นางไคพังสามี่

อีกทั้งภริยา

นางนั้นได้ชื่อว่า

เกียรติเฟื่องเลื่องบันลือ

เชือกมัดด้วยวาทา

เชือกมัดด้วยวาทา

โอนอ่อนรับเพราะนับถือ

ภริยาที่ดีคือ

ได้ชื่อว่าชายาจริง

น.ม.ส.

9

ในคราวชุมนุมและวันเรียงประจำของชุด ๖๕ เกือบทุกปีพวกเรา
ต้องเห็นคุณทิพย์และคุณทองดู่^๕ ๑ เป็นประจำ ท่านไม่ค่อย
ขาดหายไป แม้ท่านจะเป็นใหญ่เป็นโตขึ้นสักเพียงไหน แม้หน้าที่
การงานของท่านจะมากเพียงไหน แต่พอ ๓ พฤษภาคม ของทุกปีท่าน
เป็นต้องมาพบพวกเราเสมอ และเมื่อท่านเข้ามาพบกับพวกเราแล้ว
ความ^๗เป็น^๖ผู้ยิ่งใหญ่ของท่านจะหายไปหมด ท่านไม่ยอมให้ใครเรียก
คุณหญิง ท่านว่าท่านเป็น^๗พ^๘เ^๙น^๖น^๗อง^๘เป็น^๙พ^๖เ^๗น^๘กับ^๙ชุด ๖๕ ทุกคน ผู้ใด
เอ่ยปากขอความช่วยเหลืออะไรท่านช่วยทันที และพวกเราต้องมาก
เข้าไปทางไหนคุณทิพย์^๗เป็น^๖เฮ^๗ไป^๖ด้วยอย่าง^๗ไม่^๖ถ^๗อ^๖ด^๗

ข้าพเจ้าจำได้ว่าการชุมนุมครั้งหลังก่อนท่านวายชนม์ คุณหลวง
วิจารณ์ทวนหาซุได้ขอร้องให้พวกเราไปชุมนุมที่ชะอำ ขณะที่พวกเรา
กำลังไปเบตกเถียงเรื่องการไปอย่างองค์หนึ่ง คุณทิพย์ตะโกนมาว่า
“ยังมีเวลาอีกนานพวกเราไม่ต้องไปเร็วเกินไปหรอกนะเดี๋ยว เอาไว้ใกล้
วันจึงหารอกันใหม่ดีกว่า ฉันร่วมด้วย”

ซึ่งทำให้พวกเราเห็นจริงและเปลี่ยนเรื่องกันไป ^{๑๔} นักแสดง
ว่าคุณพิพม์ว่าทำไมตะโตอย่างเก่งมาก และในทำนองนี้ ^{๑๕} หายต่อ
หายจริง ^๒

แต่เดี๋ยวท่านก็จากเราไปก่อนใกล้วันกำหนด การประชุมที่เจ้า
จึงขาดคุณทิพย์ทนายรักและเคารพของเราไป

ด้วยประการฉะนี้ขอคง วิญญาณคุณทิพย์จงไปสู่สุคติในสัน
ปรายภพนั้น และคอยพวกเราซึ่งจะต้องตามไปอย่างแน่นอน

ร.อ. หม่อมเจ้า ลายฉลุทอง ทองใหญ่
กรมไปรษณีย์โทรเลข

จดหมาย จากพิภพ

เรียน ประธานกรรมการ คุณทิพย์ ที่เคารพรัก

ตั้งแต่ประธานฯ สุขภาพไม่สมบูรณ์ ลาออกจากตำแหน่ง
แล้วย้ายไปอยู่จังหวัดดาวดั่งดี ซึ่งไกลมาก ผมและเพื่อน ๆ มันคิดถึง
อยู่มีวาย แต่เพราะไกลแสนไกลนักแล้วสุดจะไปเยี่ยมได้ จึงได้แต่มัน
คิดถึงกันไปตามประสาเพื่อนรักจากไปไกล

ผมและเพื่อน ๆ สุขสบายกันตามควร หวังว่าประธานคงแสน
สบาย สุขทิพย์สุขอนงค์อยู่ในดาวดั่งดี เพราะนั่นผมทราบว่า
แสนที่จะมหาอุดมสมบูรณ์สุขทั้งกายและใจ

เพื่อน ๆ ประรารถกันว่า ถ้าลำบาก ก็อย่าอยู่เลย แล้วจะไปหา
คุณหญิงทโน้น คิดจะจัดตั้งบริษัทสาธา ๖๕ ขนทดาวดั่งดี อยุ่เชิญ
คุณหญิงเป็นประธาน บริหารกิจการ เป็นที่พึงของผมนะและเพื่อน ๆ
สู้บ่ต่อไปไม่รู้จบ ทราบข่าวแล้วคุณหญิงประธานจะว่ายังไง ขอให้
ตอบมาโดยด่วนด้วย

ตั้งแต่ประธานย้ายไปอยู่ดาวดั่งดี ผมก็ว่าเหวและเดือนลอย
มีทุกขมขระก็อ้างอ้างไม่รู้จะปรึกษาใคร ขอให้ดำเร่จุดดวงเหมือน
เมื่อประธานอยู่กรุงเทพ

ผมเคารพรักคิดถึงท่านประธานนิรันดร์

เลขา ศาสตร์ ทัชฌัมพร

นาวาอากาศเอก สวัสดิ์ ทัชฌัมพร

ความดีที่ซ่อนเร้น
เป็นสิ่งซึ่งจักระบาย
อภัยบรมสุขทั้งหลาย
จงหมั่นทำดีไว้
เยี่ยงใดการบวชใช้
ซ่อนอยู่ในกายา
ก็จักจ่ายความทรมาน
ให้แก้ตนตามชั้น

อยู่ภายในเฮย
สงบให้
ในโลก
แน่แท้เป็นเสถียร
นานา ประการเฮย
เขื่องนั้น
เจ็บปวด
ก่อเกิดกรรมเสนอ

ทนต์

คำไว้อาลัย
แด่
คุณทิพย์ สุทธิสารวรรณกร

เนื่องจาก พดเอก สุทธิ สุทธิสารวรรณกร รองผู้บัญชาการ
ทหารบก ซึ่งเป็นนักเรียนนายร้อยทหารบกชุดเดียวกับข้าพเจ้าสำเร็จ
การศึกษาก่อนรับราชการเป็นนายทหาร เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๕ และได้
รักใคร่กันตลอดมา นอกจากนั้น พดเอก สุทธิ สุทธิสารวรรณกร ยังมี
พระคุณอันยิ่งใหญ่ต่อข้าพเจ้าซึ่งจะลืมเสียมิได้ คือท่านได้ร่วมเป็น
เพื่อนเจ้าสาวในพิธีมงคลสมรสของข้าพเจ้า เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๖ ซึ่ง
กระทำให้ข้าพเจ้ามีรากฐานในทางครอบครัวตลอดมาจนบัดนี้ ฉะนั้น
ครอบครัวข้าพเจ้าจึงรักใคร่กับ ครอบครัวของท่านมาก เมื่อวันท
๑๕ สิงหาคม ๒๕๐๐ ข้าพเจ้าได้ทราบว่า คุณทิพย์ สุทธิสารวรรณกร
ภรรยาที่รักยิ่งของท่านได้ถึงอนิจกรรม ทำให้ข้าพเจ้าและครอบครัว
มีความเศร้าโศกและอาลัยเป็นอย่างยิ่ง ที่ต้องสูญเสีย คุณทิพย์
สุทธิสารวรรณกร ที่รักยิ่งไปเช่นนี้ เมื่อได้กำหนดจะทำการงานบำเพ็ญกุศล
คุณทิพย์ สุทธิสารวรรณกร พวกเราชุด ๖๕ จึงมีใจร่วมกันที่จะจัดพิมพ์
หนังสือช่วยแก้ท่านผู้เสียชีวิต ญาติมิตร และผู้ที่เคารพรักที่มาร่วม
ในงานเพื่อเป็นอนุสรณ์แก่ท่านผู้ทวายชนม์ไปเดี๋ยวนี้

คุณทิพย์ สุทธิสารวรรณกร เมื่อยังมีชีวิตอยู่นั้นนับว่าเป็นภรรยา
ที่ดีอย่างยิ่งของ พลเอก สุทธิ สุทธิสารวรรณกร เพราะเหตุว่า

๑. เป็นผู้ที่มีจิตใจเมตตาปรารถนั้ โอบอุ้มอารี ค่อบุญาคิมิตร
และบุคคลทั่วไป มีความซื่อสัตย์สุจริต ตั้งอยู่ในศีลธรรมเป็นอย่างดี
และได้สร้างคุณงามความดีไว้มานาน

๒. เป็นผู้ที่มีมารยาทในสังคม และ ค่อบุคคลผู้อื่น ตามความ
เหมาะสม

๓. เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตามลักษณะของภรรยาที่ดี

เมื่อคุณทิพย์ สุทธิสารวรรณกร มาถึงอนิจกรรมลงในขณะที่
ยังมีอายุที่ไม่สมควรเช่นนั้น จึงทำให้ข้าพเจ้าและครอบครัวมีความ
เศร้าโศกและอาลัยเป็นอย่างยิ่ง แต่ย่อมเป็นของจริงที่มนุษย์ทุกคน
จะหลีกเลี่ยงความตายไม่ได้ และโดยเหตุที่ท่านผู้วายชนม์ได้ประกอบ
คุณงามความดีไว้มานาน จึงขอผลานิสงค์แห่งกุศลที่ท่านได้
บำเพ็ญไว้และที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญมาแล้ว ขอจงดลบันดาลเป็นผล
สนองแก่วิญญาณ คุณทิพย์ สุทธิสารวรรณกร ที่สถิตย์อยู่ ณ สวรรค์
ชั้นวิมานใด ๆ ขอจงไปสู่สุคติภพตามปรารถนาโดยเร็ว.

พลตรี หลวงหล้าบรรดิษฐ์

วังสวนกุหลาบ

๑๒ พฤษภาคม ๒๕๐๓

วาทะประทับใจ

เนื่องจาก พต.อ. ดุทธิ ดุทธิสารวรรณกร กำหนดงานบำเพ็ญ
กุศลฉกฉด. คุณทิพย์ ดุทธิสารวรรณกร ณ เมรุวัดพระศรี
มหาธาตุ ขุนนายทหารสัญญาบัตร ๖๕ ขอร้องให้ทุกคนเขียน
คำไว้อาลัย ครองหนังสือจะเป็นที่ระลึกสำหรับติดต่อกันต่อไป
แต่งบางข้อ ซึ่งชุด ๖๕ ได้ไปชุมนุมร่วมกัน ณ สถานที่
เห็นคุณหลวงดุทธิ กับคุณทิพย์ ไปพูดกล่าวคำอำลาบรรดา
ชายแดน รุ่งกมลประทีปใจเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งหวังว่าคงจะได้เป็นผู้นำ
ความดีความงามมาสู่บรรดาภริยาของเพื่อนนายทหารชุด ๖๕ นิตยภัต
กาลนาน แต่ด้วยเหตุสุดวิสัย คุณทิพย์ ก็มาจากพวกเราไปทั้งความ
อาลัยไว้อย่างยิ่ง จึงขอคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทรง
ช่วยในสัจจโลกนี้ จงดลบันดาลให้ดวงวิญญาณของคุณทิพย์
ดุทธิสารวรรณกร จงไปสู่ในสถานที่อันสูงศักดิ์เทอญ.

ร.อ. ขุนเพิ่มพลาวัฐ

(เพิ่ม ศิริขันธ์)

โครงการเชื่อมเจ้าพระยา

กรมชลประทาน, อ. สรรพชา

จว. ชัยนาท

อันอ้อยตาล	หวานดี	ที่ปรากฏ
พอถ่มรส	ล่องล้าคอ	รสก็หาย
มธุรส	พจนารถ	มาตรพิปราย
ไม่เสื่อมคลาย	รสชาติ	ประหลาดนัก

สุนทรภู่

คุณทิพย์ในความรู้สึกของข้าพเจ้า

คุณทิพย์ หรืออีกนัยหนึ่ง ที่พอจะถูก ๆ ของข้าพเจ้าเรียกว่า
“บาทิพย์” นั้น เป็นยอดของกุดดีตรที่มีบุคลิกลักษณะพิเศษหาสัตว์
อื่นที่จะเหมือนได้ยากยิ่งนัก คุณทิพย์เป็นสัตว์ที่มียอดแห่งความ
เด็ดเดี่ยว เป็นผู้ตั้งอยู่ในเมตตาพรหมวิหารแก่บุคคลทั่วไปตามบรรดา
ที่ใดเคยพบเห็นหรือมีโอกาสรู้จัก ท่านผู้ใดมีทุกข์มาหาท่านแล้ว
ท่านจะต้องเห็นหน้าตาให้ไปทุกที่โดยไม่ผิดหวัง อารมณ์ท่านว่าเรื่องใด
ไม่ปรากฏว่าหน้าบึ้งต่อผู้ใด ท่านยิ้มแย้มแจ่มใสกับบุคคลทุกชนิด
และมีอารมณ์สนุกสนาน ถ้าใครจะได้สันตนาวิสาสะกับท่านแล้ว
เป็นไม่อยากจะหลุดห่างไปจากท่านเลย ท่านจะชวนคุยให้เพลิดเพลินตก
ไปยาวนานไม่อยากจะว่างนอนแม้ว่าจะเป็นเวลาพักผ่อนก็ตาม ท่านไม่
เคยขัดใจใครเลย ใครเสนอความคิดความเห็นอันใดไปท่านไม่เคย
ขัดแย้งไม่เคยขัดคอ ใครจะให้ท่านดื่มท่านก็ดื่ม ใครจะให้ท่านว่า
ท่านก็ว่า ใครจะให้ท่านร้องเพลงให้ฟังท่านก็ร้อง ท่านดื่มและร้อง
ว่าทำเพลงได้อันไหนดื่มแบบเนียนดีเสียว่าคิดเป็นบางคนเสียอีก พูดถึง
เรื่องดื่ม ฆาตกรดื่มคอแข็ง ๆ บางคนยังต้องแพ้ท่าน ท่านเป็นสัตว์
ที่เขี้ยวตงศ์คมได้ทุกชนิดทุกประเภทไม่เคยอะเจิน ทั้งฝีปากเจรจา
วาทะคารมและความเด็ดขาดเป็นเลิศ ข้าพเจ้าพูดไม่เกรงใจแม้แต่
คุณหลวงสุทนต์ผู้มีอำนาจของท่านเองก็ดูท่านไม่ได้ในเชิงคารม ข้าพเจ้า

เสียตายจริง ๆ นี่ถึงคุณทิพย์ขึ้นมาคราวนี้รู้สึกเหมือนว่าเพื่อนรุ่น
 ชุด ๖๕ ขาดไปคนหนึ่ง พวกเรารุ่น ๖๕ มีความรักกันดีเป็นพิเศษ
 ญาติฉันใด เราทุกคนก็มีความรู้สึกฉันนั้นต่อคุณทิพย์ เราเอง
 ชุด ๖๕ กันทุกปีพร้อมทั้งลูกเมียคุณทิพย์ไม่เคยขาด และคุณทิพย์
 เป็นตัวชูโรงในเรื่องนำความสนุกวันเวียงมาสู่พวกเราชุด ๖๕ ทั้งหลาย
 บัณฑิตเจ้าจะหยิบเอาความดี ความเป็นกันเองของคุณทิพย์
 ขึ้นมาพรรณนา ในทันทีเห็นจะไม่เหน็ด พอตจะ กล่าว ให้หมด ได้เป็น
 แน่แท้ รังแต่จะทำให้พวกเราน้ำตาไหลเพราะความรู้สึกโหม้นัด
 และเศร้าสลดใจเพราะความซาบซึ้งรักและแค้นเสียตายเป็นที่สุด เมื่อ
 ข้าพเจ้าได้ทราบข่าวมรณกรรมของคุณทิพย์ โดยกระทันหัน รู้สึก
 ว่าสมองและประสาทได้รับความกระทบกระเทือนอย่างแรงจนงง
 ไปหมด เหตุใดหนอพระยามัจจุราชจึงเลือกคิดที่จะปลดเอาแต่ชีวิต
 คนนี้ ๆ ไปจากโลกนี้เสียให้หมด เพราะเช่นนั้นเองโลกทุกวันนี้จึง
 เจ็บเหวและเศร้าระทมทุกข์ หาเวลาเบิกบานใจได้ยากยิ่งนัก
 คงเดินไปพวกเราชุด ๖๕ มาประชุมพร้อมหน้ากันเมื่อใดก็อดที่จะ
 หวนระลึกถึงคุณทิพย์เสียมิได้ เพราะคุณทิพย์เป็นศรีภรรยาที่ดีของ
 ของดีมาชิกชุด ๖๕ ของเราคนหนึ่ง ซึ่งพวกเรา ถิ่นเดิมมีชื่อว่า
 ญาติสนิทของชุด ๖๕ ผู้หนึ่งก็ดูกัน ข้าพเจ้าขอ ตั้งสัตยาธิษฐาน
 ด้วยดวงจิต อันเป็นสมาธิร่วมกับ ท่านผู้จัก ได้มี โอกาสได้อ่าน ถ้อยคำ
 อันเป็นอนุสรณ์ของข้าพเจ้าว่า ขอให้อนุญาอนันบริสุทธิคุณผู้มอง

ของคุณทิพย์จึงได้ต่อสู้ชีวิตดิ้นรนอยู่ภายในทิพย์วิมานอันเลื่อมล้ำ —
 ราวนิราศทุกบทของปวงกตดังนามต้นเฒ่าของท่านว่า “ทิพย์” จัก
 ต้องได้ด้วยทิพย์อยู่ชั่ววันหนึ่งไม่ต้องสงสัย แต่ชะด้วยดีจากราและ
 แรงอธิษฐานของข้าพเจ้าจนเป็นผลสำเร็จ จงเป็นผลสำเร็จ จงเป็น
 ผลสำเร็จด้วยเถิด.

ด้วยความรักอาลัยจาก ร.อ. ประยูร นิราภัย บุณนาค

๑๒๘ ถนนอิสสระภาพ ถนนวิ

(สมาชิก ๖๕ คนหนึ่ง)

เป็นหญิงสตัยข้อด้วย
สิ่งขัดแคลงรำค
ความลับรับว่าที่
การช่วยเหลือบัดนี้

สวามิ
ห่อนข้อ
บ่แพร่ พรายนา
ปกเหี้ยจำเรือน

พระราชนิพนธ์ ร. ๕

อนิจจัง อนัตตา

นายทหารชั้นรุ่น
ปืนใหญ่ย้ายกลับมา
อบรมเกี่ยวกับวิชา
พบเพื่อนและพวกพ้อง
เล่าเรียนเพียรหมั่นสัน
สืบท่านแสนยินดี
ระเบียบอยู่สองปี
คำสั่งตั้งวางไว้
หวนระลึกเรื่องโพ้น
หญิงทิพย์ เมื่อวิญญาน
มีคำสั่ง ราชการ
สองสัปดาห์อย่าง
ท่านสุทธพร้อมด้วยบุตร
หญิงทิพย์คู่บารมี
พาชีพเสริญเพื่อนมณี
ทองสุขผิวมุล (ล้าน)
ทนตรากตรำยังสิ้น
พระยาพหลผู้เป็นนาย

หกห้า
ร่วมห้อง
ประจำเหล่า
พี่น้องกันหลัง
หนึ่งปี
ไล่ได้
เรียนต่อ
อยู่ยังฟังสอน
อดีตกาล
สร้าง
ย้ายร่วม พร้อมนา
สู่แคว้นโลกกะเทียม
หับ
แม่บ้าน
สี่หัตถ์ อิกนา
ร่วมทั้ง ทองคำ
มากมาย
อยู่บ้อง

เสาร้อาพิศย์เราสหาย
พ่ายพ่าย (หญิง) ทิพย์ร่าร้อง

โชคชะตาคร่าให้
ทองสุขบ้วยจนหมดแรง
มูลคนเก่งกล้าแข็ง
กรรมที่เคยได้สร้าง

แปดคนทนต่อสู้
ทนต่อการหัดเรียน
อาบเหงื่อจิตวิงเวียน
ขันติจึงได้พ้น

มฤตยูนั้นไม่
คนชั่วหรือคนดี
มิตรสหายซึ่งชั่ว
ชีวิตหนึ่งเร็ว, ช้า

หญิงทิพย์ท่านผู้ไม่
เกียรติก่อปไถวัล
ดวงกมลไม่โมหันธ์
มฤตยูไม่ควรล้าง

พักผ่อน
สุกซ์ด้วยมณีเสริญ
กลายแปลง
สิ้นร่าง
ถกไล่ ออกนา
ตั้งนั้งจึงสนอง
พากเพียร
เบี่ยงม้วน
โชคชุ่ม เทียวพ่อ
ยิ่งพร้อมเกียรติคุณ
ปราณี
ถ้วนหน้า
ยังอยู่
ทั่วหน้า อวสาน
โกหัญ
กันสร้าง
ชั้นฉ่ำ
แย่งซื้อกรุพินท์

ท่านหญิงผู้ยิ่งใหญ่
ได้สืบสร้างบารมี
กุศลส่งสู่วิถึ
วิญญานท่านจึงแจ่มชัด

อารี
ไม่น้อย
ภพหน้า
เลื่อนคล้อยสุขโข

ร.ท. ชนกรฤทธิงษ์ชัย
ดรรพดามิตจังหวัดอ่างทอง

ไกรมบุตร	ว่าง่าย	กายปราศไข
มัทย	เสาะหา	วิชาล้ง
ทั้งมเหสน	ฉลาดเฉลียว	ช่วยเหนี่ยวรั้ง
มีเมียบัง	ถ้อยคำ	ประจําใจ
ผู้นั้นคิ	มบุญ	อาจจุนก้า
โลกให้จํา	เรณฺสุข	ปลดทุกข์ได้
ชนทั้งหลาย	กลาขรอน	หย่อนเขงกัย
เพราะเขาให้	ความสุข	ปราศทุกข์เจียว

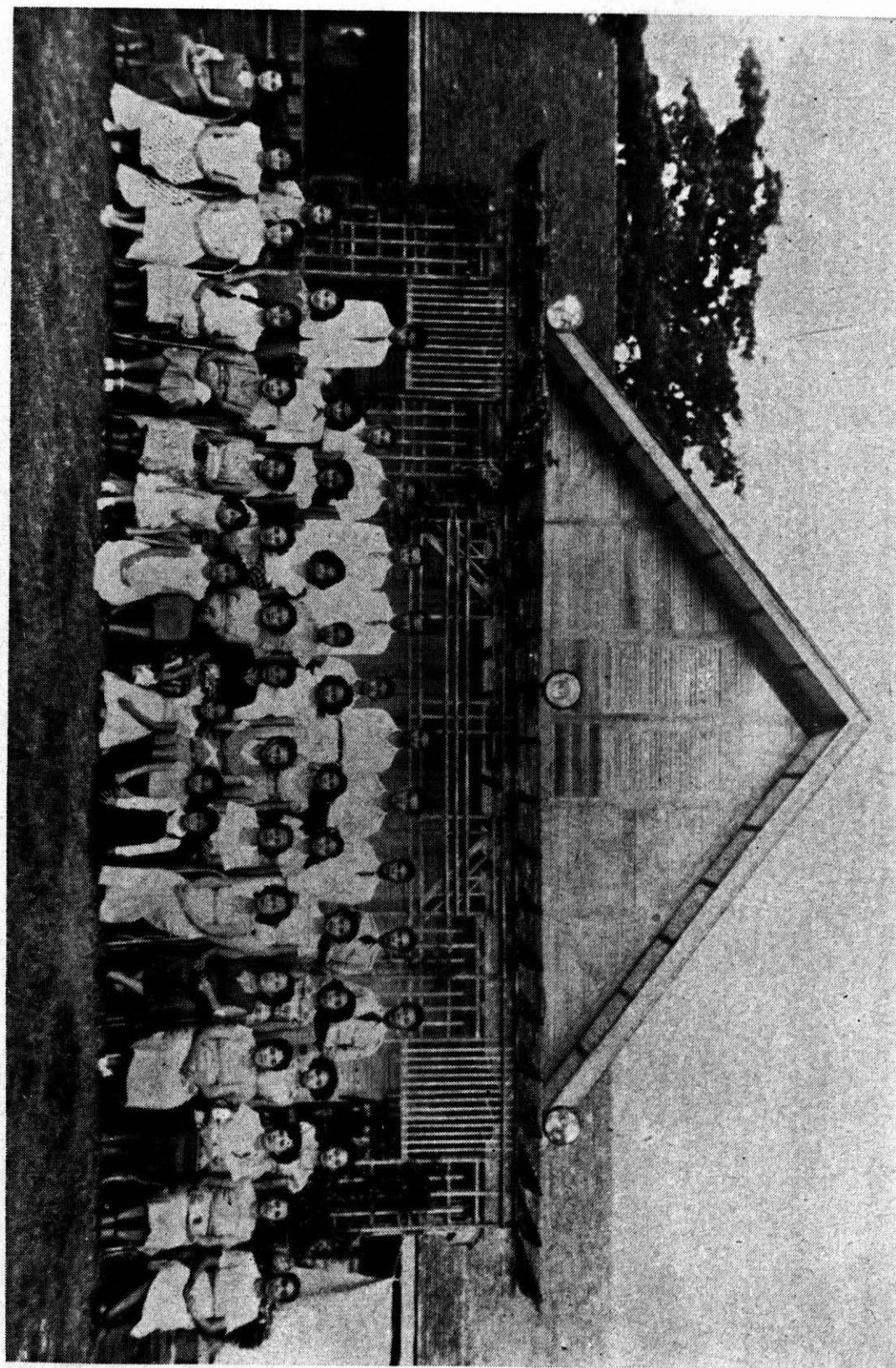
น.ม.ส.

คุณทิพย์ สุทธิสารวรรณกร

เข้าร่วมกับครอบครัวนายทหารสัญญาบัตรรุ่น พ.ศ. ๒๔๖๕

ในงานเลี้ยงชุดฉลองครบรอบปีที่ ๓๐

๑ พ.ค. ๙๕

อาลัย

คุณทิพย์ สุทธิสารวรรณกร

เพื่อนนายทหารรุ่น ๖๕ ทุกรูปทุกนาม ต่างรู้สึกถึงจิตใจในเมื่อได้
ข่าวมรณกรรมของ คุณทิพย์ สุทธิสารวรรณกร เพราะท่านผู้วายชนม์
เป็นทรก, นับถือและคุ้นเคยกับนายทหารรุ่น ๖๕ ผู้เป็นมิตรโดยเฉพาะ
ร่วมชุดกับ พล. อ. หาดวงสุทธิสารวรรณกร ผู้เป็นสามีของท่านอย่าง
เป็นกันเองทุกคน ยามพบปะท่านจะคำนึงถึงเพียงว่า ใครอายุน้อย
กว่าก็เป็นน้องแม่แก่กว่าก็เป็นพี่ ท่านชอบให้เก็บตัวแห่งต่างๆ ประจำ
ตัวไว้เสียทอดฟิศา ไม่ต้องการให้เขาติดตัวมาเพื่อเขาดูงาน
ค้นหาถึงสัตว์, ประการนี้แหละเป็นเครื่องน้อมจิตใจของพวกเรา
ให้มิตรที่ขาดท่านอยู่ตราบกระทั่งทุกวันนี้.

ตัวท่านจากพวกเราไปแล้ว แต่คุณงามความดี ตลอดจนรอย
บุญทั้งหลายที่บำเพ็ญไว้อย่างคงอยู่ ขอตั้งศักดิ์สิทธิ์ซึ่งประกอบด้วย
ทิพย์ไศรย, ทิพย์จักขุ จงไปรณาดำเนินของชุด ๖๕ นี้ ลือไปให้
คุณทิพย์ได้ทราบถึงเจตนารมณ์ฐานของน้องพี่ ในอันที่จะให้ท่านไปสู่
สุคติแห่งสันปรายภพทุกวิถีทางด้วยเถิด.

พ.ศ. เล็ก ทองสุนทร

เชื่องราช

อนึ่งบ่าว	เกลียดกัน	การรับใช้
พระราชา	เป็นใหญ่	ใจเห็นยาว
อีกเพื่อนใจ	ไม่จริง	พียงข้างเดียว
เมื่อยเด็ดเดี่ยว	ไม่พียง	คำบังคับ
ทั้งสิ้น	ปลดสุข	พาทุกข์สู่
เหมือนศัตรู	เข้ามา	เวลาหลับ
จักบ้องกัน	ฉันทิด	ไม่ระงับ
เหลือจักรบ	จักรบ	จักหลบหล

น.ม.ส.

ตะโก้กระตงนกดอด

พทพย เบนผซงเบนทรกของนง ๗ โดยมากรวมทงข้าพเจ้า
ด้วยคนหนง ข้าพเจ้ารกพทพย เพราะพทพยบาเพญคนเบนพดวทต
จริง ๗ นนาใจโอบอ้อมอารี เชอเพอเผอแผ่ ข้าพเจ้ามีความทุกขรอน
ชนเมอใด หากพทพยใดทราบบเณตองคดคอดตอบถาม ช่วยเหลือ
อยุ่เดิมอ พระคุณอนนข้าพเจ้าจะถนเดียมได้

ข้าพเจ้าได้พบปะสนทนากับพทพย ก่อนหนาทพทพยจะจากไป
ประมาณด็ก ๘ วัน ภาพทงคดตากคช อนนพทพยหนงโสร่งใหม่
ดีแ่ง ๗ ขาว ๗ ห่มผ้าแถบด้นวด เกด้ามสูง ประเบงเบนเม็ดเล็ก
นอนอยู่บนเกอหวายหลังบ้านข้าง๗ควมเครองอฏฐะบริชารหลายอย่าง
เชอบอกว่าไมไคร่สบาย ข้าพเจ้ายังเ้าเธอว่าขนาดไมค้อยสบาย
อย่างนี้ ยังดวยกว่าคนสบายหลายเท่านี้ เธอถนตอบว่าจริง ๗ นะ
หมนพชจะเคมทไม่สบายบอย ๗

ข้าพเจ้ามิไรวะแวงด็กนคิว่าเธอจะมีอายุสั้นอย่างนี้ หากได้คค
คินนจะได้อยู่คยกันให้นาน ๗ เพราะเมอข้าพเจ้า ๒ คนจะตากดบเธอ
ยังไมเ็นยินยอมให้กบ ข้างว่านาน ๗ จะได้มาคยกันด็กครั้งหนึ่ เธอ
ชวนให้รับประทานข้าวด้วยกัน ข้าพเจ้าก็ปฏิเสชเพราะเรียบร้อยไป
จากบ้านแล้ว เธอคดพ้อคคว่าเธอคอยอยู่นานเพราะข้าพเจ้า
โทรศัพทแ่งไปก่อนว่าจะมาหา จนดุดท่ายข้าพเจ้าคองดองศรัทธา
เธอด้วยตะโก้กระตงนกดอด ๗ แะนกดอด ๗ เมื่อเธอเบนคองศรัทธา
แะก่อนจะกบพทพยยังได่หมนแควมาคกมากมายด้วย

ข้าพเจ้ารู้จักพทพย์มาประมาณ ๒๐ กว่าปี เคยเรียกว่าพทพย์
มาแต่แรกรู้จัก และจนกระทั่งสุดท้ายที่ได้พบกันก็ไม่เห็นว่าพทพย์
มีหน้าคนน่าใจเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรเลย เคยอย่างไรก็อย่างนั้นมิได้
ผิดไปจากเดิมแม้แต่น้อย ด้วยเหตุนี้พทพย์จึงเป็นทรภะของบรรดา
ญาติ มิตร และเพื่อนฝูงทุก ๆ คน

วันหนึ่งวันฉาปนกิจศพของพทพย์ น้องชอกกราบขอให้
วิญญาณของพทพย์จงไปสู่สุคติพิภพ และขอให้พทพย์ไปรับ
ทราบไว้ด้วยว่ายามใดที่น้องเกิดทุกข์ร้อนขึ้น พทพย์เป็นคนแรกที่
น้องจะนึกถึง และจะต้องพูดกับ ๒ คนตายายว่า น้าพทพย์อยู่คง
ช่วยทุกข์เราได้แน่ เช่นนี้เสมอ

จากน้อง

ม.ล. ทรงสอาด หิรัญพร

๒๐ พ.ค. ๒๕๐๓

ทิพย์ลุ่มชื่อ

ทิพย์ลุ่มชื่อ ลือทั่ว แม่ตัวจาก
แต่ทิพย์ไซ้ร ไม่พราก จากปวงเพื่อน
คุณลักษณะ ประจักษ์ใจ ใครได้เยือน
ต้องเอ่ยเออน อาลัย ไม่ลืมเลย

๓๖ ปีผ่านไป จากวันแรกที่นักเรียนนายร้อยราว ๓๐๐ คนเรียน
สำเร็จได้ดุษฎีบัณฑิต ป็นนคอ พ.ศ. ๒๔๖๕ พวกเรากำจัดรุ่นหนุ่ม แต่
ปี พ.ศ. ๒๕๐๓ ในปัจจุบันนี้ พวกเรากำจัดมีอายุใกล้ ๖๐ ขวบอยู่
ตามกัน พ่อหนูใกล้ ๖๐ ขวบ ได้มาร่วมรับประทานอาหารค่ำที่
บ้าน พต. อ. ไสว ไสวแสนยากร เมื่อ ๓ พ.ค. เป็นการสนทนากัน
กันความหลังครั้งยังหนุ่มแน่นอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งรวมทั้งภริยาที่เคยแบ่ง
ปดถึงขอบเขต แต่ว่าบัดนี้กลายเป็นคุณย่าคุณยายไปแล้ว รวมทั้งบุตร
นัดดา ที่มาถิ่นเดียวกันด้วย

น้ำเต้าตาย “คุณย่าทิพย์” ท่านศรีภรรยาของ พต. อ. สุทธิ-
สุทธิธารณกร ไม่ได้มารื่นเร่ด้วยเหมือนเคย เพราะท่านวายชนม์
แล้ว มิฉะนั้นคงมาแวดเป็น พระเอก ของงานด้วยดังเดิม ที่ว่า
เป็นพระเอก ก็เพราะคุณทิพย์ไม่ได้ทำตัวเป็นเมียเพื่อน แต่คุณทิพย์
ตั้งตัวเป็นเพื่อนของเพื่อนผัวเขาเสียเลยเขมมมักคุ้นสนิทสนมกับนายทหาร

วัน ๒๕ แทบจะทุกคนด้วยวิธีกำลังพริกถึงชิงควรถือ — เป็นถือ, ควรถือ — เป็นถือ, ควรถือพระ — เป็นใช้ เป็นเช่นนั้นมาตั้งแต่ท่าน พตเอก
สุทธิ ยังมีดาวดวงเดียวอยู่บนฟ้า.

แต่แท้จริง คุณทิพย์ สุทธิธารณกร ยังด้วยดีดกระชดกระช้อย
และกระปรี่กระเป่า ใครเล่าจะนึกว่า เธอจะคว่นวายชนม์ เธอมี
ความดีชดช้อยใจรวมทั้งไม่มีใครนอกใจให้เธอเจ็บแค้น นี่ก็เป็นบุญ
ของเธออยู่อย่างหนึ่งในขบวนการบุญ (A.B.C.) ทั้งหมด ที่คุณหญิง
คุณนายแทบทุกคนถือว่าเป็นยอดปรารถนา มีใช้หรือ ?

คุณทิพย์ เป็นคนเดิมอดทนเดิมอดปลายต่อเพื่อนฝูง ปราศจาก
การถือชนวรรณะ กับผู้เขียนซึ่งเคยเข้าไปติดตารางในคุกบางขวาง
ในระวางที่เป็นนักโทษ คุณทิพย์บังเอิญไปพบปะ เราก็อะอะโวยวาย
กันอย่างเคย แม้ในสมัยที่เธอเป็นศรีภรรยาของรองผู้บัญชาการทหาร
บกเธอก็มีไต่บนปิ้งต่อเพื่อนฝูงแม้แต่ประการใด เธอคบคนทุกชั้น
คุณลักษณะของเธอตรงกันข้ามกับคำว่า “ดื้อ” หรือ “ยึดตาย” เป็น
คนร่าเริงสนุกสนาน จึงเป็นอันว่าถึงใจพระเดชพระคุณ แก้วผู้คบหา
ดีมาคมด้วยยินดีและสุจริตใจ

ครั้งสุดท้ายผู้เขียน ได้ไปพบที่ในแม่น้ำเจ้าพระยา วนงานแห่ง
เรือสุพรรณหงส์ นื่อง ๒๕ พุทธศตวรรษ พอเรือจอดเทียบกัน

ชาวปดาอาหารขมหมมเนย คุณทิพย์ก็แบ่งปันรู้เรือเพื่อน อดอาหาร
วันนั้นแม้จะจำไม่ได้เพราะนานมาแล้ว แต่รดไมตรีหรือเมตตาอีกด้วย
โดยจำได้เสมอ ท่านที่เคยคบหาสมาคมกับคุณทิพย์มาแล้ว คง
จะรู้สึกถึงรดไมตรี ในรูปลักษณะพิมพ์เดียวกัน

ในด้านการสมาคม ซึ่งเห็นอกว่าดีของเธอก็ว่า ทุกคนที่
ทราบย่อมระลึกเห็นได้ว่า คุณทิพย์เป็น “ข้อต่อเชื่อม” กับทุก ๆ
ฝ่ายอย่างสำคัญ จึงทำให้ยศ, ตำแหน่งของตำแหน่งเธอ อยู่ในลักษณะ
กลมกลืนกับเหตุการณ์ทุกทาง แม้ด้านการเมืองการเศรษฐกิจ จะ
ไหวหวุ่นผันแปรสักเพียงใด แต่ข้อต่อเชื่อมอันเป็นทิพย์ตรงใจใคร่
ทุกด้าน

แม้ผู้เขียน จะไม่เคยอยู่ไปบังคับบัญชา แต่ก็อยากเล่าว่า ผู้ชาย
ที่ชักหน้าไม่ถึงหลัง ที่ได้มีโอกาสเรียนปฏิบัติ ต่อคุณทิพย์แล้ว คงจะ
ชื่นชมเหมือนหน้าทิพย์ระโถมใจ คุณทิพย์คงจะได้ช่วยชุบชีวิตคนยาก
ให้พ้นจากหายนะและความกระเสาะเสี้ยวผู้เดียวคนใดเป็นอันมาก เคยได้
ทราบจากบางคนเล่าว่า “จริงนาครับ, ถ้าผมไม่ได้รับความเมตตา
จากคุณทิพย์แล้ว ผมก็อาจต้องลาไปคุมฝิ่นเถื่อน, บันเถื่อน
หรือมีฉะนั้นก็คุมห้อง – ไปแล้ว”

แทบจะทุกคน ย่อมเคยคาดคิดว่า คุณทิพย์แหละเป็นคนที
ปฐมนิให้หนุ่มน้อยวัยครุฑุฑ ได้ได้บันไดชีวิตมาสู่ความสูงส่งด้วย

ความปราศจากกังวลท่วงหน้าพระองค์ ทั้งสองคนนั้นเที่ยว เกยว
ก้อยเดินทางร่วมกันมาด้วยความหรรษา เพราะพรหมทิพย์นั้น

และก็นำเสียดายนัก เสียดายใน “น้ำรัก - ภัย” ของ
ครอบครัวของนามอันเป็น ถ้าคุณทิพย์ จะมัญญานวิธได้ทราบซึ่งถึง
ความโศกโศกมณต์อันแสนสาหัส ของท่านสามีตามความเป็นจริง
แล้ว เป็นต้นว่า “ความนั่งตะตึง, ความเชื่องซึม และความรันทด
ใจ” คุณทิพย์จะภาคภูมิใจสักเพียงไหน ผัวของใครบ้างที่รักเมียเพียง
ชีวิตจิตใจเช่นนั้น

ในงานเลี้ยงฉลองวัน ๖๕ ปีนั้น พด. ต. จีรวณ ซึ่งเปนหัวหน้า
ชุด ได้ถูกชักชวนให้อาวยถึงทิพย์ โดยปรารภว่า:

“เสียดายทิพย์ ที่ไม่ได้มาร่วมงานด้วย ขอให้พวกเราช่วยกัน
เขียนให้อาวยในหนังสือที่จะแจกงานศพ”

ด้วยเหตุอันนั้นแหละ ท่านสามีจึงพึงประสงค์กำหนดงานฌาปนกิจ
ศพเป็นการจริงจังแน่นอนขึ้น มิฉะนั้นท่านสามีคง จะเก็บทิพย์
ของท่าน เอาไว้ที่บ้าน เพื่อเป็นการชดเชยหัวใจในยามกำสรวลค่อไม่อีก

โลกมนุษย์นั้นว่าจริงหนอ ประเดี้ยวสุข - เดี้ยวทุกข์ ไม่ว่า
ครอบครัวใด ข้างไหนหน่โลกธรรม ๘ (คือ ๓ ดาภ ๒ ไม้มดาภ
๓ ยศ ๔ ไม้มยศ ๕ สุข ๖ ทุกข์ ๗ สรรเสริญ ๘ นินทา) ไปเสียมิได้

เลย คุรุ! ท่านเป็นถึงรองผู้บัญชาการทหารบก มียศศักดิ์ศรีฐาน
ศฤงคารบริวารยศ มีเมืงทิพย์ ซึ่งสูงกว่าเมืงแก้ว แล้วจะต้องกำสรด
ระทม

ส่วนมนุษย์คนอื่นๆ ถ้า ถึงหากจะเป็นบุญ ที่ใดเมืงไม่ถึง
เมืงแก้ว — เมืงทิพย์ ให้ต้องโศกสลดตักซึ่งในยามพดพิรจากกัน
แต่ใครเหล่านั้นก็ล้วนเสวยวิบากผล ด้วยเรื่องอื่นๆ ไปตามๆ กัน บ้าง
ตกอยู่ในห้วงชั้นแห่งแรงคำอุณา , บ้างถูกไม่มีเงินจะเรียน , บ้างแม้
ตัวเองจะตายก็คงตายแต่เดียวดาย เหล่านี้ล้วนเป็นสมบัติที่จะต้อง
เสวยวิบากผลอยู่ด้วยกันทั้งสิ้น

ประเทศชาติก็เช่นเดียวกัน สมัยนี้ว่า ประเทศอุตสาหกรรม
เท่านั้นเป็นประเทศที่มั่งคั่ง นำปรารถนา แต่ว่าความนิยมยึดถือเช่นนี้
จะจียิ่งขึ้นไปสักเพียงไหน ไม่มีกาะใดหรือ ที่จะหวดกลับมา
นิยมยึดถือว่าประเทศดิลกรรรมเท่านั้น ที่ไม่ต้องกาหอดอดเองในเรื่อง
ความผันแปรในทางเศรษฐกิจและการขาดอาหารเลี้ยงพดเมือง

ถ้าใครจะไปคุยกับคุณทิพย์ จะเป็นเรื่องเรื่อยเปื่อย หรือการ
ทักการเมืองและการปรัชญา (อ่านว่าปรัทยาไม่มีสระ) แม้ด้วยสายตา
โกลเท่าโกล ดังที่เขียนเล่ามาข้างต้น คุณทิพย์จะคุยหรือถกเถียง
ด้วยอย่างสนุกสนาน ถ้าขึ้นแข่งต่อแข่งเข้าหากัน บางที แม่ก็ดำ
เอาเลย เท่าที่เขียนมาหลายเรื่องหลายรสนี้ ก็ด้วยปรารถนาจะฉาย

ภาพสะท้อนความแฉะต้อมในคุณลักษณะของคุณทิพย์ให้ปรากฏไว้
 เหมือนพระพุทธรูปที่ดำ “รูปกายย่อมมีพระตวามสภาพ แต่นาม
 และโคตรไม่คู่เสมอด้วย (ถ้าทำความดีเอาไว้)” หากจะแปลกนั้นก็
 ตรงที่ว่า “ทิพย์ไม่มีวันหายไปจากใจของ พลเอก สุทธิ สุทธิ-
 สารณกร และความเคารพอาลัยของปวงเพื่อน” เท่านั้น

ร.ท. จงกต ไกรฤกษ์

เพื่อนของคุณทิพย์

(ซึ่งเป็นตำแหน่งอนภาคภูมิใจ)

๒ พ.ค. ๒๕๐๓

หญิงทิพย์

โดย

พ.ต. ขนทะยานราญรอน (วัชร วัชรบุล)

อันตัวตัวตายเมื่อภายหลัง

ชอกก็ยังคงอยู่ไม่รู้หาย ฯ

บียัดหายทั้งหลาย เราย่อมรู้ดีถกกันว่า ชีวิตของมนุษย์เรานั้น
เต็ม่อนการแต่งละครหรือภาพยนตร์เรื่องหนึ่ง ครอบงำได้ยังไม่หมด
ชุดหรือฉาก เราทั้งหลายชายหญิงก็ต้องใช้ชีวิตและการกระทำอัน
เป็นหน้าที่ของมนุษย์ให้ดีที่สุดที่ตามมาจะทำได้ เมื่อถึงกาลกิริยา
หรือบิณฑบาตจบชุดแล้วก็แล้วกันไป ส่วนการแต่งอันเนื่องจากการ
กระทำ ความประพฤตินั้นมีชีวิตอยู่ ย่อมเป็นหน้าที่ของผู้อยู่
ภายหลังจะ วิพากษ์วิจารณ์ การ แต่ง ออก ต่อการ กระ ทำนั้นได้เอง
อย่างไรต่อไป

เมื่อเราท่านทั้งหลาย ได้ถึงแล้วซึ่งการกระทำที่ตนพึงพอใจ
และน่านิยมชมชื่นแล้ว เสียงวิพากษ์วิจารณ์ก็แผ่ไพศาล ได้รับแต่
คำชมเชยสรรเสริญ ตรงกันข้ามเมื่อการปฏิบัติหรือการกระทำของ
ผู้ใดในระหว่าที่ดำรงชีวิตอยู่ไม่ดั่งงาม ก็จะได้รับแต่คำตำหนิติเตียน
เป็นทรงเกยงเดียวทั้งนั้น ดังตัวอย่างที่ปรากฏตามประวัติศาสตร์
ของผู้ที่เด่นในความดีและชั่วอยู่ เช่นท่านผู้หญิงโม หรือนัยหนึ่ง

บทที่ ๑

ท้าวสุรนารี ท่านผู้ใดเสียสละชีวิตเพื่อประเทศชาติ บังคับ
อิสรภาพของบ้านเมืองไว้ ได้ยกย่อง ได้รับ ความเคารพยกย่อง มาจน
ทุกชนชั้นเต็มคตยา ^๑ ส่วนในทางชีวิต ^๒ คือ พระยาจักรี ดมัย
กรุงศรีอยุธยาผู้ขายชาติ เป็นบุคคลเห็นแก่ตัว ไม่รู้คุณค่าของ
ประเทศชาติ บังอาจคบคิดกับศัตรู จนเป็นเหตุให้บ้านเมืองเสียแก่
ข้าศึกเมื่อปี พ.ศ. ๒๓๑๐ แม้ตายแล้วก็ต้องรับกรรมตลอดมา กล่าว
คือ ไตรภพแต่คำกำหนดที่เคยเห็นแต่ด่าปด้าง

๑ คุณทพ ข. สุทธิสารวรรณกร ยอดชีวิตของท่านพลเอก สุทธิ
๒ สุทธิสารวรรณกร เป็นทรจกคุณเคยกับข้าพเจ้ามาด้วยดีแล้ว ด้วยต่าง
แต่ด้วยใหญ่ เป็นสุภาพสตรีทนายหน้าเอ็นดู ศึกษามารยาทเข้มขร
๓ พิศาลระธานทนคน ผู้ที่ไม่รู้จักคุณเคยกับคุณทพ ข. อาจมองคุณทพ
๔ ไปในทางที่ไม่ตรงกับความคิดเห็นของข้าพเจ้าได้ แต่เป็นความจริง
๕ ที่ข้าพเจ้าจะหุดเกลียดเสียมิได้ เพราะความรู้สึกนึกคิดของข้าพเจ้า
เป็นดังนี้ ไม่ใช่จะเดาเดียงกล่าวสรรเสริญยกย่องประกำสรใด

๑ คุณทพ ข. ได้ทูลถาม ดมัย กับ ท่าน พลเอก เมอมัยศ เป็น ร้อยตรี
๒ ข้าพเจ้าก็ได้อธิบายคุณเคยกับดมัย ค่อมานี้เมื่อท่านทั้งสองได้รวม
๓ ราชการอันใกล้ชิดกับข้าพเจ้า คือ อยู่โรงเรียนนายทหารปืนใหญ่
๔ ด้วยกัน ข้าพเจ้าจึงมีความรู้สึก ว่า คุณทพ ข. ออกจากจะเป็นหญิง
๕ หมดคุณเต็มบุคและคุณลักษณะอันหญิงแล้ว ยังมีจิตใจเข้มแข็ง
๖ ก็กล่าวให้คุณตาย ข้ายอยู่บ่วงวนะ ออกด้วย กล่าวง่าย ๆ ก็คือเป็น ข้าย
๗ ออกดามคืออกเมออดคราจากาเป็น

ตลอดชีวิตอันยาวนานของคุณทิพย์ ไม่เคยมีปฏิกิริยาอันใด
ให้คลายจากความเป็นมิตรสนิทของเพื่อน ๆ เลย มีบางคนกล่าวกับ
ข้าพเจ้าว่า ท่านพลเอก ดุทธิ ดุทธิสารวรรณกร มีตำแหน่งใน
ราชการใหญ่โตอยู่ขณะนี้ จะไปมาหาสู่ยาก เพราะท่านอาจไม่มี
เวลาจะนั่งสนทนาวดวยได้ ข้าพเจ้าได้พบกับคุณทิพย์ในท้องถนน
วันหนึ่ง จึงได้ปรารภจนถึงเรื่องดังกล่าวคุณทิพย์กลับตอบกับข้าพเจ้า
ว่า “อ้อ รู้แล้วละคุณ ๆ นั้นไม่นับถือผู้พิทักษ์ต่างหาก เรายกกันนับถือ
กัน ไปได้เต็มมือ เหลือยาปลอบประโลม”

ตามที่เล่าย่อ ๆ มาเป็น ความรู้สึก ของข้าพเจ้า ที่มี อยู่ กับ
ครอบครัวจนถึงแก่คุณทิพย์ยังไม่มิตริจิตา จนมาเมื่อมิตริจิตาจากหน้า
หลาดดา คุณสมบัติของคุณทิพย์ที่มีต่อมิตรสหายเป็นอยู่อย่างไร
ก็เป็นอย่างเดิมอดทนอดกลั้นจนวายชนม์

วันคืนล่วงผ่านไปเรื่อย ๆ ชีวิตก็ขมหมดไป ฉะนั้นมิใช่สหาย
ทั้งหลาดอย่าได้ดูคายนึงเฉย ไม่นำพาต่อการที่จะละเลาะความค
เขาไว้ เวลาแฉะวัยหาคอยเราไม

ความคของบุคคลจะปรากฏ เมื่อบุคคลนั้น ได้ไปสู่ปรโลกแล้ว
ฉันใด “หญิงทิพย์” ก็ฉันนั้น

ขอให้ดวง วิญญาณ อันน่ารัก น่านับถือ ของหญิง ทิพย์ จง ไปสู่
สุคติเถิด.

อันหญิงดี	เพราะผล	ปรนนิบัติ
รักษาศัตย์	สู้ม้วย	อยู่ ด้วยผัว
ผัวยิ่งรัก	หนักหญิง	ก็ยิ่งกลัว
อย่าถือตัว	ต่อชาย	จะหน้าบึ้ง

สิงใหญ่

ใครบ้างจะรังเกียจ

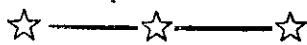
คุณทิพย์ หนูนภักดิ์ หรือคุณทิพย์ สุทธิสารวรรณกร ได้คุ้นเคย
และรู้จักกับข้าพเจ้ามานาน ทั้งนี้เป็นน้องสาวของเรืออากาศ
เอก เทศ หนูนภักดิ์ ซึ่งเป็นนักบินชาวไต้หวันสงครามโลกครั้งที่ ๑
และคุณทิพย์เคยไปตอนเมืองในสมัยนั้นอยู่บ่อยครั้ง ยิ่งมาเป็นภรรยา
คู่ทุกข์ของ สุทธิ สุชะวาท หรือ พต.อ. สุทธิ สุทธิสารวรรณกร ซึ่ง
เป็นนายทหารชุดเดียวกัน ด้วย แล้วยังเพิ่มความสนิทสนมยิ่งขึ้นอีก
โดยปกติคุณทิพย์ เป็นคน สุกสนานและ เข้ากันได้ กับเพื่อนนายทหาร
และครอบครัวของชุด ๕๖๕ ได้ทุกคน ไม่เคยได้ยินเข้าหูว่ามีใคร
รังเกียจ หรือไม่อยากคบค้าด้วย ทั้งนิยมเป็นการแสดงถึงคุณความ
ดีของคุณทิพย์มาแต่แต่หนหลัง โดยเฉพาะข้าพเจ้ารู้สึกมีความเสีย
ตายและอาลัยเป็นพิเศษ กล่าวคือก่อนถึงแก่กรรมประมาณ ๒-๓ วัน
ภรรยาข้าพเจ้าได้ ไปเชิญขอให้มารดน้ำลูกข้าพเจ้า ซึ่งจะเข้าพิธีแต่ง
งาน และได้รับคำตักตวงแน่นอนแล้วว่าจะมาแน่ ๆ เพราะได้รู้จักและ
คุ้นเคยกับลูกข้าพเจ้ามานานแล้ว แต่นิจจาคุณทิพย์ต้องมาถึงแก่
กรรมเสียก่อนเพียงเวลาเล็กน้อยเท่านั้น

ความตายเป็นของแน่เหนือเกินทุก ๆ คนจะต้องถึงจุดนี้ไม่วันใดก็วันหนึ่ง คุณทิพย์จากเราไปแล้ว แต่คุณความดียังไม่จากไปคงจารึกเป็นประวัติถ่ายทอดไปอีกชั่วกาดนาน ด้วยคุณความดีของคุณทิพย์ ซึ่งมีมาแต่หนหลังขอให้วิญญาณของคุณทิพย์จงไปสู่สุคติภพด้วยเถิด และถ้าชาติหน้ามีจริงขอให้มาเกิดในบริวารของชุด ๔๖๕ อีก.

น.ช.ช. หลวงหล้าฟ้าเรือง

โรงงานยาสูบ

อุทิศแด่คุณ ทิพย์ สุธิธสารวรรณกร

“ความพลัดพรากจากสิ่งที่รักเป็นทุกข์ ความประสบใน
สิ่งที่ไม่พึงพอใจเป็นทุกข์ ความเกิดความแก่ ความเจ็บ ความตาย
ล้วนเป็นทุกข์”

จริงแล้วพระพุทธเจ้าตรัสไว้เช่นนั้น ข้าพเจ้าได้ทราบมาเช่นนั้น
และรู้อย่างนั้น ความเศร้าความทุกข์อันเนื่องมาจากต้องสูญเสียสิ่งที่เป็น
ที่รักนั้นย่อมมีอยู่ทุกรูปทุกนาม ต่างก็ว่าได้สูญเสียสิ่งรักที่ยิ่งยง
นั้น แต่ในการที่ท่านรองผู้บัญชาการทหารบก พลเอก หลวง-
สุธิธสารวรรณกร ได้สูญเสียภริยาที่รักของท่านในครั้งนั้น มีเหตุผล
เหนือเกินว่ามิได้น้อยกว่าบุคคลใดพวกข้าพเจ้าได้ปรารภปรึกษากันได้
ลงความเห็นว่าการสูญเสียครั้งนั้นเป็นการสูญเสียที่น่าเสียดยอย่าง
ที่สุดไม่น้อยกว่าประวัติศาสตร์ได้มีการสูญเสียไปมากแล้ว

คุณทิพย์ ไม่ใช่สิ่งแรกที่เจอโฉมโฉมใครเห็นแล้วก็ต้องมองซ้ำ
และหลงใหลเป็นนัย หากแต่เป็นสิ่งที่สัมผัสแล้วน่ารักมีดวงหน้านานิยม
และเสียงไพเราะ ยกตัวอย่างเมื่อครั้งพาพวกพ้องไปภาคใต้ เช่น
ปัตตานี นราธิวาส มีการนัดแนะดูหนังและบริวารให้แต่งแบบ
ทางใต้ ตัดเสื้อจากร้านคนตะต๋อได้วิ่งและผ้าโพกศีรษะกันคนตะต๋อ
ครบถ้วนแล้ว คุณทิพย์ก็เหมือนชาวอิสลาม อย่างน่ารักมีภริยาทำทาง

หนุ่มฉบับดัดหน้า ซึ่งจะหาคนอื่น ๆ มีทำแต่จะอริยาบถงดงามอย่างนั้น
ไต่ยาก ไม่ว่าจะเป็นตัวเข้าสังคัมชนไหนแบบอะไรเข้ารูปเข้าท่าไม่
เคอะเขินทั้งนั้น ท่านไม่ช่วยมากแต่งงดงาม, จะแต่งชุดใดก็เข้ารูปจะ
หาดีศรีททำอะไรได้ทุกแบบทันสมัยอย่างนั้นไม่มีออกแล้ว พดถึงความ
เป็นมารดาท่านช่างเป็นแม่ที่เลี้ยงดูด้วยความรักอย่างยอดเยี่ยมทุก ๆ
คนเติบโตขึ้นภายในอ้อมอกของท่านคนเดียวแท้ ๆ พอท่านต้นบุญ
ถูกทุก ๆ คนเพ่งจะรู้สึก ว่า ฉนั้นอายุเท่านี้เท่านี้แล้วหนอ ลูกคนเล็ก
ซึ่งมีอายุน้อยจะทำอะไรก่อนนกละยกออกจากแม่ บ่นหมั่นแม่ก็มีความ
รู้สึกว่าจะต้องพึ่งตัวเอง เมื่อแม่ยังมีชีวิตอยู่ทุก ๆ มาพบปะพบ
มาอาภัพจะตามตัวไม่ได้ ครั้นตนถูกเลิกทงหยาบมีความรู้สึก
ได้ทั้งคำแม่เคยเรียกเคยชาน ครั้นพบครึ่งหลัง ก็เดินเข้ามาทักมา
ถามเต็มอ้นระดังถึงแม่ได้ ทำเอาข้าพเจ้าหน้าตาไหล ท่านรักลูก
อบรมลูกด้วยความรักที่ทุ่มเทให้ ครั้นท่านจากไปถูกคิดถึงความรัก
ก็ทำแต่ความดีงาม ท่านอยู่แห่งไหนตามดิฉันใดหนอท่านถึงทิพย
เนตรมาดุทุก ๆ ท่านคงปลอบปลอมนิฉันน้อยเลยทุก ๆ ทำแทนแม่ได้
ทุกอย่างดีกับที่เรียกว่าเธอไม่ทงแถมตนเอง

พูดถึงหนาทภรยา ชายทุกคนม้วนลุ่มบด้อยในชาย ๓ ประการ
หญิงใดจะแต่งงานต้องเลือกชายที่ม้วนลุ่มบด้อยอย่างใดอย่างหนึ่งใน ๓
ประการนี้คือ ไม่เต็มสุรา ก็ต้องเจ้าชู้ ไม่เจ้าชู้ ก็ต้องนักการพนัน แต่
คุณทิพย์ท่านเป็นสตรีวิเศษคือท่าน สามารถสถาปนาสามีของท่านให้

เป็นคนประเสริฐ สามารถทำให้ข้อห้ามของท่านติดอยู่กับริมฝีปาก
ของทุก ๆ คนว่า “หลวงพ่อ^๕เป็นคนดี เป็นผู้ใหญ่เป็นคนดี เป็นคน
โอบอ้อมอารี เป็นคนใจประเสริฐรักเพื่อนฝูงรักลูกรักเมีย” แม้
ความดีประเสริฐเยี่ยมยอดก่อนจะได้ออกจากปากพวกพ้องนั้น ใครเป็นผู้
สร้างมีใช้คุณทิตยดอกรหรือ พังข้าพเจ้าก่อน อย่าหาว่าข้าพเจ้า
ดีรวดีรดีคนดอย ๆ โดยไม่มีเหตุผล คุณหลวงพ่อ^๕จะเข้า^๕ได้อย่างไร
ในเมื่อจะไปแห่งใดทุกคนเห็นคุณทิตยบ้างก็เรียกแม่ บ้างก็เรียกพี่
บ้างก็เรียกคุณหญิงทุกหนทุกแห่ง ท่านปลุกความนิยมให้คนรักให้
คนนับถือ ต่อรับขับ^๕ขับ^๕ทุกคนไม่เลือกชั้นวรรณะมีอาหารแปลก ๆ
รสให้รับประทานท่านเข้าร่วมวงสนทนาได้ทุกชั้นทุกภาษา ทักทายปรา
ศรัยเยี่ยมเยียนไปทุกบ้าน แล้วใครจะไปกล้าเล่นตากับคุณหลวงพ่อ^๕
ในเมื่อเจ้าของท่านพูดเสียงแจ้ว ๆ ไพเราะเพราะพริ้งขำ ๆ เขา ข้าพเจ้า
ยังจำได้ครั้งหนึ่งผู้การบรรดาศักดิ์ประภาได้นำคนตรีไทยมาต้อนรับท่าน
ทักทายคอบท^๕ ท่านรองผู้บัญชาการ หลวงสุทนต์^๕ไฉ่โอตินเอง ข้าพเจ้า
ร้องส่ง ข้าพเจ้าจำ^๕ไม่ได้ คุณทิตยมายกมือให้ข้าพเจ้า^๕ร้องว่า
“ร้อยชูหรือจะสู้^๕เนื้อเมียคน เมียร้อยคนหรือจะสู้^๕พระแม่ได้”
ซึ่งข้าพเจ้านกชนมาครั้งไรอดที่จะน้ำตาไหลด้วยระตักถึง^๕เสียงนั้นไม่ได้
ท่านทง ๒ นั้นเป็นผัวเมียคู่ทุกข์คู่ยากกันมา มดุกก็ไม่น้อยท่านไม่
รวยถึงกับจะมีเงินไปโปรยให้ใครได้ เมื่อคนมีเมียแล้วขาดเงินไปรย
ก็ต้องหมายความว่าขาดแฟนไปด้วย เพราะฉะนั้นทางเจ้า^๕จึงไม่มี

ในครอบครัวของท่าน ผู้ชายประเภทต้องคือชอบดื่มสุรา เมื่อดื่ม
 แล้วยกเมาเมาแล้วก็เสียหายในราชการด้วย คุณทิพย์ของข้าพเจ้า
 ก็มิอาจแก้ ท่านเป็นผู้ห่มเมี่ยงดำไปไหนก็ไปด้วยกัน เมื่อท่านผู้ชาย
 ดื่มท่านผู้หญิงก็ดื่มด้วย พอเห็นท่านผู้ชายดื่มมากไปหน่อยคุณทิพย์
 ของข้าพเจ้าก็ทำเมา ท่านผู้ชายก็ตกใจเล็กน้อยโดยไม่ต้องเมา ครั้น
 แก่แล้วด้วยกันก็เคยไม่เมา คำว่าผู้ชายชอบดื่มสุราก็เป็นอันหมด
 บัญหาไปไม่มีในหลวงสุทธิ ท่านไม่ตกเป็นทาสของสุรา ในวง
 ราชการก็ชมเชยท่านไม่เจ้าชู้ ไม่เมา ไม่เล่นการพนัน เพราะเมื่อ
 ท่านเป็นผู้ห่มเพื่อนฝูงมีมิตรสหายมากได้ถึงสรวลเริงภายในบ้านครอบครัว
 ต่อครอบครัวเกิดความสุขจึงดื่มที่จะกระทำความชั่วทั้งหลาย ในวง
 ราชการก็ถือว่าท่านเป็นผู้ใหญ่ที่มีอายุและเป็นที่รักของทัพบก แต่การ
 ที่จะให้คนสรวลเริงเยินยอน ข้าพเจ้าขอให้คิดก่อนว่าได้มาจากใคร
 ใครเป็นคนสร้างคุณงามความดีนี้ มิใช่คุณทิพย์ดอกหรือ คุณทิพย์
 มีน้ำใจประเสริฐเพียงไรรักเพื่อนฝูงของสามีเจ้านายของสามี ข้าพเจ้า
 อยู่ใกล้ในบางคราวยังมองเห็นน้ำใจบริสุทธิ์นั้น เคยคิดยึดเอามา
 เป็นหลักปฏิบัติ เช่นท่านให้ยกปืนโตมาบอกพวกเราว่าอย่างนั้นคุณหญิง
 โน้นชอบ อย่างนั้นท่านผู้ชายนั้นชอบก็ไปให้หน่อยเร็ว ๆ เข้าเดี๋ยวจะ
 ไม่ทัน ดังนั้นบ้านนั้นชอบ ดังนั้นบ้านโน้นชอบยกให้โน้นเอาไปบ้านนี้
 เร็ว ๆ ให้นั้นเอาไปบ้านโน้นเร็ว ๆ ความสง่างามวิริยานิมนต์ใคร่เอาใจ

ไล่เจ้านายใหญ่ ๆ ด้วยกัน ทำให้ข้าพเจ้าพลอยรักใคร่ตาม ไป ด้วย
 น้แหละคุณล้นมบัตอนประเสริฐของคนดี หาไม่ได้ดอกในสมัยนี้ เพราะ
 สมัยใหม่ความรักมันขึ้นอยู่กับยศและเงิน ไม่รักกันจริงจัง คนรัก
 คนจริงกรุณาคนจริงคือคุณทิพย์ แต่จะได้พบอีกในโลกไหน ไม่พบ
 อีกแล้วสร้างไว้แต่ถวญความดีแล้วก็จากไป อะไรเล่าจะไม่ให้เสียใจ
 เท่าที่ไต่ขึ้นจากปากท่านรองผู้บัญชาการทหารบกว่าสุดลำหัดข้อหของนอ
 ใหม่และขยายครวัใหม่พอเสร็จแล้วก็ตายไม่รู้ว่าเป็นหน้ใครอยู่เท่า
 ไว ผมไม่รู้เรื่องเงินทองกับเขาเลย

คุณทิพย์ พวกบริวารของท่านเรียกท่านว่าคุณแม่ เรียกคุณพี่
 ท่านไต่ขึ้นอยู่หรือ ท่านจากพวกเราไปพวกเราจำเหัวพวกเราหมด
 ด้ พง เราทราบว่าท่านจากพวกเราไปท่านระลึกถึงพวกเรา เรารู้ดีบาง
 ครั้งท่านมาอยู่ใกล้ ๆ เรา เข้าหอยอกและเล่นหัวกับพวกเรา พวกเรา
 รู้เรากถ้าสาบานได้ว่า ท่านเคยมาเข้าหอยอกเล่นหัวกับเราแต่เรามี
 ทางใดจะพูดกับท่าน จะฟังเสียงท่านได้ นอกจากกราบไหว้ ขอให้
 ท่านทราบด้วยญาณวิถึว่า พวกเราเคารพท่าน รักท่านมีความ กตัญญู
 รู้คุณท่าน พวกเราขออ้อนวอนดวงวิญญาณท่านจงไปสู่สุคติ เมื่อ
 ทำบุญอุทิศส่วนกุศลถึงท่านในการทำมาปณิกจันแล้วขอดวงวิญญาณ
 ท่านจงไปสู่สุคติอยู่ในสวรรค์นิมิตนั้นเกิด ท่านจงไปจุติในแดนสุขาวดี
 โน้นเกิด ท่านได้ทำความดีอย่างยอดเยี่ยมเกินกว่ามารดา ภริยาจะ
 พึงมี โอกาสทำได้อย่างท่าน ท่านเป็นยอดหญิงในภพมนุษย์ที่ได้รับ

ความรักของสามีอย่างบริสุทธิ ศรัทธาและเลื่อมใสยกย่องและบูชาจากสามี
 ท่านได้รับความรักและเคารพจากลูก ๆ ตลอดจนบรรดามิตรดีหาย เมื่อท่านจาก
 โลกนี้ไปแล้ว ขอให้ท่านได้ประสบแต่ ความดีงามให้ยิ่งกว่าในโลกมนุษย์นี้เกิด
 มนุษย์มักได้แต่ความสุขของทุกอย่างไปตามกิเลสของมนุษย์ เมื่อท่านอยู่
 ประทับแล้วท่านจะพบแต่ความดีดี ๆ พวกเรามีความหวังว่าท่านคงสถิตย์
 อยู่ในเมืองฟ้า เมืองสวรรค์เต็ม ไปด้วยความดีซึ่งงบเป็นแน่แท้ พวกเราขอ
 น้อมเคารพท่านอยู่ทุกทิวาราตรีกาล ขอให้ท่านจงรับทราบด้วยญาณวิจิตรเกิด !

โสกันโศในพิภพสมุทรี เมื่อสิ้นบุญคุณหญิงยี่สิบวัน ท่านเป็นร่มโพธิ์ทองของลูก ๆ ท่านเป็นหญิงเลิศล้ำเกียรติกำจาย ท่านเป็นที่รักสนิทของมิตรญาติ ท่านเป็นผู้สร้างกุศลผลทวี ศูนย์ชวนสิ้นแล้วตลอดชาติ ก็เหมือนกับมอดม้วยลงด้วยกัน ข้า ๆ ขอน้อมดวงจิตอธิษฐาน ขอกุศลผลบุญคุณความดี	ไม่โศกสุดเหมือนข้าฯคราโศกศัลย์ สุดรำพันวิปโยคโศกไม่วาย ต่างรักมั่นพันผูกไม่เสื่อมหาย เป็นเมียแก้วคู่กายของสามี ไม่คลาคลาดพร้อมพรักเป็น ศักดิ์ศรี เป็นยอดกัลยาณชั่ววันวันครี มวลมิตรญาติหรือจะสุขเกษมสันต์ ระทมทุกข์ทุกวันทเวษทวี ขอวิญญานท่านจงสบเกษมศรี พาสู่ที่สุขสานต์สราญเทอญ
---	--

ด้วยความอาลัยอย่างสุดซึ้ง

จาก

นางจรัสฤทธิ์รังค์

งานเลี้ยงชด

นายทหารสัญญาบัตรรุ่น ๒๔๖๕

๑ พ.ค. ๙๙

คุณทิพย์ สุทธิสารณกร

พล.ต.อ. ไสว ไสวแสนยากร

พล.อ. เดช เดชประดิษฐ

คุณทิพย์ สุทธิสารณกร

กับภรรยานายทหารร่วมชุด

พิทพยผู้อารี

ผู้ช่วยเจ้ากรมแผนที่ ได้มาขอคำไว้อาลัยของดิฉัน เพื่อจัดพิมพ์ลงในหนังสือที่จะแจกในงานฌาปนกิจศพนางสุทธิดำรงกร ในฐานะที่ดิฉันและคุณพิทพย สุทธิดำรงกรได้ร่วมเป็นเพื่อนสระไภของนายทหารรุ่น ๒๔๖๕ มาด้วยกัน ดิฉันรู้สึกมีความยินดีและเต็มใจอย่างยิ่งที่ได้มีโอกาสสนองพระคุณคุณพิทพย ฯ ในครั้งสุดท้ายนี้

คุณพิทพย สุทธิดำรงกร หรือที่เรียกกันในหมู่พวกเรา ภรรยาทหาร ว่า “พิทพย” รู้จักคุ้นเคยกับดิฉันมาเป็นเวลานาน เพราะสามีของดิฉันกับคุณหลวงสุทธิดำรงกรเคยรับราชการร่วมกัน จึงทำให้เราทั้งสองมีความรักใคร่สนิทสนมกันมาก นเองทำให้ดิฉันได้รู้และพบเห็นด้วยตนเองว่า พิตพยเป็นผู้ที่มกุณสมบัติของกุดดัตริยอย่างครบถ้วน จดได้วาเบณศรีสระไภคนหนึ่งของนายทหารรุ่น ๒๔๖๕ และนับว่าเป็นบุญของดิฉันอย่างหนึ่งที่ไดรู้จักกับพิทพย เพราะในฐานะส่วนตัว พิตพยก็เป็นผู้ที่มกุณสมบัติและจริยาวัตรอันดีงาม เป็นผู้ที่มีความโอบอ้อมอารีเผื่อแผ่ เห็นอกเห็นใจคนทั่ว ๆ ไป ในฐานะที่เป็นมารดา พิตพยก็เป็นผู้ที่มกุณสมบัติของลูกทุก ๆ คนเพราะได้

อบรมตั้งสอนลูกอย่างใกล้ชิด ในฐานะที่เป็นเพื่อน พทพยก็เป็นผู้ที่เต็มอก
 เต็มใจมอบกายกับเพื่อน ๆ ไม่เคยถือเหนือถือตัว เคยวางตัวอย่างไรครั้ง
 ยังเป็นภรรยานายทหารชั้นผู้น้อย ก็ทำตัวเช่นนั้นจนถึงวาระสุดท้าย
 นอกจากนั้นยังคอยให้ความช่วยเหลือ แก่ครอบครัว ของ นายทหาร
 ด้วยความเต็มอกเต็มใจ คือช่วยทั้งสติปัญญา กำลังความคิดและ
 กำลังทรัพย์เท่าที่จะอำนวยได้ ส่วนในด้านสังคมก็เช่นเดียวกัน อาจ
 กล่าวได้ว่า พทพยเป็นผู้ที่กว้างขวางในวงการทหารอย่างยากที่จะ
 หาใครเหมือน

การมรณกรรมของพทพย ซึ่งดิฉันรณบทเต็มอกเต็มใจไป
 ในวัยที่ยังไม่สมควรเช่นนั้น นับว่าเป็นการสูญเสียพี่สาวที่ดีของดิฉัน
 ไปคนหนึ่ง เพราะดิฉันเองยังนึกอยู่เสมอว่า ดิฉันคงจะจบชีวิตก่อน
 พทพย เพราะเป็นคนอ่อนแอกว่า ดิฉันยังระลึกถึงพระคุณของพทพย
 เมื่อครั้งทดดินเจ็บมากได้ว่า พทพยได้มาเยี่ยมและคอยปลอบโยนให้
 กำลังใจแกดิฉันจนกระทั่งหาย แต่ถึงคราวของพทพยบางคืนกลับ
 ไม่มีโอกาสได้ตอบแทนพระคุณ เพราะได้รับข่าวการถึงแก่กรรม
 อย่างกระทันหัน โดยที่ไม่มีโอกาสได้รักษาพยาบาลเลย ขณะที่รับ
 ข่าว ความรัก ความอาลัย ทำให้ดิฉันตัวชาจนไม่สามารถจะทำ
 อะไรได้... ดิฉันได้สูญเสีย “พี่ทัพย์ผู้อารี” ไปเสียแล้ว

วิญญาณของพี่ทัพย์จะสถิตย์อยู่ ณ แห่งใด ขอจงได้รับทราบ
 ถึงความเสียใจอาลัยรักอย่างสุดซึ้งของดิฉันด้วย ขออำนาจแห่งคุณ

งามความดีและกุศลผลบุญที่พิภพได้สร้างขึ้นมา ตลอดจนสถานที่
ที่ผู้รักใคร่นับถือได้ร่วมกันบำเพ็ญอุทิศให้ จึงเป็นผลบันดาลให้วิญ-
ญาณของพิภพ สุทธิสารวรรณกร ไปสู่สุคติในสันปรายภพตาม
ควรแก่คติด้วยเทอญ ฯ

แอลัม เดชประดิษฐ์

(คุณหญิงแอลัม เดชประดิษฐ์)

บ้านประตู่หน้าปทุมวัน พระนคร

๑๐ พฤษภาคม ๒๕๐๑

ชายหาญเห็นได้เมื่อ
ความซื่อสัตย์นัยาม
เห็นมิตรคิดเห็นความ
เมยสัตย์ซัดซอซ

สงคราม นั้นนอ
ส่งหน
จริงเมื่อ ทุกข์แล
เมื่อใช้ไรสิน

น. ม. ส.

ชาติหน้าขอให้แก่

★ เกิดเป็นลูก

คุณทิพย์ สุทธิสารวรรณกร หรือ คุณทิพย์ สุชะวาท์ ถ้าครั้ง
สมัยสมัยบรรณาณาธิกราช อย่างน้อยต้องได้รับเครื่องประดับยศเช่น
โต๊ะทอง เป็นต้น มีข้าทาสบริวารติดตามประดับเกียรติ เพราะ
คุณทิพย์เป็นเอกภรรยาของท่านนายพลเอก ย่อมมีเกียรติสูง, การคบ
หาสมาคมกับคนที่ มีวาสนาต่ำกว่าย่อมทำได้ยากเช่น ข้าพเจ้า เป็นต้น
แต่เปล่า คุณทิพย์ หาเป็นเช่นนั้นไม่ พบข้าพเจ้าที่ไหน, เป็นต้องถาม
สารทุกข์สุกดิบ ตลอด ถึง ครอบ ครัว และให้ โอกาสข้าพเจ้าที่จะให้
ความช่วยเหลือทุกอย่าง, บางครั้งข้าพเจ้าไม่เห็นเพราะท่านนั่งอยู่บนรถ
ก็ตะโกนเรียก, พอข้าพเจ้าเข้าไปก้มถามว่าข้าพเจ้าตาแตก, ยิ่งในวันที่
เราร่วมชุดกันแล้ววันนั้นก็ได้รับพรดี ๆ บ้าง, เช่นให้พรว่า ชาติหน้า
ขอให้แก่เกิดมาเป็นลูก, แม้จะคบให้หน้าใจ ข้าพเจ้าก็บังคมรับพรโดย
สุขุมมีพระคุณจะลงเปรี๊ยะ, ก็เมื่อเป็นผู้ที่มีนิสัยใจคอน่ารักและนับถือ
เช่นนั้น, จะไม่ทำให้ข้าพเจ้ารักและเสียสละในการจากไป, อย่างไม่มีวันจะ
ได้เห็นกันอีกยังงี้, และไม่แต่จะมีแต่ข้าพเจ้า, พวกเราทางชุด ๖๕ คุณหญิง
สนิทสนมทุกคน ทั้งน้อมนำมาแห่งความเศร้าใจและอาลัยอย่าง
สุดซึ้ง

ข้าพเจ้า ขออัญเชิญคุณพระศรีรัตนตรัย,และอำนาจอันศักดิ์
สิทธิ์จงส่งเสริมให้ดวงวิญญาณของคุณทิพย์ผู้เป็นทรกนบถของข้าพ-
เจ้า,ซึ่งถึงสถิตยในทิพย์พิมานสถานใดในสัมปรายภพจงบริสุทธองคางม
ตามควรแก่คตินิยมสัมปนิธานของข้าพเจ้าชั่วนิรันดร์ เทอญ

ร.ต. ยล ภระมรทัต

★ ความหลัง ★

ในอดีตนั้นครอบครัว คุณทิพย์—ด้ทุช กับเขากับข้าพเจ้ามาก เพราะฝ่ายสามีรับราชการร่วมกรมและกองร้อยเดียวกันกับข้าพเจ้าที่ กรมทหารปืนใหญ่ที่ ๔ ราชบุรีทบานเราก็อยู่ใกล้ติดกัน ข้าพเจ้า ดังเกิดเห็นว่าครอบครัวนั้นมีความสุขมาก เพราะส่วนมากผัวเมียหนุ่ม ความเห็นร่วมกันเสมอไม่ค่อยจะมีเรื่องขัดใจกัน ต่างเขากอดเขาใจซึ่ง กันและกัน ดังนั้น จึงยังผลให้ครอบครัวนั้นมีความสุขเป็นหนักหนา ดังที่เห็นกันอยู่

ในระยะเวลาต่อมา คุณทิพย์แม้จะได้มีบุญวาสนาเพียงใดก็ตาม เมื่อพบเพื่อนเก่าที่เคยคุ้นเคยกันมาแต่ก่อนก็ทักทายปราศรัยอย่าง คนกันเอง ซึ่งทำให้เพื่อนฝูงเคารพโดยทั่วไป

ทันใดที่ข้าพเจ้าได้ทราบข่าวมรณกรรมของคุณทิพย์ ข้าพเจ้า ตกตะลึงและเศร้าเสียใจมาก ข้าพเจ้าได้ไปเคารพศพ ในขณะที่ยังอยู่ที่ หน้าศพจิตใจก็ทวนระลึกถึงจริยาวัตรอันงดงามซึ่งท่านผู้ตายได้ปฏิบัติ มาแต่หนหลังซึ่งยากที่จะหาผู้ปฏิบัติเสมอเหมือนได้ ขอให้ดวงวิญญาณ ของคุณทิพย์จงไปสู่สุคติโดยพร้อมมูล.

พ.อ. ศิริศร ศาสตรา

(ชนศรีศร ศาสตรา)

รองอธิบดีกรมป้องกันสาธารณภัย

รู้ถนอม

รู้จักหา

รู้การเรือน

รู้ใช้จ่าย

ซ่อมทำ

มาไว้

สาระพัด

ของคร่ำครว

ไม่นานหนึ่ง

จัดเจนจริง

จำกัดสิ่ง

คือ หญิงงาม

พ่ายัพ โจนวิภาต

ลัทธิลัทธิลัทธิ

คุณทิพย์ สุทธิสารวรรณกร เป็นผู้ที่มีหัวใจโอบอ้อมอารีและให้
ความสนิทสนมแก่พวกเราชุด ๖๕ อย่างฉันทิษฐานหนึ่ง เมื่อมาจาก
พวกเราไปเร้นหนียอมทำให้เราเสียกายและชาติเป็นอย่างยิ่ง

พล.จ. ทาย เชนะวานิช

รองผู้ว่าการองค์การรถไฟ

นารีนี้เปรียบด้วย

บุรุษประดุจดัง

บาทหลังไปเก้ง

คชก็เล่นไปล้ำ

ยิ่งอนงค์ทรงไว้ซึ่ง

สามารถปราชญ์เปื่องมี

นอกจากกิจจรลี

ยังช่วยบาทหน้ากัน

บาทหลัง คชนา

บาทหน้า

ก้าวเรียบ ตามเฮย

ลุด้าวแดนประสงค์

ความดี ด้วยเฮย

จิตมั่น

เปรียบคช กระไลเฮย

ผิดก้าวไปตรง

หลวงวรเวทย์พิสิฐ

ความอาลัยของเพื่อนร่วมชุด

เมื่อ ๓๕ สิงหาคม ๒๕๐๐ ผมได้ทราบข่าวว่าคุณทิพย์ สุทธิ-
ธรรณกร ได้ถึงแก่กรรม ซึ่งในขณะนั้นผมกำลังป่วยอยู่ที่โรงพยา-
บาลพระมงกุฎเกล้า เป็นโรคผื่นคันโดยโลหิตเป็นพิษ เพราะพิษของ
ยานี้ เดินเขาแทบแย่ไป เมื่อได้รับข่าวก็รู้สึกสลดใจเป็นอย่างมาก
ทุก ๆ ก็มาเสียดายของเราไปผู้หนึ่ง

คุณทิพย์ ตั้งแต่ท่านยังเป็นผอหนุ่มเมียสาว ผมได้เคยไปเยี่ยม
เยี่ยมวิสาสะกันเสมอ โดยเฉพาะเมื่อผมไปหาท่าน ท่านต้องจัดอาหาร
เลี้ยงดูอย่างกันเองตลอดมา ทำให้ผมรักไม่อยากจะไปเหมือนกัน แต่
จิตใจแฉ่วอยากไปคุยกันเสมอ เพราะท่านมีนิสัยโอบอ้อมอารีพูด
ตรง ๆ ไม่อ้อมค้อมถ้าใครผิด หรือเพื่อนฝูงคนไหนไม่ดี เป็นต้องว่า
กันอย่างตรง ๆ เพื่อให้คำแนะนำในทางที่ดี ดังนั้นเปรียบประดุจเป็น
ญาติหรือมารดาผู้นำเคารพ หากจะ อ้างพุทธภาษิตขึ้นมากพรหม
วิหาร ๕ มี เมตตา, กรุณา, มุทิตาและอุเบกขาและเป็นผู้หนึ่งซึ่ง
มีกตยาณมิตรประจำ ดังนั้น ความสนุกล้นาน ความตลกขบขัน
ระหว่างพวกเรา เมื่อลงได้จับกลุ่มคุยกัน เช่นเวลาเลี้ยงชุดปี่ทองมี
ครั้งเดียวเท่าที่ได้เคยกระทำมาแล้วเป็นเวลานานปี เป็นต้องสนุกล้นาน
กันอย่างเต็มท้นกระทั่งถึงบัดนี้ (ก่อนถึงแก่กรรม) เรื่องที่คุยกัน
ล้วนแต่ขนิษฐา โลกชา ลูก ๆ ก็อยู่ด้วยกันไม่มาปนหรือผสมโรงด้วย

นับว่า ท่านได้ใช้ชีวิตของท่านด้วยความสุขตลอดมา แม้ท่านจะเป็น
คุณหญิง ก็ไม่เคยถือเนื้อถือตัวประการใด ส้มควรวางยังที่จะเป็น
อิสระตัว ไฉนหน้

ในการที่ คุณทิพย์, ต้องจากพวกเราไปเช่นนี้ ในบรรดาพวก
เพื่อนทั้งหลาย จะอดเสียไม่ได้ในความเศร้าสลดใจ และยังนึกคิด
ถึงความหลังต่าง ๆ ที่ท่านได้ช่วยเหลืออุปการะ ท่านเคยร่วมสนุก
เล่นกับพวกเรา และให้คำแนะนำต่าง ๆ ซึ่งเป็นหนทางที่ดีต่อพวก
เราแล้ว ก็ยังทำให้เรานึกใจมากยิ่งขึ้นทุกที ณ โอกาสนี้ เราขอให้
ดวงวิญญาณของคุณทิพย์ สุกสิธรรณกร จงไปสู่ดัมปรายภพ
แล้วดวงสุข ณ เบื้องบนชั้น ดาวดั่งดั่ง ในภาคหน้า เทอญ

สังฆารรา สดุดดา นตถิ

สังฆารทังยนิม ไมมี

พ.อ. กำจัด เสนีวงศ์

(หม่อมหลวงกำจัดเสนีวงศ์)

กรมพลศึกษาทหารบก

คุณทิพย์ สุทธิสารวรรณกร

ถ่ายภาพกับนายทหารสัญญาบัตรวัน พ.ศ. ๒๔๖๕ และครอบครัว

ในงานเลี้ยงชุด ๑ พ.ค. ๙๙

สตุดีคุณทิพย์

ก่อนอื่นที่ข้าพเจ้า จะฝากคำไว้อาลัยแก่คุณทิพย์ ผู้ล่วงลับไป
แล้วนั้น ใคร่จะขอเรียน ให้ท่านทั้งหลายทราบ ถึงความสัมพันธ์
ระหว่างกันแต่กาลก่อน เด็กเด็กน้อยกล่าวคือ.—

วันที่ ๓๘ เมษายน ๒๔๖๕ อันเป็นวันทศวรรษวงกลมใหม่ ได้
ออกคำสั่ง ให้นักเรียนนายร้อยชุดหนึ่ง ซึ่งได้สำเร็จการศึกษา จบ
หลักสูตรบริบูรณ์แล้วออกเป็นนักเรียนทำการนายร้อย รวมจำนวน
ทั้งสิ้น ๘๔ นาย ในจำนวนนั้นข้าพเจ้า และทำการนายสิบตรี นักเรียน
นายร้อยสุทธ คุชระวาท (พล.อ. สุทธิ สุทธิสารวรรณกร) รวมอยู่ด้วย
เมื่อการรับกระบพระราชนาน ได้ผ่านพ้นไปแล้ว บรรดานายทหาร
ชุด ๖๕ ต่างก็ร่ำลาจากกันไปรับราชการประจำกรมกองตามสังกัดใน
คำสั่งทหารบกฉบับนั้นต่อไป โดยเฉพาะนักเรียนทำการนายร้อยสุทธ
จากไปประจำกรมทหารบกปืนใหญ่ที่ ๔ จังหวัดราชบุรี ส่วนข้าพเจ้า
ไปประจำกรมทหารช่างที่ ๑ ตำบลบางซื่อ จังหวัดพระนคร ต่อมา
ภายหลัง เมื่อพวกเราชุด ๖๕ ได้เปลี่ยนอินทราชนเป็นร้อยตรีแล้ว ก็
ได้ทราบว่าเพื่อนสุทธของเรา ได้สักรรยาทนั้น คือคุณทิพย์หนูนภักดี
ระหว่างการรับราชการอยู่นั้น ต่างคนก็ต่างโยกย้ายกันไปประจำใน
ที่ต่าง ๆ การตั้งข่าวถึงกันได้ขาดกระต่อนกระทั่งนั้น ทั้งผู้แล้วแต่

เวลาและโอกาสจะอำนวยให้ จวบจนกระทั่งได้ย้ายมาประจำใน
 กรุงเทพฯ แต่ทว่าเพื่อนของข้าพเจ้า ทำเบร็คเพิ่มพดเมืองออก
 หลายคน เมื่อพบกันวันแรก คุณทิพย์ทำหน้าทรมาน (เพื่อน) เป็น
 อย่างดียิ่งหาที่ถามไถ่ จนพวกเราพากันยกมือให้เบือนเอก ความสัมพันธ์
 หมดกอนนั้นยังเพิ่มพูนมากขึ้น และในที่สุดคุณทิพย์ยกฐานะให้
 ข้าพเจ้าเป็นพชาย ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันระหว่างเพื่อนและ
 ครอบครัว ก็ได้ผูกมัดแน่นขึ้นทุก ๆ ปี โดยจะเพาะในวันที่ ๑
 พฤษภาคมของทุกปี พวกเราชุด ๖๕ ได้จัดงานเลี้ยงชุดเป็นประจำ
 มีได้ชาติ จนกระทั่งบัดนี้ และได้พาครอบครัวไปด้วย เพื่อพบปะ
 สังสรรค์กันประจวบกับดิฉัน

คุณทิพย์เป็นเพื่อนที่ขยันขันแข็งตลอดชีวิต ถือว่าคือ เป็นผู้นำ
 ใจดีไม่ถือตัวแต่เดิมเคยอย่างไร เดียวกันอย่างนั้น (หมายความว่า
 เมื่อขณะยังมัวติดอยู่) เข้มแข็งในการทำกับชาวต่างชาติพวกเพื่อน เป็น
 ยอดเยี่ยม ใช้คนใช้ไม่ทันใจ ก็กระโดดเข้าทำเอง โดยไม่เห็นแก่
 เหน็ดเหนื่อย ยิ่งถ้าหากถูกข่มเหงด้วยแล้ว เหม็นขมขื่น หน้าตาเบิก
 บานยิ้มแย้มอยู่เสมอ หรือจะเรียกว่า โกรธไม่เป็นก็ไม่ผิด แม้ว่า
 บางคราวอาจอารมณ์ขมขื่นอยู่บ้าง แต่หายเร็ว ชั่วแวบเดียว
 เท่านั้น นอกจากนี้ ในงานเลี้ยงชุดของทุก ๆ ปี คุณทิพย์ไม่มีขาด,
 เว้นไว้แต่เจ็บป่วยจริง ๆ มาไม่ได้ ซึ่งน้อยครั้งที่สุด การแต่งกาย
 ในงานเลี้ยงชุด คุณทิพย์ชอบแต่งแบบแปลก ๆ หรือจะเรียกว่า

แต่งแพนซี ก็ไม่ผิด ก่อตัวคือบางปแต่งเป็นมอญ, ถาว, พม่า, ไม่ค่อยซ้ำกัน, คือประการแต่งกายแนบเนียนเหมือนชาวต่างชาติจริงๆ ไม่ทราบจำ แอบไปเรียนมาจากสำนักไหน ถ้าดูกันใกล้ ๆ แล้ว บอกว่าแขกที่ไหนมา, แต่พอใกล้, ก็จำได้, ที่แท้ ก็คุณทิพย์ของเราเอง

ด้วยความดีทุกประการของคุณทิพย์ดังกล่าวแล้วข้างต้น กระทำให้ข้าพเจ้า วาดถึงอยู่เสมอมิรู้ลืม ชาวการอนิจกรรมของคุณทิพย์ ทำให้ข้าพเจ้าคิดถึงนั้น อัดใจไปชั่วขณะหนึ่ง ไม่นึกเลยว่าจะเป็นไปได้, เพราะเสียดายคุณงามความดีเป็นอย่างยิ่ง, ซึ่งจะหาผู้ใดเสมอเหมือนได้ยาก กระแต่ข้าพเจ้าใช้ได้บ่อย ก็ไม่เคยได้ทราบเลย เพิ่งมาทราบภายหลังว่า เป็นโรคหัวใจวาย อยู่ดี ๆ ไม่หายใจเลยเฉย ๆ สดปัญหาที่แพทย์จะแก้ไขประการใดได้ นอกจากความขาดยรักเท่านั้น

ในที่สุด ข้าพเจ้าขอจบคำไว้อาลัย, โดยขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายทั่วสากลพิภพ จงช่วยดลบรรดาลให้ดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ของคุณทิพย์ จงไปถึงสัจจคติอยู่ ณ แดนสวรรค์ทิพย์นิมานชั้นโสฬส ด้วยสุขสำราญทุกทิพวารศรีกาล และเมื่อจุติจากสรวงสวรรค์แล้ว ขอให้มาบังเกิดในโลกมนุษย์ แห่งตระกูล ซึ่งเพียบพร้อมไปด้วย ตา, ยศ, สุข, ธรรมเจริญ, ชั่วกาลแห่ง

อายุขัยในภพนั้น, และถ้าหากมีญาณวิถิต่าง ๆ บรรดาให้คุณทิพย์ได้
ทราบถึงการบำเพ็ญกุศล ที่บรรดาพวกเพื่อน ๆ ได้แสดงเจตจำนง
ด้วยดี อุทิศให้ไปนั้น ขอได้โปรดรับไว้โดยพร้อมเพรียงทุกประการ.

ร.ท. สวิต ภูวนวรรณะ

รองผู้อำนวยการ

องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย

ทิพย์เวที

คุณทิพย์ สุทธิสารวรรณกร เมื่อยังวัยรุ่นอยู่นั้น ด้วย

ความรักใคร่สนิทสนมฉันมิตร ข้าพเจ้าเรียกเธอว่า “แม่ทิพย์” และ
เธอก็เรียกข้าพเจ้าว่า “พี่พิพ” เรียกถ้อย ๆ เอาอย่างพโยม น้อง
ชายข้าพเจ้า, ส่วนผู้พี่นั้น เราต่างเรียกชื่อกันเฉย ๆ โอกาส
ข้าพเจ้าต้องขออภัย, ใคร่ขอเรียกเช่นนั้น, เพื่อระลึกถึงความหลังเก่า ๆ
บางเรื่อง, ที่ได้ผ่านมา ทั้งหวังให้บันทึกกัน เป็นอนุสรณ์ไว้
กาลนาน, หากวิญญาณของแม่ทิพย์ จะโกรธ, ถึงกับปรากฏร่าง
มาขู่หน้าตาข้าพเจ้า, ข้าพเจ้าก็ไม่กลัว, ไม่ถือ, กลับจะขบขันเสียอีก,
เพราะจะได้เห็นร่างที่ขอบข้อม้วยอ้าย อันเคยสะอิดสะเอ้งเป็นสง่า
เมื่อยุวนั้น ซึ่งข้าพเจ้ายังอาศัยอยู่อย่างยัง, ในนิสัยใจคอ กว้างขวาง
โอบอ้อมอารีของเธอ, ฉันมิตรภาพเก่าก่อน

ครอบครัวฉัน, สนิทสนมกับข้าพเจ้ามาก, ตั้งแต่ครั้งผู้เฒ่าผู้แก่,
และเมื่อครั้งผู้พี่ ไปเรียนโรงเรียนนายทหารปืนใหญ่ร่วมกัน ที่โลก
กระเทียม เมื่อตายอย่างนั้นกระโถนแดง นั้น เราสามคน ผู้พี่,
เสริญ กับข้าพเจ้า นับว่า ชอบกันมากเป็นพิเศษ, ต้องคนมีครอบครัว
แล้ว ข้าพเจ้ายังไม่มี จึงต้องฝากท้องไว้กับเสริญ เพราะอยู่บ้าน
ติดกัน, ถ้ามีการรื่นเริงเลี้ยงดู, ในหมู่พวกเรา, โดยมากมักใช้บ้าน

ข้าพเจ้า, เพราะสะดวก, เป็นบ้านชายโล่ง หรือไม่กี่บ้านสุดท้าย แต่ไม่
 ว่าจะเคยงกทให้ไหม แม่ทัพต้องเป็นแม่งานทงน นอกจากทหารคน
 ใช้ เป็นลูกมือแล้ว พวกเราจะต้องถูกเกณฑ์ให้ทำงานเบา ๆ เช่น ปอก
 หอม ปอกกระเทียม ฯลฯ แม่ทัพจะต้องตรวจตรา ดินโน่น ทำตัว
 อย่างนี้ เช็ดคนนั้นทำไม่ถูก, ว่าคนนั้น เดี๋ยวขรมถมเถไปหมด, เวลา
 ข้าพเจ้าทำงานส่วนของข้าพเจ้าเสร็จแล้ว ก็ถือโอกาส ยกแก้วเหล้า, ^{๕๕}
 เดินตามหลังแม่ทัพ พดางปากกร้องไปด้วย, — — — — ทำ — ทำ — ทำ
 ถ้าใครไม่ทำ แม่จะทำเสียเอง ! — — และทุกๆ คน ต่างก็ร้องขึ้นซ้ำๆ
 พร้อม ๆ กัน — — ทำ — ทำ — ทำ ถ้าใครไม่ทำ แม่จะทำเสียเอง !
 แม่เลี้ยงกระทุ้ง เฮา ! ต่อท้ายอีกด้วย, เดี๋ยวแม่ทัพ แหวแหวก
 อากาศ กดบเลี้ยงอันชนมาทันท ^{๕๕} “พี่ก็เบ็นกะเขาไปด้วย เล็กๆ
 เล็ก — ไม่เอาแล้ว อ้ายพวกนี้” ทันใดพร้อมกับเลี้ยงเฮ็ดตะโร
 พวกเราใจเจอ, จาน — บิน, ลากว่อน ฯลฯ เป็นจำตะหว้น ทุกคนต่าง
 เงียบกริบ, บางคนแอบค่อย ๆ ย่อง, จะหนีลงใต้ถุนบ้าน พร้อมกันนั้นก็
 มีเสียงแหวกขึ้นอีก “จะไปไหน” ท่านเฮ้ย กว่าจะผ่านงานไปได้
 แต่ละคราว พวกเราจะต้องเผชิญกับ “อภินิหารแม่ทัพ” ไปตามๆ
 กัน แต่พวกเราต้องอดทน เพราะอยากกินกับข้าวอร่อย ๆ ของ
 แม่ทัพ ซึ่งหาตัวจับได้ยากนัก ในยุคนั้น, ยุคโน้น, และยุคนี้.

เมื่อเราเรียนอยู่ที่โคกกระเทียมส้มย่น (พ.ศ. ๒๔๖๘) วันหยุด
 ถ้าเราไม่ไปเที่ยววัดบูร เราได้เดินเครื่องด้าย สันดูกรวัดครนกันทบาน

ตามประดำชาวชนบทบ้านเขา โดยมากผู้ชอบเพลงเดี่ยวกราวใน
 ขำเพ็ญมักถูกขอร้องเล่นขอ ซอด้วงของข้าพเจ้า ก่อนดี ต้องให้ครุ
 โดยการรดคันซอ ด้วยน้ำสุราบาน ซึ่งเป็นสิทธิ์ของมนุษย์คอเหล้ากลุ่ม
 นั้นได้สร้างระบบขึ้น, พอเริ่มบรรเลง ผู้ที่รักเกรมคืบ ตกระป๋องไปตาม
 จังหวะ พร้อมกับคนอื่น ๆ ก็เต้นเชกันเป็นชุด ๆ, ถึงตอน “อินทริต
 บิดเบือนกายิน — — —” นายเสวริญเป็นพระเอก มั่นเป็นข้าง ขจร
 เป็นคนพากย์, แต่พอพากย์ไปพากย์มา มันกลายเป็นว่า “สิดาคิด
 บิดเบือนไม่กายิน มีเช่อมงคลหมอกวินนิน สั่งเสพย์โอสถประ
 จำวัน” พอจบเพียงเท่านั้น บ่อนแตกเลย เคียงแม่ตะโกนขึ้น “ใคร
 โว้ย ว่าข้าไม่กิน ถามพิศุข” แม่ทัพยต้องนอนป่วยครึ่งหนึ่ง ที่
 โคกกระเทียมคราวนั้น แม้นอนเจ็บ, ไม่ได้มประกอบ แม้ก็ยังตะโกน
 ออกมา เป็นเรื่องของเธอ, ขดเคี้ยวของไม่ได้, นอนฟังความอยู่นั่นเอง
 แม่ทัพ มฤกษณะคดาญผู้ชาย เพื่อนทุกคนของด้าม เป็นเพื่อน
 ของเธอด้วย และเป็นเพื่อนกันจริง ๆ ชนิดข้าแย้งไวยวายได้โดย วัน
 หยุดอยู่บ้าน บางวัน เรากัฆ่าเวลา ด้วยการชวนกันเล่นโยนหลุม
 เล่นกันสนุก ๆ, แม่ทัพก็ร่วมวงกับเราด้วย พวกเราสู้แม่ทัพไม่ได้
 กินเราหมดกัน(กระเถ้า)เต็มอ รองลงไปก็ “ยอดเรื่อน” เมียเสวริญ
 เราทุกคนผู้หญิงไม่ได้ทั้งนั้น, เรื่องเหล่านี้แสดงถึงความสัมพันธ์
 เมื่อดูวัน เรามความสนิทสนมรักใคร่กัน เหมือนพี่น้อง คตามตาม
 กันมา เช่นนี้ !

ข้าพเจ้า ยังเป็นโสด แม่ทิพย์เคยปรารภกับข้าพเจ้าเสมอ ๆ ว่า
 พยพจะมีลูกเมีย ปกษาคันบ้างนะ ดังนั้น เวลาค่ำข้าพเจ้า ไปชอบ
 ผู้หญิงที่ไหน, ก็มักจะบอกให้แม่ทิพย์ ช่วยวิพากษ์วิจารณ์เสมอ,
 มักรวาท ด้วยความคะนองของข้าพเจ้า ที่ชอบในวงการกวีอยู่แล้ว
 ไฉนที่กตบ ใจด้วยโคง ขึ้นต้นทว่า ขณะนั้นแปลกแท้, แลไหน,
 ภักตร์ทิพย์อ่อนงค์ใน, จ้อแจ้ — — — ฯลฯ” แม่ทิพย์เฉยนิ่งอ่าน
 พบเข้า เถ่งงานข้าพเจ้าแทบตาย โกรธกันไปพักหนึ่ง ข้าพเจ้าจึงได้
 พยายามอธิบายความจริงให้ทราบจึงหายโกรธ มันเป็นเรื่องของ
 คนขอข้า, แปลกปลาดมาก ขอข้ากันจริง ๆ เหมือนดังเช่น, มารดา
 ของสุทธิ ขอข้ากับมารดาของข้าพเจ้า ฉะนั้น

ครั้งหนึ่ง แฟนของข้าพเจ้าป่วย, พักรักษาตัว ที่คลีนิคหมอ
 เถ่งศิริจันทร์ ถนนข้าวสาร, ใกล้บ้านแม่ทิพย์ถนนตะนาว ข้าพเจ้า
 ไปเยี่ยมสุทธิกับแม่ทิพย์, ตั้งใจว่า จะฝากแฟนของข้าพเจ้าด้วย เพราะ
 อยู่ใกล้กัน, ข้าพเจ้าจำเป็นต้องงดกิจกรรมต่างจังหวัด จะอยู่กรุงเทพได้
 เพียงครบวันตาเท่านั้น พอข้าพเจ้าเฝ้า, แม่ทิพย์กรบปาก และข้าพเจ้า
 มารู้ให้ด้วย แม่ทิพย์คนเด่นมาก ร้องว่า สุทธินี่ เมื่อไรจะแต่งงาน
 อี พยพ ? พาฉันไปพบหน่อยซี แม่ทิพย์อุปการะภรรยาข้าพเจ้า ครั้ง
 ยังเป็นแฟนกันอยู่นั้น เป็นอย่างคยง ข้าพเจ้าจะรักอยู่เสมอ มิได้ถ่ม
 บุญคุณเลย แม้ขณะนี้ ภรรยาข้าพเจ้าคงรู้สึกยินดีเป็นอันมาก ที่ได้
 รอคอยมาเป็นเวลานานถึง ๓๐ กว่าปี, จนได้พบดังสวรรค์ กับแม่ทิพย์
 แล้ว ในโลกเดียวกัน

ยุคหลังสุดนี้ ข้าพเจ้าได้ไปร้องขอความช่วยเหลือจากแม่ทัพ
ด้วยกิจด่วนตัว, เรื่องสำคัญบางอย่าง, ก็รับจะพยายามช่วยเหลือ
ข้าพเจ้า, เรื่องยังไม่ทันดำเร่ ก็เผชิญมาถึงแก่กรรมเสียก่อน, ระหว่าง
ข้าพเจ้าป่วยเป็นโรคปอดชื้น เริ่มป่วยได้ ๔ วัน, ถึง ๑๕ ต.ค. ๒๕๐๐
แม่ทัพก็เบนอนจากไป, ข้าพเจ้ากำลังป่วยอยู่, จึงให้ลูกสาวสองคน,
นำพวงมาตาไปวางกราบเคารพศพ, ข้าพเจ้ารู้สึกเศร้าสลดอย่างยิ่ง,
ที่ต้องมาสูญเสียมิตรที่รักเก่าแก่, ซึ่งเคยเห็นออกเห็นใจกัน และเมื่อ
ข้าพเจ้าได้รับมอบ, ให้เป็นผู้ดำเนินการ จัดทำหนังสือ, จึงรู้สึก
บิตยหนักเป็นอันมาก, ด้วยความเต็มใจอย่างยิ่ง, ซึ่งเป็นการสนอง
พระเดชพระคุณ, ทมตอกัน มาแต่แต่หนหลังนั้นด้วย, หากแม่ทัพ
จะซึ่งทราบด้วยญาณวิไล, ก็คงจะรู้สึกพอใจ, ในดวงจิตอันเจตนา
ดีของข้าพเจ้า เป็นแน่แท้ !

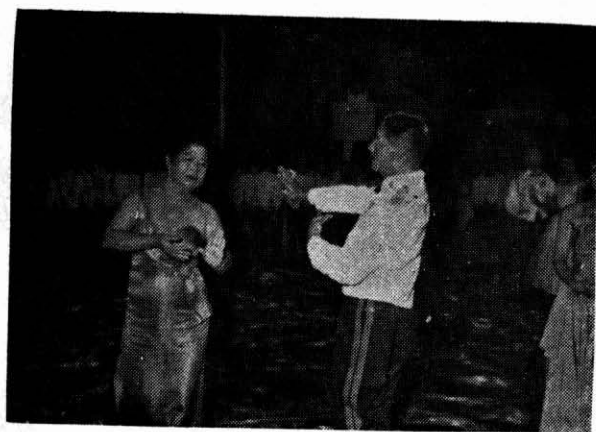
รูปฉา	เม่าบัง	ช่างเกิด
ใจเลิศ	ธรรมครอง	ผ่องใส,
หวานนอก	ปกอม	ชมใน
จัญไร	ไม่นำ	จำเวญ
เช่นแรง	ร่างร้าย	ภายนอก
ใจชอก	ศีลคัน	สรรพเวญ
ฆ่าสัตว์	มิทำ	กรรมเกิน
ชนเชิญ	ชลเพียง	เขื่องมัน

สอาดศรี

งานมงคล

งานสมรสบุตรชาย
 พังพระสวดมนต์ ณ บ้านสุทธิพิย์

งานสโมสรสันติบาต
 ฉลองยศ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์
 ๔ พ.ค. ๕๕

✓ ความรู้บางอย่าง

เกี่ยวข้องกับสตรี

.....

ซึ่งมีหมายประกาศ คำสั่ง ระเบียบแบบแผน หรือคำสั่งชวณให้แต่ง
เครื่องราชวัติโมดว

๕. คำว่า “เครื่องแต่งกายไว้ทุกข์” หมายความว่า เครื่อง
แต่งกายซึ่งต้องใส่สำหรับงานพระราชพิธี หรือรัฐพิธี หรืองานที่
หมายกำหนดการคำสั่ง ระเบียบแบบแผน หรือคำสั่งชวณให้แต่งกาย
ไว้ทุกข์

๖. คำว่า “เครื่องแต่งกายธรรมดา” หมายถึงเครื่องแต่งกาย
ประจำวัน ซึ่งจะต้องใส่สำหรับไปในที่ชุมนุมชน หรือสาธารณสถาน
ในโอกาสซึ่งไม่ใช่งานพระราชพิธีหรือรัฐพิธี

๗. คำว่า “เครื่องแต่งกายแบบไทย” หมายถึงการนุ่งผ้าซิ่น
และสวมเสื้อ ซึ่งอาจใช้วัตถุอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ คือ

ก. วัตถุที่ทำจากเส้นไหมหรือผ้าไหมในประเทศไทย

ข. วัตถุที่มอดด้าย อย่างไทย หรือ ประดิษฐ์ให้มีลักษณะ
อย่างไทย

๘. คำว่า “เครื่องแต่งกายแบบสากล” หมายถึงการสวมเสื้อ
กระโปรงจะเป็นชั้นเดียวหรือ ๒ ชั้นก็ได้
เครื่องแต่งกายสำหรับงานพระราชพิธีหรือรัฐพิธี

๙. เครื่องเค็มยสำหรับงานพระราชพิธีหรือรัฐพิธี แต่งกาย
แบบไทย

ก. หุ่นยกแบบขึ้น ยาวถึงข้อเท้า

ข. เสื้อที่เหมาะสมกับผ้าห่ม (ถ้าเป็นเวลาเช้าหรือกลางวัน ควรใช้แบบที่ไม่เปิดคอกว้างมากนัก ถ้าเป็นเวลามืดหรือกลางคืนจะเปิดกว้างหน่อยก็ได้ ไม่ควรสวมเสื้อไหม้ไหม้ หรือแขนเล็กจนเกินไป)

ค. กางเกงยาว

ง. รองเท้าชั้นสูง สีสอง สีเงิน คาด ค้อน แพร หรือหนัง กลัดขลิบทอง ขลิบเงินก็ได้

จ. กระเป๋าถึขนาดย่อมที่เข้ากับเครื่องแต่งกาย (สีทอง เงินหรือสีแวววาว เช่นทำด้วยลูกปัดหรือหินก็ได้)

ฉ. ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์

ช. ผู้ที่โอบพระราชนัดดาด้วยสายพระเนตร ต้องสวมสายพระเนตร ตามหมายกำหนดการ

๓๐. เครื่องยศสำหรับงานพระราชพิธี หรือรัฐพิธี มีลักษณะเหมือนเครื่องยศที่กล่าวในข้อ ๒๙ เว้นแต่ไม่สวมสายพระเนตร

๓๑. เครื่องประดับสำหรับงานพระราชพิธี หรือรัฐพิธี มีลักษณะเหมือนเครื่องยศที่กล่าวไว้ในข้อ ๒๙ แต่ไม่ใช่วัตถุที่เป็นเงินทอง แวววาวมากเหมือนเครื่องยศ และไม่ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เว้นแต่จะได้ระบุไว้ในหมายกำหนดการ

๓๓. เครื่องแต่งกายไว้ทุกข์ ให้แต่งดีคำฉันท์ อนุโตนตามที่
กล่าวไว้ในข้อ ๘, ๓๐, ๓๑ แต่ไม่ใช่วัดฤๅแววาว หรือเงินทองเลย
และไม่ประดับอาภรณ์ทุกชนิดมากเกินไป เพราะอย่างงอาภรณ์
ที่เบญ

เครื่องแต่งกายธรรมดา

๓๕. เครื่องแต่งกายเวลาเช้า และเวลากลางวันจะแต่งแบบไทย หรือสากลก็ได้

ก. ถ้าแต่งแบบไทย

๑. หุ่นผ้าแบบชั้นยาวประมาณครึ่งห้อง
๒. เสื้อแบบกลางอกเหมาะสมควรกับผ้าห่ม
๓. ถิ่นงานที่มีบัตรเชิญควรสวมถุงเท้า
๔. รองเท้ามีสันที่ไม่ใช่ของ เงิน หรือเพชร
๕. กระเป๋าถือที่เข้ากับเครื่องแต่งกาย

ควรจัดร่างกายแบบดังกล่าวนี้ อนุโตมตามข้อ ก. ใช้กระโปรง
สั้น ขาวตามสมัยนิยม แต่ไม่ควรใช้ตัวหรือแพรที่บางเกินไป

๓๕. เครื่องแต่งกายสำหรับเวดาม่าย จะแต่งแบบไทยหรือแบบ
สากลก็ได้

ก. ถ้าแต่งแบบไทย

๑. นุ่งผ้าแบบชั้น ยาวประมาณครึ่งห้อง

๒. เสื้อแบบม่าย

๓. ถ้าเป็นงานทรมัตรีเชิญ ควรสวมถุงเท้า

๔. รองเท้ามัด

๕. กระเป๋าสอดขนาดย่อมที่เข้ากับเครื่องแต่งกาย

ข. ถ้าแต่งแบบสากล อนุโลมตามข้อ ก. ใช้กระโปรงสั้น
ยาวตามสมัยนิยมและจะใช้แพรหนาหรือบางได้ทุกชนิด

๓๖. เครื่องแต่งกายสำหรับเวดากดางคืน แบ่งออกเป็น ๒
ประเภทคือ

ก. แบบราตรีดีไมล์ ยาวจรดพื้นตกแต่งสวยงาม จะมี
คอ เปิดหลัง มีแขนหรือไม่มีแขนก็ได้ ใช้แพรงาม ๆ หรือวัสดุที่
เป็นมัน แฉวฉวได้ทุกชนิด

ข. แบบราตรี ยาวจรดพื้นหรือสั้นกว่าตามสมัยนิยม ควร
เลือกวัสดุและแบบเสื้อราตรีที่สวยงาม

ทั้งในข้อ ก. และ ข. ถ้าจะแต่งแบบไทยให้อนุโณมตามข้อ ๘
หรือข้อ ๓๐ และควรใช้ของเท่าแบบราตรีโดยเฉพาะ สำหรับงาน
รับรองก่อนอาหารค่ำ จะแต่งแบบเวดบายหรือราตรีข้อ ข. ก็ได้

๓๗. เครื่องแต่งกายไปในงานศพ ให้แต่งดำล้วน อนุโณมตาม
แบบเครื่องแต่งกายเวดากดาง วันแต่ไม่ประดับ อาภรณ์ ทุกชนิด มาก
เกินควร เฉพาะอย่างยิ่งอาภรณ์ที่เป็นดีไม่ควรประดับเลย.

สำนักวัฒนธรรมฝ่ายหญิง

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี

เรื่อง การปฏิบัติของพลเมือง

ตามรัฐธรรมนูญ ได้ยึดถือ ความสำคัญ และความเป็นปึกแผ่นของ
ครอบครัวเป็นนโยบาย และได้กระทำทุก ๆ ทางที่จะให้ครอบครัวราก
ฐานสำคัญของชาติมีความวัฒนาถาวรมั่นคง อันจะเป็นทางเพิ่มพูน
วัฒนธรรมและส่งเสริมความเจริญแก่ประเทศชาติยิ่ง ๆ ขึ้นไปนั้น บัด
นี้ปรากฏว่ามีพลบางคนถือเหตุแห่งความอ่อนโยนประจำใจของเมีย
ประพฤติกการทารุณ เช่นการทุบตีด่าว่าเมียของตนต่าง ๆ เสมือนว่า
เมียของตนนั้นเป็นทาสหรือผู้บำเรอรับใช้ทาสักคน ทั้งไม่เป็นดังที่นา
ถะอาจไว้ศีลธรรม และเป็นการเสื่อมเสียแก่เกียรติของประชาชนยิ่ง
นัก ฉะนั้นจึงขอประกาศให้ไว้ระลึกไว้ว่า ชายก็ดั่งหญิงก็ดั่ง มีสิทธิ
และความเสมอภาคเท่าเทียมกันตามรัฐธรรมนูญ เมื่อสมรสกันแล้ว
ชายหญิงผู้เป็นพลเมืองย่อมมีหน้าที่ปฏิบัติต่อกันด้วยความไมตรีและอารี
ต้องทูลถนอมความสัมพันธ์แห่งครอบครัวให้มีความผาสุกกลมเกลียว
เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และให้เป็นทศพรพนักมือของบุคคลโดยทั่วไป
หน้าที่ของพลเมืองนี้ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้บัญญัติไว้
โดยละเอียดแล้ว กฎหมายหาได้ให้อำนาจผู้ที่จะทำการทารุณต่อ
เมียของตนอย่างใดไม่ ผู้ไม่มีสิทธิที่จะลงโทษเมียตนด้วยตนเอง
จะคงคำตเคยชำระความเอาเองหาได้ไม่ เมื่อคิดเห็นไม่ตรงกันและ

๒

หาทางปรองดองกันด้วยดีไม่ได้มี อยู่ทางเดียว คือ หย่าขาดจากการ
เป็นผัวเมียต่อกันเสีย การทารุณเช่นทุบตีต่าง ๆ นั้น ไม่ว่าจะกระทำ
แก่บุคคลใดย่อม เป็นความผิดมิโทษ ตามกฎหมายดังกล่าว ผนทุบตีเมีย
ของตน ผิดกเป็นผู้กระทำผิดมิโทษตามกฎหมายลักษณะอาญา
ฐานประทุษร้ายแก่ร่างกายอาจได้รับโทษจำคุกถึง ๑๐ ปี เช่นมาตรา
๒๕๗ เป็นต้น ห้ามขอยกเว้นการกระทำอันไร้ศีลธรรม และเป็นดัง
ที่น่าอดสูเลื่องทราบนานแสนนาน อย่าได้คิดว่าทุบตีว่าอันเป็นการ
ทำให้ร้ายดัมพนาในครอบครัวมีอหองออกต่อไปเลย และขอให้เจ้า
หน้าทของรัฐบาลผู้เกี่ยวข้อง ได้ช่วยเหลือเขาใจได้ในการปฏิบัติของผัวเมีย
ตามทประสงค์โดยดียง หวังว่าจะได้บรรการปฏิบัติรณมอเนนการ
ช่วยสร้างวัฒนธรรมของชาติให้วัฒนาถาวรตลอดไป.

ประกาศ ณ วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๔๗๖

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

ประกาศสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ

เรื่อง วัฒนธรรมของผิวเมย์

มนุษย์เราทั้งชายและหญิงที่เกิดมาในโลกนี้ ตามปกติวิสัยอัน
เป็นกฎธรรมชาติของโลก เมื่อมีอายุถึงคราวที่จะสืบพงศ์พันธุ์ให้แก่
โลกตามหน้าที่ธรรมชาติซึ่งสร้างเสร็จแล้ว ธรรมชาตินั้นเองก็จะกระ
ตุ้นเตือนสั่งเสริมให้ทั้งชายและหญิงมีความปรารถนาที่จะมีคู่ครอง
เป็นคู่ผิวเมย์กัน เพื่อการสืบพันธุ์ ตามธรรมชาติเป็นเพื่อนร่วมชีวิต
ร่วมสุข ร่วมทุกข์ ร่วมกันทำมาหากิน ปลูกของครองกันไปจนตลอด
ชีวิต ฉะนั้น การมีคู่ครองหรือการ เป็นคู่ผิวเมย์กันนั้น จึงนับว่า
เป็นสิ่งสำคัญที่สุด จำเป็นและสมควรที่สุดที่จะต้องใช้เลือกเฟ้นเพื่อ
ความเหมาะสมในประการทั้งปวงแก่ทั้งต้องฝ่าย และเมื่อชายหญิง
ผู้ใดได้พบเลือกให้เป็นคู่ครองกันคนผิวเมย์แล้ว ทั้งต้องฝ่ายก็จะต้อง
พยายามปลูกฝังความรักความซื่อสัตย์สุจริต ความเข้าใจกัน ความ
เข้าใจกันการรู้จักเอาใจกันการรู้จักผ่อนหนักผ่อนเบาต่อกันการให้อภัย
กัน การช่วยเหลือกัน เพื่อความสันติได้ยืนยาวในการที่จะอยู่ร่วมกันเป็น
คู่ผิวเมย์กันไปจนตลอดชีวิต คู่ผิวเมย์ผู้ใดปลูกของครองกันด้วยความ
ดีได้ราบรื่นตลอดไปก็นับว่าชีวิตของคู่กันจะดีได้ และมีความสุข
ความเจริญ เมื่อมีบุตร บุตรที่เกิดขึ้นมาจะเป็นเด็กที่แข็งแรงสมบูรณ์
ไม่อ่อนแอไขว้โรค มีจิตใจเฉลียวฉลาด ชาติใดมีพลเมืองดังกล่าว

๒๕
มาก ไม่ต้องสงสัยชาติหนึ่งจะเจริญรุ่งเรืองเข้มแข็ง ในทางตรงกัน
ข้าม ถ้าคนผิวยูรอปด้วยกันโดยไม่มีความผาสุก เมื่อวิฤตบาตหมาง
กันอยู่เดิมนั้น ถูกทเกิดมากระมลจิตใจเสื่อมทรามอ่อนแอ อาจเป็น
เด็กชโรครตามพ่อแม่ไม่มีความผาสุกไปด้วย ชาติใดมีพลเมืองอ่อน
แอมากดังกล่าวแล้วก็เป็นอันเชื่อได้ว่า ชาตินั้นจะอ่อนแอหวังความ
เจริญได้ยากเช่นเดียวกัน ดังนั้นการมีบุตรของจักรวรรจะเป็นไปโดยถูก
ทาง เพื่อความมั่นคงของสถุลวงศ์ และความแข็งแรงของชาติตนเอง

แต่ทั้งนี้ทุกคนหวังความสุขความเจริญในการครองชีวิตผัวเมีย
ก็ยังห้ามการแตกร้างในระหว่างกลางกันไม่ได้ ตั้งแต่โบราณกาล
มาจนทุกวันนี้ เรามักจะได้ยินเรื่องการแตกร้างกันกลางคืนในระหว่าง
คู่ผัวเมียอยู่หนึ่ง ๆ อันเป็นเหตุที่น่าความยุ่งยากให้เกิดแก่ชีวิตของคู่
ผัวเมีย แก่ลูก แก่วงศ์ญาติ ทังอาจรุนแรงถึงอาจนำความ
เดือดร้อนมาสู่ผู้ใหญ่ ที่สุดถึงโรงศาลอันเป็นเรื่องที่น่าอับอายมิใช่น้อย
เหตุที่เกิดแก่คู่ผัวเมียถึงกับแตกร้างกันเท่าที่โต้พ้งได้เห็นเมื่อ
พิจารณาแล้วไม่ว่าจะพ้นจากเหตุ & ประการ คือ —

ประการที่ ๑. ความเฉื่อยชาต่อการสืบพันธุ์ เนื่องด้วยขาด
การอบรม หรือมีโรคภัยในทางกายและทางจิตจนไม่อาจมารถหรือ
ยินดีในการที่จะสืบพันธุ์

ประการที่ ๒. การพยายามที่จะมีอำนาจเหนือกันเพราะไม่เข้า
ใจกัน ไม่ยอมถ่อมตัวถ่อมใจเข้าหากันไม่ยอมให้อภัยกัน หรือฝ่าย
หนึ่งฝ่ายใดบกพร่องในหน้าที่อันพึงจะปฏิบัติต่อกัน

ประการที่ ๓. ความบาดหมางในเรื่องการเงิน เช่นหวังในทรัพย์สินสมบัติของแต่ละฝ่ายหรือเห็นแก่ตัว ไม่ยอมให้ต่างฝ่ายต่างใช้จ่ายตามสมควร หรือไม่ซื่อตรงต่อกันในเรื่องการเงินจะด้วยประการใดก็ตาม

ประการที่ ๔. ความไม่ซื่อสัตย์ต่อกันหรือนอกใจกันโดยฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไปคบขู้ดูล่า

มูลเหตุแห่งความแตกร้างของผัวเมีย ดังได้กล่าวมาแล้ว ในประการที่ ๓. ความเฉื่อยช้าต่อการสืบพันธุ์นั้นจะได้ยินบ่อยที่สุด เพราะเมื่อคู่ผัวเมียใดเกิดมีวรรณดังกล่าวแล้วมักจะยินยอมกันหน้ารับกรรมไป โดยคุณัญญาภาพ ไม่ใคร่จะยอมเปิดเผยความจริงให้คนอื่นทราบ อาจระเหินจากความระอาย

แต่เมื่อการศึกษาของมนุษย์ได้เจริญขึ้นแล้ว ปัญหาที่ลำบากในข้อเหล่านี้อาจจะช่วยแก้ไขได้ โดยไม่ควรคิดระอายที่จะไปขอคำแนะนำจากแพทย์ในเมื่อรู้สึกว่าตนมีโรคทางกายหรือทางจิตใจเกิดขึ้น ในปัญหาเหล่านี้ปรากฏว่าทาง ฝ่ายแพทย์ได้เคยช่วยเหลือสำเร็จไปแล้วไม่น้อย

ในประการที่ ๕. การพยายาม มีอำนาจเห็นอกกันค่อนข้างจะได้ยินมาก แต่ในเรื่องเหล่านี้แก้ไขได้โดยต่างต้องพยายามตั้งใจให้สิทธิเสมอกัน ไม่ไว้อำนาจต่อกันพยายามไม่ถ่วงเกิ่นกัน หรือขอให้ผู้ใหญ่หรือเพื่อนฝูงช่วยทำความเข้าใจเพื่อกาทางปรองดองกัน

ในประการที่ ๓. ความขาดหนางในเรื่องการเงิน นับว่ามีมาก
ทางที่จะแก้ไขคือต่างฝ่ายต้องพยายามเข้าใจว่า ความผาสุกอันแท้
จริงของการแต่งงานนั้นไม่ได้อยู่ที่เงินเป็นสำคัญ เมื่อใดตั้งใจที่จะเป็น
คู่ทุกข์คู่สุขกันแล้ว ทรัพย์สินสมบัติที่มาหรือหาได้ต่างก็มีดีที่จะใช้
ร่วมกันได้เช่นนั้นแล้ว ปัญหาเรื่องการแตกร้างในข้อนี้อาจเบาบางหรือ
หมดไปได้

ในประการที่ ๔. ความซอซัดยดถอกันหรือนอกใจกันนับว่าสำคัญ
และมีมากที่สุด ทางที่จะแก้ไขคือ ต่างฝ่ายจะต้องคิดหรือตั้งใจอยู่
เสมอว่า เหตุของการนอกใจเป็นเรื่องที่น่าแฉงใจแก่อกฝ่ายหนึ่งเป็น
อย่างยิ่ง ไม่สมควรแก่ตัวใด ๆ ที่จะให้อภัยได้ และเป็นเรื่องที่เกิดขึ้น—
ธรรมดาอย่างรุนแรง ฉะนั้น ควรที่คู่ผัวเมียจะพยายามฝึกหัดให้มันสิ้นโดย
คือพอใจในคู่ครองของตน

หนทางที่จะหลีกเลี่ยงให้พ้นจากการแตกร้างกันถาวรนั้นดังกล่าว
แล้ว และเพื่อที่จะให้ชีวิตของการเป็นคู่ผัวเมียดีได้และราบรื่นไป
ตลอดชีวิตเป็นสิ่งที่ทำได้ถ้าหากคู่ผัวเมียจะตั้งใจแน่วแน่ทั้งสองฝ่าย
ว่า “เราจะต้องอยู่ครองกันด้วยความผาสุกจนกว่าชีวิตของเราทั้ง
สองจะหาไม่” และแล้วพยายามปฏิบัติปฏิบัติชอบต่อกันโดยผอมผัน
เข้าหากัน พฤติการณ์อันใดจะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความหุนหันของใจ

กันได้ ถึงแม้ฝ่ายหนึ่งจะชอบก็ควรจะหักใจระพฤติการนั้นเสีย เป็นการเสียสละให้แกกันและกัน การที่ปฏิบัติปฏิบัติชอบก็จะต้องปฏิบัติพร้อมด้วยองค์ ๓ คือ กาย วาจา ใจ และต้องปฏิบัติทั้งในเวลาต่อหน้าและลับหลัง

การที่ผู้เผยจะอยู่ด้วยกันด้วยความผาสุกเป็นผลเลิศ เป็นรากแก้วรากฐาน ไปถึง ดุจหลาน อันจะเป็น กำลัง ของ ชาติไทย ในอนาคต ถ้าวัดวัฒนธรรมแห่งชาติเห็นความสำคัญยิ่งในอันจึงได้ออกประกาศเรื่องวัฒนธรรมผู้เผยไว้เพื่อ เป็นแนวทางให้คู่ผู้เผยทั้ง ความสุข ความเจริญในชีวิตของตนเอง ของลูกหลาน และผลที่สุดเป็นของชาติจะได้ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ คณะกรรมการซึ่งพิจารณาเรื่องวัฒนธรรมผู้เผยได้พยายามพิจารณาด้วยความถ้อยรอบคอบ แล้วจึงได้ตกลงยึดพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้ามาเป็นหลัก และได้พิจารณาจากหลักจิตวิทยาบ้าง และจากความรู้ความชำนาญของผู้มีความเชี่ยวชาญในชีวิตผู้เผยบ้าง นำมาประกอบพระธรรมของพระพุทธเจ้านั้น จึงหวังใจว่าแนวทางวัฒนธรรมผู้เผยที่ได้วางไว้นี้ ถ้าหากคู่ผู้เผยคู่ใด จะพยายามปฏิบัติตาม จะทำให้ชีวิตคู่ผู้เผยนั้นรุ่งโรจน์แจ่มใสยืนยาว จะประสบแต่ความผาสุกความเจริญ ทั้งในทางครอบครัวและการงานไม่มีวันฉิบหาย

แนวทางที่ ผัวเมีย จะพึงปฏิบัติต่อกัน ตามหลักของ พระพุทธเจ้า
๔๐๕
มกน—

ก. ฝ่ายผัว

๑. ด้วยการยกย่องนับถือว่าเป็นเมีย
๒. ด้วยการไม่ดูหมิ่น
๓. ด้วยการไม่ประพฤติดองใจ
๔. ด้วยการมอบความเป็นใหญ่ให้
๕. ด้วยการให้เครื่องแต่งตัว

หลักเหล่านี้พอที่จะจำแนกให้เข้าใจได้ง่าย ๆ คือ

ด้วยการยกย่องนับถือว่าเป็นเมีย

๑. นำไปจดทะเบียนให้ถูกต้องตามกฎหมาย
๒. ยกย่องว่าเป็นเมียโดยเปิดเผย ด้วยการแนะนำการพาเข้าสมาคมให้ออกรับแขก พาไปเที่ยวตามโอกาส
๓. ยกย่องในการกินอยู่ให้เสมอกับผัว เช่น กินร่วมกัน นั่งเสมอกันเดินคู่เคียงกัน หรือให้เมียเดินหน้า
๔. ไม่ให้เมียทำงานหนักเกินกำลัง ให้ได้มีเวลาพักผ่อน และพักผ่อนบ้าง ควรช่วยเหลือเมียในกิจการบ้านบ้างตามสมควร
๕. ควรช่วยเหลือเมียในเวลาพักผ่อนที่บ้าน เช่น ช่วยถือของขึ้นรถ ให้ความสะดวกและความปลอดภัย

๖. แสดงน้ำใจต่อเมื่อเวลาจากหรือพบกัน เพื่อแสดงความ
ยินดีเมื่อพบกันหรือแสดงความห่วงใยเมื่อจากกัน

๗. พึงใช้คำชมเชย ยินดี และขอใจในกิจการที่เมย์ทำให้

๘. พึงยกย่องความดีของเมย์ตามกาละเทศะ ไม่นินทา
หรือเหยียดหยามจะด้วยประการใดก็ตาม

๙. พึงพูดตอบโยนประเด้าประโตมเวลาเมย์เจ็บไข้ได้ทุกข์

๑๐. พึงยกย่องเคารพในฐานะเมย์และเพื่อนร่วมชีวิต

๑๑. พึงพยายามเรียนรู้นิสัยใจคอของเมย์

๑๒. พึงสนทนาปราศรัยและเล่าถึงกิจการให้ฟังตามสมควร

๑๓. พึงปรึกษาหารือ ให้คำแนะนำและความเห็นตาม

สมควร

๑๔. ในระยะปีตาหนึ่งหรือเดือนหนึ่ง พึงตั้งวันว่างให้
เป็นวันของครอบครัวสักวันหนึ่ง

ด้วยการไม่ดูหมิ่น

๑. ไม่ทุบตีหรือทำการทารุณแก่เมย์

๒. พึงใช้ถ้อยคำที่สุภาพและอ่อนโยนต่อเมย์

๓. หากเมย์ผิดพลั้งประการใดควรแนะนำตักเตือนโดยระ-

มุนะนุ่มนวลไม่ใช้วาจาหยาบคาย

๔. เมื่อรู้ดีถึงตัวว่ามีความผิด ควรแสดงความรับผิดชอบ

๕. ควรนึกอยู่เสมอว่า ทุกคราวที่ตนได้รับความดีความชอบให้ถือว่าเมี่ยมด้วย

๖. ไม่ดูหมิ่นหรือเหยียดหยาม พ่อ แม่ ญาติมิตรหรือผู้ที่เป็นภรรยาของเมีย

๗. ไม่เปรียบเทียบหญิงอื่นกับเมียของตนในทางที่จะทำให้เกิดความแค้นใจ

๘. ไม่เอาจุดอ่อนแอของเมียมาพูดให้เสียเกียรติ

๙. ให้นับถือเป็นหน้าที่ของผัวที่จะต้องคบเคื้อนในข้อบกพร่องของเมียแต่ให้ถูกกาละเทศะ

ด้วยการไม่ประพฤติล่วงใจ

๑. ไม่นอกใจไปยินดีในหญิงอื่นนอกจากเมียของตน

๒. ควรนึกอยู่เสมอว่า ทรัพย์สินมรดกที่มีอยู่หรือหามาได้ทั้งที่เป็นของเมียและลูกด้วย

๓. พึงนึกถึงชีวิตและอนาคตของลูกอยู่เสมอ

๔. ต้องคิดเสมอว่า ทุกชั่ววันของเมียมักถือเสมือนทุกชั่ววันของตน

๕. พึงนึกถึงอยู่เสมอว่า เมียเป็นเพศที่อ่อนแอและเป็นแม่ของลูก

๖. รักษาพยาบาลเมียด้วยดีเมื่อเมียเจ็บไข้

๗. ไม่ประพฤติชั่ว เช่น เล่นการพนัน เสพสุราเมาเมามเป็น

นิจสิน

ด้วยการมอบความมั่นใจให้

๑. มอบให้เมียปกครองดูแลทรัพย์สินสมบัติ และกิจการในบ้านเรือน

๒. พยายามหัดคนใหม่ใจเป็นนักกีฬา คือทำให้กว้างขวางและหนักแน่น

๓. ช่วยแก้หรือขจัดความเสียหายทุกอย่างของเมีย เมื่อมีผู้กล่าวหาหรือแสดงความหมิ่นประมาทต่อหน้าคน

๔. พึงทำคนให้สัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน

ด้วยการให้เครื่องแต่งตัว

๑. ให้เมียแต่งตัวให้สัมพันธ์ฐานะ

๒. แสดงการเอาใจต่อการแต่งตัวของเมีย เช่น ช่วยคิดและชมน

๓. พึงหาของฝากให้ของขวัญตามโอกาส

๒. ฝ่ายเมีย

๑. จัดการงานดี

๒. ตั้งเกราะหัดคนข้างเคียงของผัวดี

๓. ไม่ประพฤติผิดวงใจ

๔. รักษาทรัพย์สินที่ผัวหามาให้

๕. ขยัน ไม่เกียจคร้านในกิจการทั้งปวง

หลักเหวี่ยงทอดสัจจำแนกให้เข้าใจได้ง่าย ๆ คือ

การจัดการงานที่

๑. พึงเอาใจได้จัดการงานบ้านและรักษามันให้สะอาด เรียบร้อย
๒. พึงรอบรู้การจ้างงานในบ้านให้ถูกต้องเช่น การรับรอง แลยงบุญตามสมควรตามโอกาส
๓. พึงยินดี ในการ คัดรับและ ใ้สภาพอาศัย กับแขกและ บุคคลที่รู้จักทั่วไป
๔. พึงรู้จักผูกมิตร สนิทสนมกับ ญาติมิตร และ เพื่อนบ้าน ตลอดจนคนที่อยู่ในปกครอง
๕. พึงช่วยแบ่งเบาภาระงานของผู้อื่นที่ตนสามารถจะ ช่วยได้
๖. พึงแสดงความเอาใจใส่ตั้งใจทำในกิจการต่าง ๆ ให้ เรียบร้อยเป็นที่ไว้วางใจแก่ผู้อื่น
๗. พึงดูแลการกินการอยู่ของผู้อื่นและครอบครัวให้เหมาะสม
๘. พึงเอาใจใส่ที่จะคิดหาทาง บำรุง ความสุข สำนึกของ ผู้อื่นและครอบครัวเสมอ
๙. พึงเอาใจได้รักษาพยาบาล ในการ เจ็บไข้ของผู้อื่นและ ครอบครัว

การสงเคราะห์คนข้างเคียงของผู้อื่น

๑. พึงเคารพนับถือ พ่อแม่ ญาติมิตรของผู้อื่นดุจของตนเอง

๒. พึงส่งเคราะห์พ่อแม่ ญาติมิตรของผัวให้สัมพันธ์กับฐานะ
ตามโอกาส

๓. พึงมีใจโอบอ้อมอารี เพื่อแผ้วถางญาติของผัวศุขของ
ตนเอง

๔. พึงใส่ใจที่จะต้อนรับ หากโอกาสเยี่ยมเยียนดังหรือถาม
ข่าวคราวความทุกข์สุขคนข้างเคียงของผัวตามกาลเทศะ

๕. พึงไม่ถือเอาเรื่องอื่น ไม่เป็นสาระหรือ ถ้อยคำถ่วงวร้าย
ของผู้ที่เคารพนับถือของผัวมาเป็นอารมณ์

๖. พึงทำใจให้หนักแน่น และพยายามให้อภัย แก่พ่อแม่
ญาติมิตรและผู้เคารพนับถือของผัว

๗. ไม่ดูหมิ่นหรือเหยียดหยามพ่อแม่ ญาติมิตรและผู้
เคารพนับถือของผัวจะด้วยประการใดก็ตาม

๘. พึงเจรจาด้วยถ้อยคำอ่อนหวานนุ่มนวล

การไม่ประพฤติล่วงใจ

๑. พึงมีความซื่อสัตย์และวางรักภักดีต่อผัวด้วยความเคารพ

๒. พึงระลึกเสมอว่า “จะขอมอบชีวิตและสถานะของผัว
ของคนเพื่อผัว”

๓. ไม่นอกใจไปนิยมยินดีในชายอื่น

๔. พึงหนักอยู่เสมอว่า ผัวเป็นผู้ก่อตั้งเสริมความดีและ
ฐานะของตน

๕. ให้พยายามเรียนรู้นิสัยใจคอของผัว
๖. ให้ถือเป็นหน้าที่ของเมียที่จะพากเพียรแก้ไขข้อบกพร่องของผัว แต่ให้ถูกต้องเหมาะสม
๗. ไม่กระทำการดุด่าด่าทอ หรือเที่ยวเตร่กับชายอื่นจนเกินสมควร

๘. ไม่นำเอาเรื่องของชายอื่น มาพูดหรือแสดงความพอใจในชายอื่นจนเกินเหตุให้ผัวเสียใจ
๙. พึงนึกถึงชีวิต และอนาคต ของลูกอยู่ เสมอและนึกว่าผัวเป็นพ่อของลูกที่รัก

๑๐. หึงระดิกเสมอว่า “จะบำเพ็ญตนให้เป็นเมียที่ดีที่สุดของผัวและแม่ที่ดีที่สุดของลูก”

๑๑. คงเก็บความลับของผัวและครอบครัว
๑๒. คงนึกเสมอว่า กิจวัตรหรือทุกข์ร้อนของผัวเป็นเสมือนของตนเอง

๑๓. เพียรฝึกว่าตนมีความผิดควรสำราญและขอโทษโดยซื่อสัตย์

๑๔. ไม่นำข้อความที่ไม่สมควรมาพูดให้ผัวหรือครอบครัวเดือดร้อน

การรักษาทพยที่สัวหามาให้

๑. พึงรักษาทพยฉบับที่มียู่ให้ถาวร

๒. พึงเป็นผู้มีซื่อสัตย์ รู้จักใช้จ่ายในทางสมควร ไม่กระหน่ำ
ถ่มเหยียดหรือฟุ้งเฟ้อจนเกินไป

๓. พึงสะสมทรัพย์สมบัติหาได้มา โดยชอบธรรม ให้เพิ่ม
พูนขึ้น

๔. ไม่เล่นการพนัน

๕. ไม่ยักยอกหรือบิดบังผิวในเรื่องการเงิน

๖. ให้พยายามหัดตนให้มีใจเป็นนักกีฬา คือทำให้ใจกว้าง-
ขวางและหนักแน่น

ความซื่อสัตย์ไม่เกียจคร้านในกิจการทั้งปวง

๑. ให้ตรวจตราดูแลบ้านและของ ไว้ให้เรียบร้อย เป็นการ
สม่ำเสมอ

๒. พึงใช้เวลาดำรง ให้เป็น ประโยชน์ โดยซ่อมแซมของใช้ที่
ชำรุด หรือเปลี่ยนสภาพของที่เสียแล้ว ให้เป็นประโยชน์ขึ้นอีก และทำ
ส่วนครัวและเลี้ยงสัตว์เพื่อประหยัดรายจ่าย

๓. พึงเอาใจปรนนิบัติดูแลด้วยตนเอง

๔. พึงใส่ใจในการอบรมดูแลการกินอยู่และการศึกษาของลูก

๕. เอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของคนในปกครอง

๖. รู้จักบำรุงรักษาตนเองให้แข็งแรงและสะอาดสดชื่นอยู่

เสมอ

๗. แต่งตัวให้สะอาดและเรียบร้อยอยู่เสมอ

๑. ไม่เกี่ยวข้องกับในการทำความรู้และการเข้าสมาคม เช่น
อ่านหนังสือที่เป็นประโยชน์หรือไปในงานต่าง ๆ ตามโอกาส

๒. แต่งนาใจเมื่อเวลาจากหรือพบกัน เช่น ไปส่งหรือ
รับที่บ้าน เพื่อแสดงความยินดีต้อนรับเมื่อพบกัน หรือแสดง
ความห่วงใยเมื่อจากกัน

ความรู้ที่กล่าวถึงข้อที่ผู้ควมควรปฏิบัติต่อกันอย่างไรมาแต่ข้าง
ต้นนั้น เป็นแต่เพียงหลักใหญ่ที่ผู้ควมจะพึงปฏิบัติต่อกันโดยทั่วไป
ส่วนข้อปลีกย่อยนั้นก็มีอีกมากหลาย อันการปฏิบัติระหว่างผู้ควม
เป็นดังจะแยกดูอย่างที่สุดและนิสัยใจคอของคนเราย่อมไม่เหมือน
กัน คนหนึ่งมีนิสัยอย่างหนึ่ง แต่อีกคนหนึ่งอาจมีนิสัยอย่างโน้นคนหนึ่ง
หรืออย่างนี้คนหนึ่งชอบอย่างนั้น การปฏิบัติระหว่างผู้ควม
ในข้อปลีกย่อย จึงเป็นหน้าที่ของแต่ละคู่จะต้องเรียนรู้นิสัยใจคอของ
กันและกันและปฏิบัติตามโดยตามนิสัยใจคอ ของคู่แห่งตนเป็นราย ๆ
ไป นอกจากจะปฏิบัติตามนิสัยใจคอแล้วยังจะต้องให้เหมาะสมกับ
ฐานะของแต่ละคู่อีกด้วย การปฏิบัติระหว่างผู้ควมนั้น ถ้าไม่มีใ
รักด้วยความซื่อสัตย์สุจริตแล้ว ก็เป็นการยากที่จะดีให้ถูกใจกันได้
แต่ถ้ามีใจรักกันด้วยความซื่อสัตย์สุจริตแล้วก็ไม่ใช่ว่าของการจะ
ปฏิบัติต่อกันเลย ความรักอันมั่นคงต่อกันนั้นเองจะกระตุ้นเตือน

ตำรากล้วยไม้

ของ

ระพี สาคริก

อาจารย์ แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นายกสมาคมกล้วยไม้บางเขน

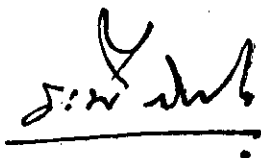

อรรถกถา

ท่านนายพลตำรวจเอกไอศว ไสวแสนยากร อธิบดีกรม
ตำรวจ ได้แจ้งให้ข้าพเจ้าทราบว่า จะร่วมบำเพ็ญกุศลงานปณิ
ศพ คุณทิพย์ สุทธิสารณกร และมีความประสงค์จะได้เรื่องที่
เกี่ยวกับกล้วยไม้ ซึ่งข้าพเจ้าเคยเขียน ส่งทางวิทยุกระจายเสียง
สักเรื่องหนึ่งเพื่อพิมพ์เป็นบรรณาการแก่ผู้ที่มาในงานงานปณิ
ศพ เพื่อเป็นอนุสรณ์แก่ท่านผู้วายชนม์ซึ่งได้เคยมีความสนใจ
เกี่ยวกับการเลี้ยงกล้วยไม้อยู่มาก ข้าพเจ้าคิดว่าควรจะหาเรื่อง
ที่ใหม่กว่าที่ได้เคยออกอากาศมาแล้ว แม้ว่าจะเป็นงานเขียน
ภายในระยะเวลาอันสั้นเพียงไม่กี่วัน แต่ในงานงานปณิศพ
ซึ่งเปรียบเสมือนอนุสรณ์ครั้งสุดท้าย แห่งชีวิตของท่านผู้วาย
ชนม์ ซึ่งโดยเฉพาะอย่างยิ่งได้เคยมีชีวิตเกี่ยวข้องกับกล้วยไม้
มามากก็ควรจะมึที่ระลึกไว้สำหรับวงการกล้วยไม้ด้วย ด้วยเหตุ
นี้เอง ข้าพเจ้าจึงได้ตัดสินใจเขียนเรื่องขึ้นใหม่อย่างกระตั้นหัน
แม้ว่าอาจจะมีผู้อ่าน เคยเขียน ในหัวข้อ เรื่องเดียวกันนี้หรือไม่

ก็ตาม แต่เรื่องนั้นก็ไ้เป็นของใหม่ในส่วนเนื้อหาของเรื่อง
และใหม่กว่าเรื่องเดียวกัน ที่ได้เคยเขียนมาแล้ว หากจะมี
ข้อบกพร่องใด ๆ อันเกี่ยวกับการเขียนนี้ ผู้เขียนก็ขอน้อมรับ
และขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย แต่ถ้าสิ่งใดที่เป็นความดีของเรื่อง
ก็ใคร่จะขออุทิศเป็นส่วนกุศลแด่คุณทิพย์ สุทธิสารธรรมกร ผู้
วายชนม์ ณ โอกาสนี้.

(ระพี สาคริก)

อาจารย์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
นายกสมาคมกล้วยไม้บางเขน

คำอธิบายภาพ

Vanda teres เป็นไม้ป่าพื้นเมือง ของ
ประเทศไทย ซึ่งต่างประเทศนิยมใช้
ในการผสมพันธุ์

ภาพโดย : ชรรมนูญ เปรมลุนทร

อนึ่งหญิง
ถึงเอนน้ำ
ข้างนอกนวล
เหมือนปลาร้า
ถึงรูปชั่ว
รู้รักปาก
ถึงปากแหว่ง
จะรักยิ่ง
จนแก่กก
จะสู้กอด
อันหญิงลึง
ไม่ผูกพัน

ทั้งสัตว์
ธรรมชาติ
ส่วนข้างใน
ร้ายกาจ
ตัวดำ
รักหน้า
แข่งคอด
ขอดรัก
งกเงิน
แก้วตา
หญิงค่าง
พิศวาส

เราตัดขาด
ไม่ปราณา
ใจสุดา
อุจาดจริง
ระกำยาก
ประสาหญิง
ไม่ทอดทิ้ง
ให้หนักครัน
เดินไม่รอด
จนอาสัณ
หญิงอย่างนั้น
ให้คลาดคลา
สุนทรภู่

เสียงกลัวยไม้่างไรจึงจะมีประโยชน์

การเขียนเรื่องนั้นยากพอจะแนะแนวให้ แก่ผู้ที่เริ่มเสียงกลัวยไม้ใหม่ ๆ และผู้ที่กำลังเคยอยู่แล้วให้เห็นประจักษ์และสามารถใช้ในการพิจารณาของตนเองเพื่อหาทางเดินกลัวยไม้ ให้เป็นไปในทางประหยัด และเกิดประโยชน์ในอนาคต

แต่ก่อน ๆ มา มักมีผู้กล่าวกันว่า การปลูกไม้ดอกไม้ประดับนั้นไม่เห็นมีประโยชน์อะไรเลย จะรับประทานครึ่งไม่ได้ ผู้ปลูกผักหรือไม้ผลดีกว่า ผู้ที่กล่าวเช่นนั้นหาทราบไม่ว่า การปลูกไม้ดอกไม้ประดับก็มีความจำเป็นสำหรับชีวิตไม่แพ้ไม้ผลหรือพืชผักเหมือนกัน เพราะไม้ดอกไม้ประดับนั้นเป็นอาหารทางจิตใจ ถ้าบุคคลใดมีอาหารทางกายดี แม้ว่าจะอิ่มปากอิ่มท้อง หากแต่ขาดอาหารทางใจ มีแต่เรื่องยุ่งทางจิตใจเสมอ ๆ ซึ่งอาจเป็นเรื่องยุ่งทางการงานก็ได้ หรือเรื่องที่เกิดจากครอบครัวก็ได้ ก็เท่ากับบุคคลผู้นั้นได้รับยาพิษทางจิตใจโดยปริยาย อาจทำให้เกิดโรคประสาท ร่างกายทรุดโทรม อาหารทางกายก็จะบริโภคได้น้อยลง นอนก็ไม่ค่อยหลับ และโรคอื่น ๆ ก็อาจจะแทรกแซงเข้ามาอีกในภายหลัง.

ในอาระประเทศทั้งหลาย เช่นสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ออสเตรเลีย ฯลฯ เขาถือว่า การปลูกต้นไม้หนึ่งทำให้บ้านร่มรื่นน่าอยู่ การปลูกไม้ดอกประดับประดับบ้าน เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตในครอบครัว ถ้าครอบครัวใดขาดเสียก็เป็นครอบครัวที่ยังมีความสุขไม่สมบูรณ์มางแห่งเขามีสวนสาธารณะไว้สำหรับคนที่มีบ้านคับแคบ และก็มี

ปรากฏว่ามีประชาชนนิยมไปพักผ่อนหย่อนใจกันมาก คนที่เคร่งเครียด
มากมานาน ๆ หรือมีเรื่องยุ่งใจมาก ๆ ก็จะมานั่งพักผ่อนจิตใจ
ภายในสวนสาธารณะซึ่งเต็มไปด้วยไม้ดอกไม้ประดับนานา ๆ ชนิด ผู้ที่
เข้าสวนบางคนไม่เคยกระทำความผิดเลยก็อาจถูกความจำเป็นบังคับ
ให้กระทำความผิด แต่ถ้าได้มีการพักผ่อนจิตใจบ้างแล้วก็อาจเกิด
ความนึกคิดได้ในขณะนั้น การที่ใช้สุราและอบายมุขต่าง ๆ เป็นเครื่อง
ผ่อนคลายความเคร่งเครียดทางจิตใจ นับว่าเป็นทางที่ผิดอย่างร้ายแรง
แต่ก็มีบุคคลเป็นจำนวนมากที่ยังนิยมยึดถือเอาประการสุดท้ายนี้

ก่อกวนใจไม่เป็นไม้ดอก ชนิดหนึ่ง ที่คงดูบุคคลผู้เลี้ยงให้มีจิตใจ
ผ่องใสและสดชื่น และผ่อนคลายจิตใจที่เคร่งเครียดให้หายลง
หรือคิดแปลงอารมณ์ อันร้ายรุนแรงของบุคคลให้ดีขึ้นเยือกเย็นและ
อ่อนโยนลงได้บ้าง และยังช่วยดึงดูดให้ผู้เลี้ยงมีความรักและเป็นห่วง
ใยของคนอื่น ๆ ทำให้บ้านเป็นบ้านที่น่าอยู่ จึงทำให้เกิดมีคนเลี้ยง
ก่อกวนใจกันมากยิ่งขึ้น แต่ก่อน ๆ มักกล่าวกันว่าก่อกวนใจไม่เป็นของคน
แก่ นั้นเพราะเหตุไร มิใช่เพราะก่อกวนใจไม่เป็นเครื่องพักผ่อนหย่อน
อารมณ์ดอกหรือ? แต่สมัยนี้วิทยาการเจริญขึ้น มีการเล่นที่เต็มไปด้วย
ด้วยหลักวิชา เพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้น ปรุงแต่งผิดแปลกออกไป เป็นที่น่า
สนุกเพลิดเพลิน มีการค้นคว้า ผสมพันธุ์ กัดพันธุ์ ฯลฯ ซึ่งต้องใช้
เวลายาวนาน ถ้าเริ่มคนเลี้ยงเอาเมื่อแก่ ไม้ต้นโตแล้วก็จะตายเสียก่อน
นอกจากนั้นในสมัยนี้คนหนุ่ม ๆ สาว ๆ มีการระกียุ่งจิตใจกันมาก การ

นิยมดื่มสุรา เที่ยวเตร่ได้เพ็ด ก็มากจน ถ้าหากความบวรถึงด้วย
การเลี้ยงกตด้วยไม้แทนก็จะได้ประโยชน์หลายทาง เพราะทุนที่เสียไป
ก็จะค่อย ๆ ออกหน่อ ออกต้น ขยายพันธุ์ ออกไปเรื่อย ๆ พร้อม ๆ กับ
การได้รับความรู้เพิ่มขึ้น

เท่าที่ได้กล่าวมาแล้วว่า การเลี้ยงกตด้วยไม้มีประโยชน์อย่างไร
แต่ถ้าหากผู้เลี้ยงปฏิบัติไปในทางที่ผิดแล้ว ประโยชน์ที่จะได้รับ ก็จะไม่
สมบูรณ์ คืออาจจะมีโทษเข้ามาก่อกวนเกิดขึ้นประโยชน์ได้ เช่นนัก
เลี้ยงกตด้วยไม้ที่ใส่เงินทุ่มเทซอกด้วยไม้ราคาแพง ๆ มาไว้ประดับเกียรติ
แต่จ่ายเดียว ยิ่งราคาแพงเท่าใดก็ยิ่งอยากซอมมากยิ่งจนเท่านั้น บาง
รายถึงกับเอาที่ดิน บ้านช่อง ที่ตนพักอาศัย อยู่นำไปจำนองจำนำแล้วเอา
เงินมาซื้อต้นไม้ราคาเป็นหมื่นไว้มือฉูด สบายมือเสียคอกเบยเพื่อจะเอา
กตด้วยไม้ของตนอยากได้นำมาประดับเกียรติประดับบ้านไว้เฉย ๆ ถ้าหาก
วงการกตด้วยไม้ของเราจะเป็นเช่นนั้นอยู่หรือหมกมุ่นอยู่แต่กับ
กันว่ากลัวว่าจะเกิดความหายนะและเด็กเล่นกันเป็นราย ๆ ไปดังที่เคย
ได้ยินข่าวอันน่าสลดใจมาแล้วแต่ก่อน ๆ ประเดี๋ยววังโน้นเด็กเล่น ประ-
เดี๋ยววังนี้เด็กเล่น เหมารายกันเป็นวัง ๆ ไปด้วยราคาถูกลง ๆ เมื่อตอน
ที่ยังรักกันหวงอยู่ แม้จะมีคนมาซื้อด้วยราคาต้นละแพง ๆ ก็ไม่ยอม
ขายเลย กลับเฝ้าแต่มีซอมเป็นกาไรใหญ่เพื่อหวังจะเป็นราชาผู้ครอง
อาณาจักรกตด้วยไม้วังใหญ่ ๆ เร็ว ๆ แต่กตกตกับตรงกันข้าม นานไป
พอเงินหมดกระเป๋าก็เริ่มจะรู้สึกตัวว่าหมดเปลือก ไปโดยไม่ได้อะไร

ตอนแทนคงเริ่มรู้สึกเมื่อ เมื่อมีความเบื่อหน่ายอยากขายให้หมด ๆ ไป
 ยิ่งถ้าได้เงินมาก ๆ ก็ยิ่งอยากได้เงินเร็ว แม้จะขายถูก ๆ ก็ไม่ว่า
 หาได้คำนึงถึงไม่ว่าขอมาเท่าใด ค่าเครื่องปลูกเท่าใด ค่าปุ๋ยและค่า
 เกลี้ยงคู่อีกเท่าใด เหตุการณ์เหล่านี้เมื่อปีสองปีที่ผ่านมาผมปรากฏ
 บ่อย ๆ แม้ในขณะนี้ก็ยังมียุ่ แต่เปล่า ๆ ลงไปบ้าง ทั้งนี้ได้
 หมายความว่าจะไม่แนะนำให้เล่นกด้วยไม้ดี ๆ หรือมีกด้วยไม้มาก ๆ
 เพราะกด้วยไม้ดี ๆ ก็เป็นสิ่งที่ยากหากราคาย่อมจะแพงเป็นธรรมดา
 ถ้าเราไม่มีกด้วยไม้ดี ๆ มากขึ้น ก็จากรกด้วยไม้ก็ยอมไม้ถ้าวหน้า
 และถ้าเรามีกด้วยไม้มากก็เท่ากับเรามีทุนรองรับได้มากนั่นเอง แต่
 อย่างไรก็ตาม การที่จะมีถึงเหล่านั้นให้สืบตามมโนภาพที่วาดไว้ มิได้
 อยู่ที่การเอาเงินทุ่มเทช่วยชาบลงไป วิธีการเล่นกด้วยไม้ของผู้เริ่ม
 เล่นต่างหากที่ควรระวังเหตุการณ์ให้รัดกุมมีเหตุผล ถูกต้องตาม
 แบบแผนและเป็นไปในทางประหยัด พุดตามภาษาทั่วไปก็คือ “อย่า
 เหลือตามเขา” ขอให้อดใจทำใจเย็นไว้ ค่อยเล่นค่อยขยายไป ชั่วแรก
 ต้องมุ่งหาทุนก่อน เป็นธรรมดาอยู่เองที่จะต้องลงทุนในระยะแรก ๆ
 แค่อย่าลงทุนให้สูงนัก ข้ายที่จะใช้พิจารณาในระยะเริ่มเล่นกด้วยไม้
 นั้น มีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

๑. เล่นกด้วยไม้ที่เลี้ยงง่าย ขยายพันธุ์ง่าย แม้ว่าจะดูแล
 ปฏิบัติผิดพลาดไปบ้างก็ไม่เป็นไร

๒. ออกดอกง่ายและให้ดอกดก ดอกมานานทนนาน ^๕ดีด้วยกิ่งพอส่มควร

๓. ราคาต้นไม้แพง ^๕หาซื้อได้ทั่ว ๆ ไป

๔. ดอกอยู่ในความนิยมของตลาด ^๕เพื่อตัดดอกส่งตลาดได้ง่ายเมื่อถึงคราวจำเป็นต้องทำ

๕. โรงเรือนสำหรับเลี้ยงกล้วยไม้ควรทำหรือดัดแปลงเอาจากวัตถุที่ราคาถูกหรือสิ่งของที่มีอยู่แล้ว หากแต่การดัดแปลงให้ถูกหลักเกณฑ์เท่านั้นก็พอแล้ว

๖. เครื่องปลูกก็ควรหาดีทั้งราคาถูก และ คุณภาพไม่เลวนัก

วิธีดำเนินการในระยะแรก ^๕นักคือ พยายามปลูกและเลี้ยงดูด้วยตนเอง อย่าใช้ผู้อื่น ดังสุภาษิตโบราณว่าไว้ “สิบปากว่าไม่เท่าตาเห็น และ สิบตาเห็นไม่เท่ามือคลำ” การทำเองมิใช่เพียงแต่ทุนค่าใช้จ่ายในด้านแรงงานเท่านั้น หากแต่ นอกจากจะเป็นการออกกำลังกายและพักผ่อนจิตใจแล้ว ^๕ยังจะได้รับความรู้ความชำนาญเพิ่มขึ้นทุก ๆ นาที ทุกชั่วโมง และทุกวัน เช่นการรดน้ำก็มีวิธีตั้งแต่ รดน้ำเฉย ๆ ขณะที่รดน้ำเรายังต้องสังเกตไปด้วยว่าน้ำมากขนาดไหน เครื่องปลูกชุ่มมากน้อยเท่าใด กระจกวางใตงาน กระจกใตเฝ้า กระจกใตแตกหน่อ กระจกใตเครื่องปลูก กระจกใตถูกศัตรู

หนึ่ง ความเพลิดเพลินอยู่กับต้นไม้เหล่านี้ ท่านอาจจะหวัง
 แต่เพียงให้จิตใจสบายเท่านั้น แต่เมื่ออกด้วยไม้ ออกดอก ได้ตัดดอก
 ไปขายตลาด ก็จะมีกำไรในรายได้พิเศษที่ได้มาโดยน้ำพักน้ำแรงอย่าง
 ไม่คาดหมาย แล้วเงินค่าขายดอกก็ด้วยไม้นี้ก็จะนำมาใช้ชอกด้วยไม้
 ใหม่ ชอกกระถาง ชอกเครื่องปลูก ชอป้าย ชอยาของกันกำจัดศัตรู
 และเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ เมื่อเห็ดออกมาอีกก็เป็นรายได้ทำให้เลี้ยงครอบครัว
 ได้อีกทางหนึ่ง จิตใจผู้เลี้ยงก็จะสบายต่อไปเพราะเลี้ยงได้ด้วยไม้ดอก
 จากจะไม่ต้องชักทุนแล้ว เมื่อถึงการเดินขายก็วางออกไป แยกแยะ
 มากน้อยขึ้น รายได้ก็จะเพิ่มพูนขึ้น เรือนกด้วยไม้ที่ท่านเคยทำได้
 ชิดกรวดด้วยไม้ราคาถูกลง ๆ ไม่ทนทาน ก็ให้เปลี่ยนแปลงเป็นการ
 ถาวรได้ ต่อไปท่านก็จะมีเงินรายได้จากกด้วยไม้เล็ก ๆ น้อย ๆ เหล่า
 นี้เก็บไว้ชอกด้วยไม้ ๆ ราคาแพง ๆ โดยไม่ต้องชักทุน แต่แม้ว่า
 ท่านจะมีเงินรายได้จากกด้วยไม้มากพอ นำมาชอกด้วยไม้ ๆ ได้ก็
 ตาม ท่านก็ไม่ควรจะหันเหไปในทางที่ผิดคือ ชอกด้วยไม้ที่ราคาแพง
 มาตั้งท้องได้เลย ๆ ก่อนชอกต้องคำนึงเสียก่อนว่า จะใช้ทำพันธุ์ได้
 หรือไม่ ถ้าใช้ทำพันธุ์ได้จึงควรลงทุนชอก ในต่างประเทศเขาจะชอก
 กด้วยไม้ราคาแพง ๆ ได้จะต้องเป็นต้นที่สามารถใช้ทำพันธุ์ได้และ
 ต้นที่คุ้นลักษณะดีเด่นจริง ๆ และผสมพันธุ์ได้ เขาก็มักไม่ขายกัน
 หรือขายก็ในราคาแพงถึงสิบหลายเท่าตัว ถึงกระนั้นนกเลี้ยงกด้วยไม้

กึ่งสุราคานเพื่อนำมาทำพันธุ์ เพราะเป็นบุญแะดอกสำคัญที่จะปรับ
ปรุงคุณลักษณะของลูก แม้ราคาแพง แต่ก็จะได้ลูกที่ดีจริง ๆ
เมื่อผสมแต่ละเพาะแล้วก็ควรแบ่งตั้งออกสู่ตลาดเสียบ้าง เพื่อเอาทุน
ที่จะไปในการซื้อพ่อแม่พันธุ์ ราคาแพง ๆ ขึ้นเสียก่อน เมื่อท่านเดิน
ไปด้วยไม่ไปถึงระยะที่มรายได้จากกล้วยไม้พอจะซื้อพ่อแม่พันธุ์ได้
มาทำพันธุ์ ได้แล้ว ขอแนะนำว่าถ้าเป็นต้นที่มีคุณภาพดีเด่นจริง ๆ
แม้ราคาแพงมากก็ไม่ควรจะได้ขายเงิน เพราะมีใช้จะซื้อมาเก็บไว้
ประดับเกียรติยศ ๆ เมื่อพ่อพันธุ์ แม่พันธุ์ ดีจริง ๆ แล้ว แม่ลูกจะ
ราคาค่อนข้างสูง ตลาดก็ต้องการ ดีกว่าเอาพ่อพันธุ์ แม่พันธุ์ เดียว ๆ
มาผสมกัน เพราะหากจะขายลูกผสมราคาถูกมากเนื่องจากลงทุนต่ำ
แต่ก็ไม่ใครอยากซื้อ จะเก็บไว้เองก็ไม่อยากเลี้ยงให้เสียเวลา
เพราะการเลี้ยง ตั้งแต่เล็กก็ต้อง ใช้เวลานาน อยู่แล้วดอก ออกมา ไม่ได้
ก็หมดกำลังใจ ดังนั้นการใช้พ่อพันธุ์ แม่พันธุ์ ดีมาทำพันธุ์ นอกจาก
จะทำให้ลูกที่ผลิตออกมา ได้รับค่านิยมแล้ว ยังเป็นการช่วยปรับ
ปรุงคุณภาพของกล้วยไม้ลูกผสมอีกด้วย สรุปแล้วก็อาจกล่าวได้ว่า
การซื้อกล้วยไม้ราคาแพงเป็นเรือนพนเรือนหมื่นนั้น ถ้าผู้ซื้อหามาใช้
ประโยชน์ในการผสมพันธุ์จริง ๆ และผู้ชมมรายได้จากกล้วยไม้เพียงพอ
หรือมีทุนรอนเพียงพอที่จะนำเงิน มาซื้อพ่อพันธุ์ แม่พันธุ์ ราคาแพง ๆ
นี้ได้โดยไม่เดือดร้อนหรือกระทบกระเทือนรายจ่ายทางอื่นมากมายนัก

ก็เป็นสิ่งที่สมควรจะต้องเสริมสนับสนุน เพราะเท่ากับเป็นความเจริญก้าวหน้าของกิจการกด้วยไม้ของบุคคล และเป็นความเจริญของวงการกด้วยไม้ที่ได้นำพหุพันธุ์ แม่พันธุ์ ๆ เพิ่มขึ้น แต่ถ้าหากยังมีรายได้ไม่มากพอ หากจะขอพหุพันธุ์ แม่พันธุ์ ๆ ก็ต้องเป็นหนี้สินมากมายก็เท่ากับเป็นการเสี่ยงอยู่มาก เห็นควรที่จะยับยั้งรอไปก่อนจนกว่าจะพร้อม ส่วนเมื่อใดจะพร้อมก็ต้องแล้วแต่ผู้ดำเนินการจะตัดสินใจเอาเองเพราะย่อมขึ้นอยู่กับความจำเป็นในการใช้จ่ายภายในครอบครัวด้วย.

ข้าพเจ้าเคย ได้ยินบางท่านกล่าว อยู่เสมอ ๆ ว่าเลี้ยงกด้วย ไม้ ไม่เคยขาย บางคนก็ว่าไม่คิดจะขาย จึงใคร่จะให้ความคิดเห็นไว้ดังเล็กน้อยว่า ถ้าเล่นโดยไม่มีการขายเลยย่อมจะเป็นสิ่งที่ไม่ได้รับประโยชน์โดยสมบูรณ์ เปรียบเสมือนการซื้อรถยนต์ไว้ขับ ถ้าจะนึกว่ารถยนต์นั้นมันไว่นั่งเล่นโก้ ๆ ก็เป็นสิ่งที่ได้ประโยชน์เฉพาะความบันเทิงเท่านั้น เมื่อมีรถยนต์รุ่นใหม่มา รถคันเดิมก็หมดความโก้ ถึงต้องเคี้ยวรถคันใหม่อีก ถ้ารถเปลี่ยนรุ่นเปลี่ยนแบบบ่อย ๆ ไม่เข้าเงินก็หมดกระเป๋ แต่ถ้าวางคิดว่าซื้อรถยนต์ไว้ใช้งาน เพื่อทุนค่ารถเมล์รถแท็กซี่ ทุนเวลาในการเดินทางเพื่อเอาเวลาไปทำประโยชน์ในการประกอบอาชีพได้มากยิ่งขึ้น เราก็จะมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการ ประหยัดเวลาและ การ ใช้เวลา ที่เหลือ ให้เป็น ประโยชน์ ส่วนความโง่เขลาเป็นเพียงส่วนประกอบปลุกย่อย แล้วแต่ทุนทรัพย์

มากนักของแต่ละบุคคล ทั้งนั้นนักเล่นกตัญญูไม่ทุกท่าน แม้บางท่าน
จะเล่นเพื่อหวังความดีราญก็จริงอยู่แต่ถ้าท่านเล่นโดยมีการแบ่งขาย
บ้าง แม้จะเป็นการขายคอก ขายตำท้าย ขายหน่อ อย่างน้อยท่าน
ก็อาจเล่นโดยไม่ต้องรักทุนในภายหลัง และต่อ ๆ ไป เมื่อท่านมี
รายได้จากการขายกตัญญูไม่เหลือมากยิ่งขึ้น ทุกปี ๆ ก็มีการกตัญญู
ของท่านก็จะขยายกว้างขวาง เพิ่มความสนุกเพลิดเพลินมากขึ้น
การเล่นกตัญญูไม่ก็จะยิ่งขึ้นและก้าวหน้าต่อไป การเลิกเล่นหรือเหมา
ร้างขายเช่นแต่ก่อน ๆ ก็คงจะไม่ปรากฏขึ้นอีกเป็นแน่.

เมื่อนักเล่นกตัญญูไม่ทุกท่านต่างก็เล่นด้วยการได้ประโยชน์ทั้ง —
กล่าวแล้ว ในอนาคตประโยชน์อันนี้จะกลายเป็นประโยชน์ของชาติ
ด้วย ข้าพเจ้ามีเจตนาที่จะส่งเสริมและสนับสนุนกิจการกตัญญูไม่ของ
เมืองไทยให้เจริญรุ่งเรืองยิ่ง ๆ ขึ้นไปและใครจะได้เห็นกตัญญูไม่ของ
ไทยเป็นสินค้าออกไปสู่ตลาดโลก, เช่นเดียวกับที่ข้าวไทย เป็นอยู่ ณ บัดนี้
มากกว่าที่จะได้เห็นนกเลี้ยงกตัญญูไม่คนไทยแข่งขันชิงดีกันเอง จึงใคร่
จะขอวิงวอนให้นักเลี้ยงกตัญญูไม่มีความสามัคคีกลมเกลียวกัน การ
ถกกันเถียงหรือชิงดีชิงเด่นจนกลายเป็นศัตรูกันดังที่เคยปรากฏ มาแล้ว
นี้ย่อมเป็นการทำลายวงการกตัญญูไม่ไม่ให้ก้าวหน้า วงการกตัญญู
ไม่ของเราจึงรวมกันไม่ติด กตัญญูไม่ของเราจึงไม่สามารถเป็นสินค้า
ออกได้ ทั้ง ๆ ที่เมืองไทยเราก็นักเล่นกตัญญูไม่กันมากจนถึงกับไปหรือ
ข้าวไทย เมื่อไม่มีทางออกและยังกตัญญูไม่ขึ้นดังชื้อ กตัญญูไม่จึงกลายเป็น
สิ่งล้นตลาดภายในประเทศ ย่อมจะกระทบกระเทือนถึงนักเล่น

กล้วยไม้ทุก ๆ คน ทั้งนั้นถ้าท่านจะช่วยลดระยะเวลาว่างบ้างตามสมควร
ช่วยกันสนับสนุนส่งเสริมการเลี้ยงกล้วยไม้ รวมทั้งเผยแพร่ความรู้
ที่ท่อนได้จากกิจกรรมของสมาคมกล้วยไม้บางแขน และความรู้
ที่ท่านได้จากการเลี้ยงกล้วยไม้โดยตรง ให้แก่เพื่อนร่วมชาติ โดย ไม้
ไม้บั้งแล้ว เมื่อวงการกล้วยไม้ของชาติเจริญรุ่งเรือง นักเลี้ยง
กล้วยไม้ทุกคนรวมทั้งตัวท่านด้วย จะต้องได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่า
และเป็นผลตอบแทนที่มั่นคงถาวร ไม่ได้รับผลตอบแทนเฉพาะหน้าใน
ระยะสั้นซึ่ง ได้จากการชิงดีเพื่อขบโกยผลประโยชน์จนรวมกันไม่คิด
ถ้าเราได้ร่วมกันสร้างความสำเร็จก้าวหน้าให้แก่วงการกล้วย ไม้ของ
เราจนเป็นบ่มเพาะมั่นคงถาวรแล้ว มรดกตกทอดยังจะได้รับโดยไม่
ถึงถูกทอดทิ้งหรืออนุสรณ์รุ่นหลังดับไปอีกด้วย.

กล้วยไม้เป็นพืชตระกูลใหญ่ ตระกูลหนึ่งซึ่ง ประกอบด้วย กล้วย
ไม้สกุลต่าง ๆ มากมาย เท่าที่ค้นพบมาแล้วปรากฏว่ามีไม่ต่ำกว่า ๓๓๐
สกุล ตระกูลกล้วยไม้ในภาษาทางพฤกษศาสตร์เรียกว่า Family
Orchidaceae และในบรรดา ๓๓๐ กว่าสกุลนั้นมีอยู่เพียงไม่กี่สกุล
(Genus) ที่สามารถเลี้ยงให้เจริญงอกงามได้รวดเร็วและมีลักษณะ
อื่นๆ ที่น่าสนใจอีกหลายประการ เช่นการให้ดอกง่าย ดอกมีขนาด
ใหญ่ดีสวยงาม และสามารถขยายพันธุ์ได้รวดเร็วหรือที่นิยม
เรียกกันว่า “สกุลการค้า” (Commercial Genus) โดยเฉพาะ

อยู่ข้างในในประเทศไทยมีอยู่เพียง ๓ สกุลใหญ่ ๆ ที่ล้นจนนับพันหน้า
ซึ่งหากนับในปัจจุบันนี้ได้แก่

๑. สกุลหวาย (Genus Dendrobium)

๒. สกุลแวนด้า (Genus Vanda)

๓. สกุลแคทลียา (Genus Cattleya)

ทั้งนี้ทั้งนั้นจะขอนำรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับกล้วยไม้ทั้ง ๓
สกุลนี้มาก่อไว้ในข้อนี้เป็นเครื่องประดับความรู้ และหวังว่าจะเป็น
ประโยชน์แก่ผู้ที่เริ่มเล่นกล้วยไม้ได้ไม่มากนัก

กล้วยไม้สกุลหวาย

(DENDROBIUM)

เป็นกล้วยไม้สกุลที่กว้างขวางที่สุดในบรรดา ๓๐ กว่าสกุลนั้น
จากรายงานของนักพฤกษศาสตร์หลายท่านกล่าวว่า เท่าที่ค้นพบ
โดยตามธรรมชาติแล้ว ปรากฏว่ามีไม่ต่ำกว่าพันชนิด (1000
Species) เนื่องจากการที่มันมีถิ่นกำเนิด จึงทำให้เกิดมีความ
แตกต่างกันในลักษณะส่วนต่าง ๆ ได้อย่างมากมายดังจะเห็นได้จาก
หวายพันธุ์ของของไทยเรา เช่น เต็มผอง (D. aggregatum Roxb.)
ทองคำ (D. chrysotoxum, Lindl.) เข็มช้างขาว (D. dalhousii)

ustolium Paxt.) ๑๕๑ กับหวายต่างประเทศเช่นหวายฟ้าแดง
 นีอปรัด (D. phalaenopsis) หวายชูลเลอร์ (D. schulleri)
 เป็นต้น นอกจากความแตกต่างของแต่ละชนิดแล้ว อุปนิสัย เช่น
 ความแข็งแรงง่าย อดทนความต้องการฝนฟ้าอากาศและ
 ดินแฉะตามธรรมชาติก็ผิดแผกแตกต่างกันไปมากมายด้วย ถ้า
 หวายพื้นเมืองของไทยนั้นโดยปกติ ออกดอกเพียงปีละครั้งเดียว
 ฤดูเดียว การเลี้ยงและการขยายพันธุ์ ตามธรรมชาติของบ้านเมือง
 ก็กระทำโดยยากไม่เหมือนกับที่อยู่ในป่า จึงเป็นเครื่องกีดกั้นมิให้หวาย
 ไทยตกอยู่ในรายที่จะใช้เป็นการค้าได้ แต่หวายต่างประเทศนั้นมี
 คุณลักษณะดีเด่นอยู่มาก เช่นแข็งแรง ขยายพันธุ์ง่าย ออกดอก
 ให้ดอกดก บานดอกแข็งแรง ดอกดกและบานอยู่ได้ทนนาน ยิ่งลักษณะ
 เหล่านี้เข้าอยู่ในเกณฑ์ของ “สกุลการค้า” อย่างเต็มที่จะได้รับ
 ความนิยมอย่างแพร่หลายในบรรดานักเลี้ยงกล้วยไม้เมืองไทย และ
 เท่าที่เรียกกันว่าหวายต่างประเทศโดยทั่ว ๆ ไปที่ดังเข้ามาในประเทศไทย
 ไทยส่วนมากมาจากหมู่เกาะชาวาย ดังนั้นถ้าจะมีใครกล่าวว่าเรานิยม
 ปลูกหวายต่างประเทศมาก กว่าหวายที่กำเนิดในบ้านเรา ก็ไม่ผิดนัก
 เพราะชาวายเองก็ไม่ใช่อะไรที่กำเนิดของหวายเท่านั้น พันธุ์เดิม
 ส่วนมากมาจากแถบหมู่เกาะนี้ด้วย ของที่เคย ยะวอ ชาวายเป็น

แต่เพียงเอาไปทำการผสมพันธุ์ เพราะพันธุ์ แล้วก็มีผลคือลูกผสมสิ่ง
ออกมาขาย จึงเห็นได้ว่า ชาวนาก็ ตกอยู่ใน ฐานะเช่นเดียวกับบ้านเรา
แต่หาก ว่าคน ของเขาสามัคคีร่วมแรงร่วมใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
ไม่มีการวิวาทชิงกันและกันและมีความซื่อสัตย์เป็นส่วนใหญ่ประกอบ
ตลอดจนความเฉลียวฉลาดในด้านนี้จึง สามารถผลิต ถั่วด้วยไม้ดูลูกผสม
สิ่งออกเป็นสินค้าได้ ทั้ง ๆ ที่ดินฟ้าอากาศในหมู่เกาะชาวนา ก็มีได้
ดีไปกว่าบ้านเราเท่าไรนัก ข้าพเจ้าหวังว่าถ้าเรามาช่วยกันคนละไม้
คนละมือ ในวันหนึ่งข้างหน้าวงการถั่วด้วยไม้ของเมืองไทยก็น่าจะเป็น
อย่างชาวนาได้บ้าง

ถั่วด้วยไม้ ดักถั่วหวาน นั้นนอกจากจะ มีความสำคัญในด้าน การค้า
แล้ว สำหรับในบ้านเรานั้นว่ามีข้อได้เปรียบถั่วด้วยไม้ดักถั่วอื่น ๆ อยู่
มาก เพราะเหตุว่าเลี้ยงง่ายกว่าถั่วด้วยไม้ดักถั่วอื่น ๆ เจริญเติบโตรวดเร็ว
เร็วกว่าให้ดอกเร็วกว่าและง่ายกว่า นอกจากนั้นดอกบานทน ก้าน
ข้อแข็งและยาวเหมาะแก่การใช้ทำไม้ดักถั่ว จึงอาจกล่าวได้ว่า ผู้ที่
เริ่มเลี้ยงถั่วด้วยไม้ใหม่ ๆ เกือบจะไม่มีใครที่ไม่เริ่มเลี้ยงถั่วด้วยไม้ดัก
ถั่วหวานก่อน หรือในบ้านของนักเล่นถั่วด้วยไม้ทุกบ้านเกือบจะไม่มีบ้าน
ใดที่ปราศจากถั่วด้วยไม้ดักถั่วแม้แต่เพียง เด็กลอย ยังผู้ ที่มีนิสัยใจร้อน
ใครจะได้เห็นดอกเร็ว ๆ ถั่วด้วยไม้ดักถั่วหวานก็นับว่าเหมาะที่สุด

ลักษณะประจำสกุล

กูดัวไม้ล้มลุกหลายปีเป็นกูดัวไม้ที่ทำการเจริญเติบโตและรูปทรง
 ของต้นเป็นแบบ Sympodial คือมี “เงา” ซึ่งภาษาพฤกษศาสตร์
 เรียกว่า Rhizome มีลักษณะเป็นข้อปล้อง กอด้านแนบติดไปบน
 ผิวของเครื่องปลูก กูดัวหัวของชำหรือชิง ดั่งด้าดุกกูดัว
 (Pseudo-bulb) ตั้งตรงออกจากเครื่องปลูก แยกออกจากกันเป็น
 ด้า ๆ มีระบบรากแบบกึ่งอากาศ (Semi-epiphytic) คือมีรากขนาดใหญ่
 ไม้ใหญ่เหมือนกูดัวไม้ล้มลุกช้าง แต่ก็ไม่ได้เกาะยึดจนเกินไป รากมี
 การแตกรากแขนงพอสมควร ด้าดุกกูดัวโดยทั่ว ๆ ไปมีลักษณะยาว
 เป็นปล้อง และจากลักษณะของด้าดุกกูดัวนี้เองที่ทำให้กูดัวไม้ล้ม
 ลุกชื่อภาษาไทยว่า “หวาย” และเป็นคำสามัญที่ใช้เรียกคิปปาก
 กันมานานทุกวันนี้ ด้าดุกกูดัวของกูดัวไม้ล้มลุกหลายปีรูปทรงกระบอก
 กอดมหรือมืองมเหลียน ใบมีปรากฏอยู่ตามความยาวของด้าดุก
 กูดัวเป็นระยะ ๆ สลับกันไปในทิศทางตรงกันข้าม เมื่อด้าดุกกูดัว
 แก่ตามกำหนดอายุ ก็จะทิ้งใบให้ร่วงหล่นลง ข้อดอกอาจออกที่
 ปลายยอดของด้าหรือตามข้อด้านข้างของด้าก็ได้ ด้าหนึ่ง ๆ อาจ
 มีข้อดอกเพียงข้อเดียวหรือหลายข้อแล้วแต่ชนิดของหวาย หรือ ความ
 สัมบูรณ์ของต้น นอกจากนั้นก้านข้อของดอกอาจยาวตั้งขึ้นหรือห้อย
 ลงหรืออาจมีก้านสั้น บางทีก็ออกดอกติดกับด้าดุกกูดัว แล้วแต่
 ชนิดของหวายนั้น ๆ กัดบนอก (Sepal) ของดอกทั้งสามกลีบ

ขนาดเท่า ๆ กัน กลีบบนนอกบน (Dorsal sepal) อยู่โดดเดี่ยว
 โดยอิสระ แต่กลีบนอกล่าง (Lateral sepals) ทั้งสองข้าง ๆ
 ๓ กลีบบน มีโคน ประสานติดกัน และติดกับ ส่วนฐานของปากกระเปาะ
 ทำให้เกิดเป็นเดือยแหลม (Mentum หรือ Spir) ยื่นยาวกลับ
 หักงอออกไปข้างหลังทางด้านใต้ของดอก กลีบใน (Petals) อาจ
 กว้างหรือแคบ ยาวหรือสั้น บิดหรือไม่บิด ก็ได้แล้วแต่ชนิดของหอย
 นัน สำหรับปาก (Labellum หรือ Lip) เมื่อนำมาตัดออกให้
 แฉกแบน จะเห็นได้ว่ามีลักษณะเป็นสามแฉกหรือสามง่าม (3 lobes)
 และแฉกกลางดอกหรือตอนใด แฉกกลางเราเรียกว่า Mid-lobe
 หรือปาก ส่วนแฉกริมทั้งสองข้างเราเรียกว่า (Side-lobes) หรือ
 หู โดยปกติแฉกริมหรือหูมักจะห่อตงขึ้น ทำให้แต่เห็นเป็นหลอด
 กลวง โคนปากมีลักษณะเรียวแคบเข้าหาโคนเด้าเพชร (Column)
 ช่องที่บรรจุเกสรตัวผู้ ซึ่งอยู่ที่ปลายของเด้าเพชรนั้นอยู่ช่องช่อง
 แต่ช่องบรรจุเกสรตัวผู้ (Pollinia) อยู่หนึ่งคู่ ดังนั้นทั้งสอง
 ช่องจึงมีเกสรตัวผู้ อยู่สองคู่ เกสรตัวผู้มีลักษณะดีเหมือน
 คล้ายขี้ผึ้งไม่มัน (Caudicle) ดังนั้นถ้าหากเปิดเอาฝาครอบที่ครอบ
 เอาเกสรตัวผู้ไว้ ออก เกสรตัวผู้ก็จะร่วงหล่นออกมาจากปลาย
 เด้าเพชรได้ง่าย ซึ่งผลกับกล้วยไม้ในสกุลแวนด้า เพราะเกสรตัวผู้
 ของแวนด้าโดยทั่ว ๆ ไป จะมี Caudicle ยาวและเหนียวค้อย
 อย่างแข็งแรง

โดยเหตุที่ปรากฏตามธรรมชาติว่ากล้วยไม้สกุลหวายมีมากมายหลายชนิด และความแตกต่างภายในสกุลเดียวกันก็มีไม่น้อยนับตั้งแต่ลักษณะดอก ลักษณะต้น ลักษณะใบ ตลอดจนรูปร่างของการเจริญเติบโต แม้ว่าจะอยู่ในหลักเกณฑ์ที่ไม่สามารถจะแยกออกเป็นคนละสกุลได้ เพราะแต่ละชนิดก็มีลักษณะสำคัญที่ระบุไว้สำหรับกล้วยไม้สกุลหวายโดยครบถ้วน จึงมีความจำเป็นจะต้องแบ่งแยกสกุลหวายออกเป็นส่วนย่อยของสกุล (Section) ต่อไปอีกเพื่อจะได้บรรยายลักษณะของแต่ละ ส่วน ให้รัดกุมใกล้เคียง กันเข้าไปโดยพิจารณาจนถึงลักษณะย่อยกว่าที่ได้ระบุไว้ในลักษณะประจำสกุลทั้งนี้เพื่อประโยชน์หลายประการ การแบ่งส่วนย่อย ๆ ของสกุลนี้ เราสามารถจะแบ่งกล้วยไม้สกุลหวายทั้งหมดออกได้เป็นส่วน ๆ ถึงยี่สิบส่วนด้วยกัน ทั้งนี้โดยอาศัยหลักเกณฑ์ในการ แบ่งแยก ลักษณะใหญ่ ๆ ลงไปสู่ลักษณะย่อย แต่เรื่องนี้อาจจะเขียนเป็นแผนผังแสดงจะทำให้เสียเวลาและยืดเยื้อมาก ดังนั้นจึงใคร่จะขอนำมากล่าวแต่เฉพาะส่วนที่สำคัญ ๆ และจำเป็นที่ควรรู้จักเท่านั้น.

ส่วนที่ ๑ คือส่วนที่เรียกว่า *Eugenanthe* ลักษณะประจำของหวายในส่วนนี้คือ ใบมีกาบใบ (Leaf-sheath) ห่อหุ้มลำอยู่เดียวหรือ *mentum* ของดอกสั้น ปากกระเป๋าด้านบนมีขน ปากไม่มีแตก ลำลูกกล้วยขบยาวและมีลักษณะเป็นเนือหนาตลอดทั้งลำตัวอย่างกล้วยไม้ในส่วนนี้ได้แก่

- D. anosmum, Lindl. ^๕เอื้องสาย ^๕เรียงใหม่
- D. brymerianum, Reichb. f. ^๕เอื้องคำฝอย ^๕หรือ ^๕เอื้อง
คำน้อย
- D. chrysanthum, Wall. ^๕เอื้องสายมรกต ^๕หรือ ^๕เอื้องคำสาย
- D. crystallinum, Reichb. f. ^๕เอื้องสายด้ามดี
- D. devonianum, Paxt. ^๕เอื้องเมียง ^๕หรือ ^๕เอื้องสายผาก
- D. falconeri, Hook. ^๕เอื้องสายวิสูตร ^๕หรือ ^๕เอื้องหญ้าแพน
- D. fimbriatum, Hook. var. ^๕occulatum ^๕เอื้องแฉวมยุรา
- D. moschatum, Wall. ^๕เอื้องจำปา
- D. nobile, Lindl. ^๕เอื้องเคากอ
- D. parishii, Reichb. f. ^๕เอื้องกรง ^๕หรือ ^๕เอื้องนาครัง
- D. pendulum, Roxb. ^๕หวายปม ^๕หรือ ^๕เอื้องมณ
- D. pierardii, Roxb. ^๕เอื้องตองแดง ^๕หรือ ^๕เอื้องสายย่อย
- D. primulinum, Lindl. ^๕เอื้องสายประด้าท ^๕หรือ ^๕สายเหลือง
- D. pulchellum, Roxb. ^๕เอื้องตาคอย ^๕หรือ ^๕ช้างนาถ บ่วงที่
หรือออกอย่างหนึ่งว่า D. dalhousieanum
- D. wardianum, Warn. ^๕เอื้องมณไตรรงค์

ส่วนที่ ๒ ได้แก่ส่วนที่เรียกว่า *Callista* กัดด้วยไม้ในส่วน
 ๔๗ เป็นดอกส่วนหนึ่งที่มีใบไม้เมืองไทย มีลักษณะประจำส่วนคือ ใบ
 ไม่มีก้านใบ ถ้าถูกกัดด้วยมีหลายปล้องที่แสดงลักษณะโป่งออก ดอก
 ออกเป็นช่อ อาจตรงหรือโน้มออกจากข้อส่วนเหนือของข้อที่ติดกับ
 ใบใกล้ยอดของลำต้นกัดด้วยปากกระเป๋าด้านบนมีขน ดอกมักมีสีเหลือง
 หรืออาจมีสีอื่นก็ได้ แต่ไม่มีสีเขียว หรือสีอมเขียว มีกำเนิดทางแถบ
 ไทย, พม่า ตัวอย่างหวายในส่วนนี้ได้แก่

- D. aggregatum*, Roxb. ^๕ ^๕ ของฝง
- D. chrysotoxum*, Lindl. ^๕ ของคำ
- D. densiflorum*, Wall. ^๕ ของมอนไซ
- D. farmeri*, Paxt. ^๕ ของนาคาน
- D. senile*, Par. & Reichb. f. ^๕ ของชะน
- D. chysiflorum*, Reichb. f. ^๕ ของมอนไซหลวง

หรือมอนไซใบมน

ส่วนที่ ๓ คือส่วน *Latourea* กัดด้วยไม้ในส่วน^๕ มีลักษณะ
 ๕๗ อื่น ๆ เหมือนหรือใกล้เคียงกับส่วน *callista* แตกต่างอย่าง ยกเว้น
 แต่ปากกระเป๋าด้านในของหวายในส่วน *Latourea* ^๕ นี้ไม่มีขน
 และดอกมีสีเขียวหรือสีอมเขียว มีกำเนิดในแถบหมู่เกาะนิวกัน. ตัวอย่าง
 อย่างเช่น

D. macrophyllum

D. spectabile

D. bifalce

ส่วนที่ ๔ ได้แก่ส่วน Nigrohirsutae ซึ่งมีลักษณะประจำ
ส่วนดังต่อไปนี้คือ ถ้าดูกลีบด้วยมีลักษณะเป็นเหนียวทั้งหมด เดือย
ดอก (mentum) ยาวปานกลางหรือยาวมาก ปากด้านบนไม่มีขน
ปากบนหรืออาจมี ๓ แฉก ถ้าคัดดอกดู ใบมีก้านใบ ที่ผิวของก้าน
ใบมีขนสั้นๆตามหรือสักระยะ ๑ ดอกมักจะออกโดดๆ กับปลายลำ ดอก
มีขนาดใหญ่ ดีขาวเป็นพน

D. draconis, Reichb. f. เชื่องเงิน

D. formosum, Roxb. เชื่องเงินหลวง

D. infundibulnm, Lindl. เชื่องตาเห็น

ส่วนที่ ๕ คือส่วน Ceratobium เป็นกลีบไม้ “หยาบ”
ที่สำคัญส่วนหนึ่งในปัจจุบัน เพราะมีคุณลักษณะหลายประการที่
ดูจากความนิยมของผู้เล่นกลีบไม้คือเตี้ยง่าย ดอกดก แข็งแรงทนทาน
ต่อธรรมชาติ ชอบดอกยาวเรียว โดยปกติดอกที่ปลายลำซึ่งยัง
มีใบติดอยู่แต่บางที่ก็ออกดอกที่ลำแก่ซึ่งเป็นลำแห้ง ไม่มีใบเลย หรือ
อาจออกดอกจากปล้องที่ต่ำกว่ายอดลำสูงก็ได้ กลีบใน (petals)
ของดอกแคบมักจะบิด อาจบิดมากหรือน้อยก็ได้ ปากมีร่อง เดือย
(mentum) ของดอกขนาดปานกลาง ริมปากไม่จักแฉะไม่ย่น

ตัวอย่างเช่น

- D. antennatum
- D. aries
- D. demmenii
- D. gouldii
- D. johannis
- D. lasianthera
- D. laxiflorum
- D. leporinum
- D. mirbelianum
- D. Odoardii
- D. schulleri
- D. stratiotes
- D. strebloceras
- D. strepsicros
- D. taurinum
- D. trilamellatum
- D. undulatum
- D. veratrifolium
- D. violaceo-flavens

ส่วนที่ ๖ คือส่วน *Stachyobium* ลักษณะของหวายในส่วนนี้คล้ายคลึงกับลักษณะประจำส่วนของ *Ceratobium* มาก ผิดกันแต่เพียง หวายในส่วนนี้ ริมปากของดอกมีจักหรือย่น เท่านั้น

D. ciliatum

D. flavidulum Hk. f.,

D. eriaeflorum Griff.,

แต่หวายในส่วนนี้ไม่ค่อยมีผู้สนใจนัก.

ส่วนที่ ๗ คือส่วน *Phalaenanthus* มีลักษณะประจำส่วนคือ ใบมีกาบใบ ถ้าถูกลดด้วยมีหน่อขนาดเล็ก กาบใบไม่มีขน ดอกสีขาวหรือขาว มีมากดอก ออกดอกคล้าย ส่วน *Ceratobium* แต่ลักษณะดอกที่เด่นชัดคือ กอใบในของดอกทรงกว้างหรือค่อนข้างกว้าง ไม่บิดปากแผ่กว้างเป็นแผ่น ลักษณะที่สำคัญคือ เตย (mentum) ของดอกเป็นชนิดซ้อน คอมมีลักษณะคล้ายสองเตยติดกัน หรือมีสองปุ่ม ทำให้เห็นเป็นหยักที่ปลายเตยนั้น ตัวอย่างหวายในส่วนนี้ได้แก่

D. affine

D. bigibbum

D. phalaenopsis

D. superbien

หวายในส่วนนั้นนับว่ามีบทบาทสำคัญไม่แพ้ส่วน *Ceratobium* โดยเฉพาะ *D. phalaenopsis* และ *D. bigibbum* เพราะปรากฏว่า หวายฟอรุ่มกตมถูกผสมรุ่นใหม่ ๆ ในปัจจุบันนี้ ก็มีรากฐานเดิมมาจากหวายชนิดหนึ่งชนิดใดในสองชนิดนี้ หรืออาจมีสายเลือดของทั้งสองชนิดนี้รวมกันก็ได้

นอกจากทั้ง ๗ ส่วนที่กล่าวมาแล้ว ยังมีอีกมาก แต่ส่วนต่าง ๆ เหล่านี้ไม่มีความสำคัญมากนัก จึงไม่ขอนำมากล่าวไว้ในที่นี้.

การเลี้ยงดูกล้วยไม้สกุลหวาย

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีดินฟ้าอากาศเหมาะแก่การเจริญเติบโตของกล้วยไม้สกุลหวาย (*Dendrobium*) มากกว่ากล้วยไม้สกุลอื่น ๆ นอกจากนั้นกล้วยไม้สกุลนี้ยังเจริญเติบโตเร็ว ออกดอกเร็ว และให้ดอกง่าย ดอกดกจึงเป็นที่นิยมกันในหมู่นักเล่นกล้วยไม้ทั้งเก่าและใหม่อยู่มาก ยิ่งผู้ที่ใจร้อนใครจะได้ดูดอกเร็ว ๆ ก็มักจะนิยมการเลี้ยงหวายมาก เมื่อคิดเฉลี่ยจำนวนคนเล่นกล้วยไม้สกุลต่าง ๆ แล้ว นับว่าคนที่นิยมเล่นหวาย มีมากกว่าคนที่นิยมเล่นกล้วยไม้สกุลแวนด้า หรือสกุลแคทลียา เราไม่นิยมที่จะกล่าวว่าคนเล่นแวนด้าหรือแคทลียา นั้นเป็นมือชนหนึ่งและคนเล่นหวายเป็นมือใหม่ ๆ เพราะดูจะเป็นการส่งเสริมให้มีการแบ่งชนในระหว่างนักเล่น แต่เราจะมองในแง่ของ

การพยายามที่จะทำให้คนที่เริ่มเล่นใหม่มีความกล้าโดยขอร้องไห้คนที่
เล่นเก่า ๆ อยู่แล้ว พยายามทำตัวให้เป็นอย่างกันเองกับคนเล่นใหม่
ไม่ถูกเหยียดหยาม แต่พยายามนิยมนชมชื่นตักตวงการกดยไม้ของเรา
จะได้เขาซึ่งแต่แรก ๆ ก็จะเป็นคนใหม่อย่างที่เรา ๆ เคยเป็นกันมาใน
• ครึ่งกระโน้น และในอนาคต เขาเหล่านั้นก็จะเป็่นักเล่นที่ดี นำความ
เจริญมาสู่วงการกดยไม้ได้ ดังนั้นหากเรามองในแง่ของประโยชน์
ที่แท้จริง และ ประโยชน์ที่คนส่วนมากจะได้รับ จากวิทยาทานแล้ว
จึงได้คิดส่งเสริมการกดยไม้สักกดยไม้เป็นประการแรก แฉนด้า
เป็นประการที่สอง และแคตด้า เป็นประการที่สาม.

หวายที่แขวนอยู่ในเรือนของนักเล่นทั่ว ๆ ไปนั้นได้มาอย่างไร ?
เมื่อถามถึงข้อนี้แล้ว หากจะยกเว้นประโยชน์ที่จะตอบว่า “ได้มาจาก
การแยกจากต้นเดิม” เพราะจะต้องถามต่อไปอีกว่า “แล้วต้นเดิมนั้น
นั้นละ ได้มาอย่างไร” จึงขอตอบรวบรัดตัดความว่า ได้มาโดย
การขอหรือการซื้อ แต่จะเป็นการขอหรือการซื้อก็ตาม ถ้าหากพูดถึง
ขนาดของดุกกดยไม้หวาย เราก็อาจแบ่งออกได้เป็นขนาดต่าง ๆ คือ

๑. ขนาดที่เจริญเติบโตอยู่ในซวดเพาะ “ฟัด้าดัก” สำหรับ
หวายขนาดนี้ ในต่างประเทศไม่นิยมขายกัน ดังนั้น หวายดุกผสมที่
ตั้งเข้ามาเป็นฟัด้าดักจึงไม่ปรากฏ นอกจากกรณีพิเศษซึ่งมีน้อยมาก
แต่ในบ้านเราก็มีการซื้อขายกันบ้าง หรือเพาะเองบ้าง (เพราะการ

ผลิตภัณฑ์กว่าผลิตภัณฑ์อื่น ๆ) หรือจ้างวาน คนอื่นเพาะให้ก็มี ดังนั้นจึง
ควรพิจารณาการเตรียมดินหว่านออกจากชนิดมากได้ว่าได้ด้วย.

๒. ขนาดที่อยู่ในกระถางหมู่ (Community Pot). หรือที่
นิยมเรียกกันสั้น ๆ ว่า “ไม้อ้อท” นั้นเอง ดูกุหลาบขนาด ไม้อ้อท
นี้มีผู้นิยมเล่นกันมากกว่าขนาด “ฟัดส์ค” เพราะมีขนาดโตและเลี้ยง
ง่ายกว่าพอสมควร ราคาก็ไม่แพงนัก เพราะพอทหรือกระถางหมู่
หนึ่ง ๆ ก็มีมากขึ้นรวมอยู่ในกระถางเดียวกัน จึงทำให้ราคาไม่แพง
แต่ถ้าเป็น “ฟัดส์ค” แม้ว่าจะมีมากขึ้นกว่า แต่ระยะเขาออกจาก
ขวดนั้นเลี้ยงยากกว่ามาก ถ้าเลี้ยงไม่ดีอาจตายหมดทั้งขวดก็ได้ จึง
เป็นการเลี้ยงค่อนข้างอันตราย ทำให้คนเล่นใหม่ ๆ ไม่ค่อยนิยม แต่ถ้า
เราเลี้ยงไม้อ้อทในกระถางหมู่ชำนาญแล้ว ก็ควรจะได้ทดลองเพื่อศึกษา
หาความรู้ก้าวหน้าต่อไป.

๓. ขนาดกระถางเดี่ยว หรือที่เราเรียกกันว่า “ไม้นว” เพราะ
เวลาเขาขาย หรือส่งจากต่างประเทศนั้น ในบัญชีรายชื่อเขาจะต้อง
แสดงรายการขนาด ของลูกกล้วยไม้ โดยการบอกขนาด ปากกระถาง
วัดเส้นผ่าศูนย์กลางปากกระถางเป็นนิ้วฟุต แทนที่จะวัดขนาดต้น
เช่น ลูกกล้วยไม้ขนาด ๓ ๑/๒" หมายถึง ลูกกล้วยไม้ที่ปลูกในกระถาง
ซึ่งมีเส้นผ่าศูนย์กลางปากกระถาง หนึ่งนิ้วครึ่ง นอกจากนั้นยังมี
ขนาด ๒ นิ้ว ๓ นิ้ว ๔ นิ้ว เป็นต้น แต่ที่นิยมเลี้ยงกันมากเป็นขนาด

หนึ่งนอกรัง เพราะถ้าซื้อขนาด ๒ หรือ ๓ นว ราคาจะแพงมากไม่คุ้มค่า นอกจากนั้น ลูกหวายก็เป็นไม้โตเร็วอยู่แล้ว ถ้าซื้อขนาดหนึ่งนอกรัง เพียงไม่นานก็จะโต ๒ หรือ ๓ และ ๔ นว จึงไม่ควรซื้อไม้เถื่อนนอกรัง และผลอันสุดท้ายก็คือ “เลี้ยงดูยาก” เช่นเดียวกัน เพราะลูกจากมือเดียวกัน คุณภาพอาจผิดกันไปไม่มากนัก การซื้อไม้ นอกรัง ต้องหวัดามหว ถิ่นซื้อว่าซื้อไม่ว่าไม่เห็นดอกอยู่นั่นเอง ด้วยสาเหตุที่ ลูกหวายโตเร็ว และ เป็นการซื้อไม้ที่ไม่เห็นดอก นั้นเอง จึงทำให้เรานิยมซื้อไม้ นอกรัง มากกว่าไม้ต้องหรือสามนอกรัง เพราะราคาแพงขึ้นโดยไม่จำเป็น หรือมีฉันทักไปซื้อไม้เห็นดอกแล้วเลยทีเดียว.

๔. ขนาดออกดอก (Flowering Size) มีได้หมายความว่า หวายต้นนั้นออกดอกแล้ว แต่หมายความว่าเมื่อโตด้วยไม้ หวาย ขนาดที่ ถ้าถึงจะออกดอกหรือเอามาเลี้ยงไม้เท่าไรก็ได้ดอก แต่จะต้องเป็นไม้ที่ยังไม่ออกดอกหรือยังไม่เคยเห็นดอกมาก่อน ไม่ประเภทนี้โดยมาก เขาจัดไว้ขายคนที่มีม อยากรู้ดอกให้เร็วทันใจ แต่ราคาแพงมาก ขึ้นไปอีก แต่ถ้าเราเอาเหตุผลในข้อ ๓ ที่กล่าวมาแล้วขึ้นมาพิจารณา ก็ไม่ควรจะซื้อ นอกจากท่านจะมีเงินเหลือเฟือและไม่ได้รับความกระทบกระเทือนจากการจ่ายเงินนั้น.

๕. ขนาดที่เห็นดอกแล้ว ไม่ขนาดนี้โดยทั่ว ๆ ไป อยู่ในสภาพที่เรารับเรียกว่า “ไม้คัต” (Selected) หรือเรียกทับศัพท์ว่า “ไม้เซเลกต์”

เพราะไม่^{๑๕๕}เห็นดอกแล้ว ใคร ๆ ก็ไม่^{๑๕๖}อยาก^{๑๕๗}ซื้อ ถ้าไม่^{๑๕๘}ถึงขนาด แต่ถ้า
 ถึงขนาด^{๑๕๙}ราคาก็^{๑๖๐}แพงมาก เป็นพิเศษ^{๑๖๑}เพราะในจำนวนหลาย ๆ ต้น
 จะ^{๑๖๒}มีคน^{๑๖๓}อยาก^{๑๖๔}ซื้อ^{๑๖๕}กัน แต่ความจริงแล้ว อาจ^{๑๖๖}คิด^{๑๖๗}ได้จากไม่เพียง
 จำนวนไม้^{๑๖๘}ต้น^{๑๖๙}ที่^{๑๗๐}ได้^{๑๗๑}พอ^{๑๗๒}และ^{๑๗๓}แม่น^{๑๗๔}พอ^{๑๗๕}จริง ๆ นอกจากนั้น ถ้าเห็นดอก
 แล้ว แม้ในต่างประเทศเอง ต้นที่เป็นยอดเขาก็ไม่^{๑๗๖}ขาย ที่เขาขาย
 เป็นไม้^{๑๗๗}คด^{๑๗๘}งเป็น^{๑๗๙}เพียง^{๑๘๐}คน^{๑๘๑}ที่^{๑๘๒}ของ^{๑๘๓}ตง^{๑๘๔}มา ด้วย^{๑๘๕}เหตุ^{๑๘๖}นั้นเอง จึง^{๑๘๗}มี^{๑๘๘}ผู้^{๑๘๙}นิยม^{๑๙๐}ซื้อ
 หรือ^{๑๙๑}ถึง^{๑๙๒}ลูก^{๑๙๓}ไม้^{๑๙๔}ที่ยัง^{๑๙๕}ไม่^{๑๙๖}เห็น^{๑๙๗}ดอก^{๑๙๘}มากกว่า เพราะอาจ^{๑๙๙}โชค^{๒๐๐}ได้^{๒๐๑}คน^{๒๐๒}ที่^{๒๐๓}คด^{๒๐๔}
 เป็น^{๒๐๕}ยอด^{๒๐๖}หรือ^{๒๐๗}หายาก^{๒๐๘}มาก^{๒๐๙}ก็ได้ ราคาก็ไม่^{๒๑๐}แพง^{๒๑๑}เกินไป นอกจากนั้นการ^{๒๑๒}ที่
 เติง^{๒๑๓}มา^{๒๑๔}ดง^{๒๑๕}แต่^{๒๑๖}เด็ก^{๒๑๗}ก็^{๒๑๘}ได้^{๒๑๙}ผ่น^{๒๒๐}ฝีมือ^{๒๒๑}ของตน และเมื่อ^{๒๒๒}ออก^{๒๒๓}ดอก^{๒๒๔}ก็^{๒๒๕}ยังมี
 ความ^{๒๒๖}ภูมิใจ^{๒๒๗}ในความ^{๒๒๘}สำเร็จ^{๒๒๙} หาก^{๒๓๐}ดอก^{๒๓๑}ก็^{๒๓๒}ดก^{๒๓๓}ก็^{๒๓๔}ยง^{๒๓๕}เพิ่ม^{๒๓๖}ความ^{๒๓๗}ดี^{๒๓๘}ใจ^{๒๓๙}มาก^{๒๔๐}ขึ้น หาก
 ดอก^{๒๔๑}ก็^{๒๔๒}ไม่^{๒๔๓}ถึง^{๒๔๔}ขนาด ก็^{๒๔๕}ยัง^{๒๔๖}ใช้เป็น^{๒๔๗}ไม้^{๒๔๘}คด^{๒๔๙}ดอก ขาย^{๒๕๐}ดอก^{๒๕๑}พอ^{๒๕๒}เอา^{๒๕๓}ทุน^{๒๕๔}ค่า^{๒๕๕}ต้น^{๒๕๖}คืน
 ได้^{๒๕๗}บ้าง ไม่^{๒๕๘}คุ้ม^{๒๕๙}ยไป^{๒๖๐}เสีย^{๒๖๑}เลย^{๒๖๒}ทีเดียว เพราะ^{๒๖๓}ทุน^{๒๖๔}ที่^{๒๖๕}ลง^{๒๖๖}ไป^{๒๖๗}ก็^{๒๖๘}ไม่^{๒๖๙}แพง^{๒๗๐}เหมือน
 อย่าง^{๒๗๑}กับ^{๒๗๒}การ^{๒๗๓}ซื้อ^{๒๗๔}ไม้^{๒๗๕}ใหญ่ ยิ่ง^{๒๗๖}ถ้า^{๒๗๗}หาก^{๒๗๘}ได้^{๒๗๙}ซื้อ^{๒๘๐}ไม้^{๒๘๑}กระ^{๒๘๒}ถาง^{๒๘๓}ห่ม^{๒๘๔}ซึ่ง^{๒๘๕}แต่^{๒๘๖}จะ^{๒๘๗}
 ถาง^{๒๘๘}มี^{๒๘๙}มาก^{๒๙๐}ตน^{๒๙๑}ด้วย^{๒๙๒}แล้ว การ^{๒๙๓}เลี้ยง^{๒๙๔}ก็^{๒๙๕}จะมี^{๒๙๖}หวัง^{๒๙๗}ได้^{๒๙๘}ของ^{๒๙๙}ตน^{๓๐๐}มาก^{๓๐๑}ขึ้น เพราะ
 กระ^{๓๐๒}ถาง^{๓๐๓}ห่ม^{๓๐๔}มี^{๓๐๕}มาก^{๓๐๖}ตน^{๓๐๗}กว่า แต่^{๓๐๘}ก็^{๓๐๙}ต้อง^{๓๑๐}มี^{๓๑๑}การ^{๓๑๒}ะ^{๓๑๓}กึ^{๓๑๔}ในการ^{๓๑๕}มาน^{๓๑๖}ั่ง^{๓๑๗}แยก^{๓๑๘}ดง
 กระ^{๓๑๙}ถาง^{๓๒๐}เดียว^{๓๒๑}บ้าง^{๓๒๒}เล็ก^{๓๒๓}น้อย^{๓๒๔}ดัง^{๓๒๕}นั้น ถ้า^{๓๒๖}คิด^{๓๒๗}แต่^{๓๒๘}ความ^{๓๒๙}นิยม^{๓๓๐}ของ^{๓๓๑}นัก^{๓๓๒}เล่น^{๓๓๓}แล้ว
 โดย^{๓๓๔}ทั่ว ๆ ไป^{๓๓๕}จึง^{๓๓๖}มี^{๓๓๗}นัก^{๓๓๘}นิยม^{๓๓๙}เล่น^{๓๔๐}ตุ๊ก^{๓๔๑}ด้วย^{๓๔๒}ไม้ “หวาย” ขนาด^{๓๔๓}นิ้ว^{๓๔๔}ครึ่ง^{๓๔๕}มาก
 กว่า^{๓๔๖}ไม้^{๓๔๗}ที่^{๓๔๘}มี^{๓๔๙}ขนาด^{๓๕๐}เล็ก^{๓๕๑}หรือ^{๓๕๒}ใหญ่^{๓๕๓}กว่า^{๓๕๔}นั้น สำหรับ “ไม้^{๓๕๕}คด” นั้น นอกจาก

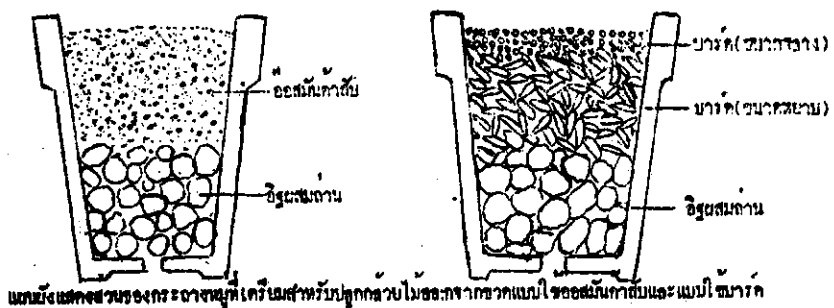
เราจะไม่ได้ทนทศเดเนนเป็นยอติเยยมแล้ว โดยทั่ว ๆ ไปก็มักเป็นไม้ชั้น
๕ หรือ ๖ เพราะในต่างประเทศเขาถือว่า ไม้ชั้นหนึ่งกับชั้นสอง
เขาไม่ขาย ถ้าขายก็ราคาแพงดิบด้วยคนธรรมดาไม่อาจซื้อได้ ไม้
ชั้นตามนั้นเป็นไม้ที่เขาใช้ทำพ้อแม่พันธุ์ ไม้ชั้นสามขายเรา แต่ไม้ชั้นหนึ่ง
หรือสองนั้นเขาผสมเพื่อเก็บไว้เลี้ยงเอง ดังนั้นไม้ที่คัดเป็นชั้นที่จริงเป็น
ไม้ที่ส่งมาขายเราในลักษณะไม้คัดออกก็หนึ่ง ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า การ
เดินไม้คนนั้นเป็นขอที่เสียเปรียบฝรั่งอยู่ตลอดเวลา เพราะการที่เรา
ยอมซื้อไม้แพงก็เพื่อจะได้เดินของดี แต่ความจริงก็ไม่ได้ไปกว่าของเรา
เพราะไม้คัดที่เราได้มาแม้จะสวยงามพอใช้ได้ แต่ก็เป็นเพียงไม้ชั้นดี
เท่านั้นเอง.

การเลี้ยงลูกกล้วยไม้ที่อยู่ในขวดและการเอาลูกกล้วยไม้
ออกจากขวดเพาะ ลูกกล้วยไม้ที่อยู่ในขวดเพาะนั้นเมื่ออายุการที่จะ
ต้องอยู่ในขวดแตกต่างกันออกไปแล้วแต่ชนิด สกุล ของกล้วยไม้นั้น
ถ้าเป็นแคทลียา ก็จะต้องอยู่ในขวดประมาณ ๑๐ ถึง ๑๒ เดือน แวน
ด้าประมาณ ๘ ถึง ๑๐ เดือน หวายประมาณ ๖ ถึง ๘ เดือน ทั้งหมด
แต่คุณสมบัติของดินเพาะ การเติบโตเร็วของลูกกล้วยไม้ และฤดู
การเพาะด้วย ข้อสังเกตก็คือ เมื่อลูกกล้วยไม้มีรากแข็งแรง มีใบ
ประมาณหนึ่งหรือสองคู่ ขนาดต้นโตพอสมควรก็เอาออกจากขวดได้
ไม่ควรปล่อยให้อยู่ในขวดเพาะนานเกินไปเพราะถ้าลูกกล้วยไม้มีขนาด

โศภิต การเขางดปลูกในกระถางหมู่จะกระทำไยยาก นอกจาก
 หนักมีด้อยไว้นานจนอาหารในดินเริ่มจะหมด ใบต่าง ๆ ของลูก
 กุดด้อยไม่กระพริบอาการปราศจากสีเขียว ต้นก็จะแกร็น เขาออกจากขวด
 แล้วจะทำให้ตั้งตัวช้า ขอดที่เพาะกลดด้วยไม้แล้ว ในระยะที่ลูกกุดด้อยไม้
 ยังไม่งอก ก็ชกภายในระยะยี่สิบวันแรกหลังจากเพาะควรจะเก็บไว้ใน
 ที่ค่อนข้างมืดปราศจากแสง หลังจากยี่สิบวันไปแล้วจะเห็นว่าเมล็ด
 พองตัว สีเขียวของโครโรฟิดเริ่มจะปรากฏขึ้น ให้นำเขาขวดเพาะ
 ออกจากที่มืด ให้ได้รับแสงสว่างในห้องธรรมดา แต่ห้ามนำออกถูก
 แสงแดดโดยตรงจนกระทั่งเมื่อเขา ระยะเดือนที่สามซึ่งลูกกลดด้วยไม้เริ่ม
 งอกใบให้เห็นได้อย่างชัดเจนจึงค่อย ๆ เพิ่มแสงสว่างให้มากขึ้นอีกเล็กน้อย
 แต่ไม่ใช่แสงแดดโดยตรง การเพิ่มแสงสว่างอาจกระทำได้
 คือ เขาขวดเพาะวางไว้ใกล้ ๆ หน้าต่างยิ่งขึ้น ถ้าบานหน้าต่างนั้นเป็น
 กระจากน้ำและอยู่ทางทิศตะวันออกของบ้าน เราจะนำไปวางไว้ใกล้ ๆ
 หน้าตงนั้นก็จะได้แสงสว่างดีขึ้น การที่ขวดเพาะถูกแสงแดดโดยตรง
 จะเห็นอันตรายอย่างร้ายแรงเพราะความร้อนจากแสงแดดจะเข้าไป
 เฝ้าลูกกลดด้วยไม้ ที่บอบอยู่ใน ขวดโดยไม่มีทางระบายความร้อนออกได้
 เลย เมื่อเขาเดือนที่ห้าจึงนำลงไว้ในเรือนกลดด้วยไม้ได้ แต่จะต้องไว้ใน
 เรือนแคทลียาเพราะแสงแดดไม่จัดนัก นอกจากนั้นจะต้องเอากระจาก
 ผ้าทำหัดคากันแสงแดดโดยตรงและกันฝนให้ด้วยจึงจะปลอดภัย แต่
 ถ้าไม่ร้อนเลยแคทลียา นอกจากจะใช้กระจากผ้าทำหัดคากันแล้ว

ควรพิจารณาภาระงานหรือมูลค่าไม่ได้อันใด ๆ ออกกับ ... แล้วหลังจากนั้น
 เรือนควายก็ได้ ... แต่ต้องระวังอย่าได้แต่งเตตตักเข้าไต่เลยไม่ว่าจะ
 เป็นเวลาใด ๆ ทั้งสิ้น ในระยะนี้ขอเฉพาะจะเก็บไว้ได้จนกระทั่งเอา
 ออกจาก ขวดเดียว ที่เดียว ... อย่างไรก็ตาม แม้ว่าถูก กัดด้วยไม้จระเข้
 ในขวดเพาะเราก็อยาได้นิ่งนอนใจหรือนึกว่าปลอดภัย ... ครรจะหมั่น
 ตรวจตราดูแต่อยู่เดี๋ยวนั้น เพราะหากมีอาการใดที่ผิดปกติเกิดขึ้น
 ของใบเริ่มจางลงหรือ มีกลิ่นไม้ตายเป็นหย่อม หรือเกิดมีราขึ้นของ
 พยายามค้นหาเหตุผลให้ได้ ... เพราะสิ่งนั้นเองจะเป็นความวิบัติ
 เรือนของเรา การที่ตัดเชียวเริ่มจางลงอาจมีสาเหตุได้หลายประการ
 เช่น ความร้อนหรือแสงสว่างแรงเกินไป ... อาหารภายในขวดเพาะเริ่ม
 อดน้อยลงจนเกิดการขาดแคลนจำเป็นต้องรับเอาออกจากขวด ... หรือ
 ความชื้นเกิดเกิดการเปลี่ยนแปลงจน เป็นเหตุให้เกิดแบคทีเรียขึ้นใน
 กัดของรับเอาออกจากขวดเช่นเดียวกัน ... การเอาถูกกัดด้วยไม้จระเข้
 จากขวดนั้น ... ก่อนจะกระทำต้องมีการเตรียมภาชนะปลูกไว้ก่อนคือ
 การเตรียมกระถางหลุม กระถางหลุมหมายถึงกระถางที่ปลูกถูกกัดด้วยไม้
 เล็กกลงไปประมาณ ๒๐ ถึง ๕๐ ต้นหรือมากกว่านั้นภายในกระถาง
 เดียวกัน ... ทั้งนี้จะปลูกกระถางละกี่ต้นต้องแล้วแต่ขนาดของกระถาง
 ขนาดของถูกกัดด้วยไม้ ... ถ้าเป็นกระถางขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประ
 มาณ ๓ นิ้วก็ควรปลูกได้ไม่น้อยกว่า ๒๕ ต้น (ถ้าหากถูกกัดด้วยไม้ที่
 ออกจากขวดใหม่ ๆ) เครื่องปลูกที่ใช้กันทั่ว ๆ ไปนั้นควรจะมีบนเครื่อง

ปลูกที่สะอาด ทนทานพอสมควร มีขนาดไม่ปนและไม่หยาบจนเกินไป นอกจากนั้นที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือเก็บความชื้นได้ดีพอสมควรแต่ไม่แฉะแฉะเมื่อเปียกจะไม่ทำให้ความเป็นกรดของเครื่องปลูกเปลี่ยนแปลงไปจนเป็นพิษแก่ลูกกล้วยไม้ เท่าที่ได้ทดลองดูแล้วมีดังนี้ที่น่าสนใจอยู่สองสามอย่างคือ อีโอสมันต้าล้มเฉียด เราอาจใช้อีโอสมันต้าร่วง ๆ ที่เขาคัดเขาอย่างเดินไปปลูกกล้วยไม้ใหญ่ก็ได้เพราะราคาถูกกว่าและไม่ต้องเอามาตีบมากมายนัก เราตีบจนเป็นชิ้นเล็ก ๆ เฉลี่ยขนาดประมาณ ๐.๑ ซม. ก็ใช้ได้ เสร็จแล้วแช่น้ำยาฆ่าเชื้อโรคจำพวกผสม "แคปตัน" ดัง ๑๒ ชั่วโมงจึงนำมาใช้ได้ เพราะจะทำให้จุลินทรีย์ที่ทำให้เกิดโรคเน่าตาย เพอร์เซ็นต์การเน่าก็จะลดลงมาก นอกจากอีโอสมันต้าล้มแล้ว จำพวกบารัค ก็ใช้ได้ แต่จะต้องนำมาร่อนแยกออกเป็น ๓ ขนาดคือ ขนาดป่นเป็นฝุ่นผง ขนาดกลาง (ใช้ร่อนด้วยฉวดนึ่ง) และขนาดหยาบ (ใช้ร่อนด้วยฉวดตะแกรงตาห่างเท่าเม็ดดฟริกไทยขนาดฝุ่นผงนั้นเอาทิ้งไปเลย เก็บไว้ใช้เพียงสองขนาดเท่านั้น.

แบบนี้จะแสดงส่วนของกระถางปลูกที่เตรียมสำหรับปลูกกล้วยไม้ของจากพวกแบบใช้อีโอสมันต้าล้มและแบบใช้บารัค

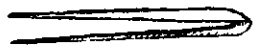
ส่วนการที่ควรจะใช้กระถางหม้อแบบไหน นั้นจะกล่าวต่อไปอีก
ชั้นแรกขอให้ฟังถึงเกิดขนาดรากและ ถึงเกิดการ แตก ราก แขนงของ
ราก ถ้าเป็นกด้วยไม้ที่มีระบบรากค่อนข้างหยาม รากไม่แตกเกินไป
การใช้บาร์คปลูกลงมาได้ผลดีเพราะเมื่อประกอบ กับเหตุผลที่ต้องเอา
บาร์คชนิดหยามไว้ด้านข้างและเอาชนิดเกร็ดเล็กโรยข้างบน ก็ตามารก
ได้รูปได้ตงนคเมื่อเอาถูกหว่านออกจากขวดใหม่ ๆ ขนาดต้นยังเด็ก
อยู่มาก เมื่อปลูกลงบนผิวของบาร์คที่มีขนาดเล็ก ก็จะทำให้การทรง
ตัวเกาะเครื่องปลูกลง แต่เมื่อถูกกลดด้วยไม้คองตัวและเจริญแข็งแรง
ขึ้น รากก็จะชอนลงไปข้างล่างพ้นจากระดับที่โรยบาร์คเกร็ดเล็ก
ไว้ ลงไปสู่บาร์คชนิดหยามซึ่งโปร่งกว่า รากได้อากาสมากกว่า
ทำให้รากเจริญเร็วขึ้นและแข็งแรงตรงรากไม่ค่อยเฉยและมักมีลักษณะ
ขาวสะอาด มีขนาดยาวกว่าที่ปลูกลงด้วยยอดมันดาตัมหรือเครื่องปลู
อื่น ๆ ที่มีคุณสมบัติอมนามากเกินไปเช่นมอสเป็นต้น แต่การปลู
ด้วยบาร์คนั้น จะ ต้อง เป็น ถูก หว่าน ชนิดที่มี ราก ใหญ่ และ หยาม กว่า
ธรรมดาเช่นจำพวกถูกผสมเซอราโตเบียมหรือที่เราเรียกกันว่า “จำ
พวกไม้เหือง” เช่นถูกผสมชูลเดอร์ ถูกผสมกูดชอ ฯลฯ เป็นต้น
แต่ถ้าเป็นจำพวกไม้พุ่มกตมเช่นถูกผสมฟาแลนนอปซ์ ถูกผสม
มาตามปอมปาดัวร์ ถูกผสมเดดแฮมมัตน เหล่านี้ เป็นไม้ที่มีระบบราก
ละเอียดและเล็กกว่าถูกหว่านจำพวกแรก ขนาดต้นก็เล็กกว่า จึงต้อง
การความชื้นในกระถางหม้อสูงกว่าด้วย ดังนั้นการที่ปลูกลงด้วยบาร์ค
สำหรับถูกหว่านประเภทนี้จึงนับว่าไม่เหมาะ ทำให้โตช้า เพราะบาร์ค

แห้งเร็ว ตลอดจนเก็บความชื้นได้น้อยกว่า แต่ถูกไม่เหต็องนั้นของ
การเครื่องปลูกที่แฉะไม่ได้ ถ้าหากแฉะเกินไปมักเน่าง่าย รากเสียแก่
ถ้าจนพอด ๆ และโปร่งจะโตเร็วมาก ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า หาก
เป็นไม้เหต็องก็ควรลงกระถางหมู่ที่ใช้บารักแต่ถ้าเป็นไม้แดงฟอร์มกลม
ก็ควรใช้ข้อต้นค้ำด้วยหรืออาจผสมข้อต้นด้วยเล็กน้อยก็ได้ แต่ถ้า
ใช้ข้อต้น ๆ นั้นว่าไม่เหมาะแน่ เพราะความชื้นของอากาศใน
บ้านเราค่อนข้างสูง อาจทำให้แฉะเกินไป ตะไคร้และรามักจะขึ้นร
บกวนมาก

เมื่อกล้วยไม้ในขวดมีขนาดที่พอจะเอาออกจากขวดได้แล้ว ให้
เตรียมกระถางหมู่บรรจุเครื่องปลูกดังที่ได้อธิบายไว้แล้ว การบรรจุ
เครื่องปลูกลงกระถางหมู่ นั้นควรจะทำในขณะที่ เครื่องปลูกเปียก
แล้วใช้มือตบผิวหน้าให้เรียบแน่นในการเอากล้วยไม้ออกจากขวด
นั้น ให้เบียดๆ ขวดออกแล้วใช้น้ำสะอาด ๆ เช่นน้ำฝนหรือน้ำประปา
ค่อย ๆ รินลงไปในขวด กล้วยไม้จะไม่เจต็อยน้ำขึ้นมาอยู่บนผิวหน้า
แล้วจึงค่อย ๆ เทน้ำลงในถึงหรือข้ามอ่าง กล้วยไม้ก็จะไหลตาม
น้ำออกมา ถ้าต้นใดยังติดอยู่ในขวด หรือรากฝังติดอยู่กับดินไม่ต็อย
ขึ้นมาอยู่ในน้ำ ก็ใช้ไม้เล็ก ๆ แบน ๆ ค่อย ๆ เขี่ยให้รากหลุดออก
จากดินแล้วจึงรินน้ำออก ถ้ายังไม่ออกหมดก็รินน้ำสะอาดเข้าไปใน
ขวดอีก กระทำดังนี้จนต็อยกล้วยไม้ออกจากขวดหมด แล้วจึงต็อย
ถายน้ำหต็อย ๆ น้ำ จึงต็อยเกิดที่รากของกล้วยไม้โดยละเอียดต็อย
ถวนความเค็มของอาหารติดอยู่บ้างหรือเปล่า ถ้าหากมีดินยังติดอยู่ก็

ต้องถ่ายหน้าจากวันออกหมด การถ่ายหน้านั้น เพื่อป้องกันมิให้ถูก
 กล้วยไม้ช้าควรใช้การรกรอกภาชนะเบา ๆ ให้ถูกกล้วยไม้แกว่งตัวอยู่
 ในน้ำ แต่อย่าให้แรงเกินไป เสริมด้วยเอาตะแกรงที่ทำด้วยถดมั่งค้อยๆ
 ข้อน ตักเอาถูกกล้วยไม้ออกไปใส่ในน้ำสะอาดในถังใบใหม่ น้ำเก่าก็
 เททิ้งไปแล้วเอาน้ำสะอาดมาใส่ใหม่ กระทำสลับไปสลับมาเช่นนั้นจน
 ถึงเกิดเห็นว่ารากสะอาดปราศจากวันติดอยู่ก็นับว่าใช้ได้ การที่เรา
 ต้องล้างเอาเศษวันออกนั้นก็โดยเหตุที่ว่า วันนั้นอาหารสำหรับต้นไม้
 ผสมอยู่ หากติดลงไปกับรากไปอยู่ในกระถางหมุ่ รากจะขึ้นทวน
 แล้วก็เลยถูกตามไปบนเครื่องปลูกทำตายถูกกล้วยไม้ด้วย เมื่อล้าง
 เอาเศษวันออกแล้ว จึงใช้ตะแกรงถดมั่งซ้อนเอาถูกกล้วยไม้ขึ้นมา
 เทไว้บนผ้าขาวที่ขึ้นซึ่งปูไว้บนถาดแบน อย่าปล่อยให้น้ำไว้เพราะจะ
 ทำให้ลำต้นงอเกิดเน่าได้ง่าย เสริมแล้วจึงลงมือปลูก เครื่องมือปลูกมี
 ปากคืบที่ทำด้วยผิวของหอยเตล้าให้แบนปลายแหลม แต่ใช้คนบีบ
 ปลายให้แตกนุ่มตักเล็กน้อย เพื่อป้องกันมิบกล้วยไม้ช้าได้ ดังจะเห็น
 ได้ในภาพ “ก” และ ภาพ “ข” คือไม้ไผ่เล็ก ๆ เกลาให้ปลาย
 กดมและเรียวแหลม เวนาปลูก ใช้ไม้กดมปลายแหลมนั้น เจาะลงไป
 ในเครื่องปลูกให้ลึกพอสมควรหรือพอ ค่ะเนดว่าเอารากแห้งลงไปให้
 ลึกได้ แต่ถ้าวากยาวมากก็ของเจาะคว้านให้รูโตเพราะจะได้ขุดราก

ภาพ "ก"

ภาพ "ข"

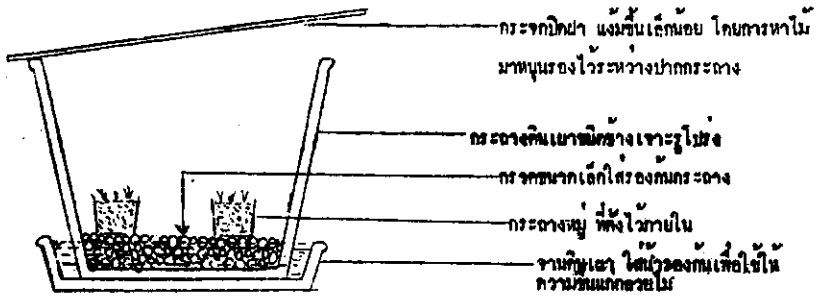
ดงไถ้หมดเสร็จแล้วจึงใช้ปากคืบควายค้อย ๆ คืบตูกด้วยไม้เบา ๆ
 เขารากแห้งลงไปในรูจนโคนอยู่บนระดับเครื่องปลูกหรือจมลงในเครื่อง
 ปลูกเล็กน้อย ถ้ารากยาวเกินกว่าความลึกของรู ต้องพยายามเอา
 ปากคืบจับรากขาดลงให้หมดแล้วจึงเอา ไม้ปลายเรียวแหลมที่เจาะรู
 เองช่วยกดเครื่องปลูกรอบ ๆ เพื่อกลบรากให้หมด กระทำเช่นนั้นทุก ๆ
 ต้นจนเต็มกระถาง การเว้นระยะนั้นให้ดูพองาม อย่าให้แน่นหรือบางตา
 จนเกินไปแล้วแต่ขนาดของตูกด้วยไม้ที่ปลูกด้วยดงไถ้ได้กล่าวมาแล้ว
 ว่าโดยทั่ว ๆ ไปเขานิยมกระถางขนาด ๓ นิ้วถึง ๓ นิ้วครึ่งซึ่งสามารถ
 ปลูกได้ ๒๐ ถึง ๒๕ ต้น และถ้าปลูกด้วยไม้ขนาดเล็กมากก็อาจปลูก
 ได้ถึง ๓๐ ต้น

เมื่อปลูกเสร็จแล้ว เครื่องปลูกยังเปียกอยู่เพราะเราเอาเครื่อง
 ปลูกเปียกใส่กระถาง ถ้ากระถางเตรียมไว้นานข้ามวัน ก่อนปลูก
 ต้องรดน้ำเครื่องปลูกในกระถางด้วยฝักบัวจนชุ่มเสียก่อนจึงลงมือปลูก
 ได้ แต่หลังจากปลูกแล้วไม่ต้องให้น้ำเลยได้ถึงสองวัน ตั้งกระถางที่
 ปลูกแล้วไว้ในตู้กระจกหรือเรือนกระจก หรือถ้าเป็นฤดูที่ไม่ใช่ฤดูหนาว
 ก็อาจไม่ต้องใช้ตู้ อาจใช้การทำหลังคาหรือเพิงกระจกบังฝนให้ก็ได้
 ในระยะแรก ๆ คือภายในสัปดาห์แรกยังไม่ควรให้ถูกแดดมากนัก
 ให้แต่แสงสว่างธรรมดาโดยเอาผ้าดิบสีขาวบังไว้ได้หรือเห็นอกระ
 จกที่หนึ่ง แล้วตั้งไว้ในเรือนกล้วยไม้ที่แดดไม่จัดนัก ในวันที่สามถ้าหาก
 สังเกตเห็นเครื่องปลูกแห้งมากหรือตูกด้วยไม้เริ่มแสดงอาการเหี่ยว
 ก็ควรจะเอาน้ำพรมเบา ๆ ให้ตูกงบนตะของเห็นอกระถางก็ได้ แต่

อย่าให้แฉะ หากเห็นว่าแห้งมากเกินไปจะให้สักวันละสองเวลาก็ได้ แต่ต้องให้ครึ่งตะกอน ๆ พอคนเหยว หลังจากวันที่เจ็ดไปแล้วรากจะเริ่มเดิน ปลายรากจะเริ่มมีสีเขียว ค่อย ๆ เพิ่มน้ำจนพอให้เครื่องปลูกชื้น แต่ต้องระวังอย่าให้แฉะ หลังจากต้องตัดปาดให้ต้องไปแล้ว จึงให้น้ำให้ชุ่มเครื่องปลูกได้ แต่ต้องอย่าให้แฉะจนเครื่องปลูกน้ำอยู่ตลอดวันเพราะนอกจากจะทำให้ตกด้วยไม้เสียใบได้ง่ายแล้ว ต่อไปรากอาจเสียด้วยแฉะจนสุดท้ายก็คือการเน่าตายและระบาดไปทั่วกระถาง บางทีก็ลุกลามไปถึงกระถางอื่น ๆ อีก หลักสำคัญมีอยู่ว่า ถ้าตั้งสัปดาห์ควรให้อยู่ทางด้านแห้งไว้ เพราะแห้งเกินไปไม่ตาย แต่เปียกเกินไปตายได้ง่ายและอาจระบาดไปรวดเร็วด้วย การรักษาความสะอาดภายในโรงเรือนนับว่าสำคัญมากอีกประการหนึ่ง.

๒. การเลี้ยงลูกกล้วยไม้ในกระถางหมู การเลี้ยงลูกกล้วยไม้ในกระถางหมูนั้น ระยะแรก ๆ ถ้ามีตู้หรือเรือนกระจกใต้กั้นเป็นการดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูหนาว อุณหภูมิที่ต่ำมากจะยิ่งกระทบกระเทือนมาก ลูกกล้วยไม้ต้องการอุณหภูมิสูงหรือพูดง่าย ๆ ว่า “ร้อนกว่าไม้ใหญ่” เล็กน้อย สำหรับหวายโดยปกติไม่ควรต่ำกว่า ๘๐ องศาฟาเรนไฮต์ แต่อาจสูงและทนได้ถึง ๓๐๐ องศา แต่โดยปกติไม่ควรเกิน ๘๒ องศา อุณหภูมิที่เหมาะสมอยู่ในระหว่าง ๘๕ ถึง ๘๘ องศา และความชื้นสัมพัทธ์ ประมาณ ๘๐ ถึง ๘๐% เวลาดางคิน, และ ๗๐ ถึง ๘๐% เวลาดางวัน, ผู้เลี้ยงเพียงเล็กน้อยอาจทำตู้กระจกราคา

ถูก ๆ ได้จากสิ่งทีหาง่าย ๆ ในบ้านคือ ใช้กระถางขนาดปากกว้าง
ประมาณ ๑๔ นิ้ว ที่เจาะรูโปร่ง ๆ ตั้งในจานดินห่อหน้า ภายในกัน
กระถางใช้กรวดสะอาดใส่กันกระถาง ให้ผิวระดับบนของกรวดพื้นหน้า
ขึ้นมาเล็กน้อย บนปากกระถางเขากระຈກได้ปิด แต่เปิดเผยช่องขึ้นให้
อากาศถ่ายเทได้มากขึ้นอีกเล็กน้อยเขากระถางหมุนเตียงตุกด้วยไม้
ตั้งในนั้น แล้วตั้งกระถางกระຈກไว้ในเรือนกด้วยไม้ทรมว้าไร่ อย่า
ให้ร้อนจัดเกินไป

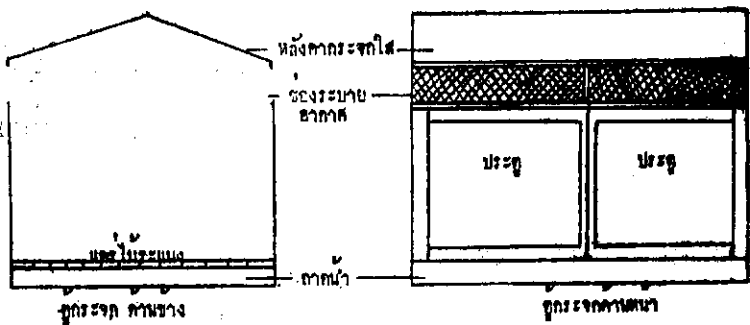

อีกแบบหนึ่งเป็นแบบซึ่งสร้างติดกับผนัง คือเอาถังขมิ้นทาสี
 ทำถึงผิวมัน หรืออาจใช้อิฐมอญก่อเป็นรูปถังสี่เหลี่ยมวางติดกับผนัง
 ดินในเรือนกด้วยไม้ ผนังชุดเอาดินออกถึงประมาณ ๒๐ ซม. แล้ว
 เอาขี้เถ้าแฉลบใส่แทน กระทุ้งให้หน้าเรียบและแน่น แล้วเอา
 อิฐมอญหรือกรวดเม็ดเล็กโรยทับหน้า กระทุ้งให้หน้าเรียบและแน่น
 อีกทีหนึ่ง บนหลังคาให้เอากระจกปิดแล้วเอาไม้หนุ่ยให้แน่นขึ้นเพื่อ
 ระบายอากาศได้มากขึ้นตามความต้องการ หรือถ้าจะให้ดียิ่งขึ้น
 ไปอีก จะเอาไม้สักหรือไม้เต็งรังทำกรอบกระจกครอบบนปากถัง
 แทนหลังคาแล้วหาบานพับติดให้เปิดเปิดได้ โดยมีข้อดีก็จะรัดกุมยิ่งขึ้น
 นอกจากแบบนั้นแล้ว อีกแบบหนึ่งก็คือตุ้กระจก ตุ้กระจกเป็นเครื่อง
 อุปกรณ์ในการเลี้ยงตุ้กกด้วยไม้เล็กหรือตุ้กกมากและเหมาะสำหรับผู้ที่
 มีตุ้กกด้วยไม้ไม่มากนัก กระตุ้กระจกสามารถยกเคลื่อนย้ายไปไหน ๆ
 ได้ตามความต้องการ ขนาดที่นิยมกันมากนั้นเป็นขนาดธรรมดา
 ทุกระถางหมู่ได้ประมาณ ๓๐๐ กระถางคือมีขนาดกว้างประมาณ ๖๐
 ถึง ๗๕ ซม. ยาวประมาณ ๓ เมตร ถึง ๓.๒๐ เมตร และสูง
 ประมาณ ๗๐ ถึง ๘๐ ซม. เป็นกระจกหมดทั้งสี่ด้าน มีประตูตาม
 ด้านยาวเพียงด้านเดียว นอกจากจะทำให้กว้างมากเป็นพิเศษจึงจำเป็น
 ต้องทำประตูของด้าน เพราะถ้าหากในการเอื้อมมือเข้าไปปฏิบัติงาน
 อีกฟากหนึ่ง ผนังต้องชัน ชันต่างเป็นลาดได้น้ำทำด้วยสัง
 กะตือระกวดเพื่อกันฝน น้ำฝนต่างได้น้ำฝนไม่แรงเป็นแคว่พาดอยู่

ข้างบนเพื่อใช้สำหรับตั้งตุ๊กกด้วยไม้ แคร่ไม้ระแนงนัยกชนแคะถอด
 ออกได้เพื่อจะได้ทำความสะอาดได้น้ำได้สะดวก บางที่ไม่ใช่
 ถาดได้น้ำแต่ใช้ถาดนั้นได้กรวดเม็ดเล็ก แล้วเอาน้ำเต็มลงในถาด
 แบบนั้นไม่ต้องทำแคร่ไม้ เพราะกระถางตุ๊กกด้วยไม้ใช้วางบนกรวด
 ได้เลยแต่รู้ดีว่าการทำความสะอาดเป็นไปได้ยาก เพราะจะต้อง
 เทเอากรวดออกจากถาดแล้วจึงล้างถาดและทงกรวด ควบคุม
 มंत्रीของระบายอากาศซึ่งกรวดยดุดตะแกรง เพื่อบ่งกลิ่น ควบคุมความชื้น
 ศัตรู ของระบายอากาศนั้นอยู่ที่ริมข้างฝาด้านบน ติดกับชายคายาว
 ตลอดต้องฝากความยาวของตู้ ด้านหลังคานนั้นจะทำเป็นหน้าต่างหรือ
 เหยงเป็นเพิงตามเคยวกได้แล้วแต่จะเห็นงาม แต่ถาทำเป็นหน้าต่าง
 ก็จะต้องเปิดช่องอุปกรณ์และค่าแรงไปอีก กระจุกลังคานนั้นอย่าให้
 กระจุกล้ำให้ใช้กระจุกลัดเพราะต้นไม้ต้องการแสงแดดบ้าง ต้นตง
 ยืนบนขาตงคะเหวดว่าความสูงพอเหมาะแก่การยืนทำงานได้ถนัด ตง
 ตู้กระจุกลัดไว้ในเรือนอีกด้วย ไม่ทึบแสงแดดร่มรำไรอย่าให้จืดนักเพราะ
 ถ้าพืชตงกอบมากอยู่แล้ว หากถูกแดดจัดตุ๊กกด้วยไม้จะมีอาการ
 คดตายถกนงทงเบนนเอง ทางทตถาหากได้มีปรอทวดตงนหมกอยู่ใน
 ตู้ด้วยก็จะดี ถ้าเห็นว่าตงนหมกเกินขีดทได้กถาไว้ในตู้แล้วควรที่จะหา
 ทางแก้ไขโดยการหาไม้ที่ไม่ค่อยบังร่มออกชนหนึ่ง ถ้าไม่พอหรือเห็น
 ว่าอาจร่มเกินไปตุ๊กกด้วยไม้จะไม่งามก็ใช้วิธีแถมบานตู้ใหม่ทางระบาย
 อากาศมากขึ้นก็ได้ การรดน้ำกถด้วยไม้ภายในตู้กระจุกลัดถกนถาถก
 กถด้วยไม้ตงตงแข็งแรงดีแล้ว ในฤดูฝนควรให้น้ำในตอนเช้าให้ชุ่ม

เพียงตรงเตยอกพอ ตอนบ่ายแม้จะแห้งไปบ้างเล็กน้อยก็ไม่เป็นไร ถ้า
 เป็นในฤดูแล้งอากาศแห้งแล้งมาก นอกจากในตอนเช้าซึ่งให้น้ำจน
 ชุ่มแล้ว ตกตอนบ่ายควรให้น้ำพรมใบพอเปียกใบกันเหี่ยวมากดัง
 ครึ่งหนึ่ง แต่ต้องเป็นตอนที่ยังไม่ค่ำ ถ้าค่ำน้ำพรมลงไปจะแห้งยาก
 และอากาศในฤดูแล้งตอนค่ำก็อมอวาก็จะยิ่งทำให้เกิดการเน่าเร็วเข้า
 ถ้าเกิดการเน่าขึ้นควรแยกกระถางที่เน่าออกมาเผาไฟทำลายเสีย ส่วน
 ที่เหลือให้ใช้ยากันเน่าเช่น ๘-ไฮโดรอกซีควินอลีนซัลเฟตผสมน้ำโดยใช้ยา
 ๑๐๐๐ ซี.ซี. ผสมให้ทั่วแล้วรดหน้าดินหนึ่งครั้ง โรคก็จะเบา
 บางลง แม้ว่าจะไม่เกิดโรคเน่าขึ้น แต่ควรถือคติที่ว่า “ป้องกันไว้
 ดีกว่าแก้” จึงควรฉีดยาไว้อย่างน้อยเดือนละครั้งและควรระวังอย่า
 ให้เครื่องปลูกและ盆อันขาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวันและเวลาที่ม
 อากาศร้อนอบอ้าวหรือเวลาด่างคั่น ขณะที่ถูกหว่านอยู่ในกระถาง
 หมุน เมื่อดำแรกเติบโตเต็มที่แล้ว ก็จะแตกกล้าที่สองใหม่ การให้
 ปุ๋ยนั้นนับว่าจำเป็นมากสำหรับถูกกด้วยไม้เถ็ก เพราะเป็นระยะที่อยู่
 ในการสร้างควมเจริญเติบโต ไม่ควรใช้ปุ๋ยที่แรงเกินไป การให้
 ปุ๋ยควรให้ด้ปลาห้หนึ่งครั้งในตอนเช้า การให้น้ำหรือปุ๋ยก็ตาม
 จำเป็นต้องใช้เครื่องพ่นน้ำชนิดเป็นฝอยละเอียด อย่าฉีดตรงลงไปยัง
 ถูกกด้วยไม้เถ็ก แต่ให้ฉีดโดยการกระหน่ำน้ำจะตกพรมลงบนถูก
 กด้วยไม้หนพอด แม้ว่าจะทำให้ชุ่มได้ช้ากว่าปกติก็ตาม แต่จำเป็น

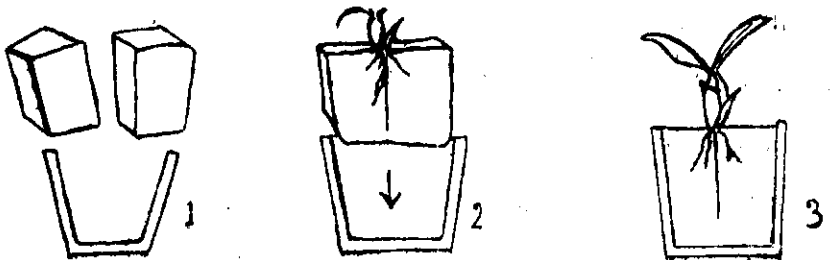
ต้องบ่งบอกการชำรุดที่เกิดขึ้นได้แก่ถูกด้วยไม้ที่ยังมีขนาดเล็กมาก และอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่จะก่อให้เกิดโรคเน่าได้โดยที่คนไม่ควร ระวังการขึ้นโรคที่ทำให้เกิดการ กระทบ กระเทือน หรือการชำรุดถูก ด้วยไม้.

เมื่อถูกหอยเด็ก ๆ ในกระถางหม้อมีขนาดโตพอสมควรก็มี หน่อของลำที่งอกโตมากก็สามารถแยกออกปลูกลงกระถางเดียวได้.

การเลี้ยงลูกกล้วยไม้ในกระถางเดี่ยว กระถางเดี่ยวสำหรับปลูกกล้วยไม้มีหลายขนาด แต่ขนาดที่เล็กที่สุด คือเป็นขนาดที่รับ ทอดลูกกล้วยไม้มาจากกระถางหมักคือ ขนาดหนึ่งนิ้วครึ่ง ในต่างประเทศ บางแห่งเขาใช้ขนาด เล็ก กว่า หนึ่งนิ้วครึ่ง ซึ่งเรียก เป็น ภาษา

อังกฤษว่า “Thumb pot” หรือแปลตรง ๆ ทั่วว่าขนาดหัวแม่มือ
 แต่โดยทั่ว ๆ ไปเขาก็ใช้ โดยมีความหมายใกล้เคียงกับขนาดหนึ่งน
 ครึ่งเหมือนกัน ถูกกด้วยไม้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หวายขนาดเล็ก
 เครื่องปลูกนิยมใช้กันหลายอย่าง บางคนใช้บาร์ค บางคนก็ใช้กาบ
 มะพร้าวส่วนที่ร่วง ๆ แต่ที่นิยมกันมากนั้นคือกระเช้าดีดอย่างหนึ่ง
 หรือข้อต้นไม้ดอกอย่างหนึ่ง ส่วนที่ใช้บาร์คละเอียดหรือกาบ
 มะพร้าวป่นนั้นในระยะแรกการทรงตัวของถูกกด้วยไม้ไม่ดีนักเพราะ
 ไม้มีอะไรจะยึดจับรากให้แน่นหนา กระเช้าดีดที่ใช้ เราเอามาดอกเขา
 แค่นี้หน่อย ไม่เอาส่วนที่เป็นเส้นไว้ แล้วจึงเอาเนื้อนุ่มคล้ายไม้ดอก
 นั้นมาตัดเป็นเส้นดีดเติมให้โตกว่าขนาดปากกระถางเล็กน้อย เสร็จ
 แล้วผ่าเป็นสองชั้น อัดตึงตึงไปในกระถาง แต่เนื่องจากกระถางเล็ก
 มาก บางทีเราก็ไม่นิยมใส่อิฐรองกันเลย แต่บางทีเราก็ใส่อิฐก้อน
 เล็ก ๆ รองกันบ้าง

เมื่อเราจะปลูก ก็เอากระถางอุด กระแสร์ ดัดเข้า แขน่า ให้ อิ่ม ตัว
 แดงและเอากระแสร์ดำออกเป็นสองชั้น แยกออกจากกัน คับราก
 ถูกทวยให้โคนต้นนั่งอยู่บนผิวพอด อย่าให้จมน้ำหรือตยขึ้น เพราะ
 ถ้าจมน้ำจะทำให้เน่าง่าย แต่ถ้ายอดก็จะทำให้ไม่งามหรือโตช้า การที่
 จะทำให้พอดนั้นให้เอาโคนของหน่อใหม่หรือดำหน้าเป็นเกณฑ์ แต่การ
 ปลูกถูกกด้วยไม้ทวยต้นเล็ก ๆ นี้จะต้องปลูกกลางกระถาง เราจะ
 เอาหลังไม้ไว้ริมอย่างคันโต ๆ ไม่ได้ เพราะถูกทวยต้นเล็ก ๆ เหล่า
 นี้ ทิศทางของหน้าหรือหลังไม้ไม่มีความแน่นอน อาจแตกหน้าข้าง
 หน้าหรือข้างหลังก็ได้ ดังนั้นถ้ารับถูกทวยต้นเล็ก ๆ จึงดูไม่ออก
 แน่นนอนอย่างไม้ขนาดใหญ่ สำหรับการปลูกด้วยข้อต้นคานหนักเช่น
 เดียวกัน สำหรับไม้ใหญ่นั้น ที่ถูกเราควรปลูกด้วยไม้ดังก่อนแล้ว
 จึงอุดข้อต้นคานดังที่หลัง แต่สำหรับไม้ที่ต้นเล็กมาก ๆ เราไม่อาจ
 ใช้วิธีนี้ได้ เพราะ เป็นการลำบากและการแยก จากกระถาง หน่อจำนวนนี้
 มากก็ต้องอาศัยความระมัดระวัง โดยการอุดข้อต้นคานดังในกระถางก่อน
 แต่การอุดดังกล่าวนั้น จำเป็นต้องอุดเรียงเส้นให้เป็นระเบียบเรียบร้อยคือ
 เอาข้อต้นคานมาเรียงเส้นตามยาวจนกระทั่งเป็นมด แล้วตัดหน้าตัด
 ให้เรียบ เอาทางด้านตัดอุดลงไปให้เส้นดังลงในกระถางจนสุดกัน
 กระถาง แล้วจึงเอาไม้คาน ๆ ตัดปลายข้อต้นคานด้านที่เหนือผิวดิน
 นอกกระถางออก การที่ต้องอุดเรียงเส้นนี้เพื่อเวลาปลูกด้วยไม้ดัง

ในกระถางที่ติดแต่ย้อมจะทำให้สีดกคือ หลังจากการติดแล้วก็นำ
 เขากระถางไปแช่น้ำทางใดหนทางใดหนึ่งคนเบาอย่างนอยเพื่อให้ย้อมมันดำทอกลง
 กระถางนั้นอยู่ตัว มีฉนวนถ้าเขาออกปลุกในขณะที่ย้อมมันดำยัง
 ไม่อยู่ตัวจะทำให้กระจุยกระจาย การปลุกก็กระทำได้โดยการค่อย ๆ
 เอาเหล็กแหลม ๆ และเอาช้อนมันดำขึ้นจากกระถางแต่ต้องระวังให้
 ช้อนมันดำคงรูปกระถางอยู่ตามเดิม แหวกเอาช้อนมันดำด้านบนให้
 เบ็ดหรือแง้มออก แล้วประกบเขารากกด้วยไม้ให้หนีบไว้จะเหตุให้
 โคนต้นนั่งอยู่บนผิวช้อนมันดำพอดี คล้ายการปลุกด้วยกระเข้ดัดดา
 ซึ่งได้แสดงรูปไว้แล้ว เสร็จแล้วจึงอัดลงในกระถางตามรูปเดิมก็เช่น
 เสร็จวิธีการปลุก ถูกด้วยไม้ตงแต่ขนาดนิ้วครึ่งเป็นต้นไปนั้น ในฤดู
 ที่ไม่ใช่ฤดูหนาวแล้วไม้ก็จำเป็นต้องใส่ในตู้กระจก เพียงแต่ถ้าเป็นระ
 ยะที่ฝนตกชุกมาก ก็ควรหากระจกบังกันฝนให้พอแล้วนอกจากนั้น
 การให้น้ำเราจะรดน้ำด้วยบัวรดน้ำชนิดฝอยละเอียดก็ได้ ควรรดน้ำ
 ในตอนเช้าทุก ๆ วันเพียงวันละหนึ่งครั้งก็พอแล้ว ถ้าใช้กระจกบังก็
 ควรเป็นกระจกใส อย่าใช้กระจกฝ้า เพราะเมื่อรดด้วยไม้ไม่ได้แสงแดด
 จะไม่งามหรือแข็งแรงเท่าที่ควร บ่อยควรให้ทุก ๆ สัปดาห์ ๆ ละหนึ่ง
 ครั้งในเวลาเช้าแทนการให้น้ำในวันนั้น ถูกด้วยไม้ที่แข็งแรงจะได้
 รับการเลี้ยงดูที่ถูกต้องจะเติบโตเร็วมากในระยะนี้ โดยเฉพาะถูกหว่าน

ถ้าการเลี้ยงดูได้ผลดีจริง ๆ จะเห็นได้ว่าถ้าที่เกิดใหม่จะต้องโตเร็วกว่า
 ถ้าเก่าอย่างน้อย ๒ ถึง ๓ เท่าตัว ในระยะเด็กนี้ บางทีเราจะพบว่า
 การแตกหน่อมากมายภายในกระถางเดียวกัน ทำให้น้ำเลี้ยงถูกแบ่ง
 แยกไปเลี้ยงหน่อมากหน่อ หน่อที่เกิดใหม่ก็จะไม่งามและไม่โตกว่าถ้า
 เดิมเลย ผลก็คือทำให้เกิดเป็นไม้กอโตแต่ถ้าเด็ก เราจะไม่มีโอกาส
 ได้ดูดอกตามเวลาอันสมควร ดังนั้นเราจึงควรแก้ไขโดยการเอา
 ไม้ค้ำ ๆ คัดเอาหน่อที่เกิดใหม่ออกเสียบ้าง เหลือไว้เพียงหน่อเดียว
 ซึ่งเห็นว่าเป็นหน่อที่สมบูรณ์ที่สุดไว้ก็พอ อย่าให้ถูกหว่ายต้นเล็ก ๆ
 แรกหลายหน้าเป็นอันขาด เมื่อถ้าหน่อสูงประมาณสามถึงสี่นิ้วฟุต
 ก็ควรจะคิดขยายกระถางได้ การขยายกระถางจากกระถางขนาดหนึ่ง
 นิ้วครึ่งจะนำไปปลูกลงในกระถางขนาด ๓ นิ้วและอาจอยู่ในกระ-
 ถาง ๓ นิ้วไปได้จนถึงออกดอก (ถ้าเป็นหว่ายอายุเบาเช่นพวกหว่าย
 พอร์มกอม) การเอาออกจากกระถางหนึ่งครึ่งเราค่อย ๆ แคะเอาออก
 จากกระถางแล้วตรวจดูว่าถ้าขอด้านหน้าหรือเครื่องปลูกใดก็ตาม หาก
 ยังไม่ผุ ถ้าสามารถทนทานไปได้อีกนานก็ไม่ว่าเป็นต้องรีบออก แต่ใช้วิธี
 ขุดขอด้านหน้าใหม่ทับลงไปรอบนอกให้แน่นกระถางก็พอแล้ว นอกจากนี้
 ว่าถ้าประสงค์จะปลูกด้วยกาบมะพร้าวอีกก็ควรแกะเอาเครื่องปลูกเก่า
 ออกให้หมดเสียก่อนแล้วจึงค่อยเอาปลูกในกระถางขุด กาบมะพร้าว

คือเอากระถางที่โตขึ้นด้วยก้ามมะพร้าวไว้เรียบ ร้อยแล้ว มาแช่น้ำสัก
 ต้องสามวันให้ก้ามมะพร้าวอมน้ำและอ่อนตัว แล้วจึงเอาเหล็ก
 ปลายแหลมแคะเอาก้ามมะพร้าวออกจากกระถางแต่ให้คงรูปกระถาง
 ไว้ แล้วก็ค่อย ๆ แหวกเอาก้ามมะพร้าวขึ้นหนึ่งชิ้นได้ออก คีบเอาราก
 กอด้วยไม้เข้าประคบไว้ตามเดิม ให้โคนต้นนั่งบนเครื่องปลูกพอดีอย่า
 ให้ล้มหรือรากถอยเป็นอันขาด แล้วจึงมัดลงในกระถางตามเดิม
การแยกและปักชำ หวายที่มดกขณะต้น ย่อมเป็นทพประ-
 ดงค์ของนักเล่นทั่ว ๆ ไป แต่การที่เราได้หว่ายดี ๆ มาสักต้นหนึ่ง
 เมื่อเราเลี้ยงต่อไปก็ย่อมจะต้องมีการแยกหรือปักชำ ความมุ่งหมาย
 ของการแยกหรือปักชำนั้นอาจแบ่งออกได้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

ก. เพื่อเพิ่มปริมาณให้มากกระถางยังขึ้น บางคนกล่าวว่า
 เลี้ยงไว้ในกระถางเดียวกันให้มาก ๆ ถ้า จะดีกว่าแยกเป็นหลายกระ-
 ถาง เพราะจะได้เห็นหว่ายกอใหญ่ ๆ ออกดอกกระถางละมาก ๆ แต่
 ถ้าหากเรายังมีหว่ายชนิดนั้นเพียงกระถางเดียวแล้ว ไม่ควรที่จะกระทำ
 เช่นนั้น เพราะการที่เราแยกไว้หลาย ๆ กระถายย่อมเป็นเครื่องประกัน
 ความปลอดภัย ยังเป็นหว่ายต้นทดแทนหายากด้วยแล้ว ถ้าเราเลี้ยง
 ไว้กระถางเดียว หากเกิดโรค หรืออุบัติเหตุอื่นใดก็ตามอาจหมายถึง
 การสูญเสียดังกล่าวอีกไม่ได้ นอกจากนั้น ถ้าหากเป็นหว่ายที่เรา
 ประสงค์จะใช้ทำพ่อน้ำแม่พันธุ์ ถ้ามีไว้เพียงต้นเดียวต้องต้น เรา
 อาจผสมพันธุ์ไม่ได้อย่างใจนึก ถ้ามีหลาย ๆ ต้น จะผสมเมื่อใดก็อาจ

มีดอกให้ผสมได้เสมอไม่ว่าต้นใดต้นหนึ่ง จะต้องมีดอกบานตามความต้องการ

ข. เพื่อช่วยให้ชีวิตของหวายเจริญและสดใสนอกทรงหนงหวายที่ทงใจเป็นกอใหญ่ ๆ เมื่อการเจริญถึงขีดสุดแล้ว แม้จะแตกหน่อใหม่ หน่อหนึ่งก็จะไม่สมบูรณ์ไปกว่าของเดิม มีแต่อาการการเฉยพลาดพลึงลงไปหรือดินฟ้าอากาศเกิดวิปริต ซึ่งทำให้หวายนั้นได้รับความกระทบกระเทือน ก็จะทรุดโทรมลง บางทีอาจตายหมดทั้งกอเลยก็ได้ นอกจากนั้นถ้าหลัง ๆ ซึ่งไม่มีประโยชน์เพราะมีอายุเก่าแก่มากเกินไปควรจะดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยการแย่งน้ำเพียงจากลำหน่อก่อนที่จะช่วยส่งน้ำเลี้ยงไปเลี้ยงหน่อหน้าอย่างหวายลำที่ดอง—ด้าม หรือลำที่ดี และเมื่อลำหลังแก่หักเข้า ๆ ก็จะไม่แห้งตายไปเองโดยมิได้ทำการดับหรือขยายพันธุ์ให้แก่เจ้าของเลย แต่ถ้าเราได้ตัดแยกลำหลังขณะที่ยังสดอยู่ ลำหลังของหวายก็สามารถแตกหน่อขึ้นเป็นลำใหม่และต่อไปก็จะเจริญสดใสนอกเป็นหวายกอใหม่ขึ้นมาอีก

ฤดูกาลที่เหมาะสมแก่การตัดแยกหวาย ควรเป็นฤดูร้อนหลังจากหมดฤดูหนาวแล้วจนเริ่มตัดแยกได้ เพราะในฤดูร้อนประมาณเดือนมีนาคม จะเป็นเดือนที่หวายซึ่งพักตัวมาตลอดฤดูหนาว จะเริ่ม ผุดตาเพื่อแตกหน่อใหม่ ห้ามมิให้ตัดแยกในฤดูหนาวซึ่งเป็นฤดูพักตัว (Resting Season) เป็นอันขาด แม้แต่ในเดือนกันยายน ตุลาคม ซึ่งเป็นตอนปลายฤดูฝนก็ไม่ควรตัดแยกโดยไม่จำเป็น เพราะถ้าตัดแยกในปลายฤดูฝน แม้หวาย

จะแตกหน่อแตกราก แต่ไม่ทันที่หว่านจะงอกตัวแข็งแรงก็จะกระทบ
หนาวอาจทำให้แคระแกร็น บางทีทงใบหมดกม ต้นในต้นฤดูร้อนจึง
นับว่าเหมาะที่สุด เพราะนอกจากจะเป็นฤดูที่หว่านรวมแตกแล้ว หน่อ
ที่แตกก็จะเจริญงอกงามต่อไป พอหน่อแข็งแรงก็เขาค้นฤดูฝน พอ
แก่การยกลงปลูกในกระถางใหม่

หว่านที่เหมาะสมแก่การแยกย้ายนั้น ควรคัดด้วยไม้ตักว่า
๔-๕ ถ้าขยับไปแต่เมื่อแยกเสร็จแล้ว จะต้องเหลือลำหน้าไว้ไม่ต่ำกว่า
๓ ถ้า ถ้าลำหน้าเหลือน้อยกว่านั้นมักจะทำให้หน่อใหม่ที่เกิดจากลำหน้า
ทรุดโทรมได้ง่าย การตัดลำท้ายเราอาจตัดเพียงลำเดียวโดด ๆ หรือต้อง
ลำท้ายก็ได้เพราะเราไม่คำนึงว่าหน่อที่งอกออกจากลำท้ายซึ่งเราตัดนั้น
จะทรุดหรือไม่ ขอแต่เพียงให้แตกหน่อได้ก็พอแล้ว แม้จะทรุดบ้าง
แต่เมื่อนำแยกไปปลูกใหม่ เติบโต ๆ หน่อที่เกิดต่อ ๆ ไปก็จะโตขึ้น
ตามลำดับ

การคัดแยกให้พยายามใช้ไม้ตักที่มีใบมีดคมและบางเพื่อของ
กันมิให้รอยตัดชำ ใช้ใบมีดกดลงไปตรงรอยต่อระหว่างลำต่อลำ ให้
พยายามกดใบมีดเข็นไปมามากกว่าการกดใบมีดลงไปเฉยๆ เพราะ
บาดแผลจะทำให้หน้าเรียบและไม่ชำหากลำหน้าใบมีดแน่น เข็น
ลำบากให้ใช้มือที่ไม่ได้ถมิด่างระหว่างลำที่ตัดนั้นให้อาซอกเล็กน้อย
จะทำให้ตัดได้สะดวกขึ้น ลำหลังที่แก่และถูกคัดแยกขาดออกไปแล้ว
ให้ตรวจสอบว่าที่โคนลำยังมีตาอยู่หรือไม่ ถ้าตานั้นเสียหรือถูกแมลง
เจาะทำลายไป ลำหลังที่ตัดก็ควรยกออกจากกระถางนำไปปักชำใน

กะบะชัฏคามมะพร้าวเพื่อให้แตกตะเกียง (off-set) ข้างบนได้ แต่
ถ้าตาที่โคนตำหนิหนึ่งคืบอยู่ หลังจากตัดแล้วให้ปล่อยตำหนิทั้งไว้กับ
กระถางเดิม เพราะจะทำให้ตานี้แตกหน่อเร็วกว่าที่จะยกออกไปชำ
เมื่อหน่อขึ้นคืบโตจนเกือบจะสุดตำ ไม้รากพอสมควรก็สามารถยก
ออกจากกระถางเดิมไปปลูกลงกระถางใหม่ได้ ถ้าเราตัดแยกในราว
เดือนพฤษภาคม ก็จะสามารถยกไปปลูกได้ในราวปลายเดือน พฤษภาคม
หรือต้นเดือนกรกฎาคม ในกรณีที่เกิดเครื่องปลูกหรือเกิดการเน่าขึ้น
ในกระถางนับว่าเป็นกรณีพิเศษจนข้างร้ายแรง เราจะไม่คำนึงถึง
จึงจะปลูกหรือฤดูการปลูกเพียงแต่ขออย่าให้สูญพันธุ์ก็แล้วกัน ใน
กรณีที่เกิดเครื่องปลูกหรือเกิดการเน่าของตำหรือหน่อ เราควรระวังเอา
เครื่องปลูกเก่าออกทิ้ง เอาทรายล้างจนแห้งยากันเน่าดิบเอาราก
เล็ก ๆ ทิ้งให้หมด หลังจากแช่ยาจนทั่วแล้วหึ่งผึ่งไว้ให้แห้งในที่
ร่มลมโกรกได้พอสมควร สักสิบสองชั่วโมงจึงปลูกใหม่ ถ้ามีมาก
ถ้าเกินไปก็ควรตัดออกชำเสียบ้าง เพราะเหตุว่ากดยไม้ที่ได้รับความ
กระทบกระเทือนถึงต้องปลูกใหม่นั้น ถ้ามีมากถ้าเกินไป (เกิน
๓ ตำ) ตำหนึ่ง ๆ ก็จะต้องอาศัยอาหารจากตำหน้า ทั้ง ๆ ที่ตำหน้า
เองก็หาอาหารยังไม่ได้จึงทำให้ไม้ทรุดหนิกยิ่งขึ้น

การชำในกะบะชัฏคามมะพร้าวนั้น ควรตัดออกแบบตาเดียว ๆ
คดข้อไว้ให้เรียบร้อย ไข่เหล็กไขควงแทงลงไปในก้ามมะพร้าวตาม
รอยต่อระหว่างก้าม แล้วคดเหล็กให้ก้ามชำออก เอาโคนตำหวาย

บกตงไปตักพอดัมควร (ประมาณหนึ่งนิ้วฟุต) ให้จำแนกเด็กน้อย
 ตงกระบะกามมะพร้าวไว้ในท่มแสงแดดจาดกเด็กน้อย แล้วรตนาให้
 ชุ่มฉวันละสองเวลา เข้า-เย็น ในฤดูแห้งหรือคณฤดูฝนหว่ายจะแตกเร็ว
 ขึ้น, กระบะกามมะพร้าวก่อนจะนำมาชำหว่ายควรแช่น้ำให้อิ่มตัวด้ก
 ๒-๓ วันก่อน มีฉวันจะคุดน้ำไดยากเมื่อตระเกียงแตกและออกรากแข็ง
 แร้งค้แล้ว กัดตไปปลูกได้โดยให้มีเศษของดำเดิมติดไปด้วยพอดัมควร
 การปลูกหว่ายเพื่อค้าดอก

การปลูกกล้วยไม้เพื่อตัดดอกเป็นการค้ากัน เป็นดังที่กระทำ
ได้ไม่ยากนัก และคิดว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักเล่นกล้วยไม้ทั่ว ๆ ไป
ทั้งควรจะกระทำด้วย เพราะเท่าที่นักเล่นกล้วยไม้ได้ปฏิบัติกันมา
แต่ครั้งก่อน ๆ ผู้ที่เล่นด้วยใจรักนั้น มีเป็นจำนวนมาก และเล่นกัน
แบบไม่ยอมขาย ส่วนมากมักถึงแก่การค้าขายว่าเป็นงานค้า แต่
ทั้งนั้นและทั้งนั้น มนุษย์เราย่อมจะเห็นกฎเกณฑ์ของธรรมชาติไปไม่พ้น
ถ้าเราเล่นโดยไม่ขายเลย มีแต่ทางซอดตลอดไป เงินทองก็ย่อมจะ
หมดเปลือง แล้วอีกอย่างก็คิดเห็นไปว่า การเลี้ยงกล้วยไม้เป็นดังสิ่ง
ประโยชน์ จนกระทั่งบางคนกล่าวอย่างมั่นใจว่ากล้วยไม้เป็นดัง
พุ่มเฟือย คนมีเงินจึงจะเลี้ยงได้ คนจนไม่กล้าเลี้ยงกล้วยไม้ ถ้าเรา
จะเปรียบเทียบกับการเล่นสุรารายาเมา การเล่นการพนัน การเข้าโรง
มหรสพต่าง ๆ ก็เป็นเพียงความบันเทิงชั่วคราว และเงินทองที่ต้อง

เสียไปก็ไม่มาทางใดคืน แต่เราก็ไม่ได้คืนถึง แม้คนจนก็หาความ
 บั่นเทินแบบนั้น ๆ ได้ การเดินไปด้วยไม้เป็นความบั่นเทินและเป็น
 อาหารจิตใจ เป็นยาป้องกันและรักษาโรคทางจิตใจ และถ้าผู้หา
 ความบั่นเทินแบบนั้นรู้จักวิธีการที่เป็นประโยชน์ก็จะกลายเป็น สิ่งทนออก
 จากจะไม่เป็นโทษแล้ว จะอำนวยความสะดวกเพิ่มรายได้ให้มาก
 ขึ้นนอกทางหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ดอกกตัญญูไม้เถาเราน้อย
 ก่อกบไว้ชื่นชมเพื่อความดี แต่ถามมาก ก็ควรจะขายเอาทุนคืนบ้าง
 เมื่อมีมากกยงชน นอกจากจะคืนทุน ก็จะได้กลายเป็นผลกำไร
 ตอบแทนผู้เลี้ยง ถ้าปฏิบัติได้เช่นนั้น เราก็จะมีรายได้เก็บไว้ซื้ออุปกรณ์
 รุ่นใหม่ ๆ เดิน หรือเป็นค่าเครื่องปลูก ภาชนะปลูก ปุ๋ย และ
 อุปกรณ์อื่น ๆ รวมทั้งโรงเรียนที่จะต้องช่วยขยายออกไปอีกด้วย
 ถ้าเราปฏิบัติได้เช่นนั้นแล้ว ก็กิจการกตัญญูไม้ของแต่ละบุคคลก็จะเจริญ
 ก้าวหน้าเรื่อย ๆ ไปโดยไม่ต้องชักชวนในระยะหลัง ๆ เมื่อการเลี้ยง
 กตัญญูไม้ของแต่ละบุคคล มันคงถาวรและเจริญก้าวหน้าแล้ว
 ก็ย่อมหมายถึงความเจริญก้าวหน้าของวงการกตัญญูไม้ของ ประเทศ
 ด้วย

ปัจจุบันนี้ในประเทศไทยมีผู้นิยมเลี้ยงกตัญญูไม้กันมากขึ้น ฐานะ
 ของนักเลี้ยงแต่ละรายก็แตกต่างกันไปอย่างกว้างขวาง บางคนก็

มิ่งมี บางคนก็ปานกลาง และบางคนก็เป็นคนยากจน กรรมกร
หาเช้ากินค่ำก็มี ทุกคนที่เดินไปด้วยไม่วัยใจรัก มีโช้นักถือโอกาส
ค้ากด้วยไม้ธนะทมิฬการนิยมเดินกันอย่างแพร่หลาย ทุกคนก็ยอม
ขยาดเดินของดี จึงต่างก็ติดตามซื้อถูกกด้วยไม้ที่ผลัดขึ้นใหม่ ๆ อยู่
เต็มมือ ดังนั้นจึงควรจะมีกด้วยไม้ที่ผลัดทุนตำรองไว้คอยช่วยเหลือ
มิให้เกิดการหมดเปลืองขึ้นได้ กด้วยไม้ที่ผลัดทุนตำรองหนักขอ กด้วยไม้
สำหรับตัดดอกชานั่นเอง ดอกกด้วยไม้ที่ตัดไปขายนั้นก็จะถูกนำไปใช้
ปักแจกันบ้าง จัดกระเช้าบ้าง ประดับประดาเครื่องแต่งกายหรือบูชา
พระนอกจากนั้นยังใช้ทำเป็นข้อของขวัญและอื่นๆอีกมาก ในบรรดาดอก
กด้วยไม้ให้หลาย ๆ สกุลที่ใส่ทำไม้ตัดดอกเช่น แคตลียา แวนด้า หวาย
ดอกกด้วยไม้สกุลหวาย โดยเฉพาะหวายข้อดอกคงแข็ง นับว่า
ใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวาง เพราะจะปักแจกันก็ได้ จัดกระเช้า
ก็ได้ บูชาพระก็ได้ ประดับเครื่องแต่งกายก็ยังได้ ฯลฯ ราคาดอก
ก็ไม่แพงมากนัก จึงนับว่าได้รับความนิยมแพร่หลายกว่าสกุลอื่น นอก
จากนั้นลักษณะประจำพันธุ์ ในแง่ที่เป็นประโยชน์แก่การตัดดอก ก็มีอยู่
ใน หวาย บางชนิด เช่น ดอกบานทน ให้ดอกง่ายและดอกตกได้ง่าย

ง่าย ขยายพันธุ์ง่าย ราคาต้นไม้แพง แต่ดอกมีราคาดีเพราะตลาด
นิยม เช่น มาตามป้อมปาดัวร์ เป็นต้น

นอกจากเหตุผลที่ใน การพิจารณาเพื่อเลือกพันธุ์ ถ้วยไม้ตัด
ดอกแล้วยังจะต้องเลือกโรงเรียน อุปกรณ์การปลูก ตลอดจนวิธีปลูก
ปฏิบัติด้วย สำหรับโรงเรียนนั้น ถ้าเรามักถ้วยไม้ตัดดอกจำนวนมาก
เป็นเรือนร้อยเรือนพัน ควรหาวิธีเก็บโดยการตั้งบนโต๊ะ ถ้าแขวนราว
การทำงานจะไม่สะดวกเพราะอดเกาะเกาะกีดขวาง เมื่อใช้วิธีตั้งโต๊ะ
ตัวเรือนถ้วยไม้ก็ไม่จำเป็นต้องใช้ไม้ใหญ่โตแข็งแรงเกินไปเพราะไม่
ต้องรับน้ำหนักแขวน นอกจากนั้นการตั้งโต๊ะ จะทำให้โรงเรียน
สามารถเก็บถ้วยไม้ได้มากขึ้น เครื่องปลูกก็ควรจะหาชนิดที่ทนราคา
ถูกแต่คุณภาพไม่เลวจนเกินไป แม้จะไม่ทนเกินไปนักแต่เมื่อคิดเฉลี่ย
แล้วนับว่าพอใช้ได้ เช่น ใช้อิฐผสมกับถ่านแล้วใช้เศษขี้ดำนี่ตัวรอง ๆ
โรยหน้าเพื่อช่วยเก็บความชื้นเล็กน้อย ขี้ดำนี่ตัวรองที่เราหาซื้อได้
จากร้านที่ซื้ฟอกขี้ดำนี่ตัวขาย เขาก็มีเศษขี้ดำนี่ตัวรองขายใน
ราคาถูกกว่าขี้ดำนี่ตัวธรรมดา จำนวนที่ใช้โรยหน้าก็เพียงเล็กน้อย
เท่านั้น มุ้ยที่ใช้สำหรับไม้ตัดดอกนั้น ถ้าเราซื้อปุ๋ยถ้วยไม้ที่ผสมขายตาม
ท้องตลาด ก็จะทำให้หมดเปลืองไปมาก เพราะถ้าเราเลี้ยงถ้วยไม้
มาก ๆ นับว่าไม่คุ้ม ควรจะผสมปุ๋ยใช้เอง ส่วนผสมปุ๋ยกระทำได้
ดังนี้ คือ

Potassium nitrate	KNO_3	ดินประสีง	200	กรัม
Ammonium sulphate	$(\text{NH}_4)_2\text{SO}_4$		34	„
Magnesium sulphate	MgSO_4	ดีเกลือ	155	„
Super phosphate	$\text{CaH}_2(\text{PO}_4)_2$	CaSO_4	87	„

ทั้งหมดนี้จะละลายในน้ำ ๑๕๐๐ ซี.ซี. เขย่าแรง ๆ แล้วเก็บไว้ใช้
เมื่อจะใช้ ให้ตวงน้ำปุ๋ย ๓๐ ซี.ซี. ผสมกับน้ำเปล่า ๕ ลิตร หรือ
ประมาณ ๔๐ ซี.ซี. ค่อน้ำหนึ่งปบ รดกด้วยไม้ไผ่ดาเข้า สับดาหัด
ครึ่ง ความเข้มข้นของปุ๋ยระดับนี้จะไม่เป็นอันตรายแก่ใบกล้วยไม้
ผู้ที่เริ่มต้นเลี้ยงกล้วยไม้เพื่อตัดดอกเป็นสินค้าในประเทศไทยเวลานี้

เท่าที่ได้สังเกตทั่ว ๆ ไป นิยมการซื้อหวายแบบ “ข้อเหมา” ซึ่ง
อย่างใดก็จะซื้อได้เพียงครึ่งตะไมไม่เกิน ๒๐๐ ถึง ๓๐๐ กระถาง โดยมีได้
คำนึงว่าจะเป็นหวายอะไรซื้อให้ราคาถูก ๆ เป็นใช้ได้ นอกจากนั้น
ก็ขอให้ดูตุ๋นออกเร็ว ๆ ถ้างดี แต่ถ้าคิดคำนวณโดยเคร่ง ๆ แล้ว
กล้วยไม้ “หวาย” ๒๐๐ - ๓๐๐ กระถางนั้นถ้าเลี้ยงต่อไปอีกสัก ๓-๔ ปี

อาจจะขยายพันธุ์ได้หวายขนาดออกดอกสมบูรณ์ไม่เกิน ๕๐๐-๖๐๐ กระ-
ถาง (ไม่รวมหน่อเล็ก ๆ หรือหวายดำท้ายที่แยกออกช้า) แต่ในฮาวาย
ซึ่งเป็นประเทศแม่บทของ “หวาย” เขาเริ่มเลี้ยง “หวาย” สำหรับ
ตัดดอก ด้วยการเพาะเมล็ด เพราะหวายฝักหนึ่งมีเมล็ดเป็นเรือนหมื่น
เมื่อเพาะเป็นต้นอ่อน อดใจไม่ดูดอกสัก ๓ ปีก็จะได้หวายที่ออกดอกให้

ตัดกิ่งตัดรากได้เป็นท่อน ๆ ต้น ซึ่งเป็นการลงทุนที่ถูกและรวดเร็ว ถ้า
 เขามัวซื้อเหมาอย่างบ้านเรา กว่าจะได้หว่ายตัดดอกเป็นจำนวน
 ท่อน ๆ ต้น ก็คงเป็นสิบ ๆ ปีทีเดียว นอกจากนั้นยังจะต้องเสียเงิน
 มากมายด้วย แต่มีได้หมายความว่าผู้เริ่มเลี้ยงหว่ายตัดดอก จะต้อง
 มาสะสมเครื่องมือเพาะเมล็ดกกด้วยไม่ง้อ เพราะที่หว่ายเขาบริษัท
 กกด้วยไม้รับเพาะและรับผลิตไม้ตัดดอก เพียงแต่ผู้เริ่มไปแจ้งให้ทาง
 บริษัททราบว่าการต้องการกกด้วยไม้เพื่อใช้เป็นไม้ตัดดอก โดยประสงค์
 จะได้กกที่เลี้ยงง่าย ดอกดก ออกดอกง่าย ฯลฯ เขาก็ดำเนินการ
 ผสมพันธุ์และเพาะเมล็ดให้ และคิดราคากกกว่าไม้ที่มีคุณภาพอยู่ใน
 ชั้นเข้าประกวด (Exhibition type)

กกด้วยไม้สกุลแวนด้า

(VANDA)

แวนด้า เป็นกกด้วยไม้สกุลหนึ่งที่ยอมรับปลูกกันทั่ว ๆ ไปแทบทุก
 ประเทศที่มีการเลี้ยงกกด้วยไม้ จึงเป็นกกด้วยไม้สกุลที่มีความสำคัญ
 ในด้านการค้าไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากกด้วยไม้สกุลอื่น ๆ การที่เบงตงคง
 เนื่องมาจากเหตุผลหลายประการอันเป็นคุณสมบัติประจำของกกด้วยไม้
 สกุลนี้ เช่น ความแวนด้าหลายชนิดที่เลี้ยงง่าย ออกดอกง่าย
 มีดอกชงัดงามทั้งสีสรรและขนาด ดอกบานได้ทนนาน การ
 ขยายพันธุ์ก็ง่ายเลี้ยงได้ทั่ว ๆ ไปในแหล่งซึ่งมีดินฟ้าอากาศแตกต่าง
 กันอย่างกว้างขวาง รวมทั้งยังดามารผสมพันธุ์กับกกด้วยไม้สกุล

อื่น ๆ ที่ใกล้เคียงกันได้ด้วยดีทุกประการ จึงเกิดมีลักษณะที่ให้ออกแบบ
แปลก ๆ และด้วยสัณฐานที่แตกต่างกันออกไปอย่างมากมาย ซึ่งถ้ามอง
กันยังทำให้ผู้สังเกตลักษณะที่ทางที่ผสมพันธุ์ ให้ ได้ ลักษณะแบบใหม่ ๆ
แปลก ๆ อยู่เรื่อย ๆ ไป คุณภาพในการที่จะใช้เป็นไม้ตัดดอกของ
แวนด้าบางชนิดก็นับว่าไม่แพ้กล้วยไม้สกุลหวาย เพราะมันแวนด้าหลาย
ชนิดออกดอกง่าย เติบโตขยายพันธุ์ง่าย และคุณภาพของดอก
ก็มีความโดดเด่น เช่น กลิ่นหอมแรง ดอกใหญ่ สีสวย ทนนาน ไม่เหี่ยว
ง่าย สามารถเก็บไว้ได้นานวัน

โดยทั่ว ๆ ไปแหล่งกำเนิดของกล้วยไม้สกุลแวนด้าอยู่ในประ-
เทศร้อนแถมมีความชุ่มชื้นสูง (Tropical Zone) โดยเฉพาะใน
แถบทวีปเอเชียตอนใต้ เช่น ประเทศไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย ชิลี
รวมทั้งอินโดนีเซีย พินดีปิน และหมู่เกาะนิวกินี จึงสังเกตได้ว่า
เป็นกล้วยไม้ที่ชอบอากาศอบอุ่นและชื้น แหล่งที่แวนด้าขึ้นอยู่นั้น
ระดับความสูงต่าง ๆ กัน นับตั้งแต่พื้นที่สูงระดับสูงเช่นภูเขาจนกระทั่ง
ตามชายฝั่งทะเลก็มี การเจริญเติบโตตลอดจนรูปร่างของแต่ละ
ชนิดก็ผิดแปลกกันไป บางก็เตี้ยหรือสั้น บางก็สูงมาก บางชนิดพบ
ว่าไต่ขึ้นไปบนต้นไม้สูง ๆ ก็มี แต่อย่างไรก็ตามการเจริญเติบโตของ
กล้วยไม้สกุลแวนด้าก็เป็นการเจริญเติบโตแบบ Monopodial คือ
มีการเจริญเติบโตขึ้นทางด้านบนเรื่อย ๆ ไป ดังได้บรรยายไว้แล้ว

ช่อดอกออกตอนข้างของลำต้นตามข้อ สลับกับใบ และกะไม่มีการ
 แหว่งช่อดอกที่ปลายช่อดอกเลยเป็นอันขาด ส่วนช่อดอกเป็นส่วนที่มีการเจริญ
 สืบสร้างใบอ่อนทะยอยกันเรื่อยขึ้นไป โดยมีตาสำหรับสร้างใบอยู่ที่ยอด
 เป็นส่วนใหญ่ เราเรียกว่า Terminal leaf bud อันเป็นลักษณะ
 ของกตัญไม้ที่มีการเจริญเติบโตแบบ Monopodial ทั่วๆ ไป ดอก
 เกิดจากถิ่นข้อที่ยาวและแข็ง กลีบใน (petal) และกลีบนอก
 (Sepal) มีรูปร่างและที่ตั้งรกรากคล้ายคลึงกัน โคนกลีบแคบเข้าหากัน
 โดยมีโคนเด้าเกสรเป็นศูนย์กลาง ด้านท้ายของกระเปาะ (Lebellum)
 แหวมยื่นกลีบไปด้านหลังคล้ายรูปเคียว แต่กลีบนอกอยู่ด้านนอกเป็นอิสระ
 ไม่ติดกับเคียว (mentum) อย่างกลีบไม้ดังกุหลาบ (Dendro-
 bium) โคนกระเปาะติดกับเด้าเกสร (Column) อย่างแข็งแรง
 หูกระเปาะ (lateral lobes) ทั้งคู่มีขนาดเล็กและตั้งขึ้นสองข้าง
 ส่วนปากกระเปาะ (middle lobe) นั้นแบนเป็นแผ่นแผ่พุ่งออกทาง
 ด้านหน้ามีลักษณะหนาและแข็ง บางทีมีรูปคล้ายช้อนแบน ๆ บางทีก็
 แผ่กว้างคล้ายพัด

ถ้าจะแบ่งกลีบไม้ดังกุหลาบแวนคำ ออก โดยอาศัยลักษณะที่เห็น
 ความแตกต่างได้ชัดเจนเป็นหลักเกณฑ์แล้ว เราสามารถจะแบ่งแยก
 แวนคำออกได้เป็นสามประเภทด้วยกัน โดยมีได้คำนึงถึงลักษณะ

หว่างคนละประเภทซึ่งเกิดขึ้นใหม่ ๆ อันอาจทำให้จำนวนพันธุ์เกิดเป็น
ประเภทใหม่ขึ้น คือ

๑. แวนด้าประเภทใบกลม (Terete Vanda)
 ๒. แวนด้าประเภทใบแบน (Spatulate หรือ Strap-leaf Vanda)
 ๓. แวนด้าประเภทใบร่อง (Semi-terete Vanda)
- ต่อไปนี้จะกล่าวถึงแวนด้าแต่ละประเภทคือ

๑. แวนด้าประเภทใบกลม (Terete Vanda)

แวนด้าประเภทนี้ ลำต้นมีรูปทรงยาว มองแต่เห็นข้อปล้องได้
ชัดกว่าประเภทหลัง ๆ เนื่องจากลำต้นมีปล้องยาว ลำต้นและใบกลม
แข็ง บนหลังใบถ้าสังเกตเห็นจะเห็นมีตะเข็บยาวจากโคนใบไป
จดปลายใบ บางทีตะเข็บนั้นจะปรากฏเป็นร่องเล็กน้อย แวนด้า
ประเภทนี้ชอบแสงแดดจัดและน้ำมาก จึงทำให้เลี้ยงง่ายสามารถเอา
ไว้กลางแจ้งได้ การให้น้ำมากจะทำให้งามเร็วโดยไม่เน่า ดังนั้น
ผลัดของแวนด้าประเภทนี้ซึ่งมีคุณสมบัติออกดอกง่ายและคงทน
นิยมกันโดยทั่วไป แวนด้าใบกลมโดยธรรมชาติที่คนพบและรู้จัก
กันแล้วมีอยู่ ๕ ชนิดด้วยกันคือ V. Teres, V. Hookeriana, V.
Tricuspidata, V. Masperoae, และ V. Simondii แต่ที่รู้จัก
กันแพร่หลายและมีบทบาทสำคัญในการผสมพันธุ์นั้นคือสามชนิดแรก
ซึ่งจะได้กล่าวต่อไป

Vanda Teres Lindl. เป็นแวนด้าใบกลมที่มีบทบาทในการ
ทำอุตสาหกรรมอย่างมาก เพราะปรากฏว่า แวนด้าอุตสาหกรรมที่มีชื่อเสียงหลาย
ชนิดในบราซิลนี้มีชื่อ V. Teres อยู่ด้วย เช่น V. Tan Chay
Yah หรือ V. Nellie Morley เป็นต้น. นอกจากนี้ แวนด้า
โยคิม (*V. Miss Agnes Joaquim*) ที่เราเรียกติดปากกันว่า
“แวนด้า” ซึ่งนิยมปลูกเป็นไม้ตัดดอกกันทั่ว ๆ ไปก็เป็นอุตสาหกรรม
เด็ด V. Teres ถึงครั้งต่อครั้ง V. Teres นั้นต้นและใบกลม
อ่อนแรงเกินขึ้นชื่อ ชื่อคือกลิ่นแรงแรงแบบกล้วยไม้ชนิดหนึ่งท
มีในประเทศไทย เช่นแถบจังหวัดนครพนมอำเภอฝางจังหวัดเชียงใหม่
เป็นต้น กล้วยไม้ชนิดนี้มีอยู่หลายพันธุ์ (variety) ด้วยกัน แต่
พันธุ์ที่มีชื่อเสียงมากได้แก่ พันธุ์ *gigantea* เพราะมีดอกใหญ่
ดอมเหลืองอร่าม นอกจากนั้นยังมี V. Teres var. alba ซึ่งมีดอก
สีขาวสะอาดอันเป็นที่หายากในสกุลแวนด้า

Vanda Hookeriana Rchb. F. ต้นคล้าย *Vanda Teres*
แต่อ่อนและแบบบางกว่าเล็กน้อย ปลายใบคอดเป็นเปดาร์ *V. Joa*
quim เป็นอุตสาหกรรมระหว่าง *V. Teres* กับ *V. Hookeriana* จึง
มีลักษณะปลายใบคอดคอดไปถึงดอก ดอกของ *V. Hookeriana*
มีขนาดเล็กอ่อนแต่กลิ่นดีกลิ่นข้างอ่อนเกือบขาว ปลายกระเปาะแผ่กว้าง
คล้ายพัด มีประจุดสีแดงหนาแน่น

Vanda Tricuspidata Maier R. พบครั้งแรกที่หมู่เกาะชวา
ปรากฏขึ้นอยู่ตามหินในบริเวณที่แสงแดดจัด จากระดับพื้นที่ตั้ง
แต่ริมฝั่งทะเลขึ้นไปจนกระทั่งสูงที่สุดถึง ๓๐๐๐ ฟุต แสดงว่าขึ้นง่ายโดย
ไม่เลือกที่ ใบและต้นกลมคล้าย V. Hookeriana แต่กระชับบนหัง
ใบมีร่องเล็กน้อยพอสังเกตเห็นได้ แต่จัดเข้าไว้ในประเภทใบกลม ปลาย
ใบคอด ใบยาวและทำมุมกับลำต้นทางกว่า V. Hookeriana กระเปาะ
ดอกมีลักษณะแปลก คือปลายกระเปาะมีลักษณะคล้ายช้อน มีลายเป็น
ริ้วๆ สีม่วงแดงตามยาวของกระเปาะ ปลายกระเปาะมีดงหรือหนวดยาวขึ้น
ออกมาด้านหนึ่งอันสั้นเล็กน้อย ซึ่งเบ็ดลักษณะที่แวนด้าได้ชื่อว่า
"Tricuspidata" หรือบางคนนิยมเรียกเป็นภาษาไทยว่า "อ้ายหนวด"

การปลูก แวนด้าใบกลมที่นิยมปลูกกันมากได้แก่แวนด้าโยคิม
ซึ่งเป็นลูกผสมระหว่าง แวนด้าเทอเรด กับแวนด้า ชุกเคอเรียนา เนื่องจาก
จากปลูกง่ายเลี้ยงง่าย ให้ดอกดกเสมอ การปลูกนิยมปลูกลงเป็น
แปลงๆ กลางแดด โดยเอาไม้เป็นขอบสูงจากพื้นดินประมาณ ๓๐
ซม. หรือจะใช้อิฐก่อโปร่งๆ แทนไม้ก็จะทนทานยิ่งขึ้น ขุดดิน
ในบริเวณแปลงออกให้ลึกประมาณ ๑๕ ถึง ๒๐ ซม. แล้วเอาขี้เถ้า
แกลบรองพื้นหนาประมาณ ๑๐ ถึง ๑๕ ซม. กระทุ้งให้แน่นพอสมควร
แล้วใช้ไม้กระดานทำเป็นหลังกักข้างกันประมาณ ๕๐ ซม. เรียง
เป็นแถวตามความยาวของแปลง โดยปักเป็น ๒ หรือ ๓ แถวก็ได้แล้ว

แต่ความกว้างของแปลง หักกันเมื่อปักแถวควมมีความสูงจากระดับ
พื้นดินประมาณ ๓ เมตร ไม่ควรให้หักสูงเกินไป เพราะจะทำให้ดอก
ดอกช้า โดยเหตุที่ยอดยังสูงไม่พ้นหลักและรากยังจับหลักได้ ไม่ค่อย
อยู่ในอากาศก็จะไม่ค่อยให้ดอก แต่ก็ไม่ควรให้หักเตยเกินไปเพราะ
ต้นจะไม่สมบูรณ์และโคนจะไม่แข็งแรงด้วย ไม่ที่ทำการหักควรใช้ไม้สัก
หรือไม้เต็งรัง เพราะสามารถทนอยู่ได้นาน ๆ โดยไม่ผุง่าย บางราย
นิยมใช้ก้ามมะพร้าวมัดหุ้มโคนหลักให้สูงพ้นขอบแปลงขึ้นมาประมาณ
ครึ่งหลักหรือทงหมดเลยก็มี เพื่อให้สามารถเก็บความชื้นได้ดีขึ้น ถึง
พันธุ์ที่นำมาปลูกควมมีความยาวประมาณ ๗๕ ซม. ถึง ๑ เมตร ซึ่ง
ความสูงขนาดนั้นจะมีรากแข็งแรงและมากพอแก่การปลูก ถึงพันธุ์นั้นอาจ
ได้มาจากการเลี้ยงเติบโตขึ้นจากต้นเล็กหรือได้มาจากการตัดยอดก็ได้
แต่ถ้าหวั่นแวนดำโยกมีนั้น ได้มาจากการตัดยอดทั้งต้นให้ปักโคนถึง
พันธุ์ลงในขี้เถ้าแกลบ ใช้เชือกผูกคั่นคั่นกับหลักประมาณหลักละ ๕
ถึง ๗ ต้น แล้วใช้วิธีมอดูหักทาบกันโตพอสมควร ได้ทับหน้าขี้เถ้าให้
สูงขึ้นมาอีกประมาณ ๓๐ ซม. ขึ้นบนใช้ก้ามมะพร้าวมัดให้สูงขึ้นมา
เหนือขอบแปลงเล็กน้อย เมื่อปลูกเสร็จแล้วให้เอาทางมะพร้าวบังแดด
ไว้ชั่วคราว จนกระทั่งสังเกตเห็นรากเดินแข็งแรงตั้งค่อยๆ เบ็ดทาง
มะพร้าวออกจนกระทั่งให้แดดเต็มที่

การปลูกควรกระทำในต้นฤดูฝน เพราะเป็นฤดูที่แวนดำเจริญ
และงอกได้เร็ว ยิ่งกว่านั้น คอยตัดเอายอดมาปลูกก็จะมิไ้อากัดแตก

หน่อได้ง่าย สำหรับตอที่ตัดเอาขอยอดมาปลูกนั้น อย่าตัดให้ชิดโคน ควร
เหลือตอทิ้งไว้ติดอยู่บ้างโดยกะเนให้เหลือประมาณ ๓ ใน ๔ ของความ
สูงทั้งหมด เมื่อตัดขอยอดแล้วอย่ากระทบกระเทือนหรือรบกวนใด ๆ
ให้เร่งให้น้ำเพื่อเพิ่มความชุ่มชื้น จะทำให้หน่อใหม่แตกเร็วขึ้น ถ้าตอ
ขอบริเวณและแข็งแรงดีอาจแตก ๒ หน่อในตอเดียวกันได้ หน่อที่แตก
ใหม่นี้ ถ้าเครื่องปลูกเช่นกาบมะพร้าวยังไม่ผุ แปรลงยังระยะขาดอยู่ ก็อาจ
ปล่อยให้โตเป็นไม้ใหญ่ได้ แต่ถ้าตอโสมมากและเครื่องปลูกผุมากก็
ควรปล่อยให้หน่อโตพอแข็งแรง มีรากสัก ๓-๔ รากก็ควรตัดออก
ปลูกใหม่ได้.

การบำรุงรักษา เนื่องจากเป็นแวนแคทที่ชอบแสงแดดจัดจึงชอบ
น้ำมากด้วยตามส่วน ฉะนั้นการให้น้ำจึงควรปฏิบัติได้ทุกเช้าเย็นจนชุ่ม
เครื่องปลูกทุกคราว เมื่อชอบน้ำและแดดจัด การให้ปุ๋ยก็นับว่าเป็นประ
โยชน์อย่างยิ่ง ในฤดูที่กำลังเจริญเติบโตเร็ว ควรใช้ปุ๋ยผสมน้ำรด
สัปดาห์ละครั้งในตอนเช้า จะช่วยเร่งการเจริญเติบโตได้เป็นอย่างดีปุ๋ย
ที่ใช้ไม่สู้ละเอียดละเอียดจนนักใช้ปุ๋ยอินทรีย์สารเช่นมูลสัตว์หมักดี ๒ วัน
หรือขี้วัวหมัก ปลาหมักตากเอาแต่น้ำได้ผสมน้ำจาง ๆ รดก็ได้ แต่ต้อง
หมักให้เริ่มมีการสลายตัวเสียก่อน ถ้าจะให้ดีควรผสมปุ๋ยเคมีที่เป็นปุ๋ย
ผสม มีอาหารธาตุสมบูรณ์ลงไปด้วยเล็กน้อย(ประมาณครึ่งหนึ่งของ
คำแนะนำข้างขุดปุ๋ย) จะช่วยเร่งการเจริญเติบโตได้ขึ้น สัตว์ที่รับ
กวนกด้วยไม้ประเภทนี้ มักจะเป็นเพลี้ยแดง และเพลี้ยหอย มวนของกัน

ได้โดยระวังอย่าให้กัดด้วยไม้ขนาดเล็ก พยายามรดน้ำให้ชุ่มเพียงพอ และรักษาแปลงให้สะอาด อย่าให้รกตกรก เพดด้แดง (red spider) ที่ทำลายแวนต้าใบกลมนี้ ชอบอาศัยอยู่ในกาบใบ แฉ่งน้ำเลี้ยงจาก กัดด้วยไม้ ทำให้เกิดอาการที่เรียกว่า “โรคข้อดำ” เพราะกาบใบจะ เปลี่ยนจากสีเขียวเป็นสีดำ แล้วใบก็จะเหลืองและร่วงหลุดไป เมื่อ เพดด้เริ่มปรากฏในระยะแรก ๆ ถ้าสังเกตโดยละเอียดจะเห็นว่าผิวกร้าน ขาวเป็นจุดเล็ก ๆ และบางที่เห็นตัวสีแดง ๆ มีขนาดเล็กมาก เมื่อนาน เข้าจุดขาวที่ใบจะค่อย ๆ เปลี่ยนเป็นสีดำ แล้วก็ถูกลำไ้ไปทั่วบริเวณที่ อยู่ใกล้เคียง สำหรับเพดด้หอย (Scale insect) จะสังเกตเห็นเป็นเม็ด สีน้ำตาลขนาดเล็กมีลักษณะหูนูนเล็กน้อย คัดอยู่ประปรายตามผิวใบ และกาบใบ สำหรับเพดด้แดงควรใช้ยาฉุนกลั่น (Nicotine Sulfate) ชนิด ๔๐% ผสมน้ำ ๓:๓๐๐ นิด ประมาณ ๗-๑๐ วันต่อครั้ง เพดด้หอย ควรใช้ Parathion หรือ E. ๖๐๕ นิด แต่ทางที่ดีแล้วควรจะหาทาง ป้องกัน โดยพยายามบำรุงกัดด้วยไม้ให้แข็งแรง อย่าให้ขาดน้ำขาดปุ๋ย และรักษาแปลงให้สะอาดอยู่ตลอดเวลาจะปลอดภัยให้มัสัตรรบกวนแล้ว จึงหาทางกำจัด ซึ่งแม้ว่าจะกำจัดได้ แต่ก็ทำให้กัดด้วยไม้อื่นแอดง

๒. แวนต้าประเภทใบแบน (Spatulate หรือ Strap-leaf Vanda) แวนต้าประเภทนี้ มีรูปทรงลำต้นไม่สูงโปร่งอย่างประเภท แรก เนื่องจากลำต้นมีข้อปล้องถี่กว่า ใบมีลักษณะแบน ตรงกลางเป็น

รอยพบขนตามความยาวของใบ ทำให้ท้องใบเป็นสัน เมื่อตัดหน้าตัด
ของใบตามขวางจะเห็นว่าเป็นรูปตัว “V” ปลายใบแหลมเป็นหยัก
โคนใบชันระดับซ้ายขวาเป็นแผงทึบ กาบใบชันชันระดับอยู่ติดกับ
ลำต้น จึงไม่สามารถเห็นลำต้นได้ วิธีการเลี้ยงแวนด้าประเภทนี้
มีส่วนที่คล้ายคลึงกับกล้วยไม้สกุลแคทลียา (Cattleya) อยู่บ้าง อาจ
เลี้ยงไว้ในเรือนเดียวกันได้ หรือแม้ว่าจะได้รับแสงแดดมากกว่า
แคทลียาเล็กน้อย แต่ถ้าหากมีความชื้นพอเพียงก็จะเป็นอันตราย
ไม่ชอบให้น้ำขังยอดหรือของ ใบ ในขณะที่อากาศร้อนจัดเพราะจะ
เป็นสาเหตุให้ใบเน่าได้ง่าย แวนด้าเป็นกล้วยไม้ที่ชอบปุ๋ย ถ้าได้มีการ
ให้ปุ๋ยที่สมบูรณ์แบบ (Complete fertilizer) โดยสม่ำเสมอ
ก็จะช่วยให้เจริญเติบโตเร็วขึ้น ตามปกติภายในโรงเรือนที่เลี้ยงแวนด้า
ประเภทนี้หากมีความชื้นสัมพัทธ์ ๖๕ ถึง ๗๕ % ก็นับว่าพอเพียงแล้ว

แวนด้า ใบแบนทึบกำเนิดตามธรรมชาติมีอยู่หลายชนิดด้วยกัน
แต่นิยมชมชอบเลี้ยงเป็นทพระจักษ์กันทั่วทุกถิ่นที่มีอยู่ ๒ ชนิดด้วย
กัน คือ

แวนด้า “พ้ามุ่ย” (Vanda coerulea) เนื่องจากแวนด้า
ชนิดนี้มีพลาอันเป็นสีทึบม่นวดเย็นตาซึ่งหาได้ยากมากจากสีของดอก
กล้วยไม้ทั่ว ๆ ไปอีกทั้งขนาดของดอกและความทนทานก็ไม่แพ้กล้วย
ไม้อื่น จึงเป็นเหตุให้ผู้นิยมกันมากทั้งในด้านปลูกไว้ชมและในด้าน

การผสมพันธุ์ด้วย แห่ดังกล่าวของแวนด้าชนิดนี้อยู่ในแนวระดับจาก
 ตอนเหนือของประเทศพม่าตัดผ่านตอนเหนือของประเทศไทยไปสู่ประ-
 เทศจีนตอนใต้ในระดับพันท่อนข้างสูงจากระดับน้ำทะเล ดังนั้นส่วน
 ที่อยู่ในประเทศไทยจึงเป็นส่วนกลางของแนวกำเนิดของแวนด้าฟ้ามุ่ย
 ในภาคเหนือของประเทศไทยมีผู้นิยมเก็บเอาแวนด้าฟ้ามุ่ยออกมาจาก
 บ้างเพื่อเป็นสินค้าเดิม ๆ บ้างก็รวบรวมส่งออกนอกประเทศไปสู่มือ
 นักผสมพันธุ์อีกด้วยไม่ต่างประเทศซึ่งในระยะต่อๆ มาจะผลิตลูกผสม
 ฟ้ามุ่ยส่งกลับเข้ามาขายในบ้านเราอีก นับว่าเป็นสิ่งน่าเสียดายที่
 ของดีบ้านคูเมืองเรามา แต่กลับไปเป็นประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น ขณะ
 ได้มีการควบคุมการทำลายของบ่าวซึ่งรวมเอาแวนด้าฟ้ามุ่ยเขาไวด้วย
 หลังจากที่ได้มีผู้นอนออกมาจากป่าและถูกทำลาย ตูญเดียวไปจนเกือบ
 หมดสิ้น ในต่างประเทศนิยมใช้ฟ้ามุ่ยเป็นพืชมงคลเพราะความน่าทึ่งใน
 ดีฟ้าตามธรรมชาติของมันเอง แม้ตราบนานทุกวันนี้ แวนด้าลูกผสม
 ต้นโตเต็มเตี้ยฟ้ามุ่ยผสมอยู่ก็เป็นที่ขบขันของความสนใจได้ทางหนึ่งอยู่
 แล้ว แวนด้าฟ้ามุ่ยเป็นนกด้วยไม่ชอบอากาศชื้นแฉะก่อนข้างเย็น โดย
 เฉพาะในแถบพหุทวีประดับสูง ฉะนั้นการนำมาเลี้ยงในกรุงเทพฯจึงเป็น
 การยากที่จะเลี้ยงให้รอดได้ โดยมากออกดอกให้ประมาณ ๒-๓ ปีต้น
 ก็จะค่อย ๆ โสมลงและในที่สุดก็ตาย หนังสือรายงานต่างประเทศ
 บางเล่มกล่าวไว้ว่า “ฟ้ามุ่ยที่เลี้ยงอยู่ในสัตว์กักนั้นจะมีเปอร์เซ็นต์การ

ตายอยู่เรื่อย ๆ ทุกปี และในขณะที่ดอกนั้นได้มีการตั้งมาเพิ่มเติมอยู่
เสมอ” แต่ถึงกระนั้นนกผสมพันธุ์ ก็ด้วยไม้ก็ยังได้เกษรตัวผู้ไว้ผสม
พันธุ์ กับแวนด้าอันทุกอย่างง่ายเพื่อหวังจะได้แวนด้าลูกผสมที่ถอดเอา
ดีของพามุ่ยไว้แต่เพียงง่าย จึงได้มีผู้พยายามคัดเลือกพามุ่ยต้นที่มี
ดอกใหญ่ รูปดอกกลมแน่น ดีฟ้าเข้ม ฯลฯ ไว้เพื่อเอาเกษรผสม
แม้ว่าต่อไปต้นเดิมจะตายก็นับว่าได้ทำประโยชน์ไว้แล้วอย่างคุ้มค่า

แวนด้า แซนเดอร์เรียน่า (Vanda Sanderiana) เป็นแวนด้า
ป่า ประเภทใบแบนช่อดอกหนึ่งต้นนิยมกันแพร่หลายทั่วโลก แวนด้า
ชนิดนี้ แต่ดั้งเดิมมีกำเนิดจากแถบหมู่เกาะฟิลิปปิน เนื่องจาก
ดอกใหญ่ กลีบดอกกว้างและหนา รูปดอกแบนและแน่นแฉกเด่น
ฉะฉานจึงนิยมใช้ทำพวงพุ่ม สำหรับประดับตกแต่ง และลูกผสมที่มียอด
แวนด้าแซนเดอร์เรียน่าอยู่ด้วย จึงมักมีดอกใหญ่ กลีบกว้างแบนและ
หนาทำให้แฉกเด่นขึ้นอีก ช่อดอกโดยทั่ว ๆ ไปอาจมีดอกได้ตั้งแต่ ๓
ถึง ๓๒ ดอกเป็นจำนวนเฉลี่ย ดอกมีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๕
นิ้ว ก้านช่อใหญ่และแข็งแรง, การที่แวนด้าชนิดนี้มีแหล่งกำเนิดอยู่บน
ผืนแผ่นดินตอนใต้ของระดับน้ำทะเล จึงสามารถเลี้ยงในกรุงเทพฯ ได้
ง่ายกว่าพามุ่ย เมื่อไม่นานมานี้ นักพฤกษศาสตร์นายหนึ่งได้พิสูจน์ว่า
แวนด้าชนิดนี้ไม่ได้อยู่ในสกุลแวนด้า แต่ได้ตั้งสกุลใหม่ขึ้นให้ชื่อว่า
“Euanthe” และเรียกแวนด้าชนิดนี้ว่า “Euanthe Sanderiana”
ข้อสังเกตเกี่ยวกับแวนด้าใบแบนที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งสองชนิดนี้ เห็น

ได้ว่า มีผู้เอาแวนด้าแซนเดอเรียนำส่งตัวเองกันมาก และใช้เป็น
 ดินค้ำกันอย่างแพร่หลาย แต่พามูยนั้นไม่มีใครนำส่งตัวเอง
 ลงมาบ้างน้อยราย ทงนี้อาจเนื่องมาจากเหตุผลที่ว่า แวนด้าแซนเดอ-
 รียนำได้ถูกควบคุมห้ามการนำออกจากประเทศฟิลิปปินมาเป็นเวลา
 นานแล้ว ฉะนั้นผู้ที่มีโอกาสนำออกไปจึงเห็นเป็นช่องทางในด้าน
 การค้าในขณะตลาดตกด้วยไม่กำลังมีความต้องการสูง โดยทำการ
 ส่งตัวเองเฉพาะเมล็ด ซึ่งเป็นวิธีที่เหมาะสมที่สุด และความจริงก็
 ปรากฏว่าเป็นกด้วยไม่ ที่ขายดัดลดจนได้ราคาด้วย ส่วนพามูยนั้น
 ได้มีการเก็บออกจากป่าของประเทศแห่งกำเนิด และส่งไปขายนอก
 ประเทศอย่างแพร่หลายทุกปี โดยมีได้มีการควบคุมกันมาแต่ก่อน จึง
 ไม่น่าวิตกในเรื่องกีดขวางตลาด ถึงกับต้องส่งตัวเอง นอกจากพามูย
 ตนนั้นจะมีลักษณะเด่นพิเศษ แต่การส่งตัวเองก็มีประโยชน์นอก
 เห็นไปจากการขยายพันธุ์ ออกลายประการ เช่นช่วยให้ถดถอยเกิดใหม่
 มีความเคยชินต่อดินฟ้าอากาศของท้องถิ่นที่มันเจริญเติบโตขึ้น จึงทำ
 ให้เลี้ยงง่ายกว่าไม่ที่เก็บมาจากป่า นอกจากนั้นคนที่ใช้ส่งตัวเอง
 ถ้าได้ผ่านการคัดเลือกตามคุณลักษณะเด่นพิเศษ และถูกทเกิดจาก
 การส่งตัวเองก็ได้ผ่านการคัดเลือกเป็นทอดๆมา ก็จะช่วยปรับปรุง
 ให้กด้วยไม่ชนิดนั้นมีความดีดกว่าต้นเดิมที่มาจากป่าเรื่อย ๆ ขึ้นไป
 นอกจากแวนด้าไบแบบที่ได้นำเข้ามาแล้วทั้งสองชนิดในประเทศ
 ไทยยังมีแวนด้าไบแบบอีกหลายชนิดที่น่าสนใจ โดยเฉพาะในด้านการ
 ส่งพันธุ์ เช่น เอื้องสามปอยชนิดต่างๆ (Vanda Denisoniana) และ

ของต้นกระบือของเชียงใหม่ (Vanda parishii) เป็นต้น ส่วนในประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียงของเราก็มองว่าใบแบนอีกหลายชนิดที่ใช้ในการผสมพันธุ์ จึงควรระวังใจเป็นเครื่องประดับความวิจิตรต่อไป

Vanda tricolor Lindl. เป็นแวนด้าพันธุ์เมืองของชาว ดอกมีกลิ่นหอม มีอยู่หลาย varieties ด้วยกันคือ Dalkeith กลีบดีเหลือง มีจุดสีม่วง กระเปาะสีม่วงแดง Dodgsoni มีดอกขนาดใหญ่ และสีผิดเพี้ยนไปบ้างเล็กน้อย insignis กลีบดีเหลืองอ่อน มีจุดแดง Patersoni กลีบสีขาวครีม และ Planilabris ซึ่งมีขนาดดอกใหญ่ รูปดอกกลมหนา นับว่าเป็น variety ที่มีดอกงามมาก แวนด้าชนิดนี้ใช้ทำแวนด้าลูกผสมหลายอย่าง ทั้งที่เป็นใบแบนและที่ผสมเป็นใบร่อง โดยการผสมกับแวนด้าใบกลม

Vanda Bensoni มีแหล่งกำเนิดอยู่ทางภาคใต้ของประเทศ พม่าช่อดอกมีก้านแข็งต่ง และยาวประมาณ ๑๕ นิ้ว ดอกประมาณ ๒ นิ้ว กลีบดีเหลืองอมเขียว มีเส้นประด้านเป็นร่างแหสีน้ำตาล กระเปาะสีม่วงแดง

Vanda Dearei เป็นแวนด้าใบแบนที่มีชื่อเสียงชนิดหนึ่ง เนื่องจากเป็นพ่อแม่ของ Vanda Tan Chay Yan ซึ่งมีชื่อเสียง แวนด้าใบแบนชนิดนี้มีรูปร่างใหญ่โตมาก ใบใหญ่หนา ดอกใหญ่ หนา มีสีเหลืองอ่อน ๆ

Vanda Roxburghii มีแหล่งกำเนิดอยู่ในระหว่างอำเภอเบึง
กอดพม่า และ ถึงกา ดอกหอม ด้อยเขียว ด้านหลังสีขาว ปลายปาก
กระเป๋าดำม่วง ใบแคบยาว ลำต้นขนาดเล็กแต่แข็งแรงและยาว

นอกจากนี้ยังมีแวนด้าใบแบนชนิดอื่น ๆ อีกที่ไม่ค่อยมีความจำ-
คัญเท่าใดนัก

วิธีปลูก แวนด้าประเภทใบแบนนี้ มีรากเป็นรากอากาศแท้ๆ
คือรากมีขนาดใหญ่ ห้อยออกจากภาชนะไปสู่อากาศ จึงชอบภาชนะ
ปลูกที่โปร่ง เช่นกระเช้าไม้ ถ้าเป็นกระถางดินเผาก็ควรเป็นชนิดที่มี
รูหลายๆ เพื่อให้รากงอกออกสู่อากาศได้สะดวก เครื่องปลูกชั้นต่างๆ ควร
ใช้กระถางแตกและถ่านหินใหญ่ๆ วางเกยกันโปร่งๆ ให้ระบายอากาศ
ได้มากที่สุด ชั้นบนใส่ขี้ฮอดมันตำคุดมไว้เพื่อเก็บความชื้นได้บ้างแต่
ไม่ควรอัดแน่น ให้คุดมไว้ห่อลมพอสมควร เพราะแวนด้าใบแบนนี้
ต้องการรดน้ำให้ชุ่ม แต่ให้แห้งได้เร็ว ถ้าอัดแน่นจะแห้งช้าเกินไป
อาจทำให้รากเน่า ทางที่ดีไม่ควรอัดด้วยไม้หรือเครื่องมีอัดชนิดใด ๆ
แต่ให้โล่งพอที่ เมื่อรู้สึกถึงมือเบา ๆ ก็พอแล้ว การให้น้ำควรให้ใน
ตอนเช้าทุกวัน ๆ ละหนึ่งครั้ง การให้ปุ๋ยน้ำ ให้สัปดาห์ละครั้งในเวลา
เช้าของวัน ไม่ควรปล่อยให้เครื่องปลูกแห้ง เพราะจะทำให้รากได้รับ
อันตราย ไม่สามารถจะหาอาหารได้ ถ้าเครื่องปลูกควรเปลี่ยน

เครื่องปลูกใหม่ หรือถ้าสังเกตเห็นว่าเครื่องปลูกสกปรกมาก ราก
ที่ออกใหม่มักชำรุดเสียหาย ก็ควรจัดการเปลี่ยนเครื่องปลูกได้ ทัน
แวนด้าใบแบนที่สูงมาก ๆ มีรากเกิดจากต้นส่วนเหนือเครื่องปลูกสัก
๔-๕ เด็น ก็ตัดยอดให้มียากติดไป ๓-๔ เด็น แล้วนำไปปลูกใหม่
ได้ ส่วนตอก็จะแตกหน่อใหม่ บางที่ต้นแข็งแรง แม้จะไม่ตัดยอดก็
แตกหน่อได้ เมื่อหน่อเจริญเติบโตมียากแข็งแรงพอสมควร ก็ตัดหน่อ
ออกจากต้นเดิม นำไปปลูกลงภาชนะใหม่

๓. แวนด้าประเภทใบร่อง (Semi - terete Vanda) ^๗ เป็น

แวนด้าที่รู้จักกันทั่ว ๆ ไปอีกประเภทหนึ่ง แวนด้าประเภทนี้มีใช้เป็น
แวนด้าที่มียากติดบริสุทธิตามธรรมชาติ แม้ว่าบางชนิดจะมีกำเนิดจากป่า
แต่ก็เท่าที่ค้นพบแล้วปรากฏว่าแต่ละชนิดเป็นลูกผสมป่าตาม ธรรมชาติ
ทั้งนี้ นอกจากนั้นยังมีอีกเป็นจำนวนมากที่มนุษย์ผสมขึ้น โดยทำการ
ผสมระหว่างแวนด้าใบกลมกับแวนด้าใบแบน จึงกล่าวสรุปได้ว่าแวนด้า
ประเภทใบร่องนี้เป็น ผลของการ ผสมพันธุ์ ระหว่าง แวนด้าใบกลมกับ
แวนด้าใบแบน จะเป็นการผสมกันด้วยวิธีการของธรรมชาติหรือมนุษย์
เป็นผู้ผสมก็ตาม ลักษณะประจำประเภทของแวนด้าที่อยู่ระหว่างใบ
กลมกับใบแบน ใบรูปทรงกระบอกกลวง ด้านหลังใบผ่าตามยาว

และถ้าออกเป็นร่องแคบ ๆ ตลอดจนความยาวของใบ ถ้าตัดใบออกเพื่อ
ดูหน้าตัดตามขวางจะสังเกตเห็นได้ความลักษณะคล้ายกรวยวงพระจันทร์
ชนิดที่กำเนิดจากป่าและเป็นที่รู้จักกันดีในนามอยู่ตามชนิดด้วยกัน คือ :-

Vanda Amesiana ดอกมีกลิ่นหอม ขนาดดอกโตประมาณ
๓-๕ นิ้ว กลีบเป็นเงางาม ดีพาดมเทา และมีจุดดีฟ้า ดินกระเปาะ
สีม่วงคราม ส่วนหูกกระเปาะทั้งสองข้างมีสีขาวประจุดดีฟ้า และยังมี
พันธุ์สีขาวหรือที่เรียกว่า *variety alba* ด้วย

Vanda Kimballiana กลีบดอกสีขาว บางทีมีประสีม่วง
ปากกระเปาะมี ๓ แฉก ดินกระเปาะสีม่วงดอกกลีบหนา แต่หูกกระเปาะสอง
ข้างสีขาวและมีขนาดเล็ก บางทีมีประสีน้ำตาลอมแดง เดี่ยวหรือ
กระเปาะสีม่วงและมีขนาดยาวเกือบหนึ่งนิ้ว

Vanda Watsonii รูปร่างแข็งแรงกว่า *Vanda Kimballiana* หูดอกยาวประมาณ ๒๐ นิ้ว ดอกตก ดอกมีขนาด
ประมาณ ๒ นิ้ว สีขาวบริสุทธิ์ ปากกระเปาะนูนและใหญ่มาก บางทีมี
ประสีเหลืองหรือสีน้ำตาลอมแดงเล็กน้อยที่โคน

แต่แวนด้าใบร่องที่นิยมกันมากนั้นเป็นชนิดลูกผสมที่มีมนุษย์ผสม
ขึ้นระหว่างแวนด้าใบกลมกับแวนด้าใบแบน โดยเหตุที่มันดอกขนาดใหญ่
ใหญ่ขึ้นและดีสรีรวิธแตกต่างออกไปอย่างกว้างขวาง นอกจากนั้นยัง

มีลักษณะได้ง่าย เจริญเติบโตเร็ว สามารถเลี้ยงกลางแจ้งได้
 อันเป็นลักษณะที่ถ่ายทอดมาจากแวนด้าใบกลมทั้งต้น ดังตัวอย่าง
 เช่นแวนด้าใบร่อง V. Emma van Deventer = V. Teres ใบ
 กลม × V. Tricolor ใบแบน แวนด้าใบร่อง V. Maurice Res
 Trepo = V. Teres ใบกลม × V. Sanderiana ใบแบน แวนด้า
 ใบร่อง V. Mevr. L. Velthuis = V. Miss Joaquim ใบกลม
 × V. Sanderiana ใบแบน นอกจากแวนด้าทั้งสามประเภท คือ
 ใบกลม ใบแบน และใบร่อง ซึ่งยึดถือเป็นหลักสำคัญในการแบ่งแยก
 ประเภทแวนด้าแล้ว ยังมีประเภทย่อยอันเกิดขึ้นใหม่ จากการผสม
 พันธุ์ ซึ่งมนุษย์เป็นผู้ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อให้ได้แบบที่วิศวกรพืชการฝึกแปด
 ออกไปอีก โดยถือหลักเกณฑ์การผสมระหว่างประเภท เช่นเอาแวนด้า
 ใบแบนไปผสมกับแวนด้าใบร่องเพื่อให้เกิดเป็นประเภทใหม่ ซึ่งมีดอก
 แวนด้าใบกลมเล็กน้อยประมาณ ๓ ใน ๔ เรียกชื่อประเภทใหม่นี้ว่า
 Quater - terete Vanda ซึ่งก็ยังมิอุปนิสัยได้ง่ายเหมือนแวนด้า
 ใบกลมเล็กน้อยมาก แต่คุณภาพของดอกก็ดีกว่าความแข็งแรงของลำต้น
 กัด ดังเห็ดด้านทวารนได้อย่างน่าสนใจ

ดังจะยกตัวอย่างเช่น:— แวนด้าเนตตี มอว์เดย์ และแวนด้า
คันทรีน ซึ่งกำลังมีรอยเดี่ยวอยู่ในขณะนี้

V. Teres (ใบกลม - Traete) V. Tricolor (ใบแบน - Strap leaf)

V. Emma van Deventer (ใบร่อง - Semi - terete)

V. Sanderiana (ใบแบน-Strap-leaf)

V. Nellie Morley (Quater - terete)

V. Teres (ใบกลม - Terete) V. Insignis (ใบแบน- Strap leaf)

V. Josephine van Brero
(ใบร่อง Semi-terete)

V. Dearei
(ใบแบน - Strap leaf)

V. Tan Chay Yan (Quater-terete)

วิธีปลูก แวนด้าใบร่องประเภท Semi - terete กัด หรือ
Quater - terete กัด ได้ถ่ายทอดเอาลักษณะได้ง่าย, ชอบแดด

จัด, ขอบหน้าและบ้นมาก ใต้จากแวนด้าใบกลมซึ่งเป็นบรรพบุรุษอยู่
บ้าง นอกจากคุณลักษณะที่ได้อธิบายมาแล้วนั้น เหตุที่ทรงดังเกิดอีก
อย่างหนึ่งคือแวนด้าใบกลมมีรูปทรงสูง มีข้อปล้องยาวมาก ส่วน
แวนด้าใบแบนมีรูปทรงเตี้ยกว่าเพราะข้อปล้องถี่ ใบซ้อนกันเป็นแผง
เมื่อผลัดเป็นดอกผลัดใบร่องประเภท Semi-terete มีเลื้อยใบกลม
และใบแบนครึ่งต่อครึ่ง ดอกส่วนมากจะให้ดอกเมื่อมีขนาดสูงมาก ถ้า
ต้นและใบใหญ่ขึ้นอันได้ลักษณะมาจากแวนด้าใบแบน แต่เมื่อเอาแวน
ด้าใบแบนผลัดทับเข้าไปอีกชั้นหนึ่ง ดอกผลัดที่โผล่เลื้อยแวนด้าใบกลม
อยู่เพียง $\frac{2}{3}$ เป็น Quater-terete ยังมีลักษณะเรียบง่าย ขอบใบแคบ
ขอบหน้า แต่สามารถให้ดอกตั้งแต่ต้นยังมีขนาดไม่สูงเท่าใดนัก ใบและ
ต้นใหญ่โตแข็งแรงขึ้นอีก แต่ยังมีลักษณะใบร่องเหลืออยู่บ้าง กาบ
ใบก็ยังติดติดกันเป็นแผงแน่นอย่างใบแบน และรูปทรงยังสูงกว่าใบ
แบนอย่างชัดเจน การปลูกใช้ปลูกลงในกระถางดินเผาที่มีขนาดค่อนข้าง
ใหญ่เล็กน้อยจะทำให้โตเร็ว เพราะรากแวนด้าประเภทนี้ต้องการ
ที่กว้างและความชุ่มชื้นสูงในขณะเดียวกันก็ต้อง การ แสงแดดจัดทาง
ด้านบน เครื่องปลูกชั้นล่างๆ ควรให้โปร่งมากเช่นใช้กระถางแตกและ
ถ่านก้อนใหญ่ๆ เพื่อให้โปร่งและระบายน้ำดีรากจะเจริญงอกงามและ
สมบูรณ์ ยิ่งสูงชัน เครื่องปลูกก็ควรให้ขนาดเล็กลง เมื่อถึงชั้นบน
อันเป็นระดับที่กลบโคนพอดี ควรใช้อิฐและถ่านขนาดเล็ก เพื่อให้
เก็บความชื้นได้ดีขึ้น และรากเดินได้ตามผิวบนของเครื่องปลูกได้สะดวก

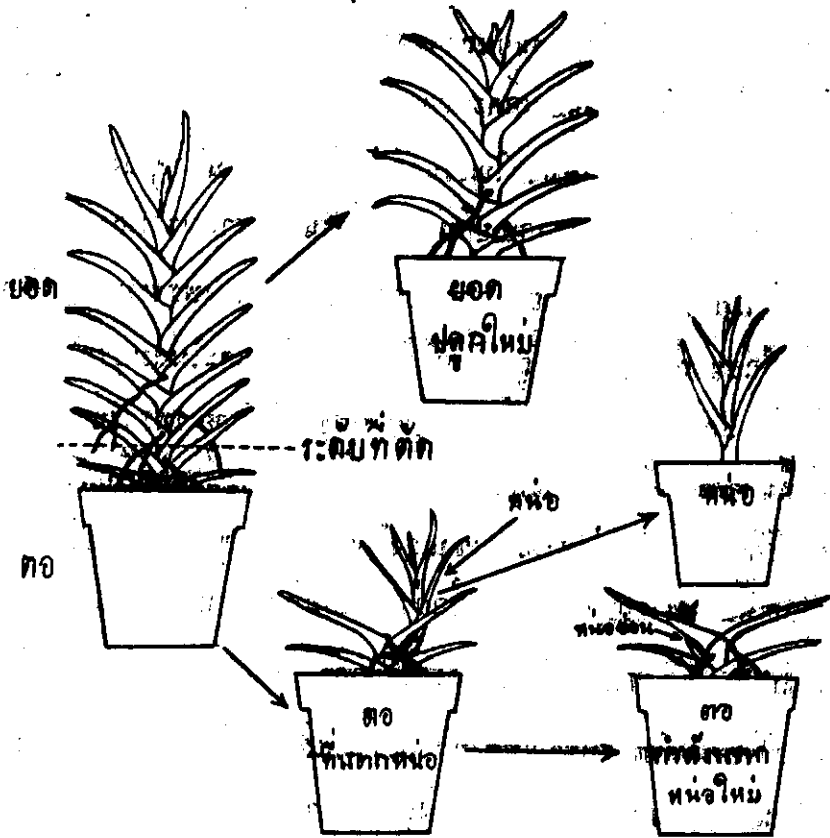
ทางทิศตะวันออกต้นคาน้ำดิบไม่คงจะเข้มข้นนัก กลุ่มท่อน้ำเครื่อง
ปลูกพดด้มควรจะช่วยให้รากแข็งแรงและเจริญเร็วขึ้น เนื่องจากแฉ่น
ดินประเภทพดด้มนี้สูง จึงมีพดด้มใช้รดค่อนน้ำทำหลกให้รากเกาะ
เพื่อให้แข็งแรงไม่ถ่มง่ายและเป็นทางได้รับควมชื้นชกทางหนึ่ง หลก
นี้บางทีก้ใช้รากคางหรือรากเพน แต่คนบางคนใช้หลกไม้ระแนงแฉ่น
เือกายมะพร้าวฉ่มหุ้มโดยรอบ กันน้ำไว้ได้ผดด้มเหมือนกัน การ
รดน้ำในฤดูที่มควมชื้นช่นสูงเช่นฤดูฝนการรดน้ำให้ชุ่ม วันละครั้งกัพ
จ่าเพียงพอ แต่ถาในฤดูแล้งหากเห็นว่เครื่องปลูกแห้งมากจะให้น้ำ
วันละสองครั้งเช้า-เย็นเป็นบางวันก็ได้ แต่ควรจะรดถึงลงไปใต้ผิวของ
เครื่องปลูกว่าชื้นหรือไม่

การปลูกถ้งกระถางกัก หรือถาจำนวนมมาก ๆ จะปลูกถ้งแปลง
กัก ถาเป็นไม้โตมาด้วยวิธีตัดยอด การปลูกถ้งถ้งในเครื่องปลูกจะ
ก่าการปลูกถ้ง แม้ว่าการปลูกถ้งถ้งอาจให้ดอกช้ากว่าถ้งถ้งแต่
ก็ทำให้ยอดแฉ่นคางตอแข็งแรงและเจริญเติบโตเร็วกว่าถ้งมาก

การขยายพันธุ์ แฉ่นค้ำ

การขยายพันธุ์ แฉ่นค้ำนั้นกระทำได้โดยการตัดยอด (Top-Cut-
ting หรือ Air-layering) วิธีดังกล่ดภาพกด้วยไม้ที่เหมาแ่งการ
ตัดยอดนั้น ให้ดังกล่ดคว่าเห็นระดับทตคณนของมรากซึ่งแข็งแรงและ
มีจำนวนรากมากพอจะเลี้ยงยชต์ที่ตัดออกแล้วให้เจริญเติบโต ได้โดย
ปกติชชคควรมีรากไม่ต่ำกว่า ๓-๔ รากขึ้นไป ส่วนโคนก็ควรมีใบ

คิดอย่างง่าย ๆ (คงได้แสดงภาพการคิดไว้ข้างบน)

ทางทิศเหนือของการทรุดของยอดและต้องการให้ยอดคงตัว
เร็วควรเอาขี้ดินน้ำมันหรือรากฟันสดส่วนหนึ่งผูกไว้ตรงเหนือบริเวณ
ที่ตั้งใจจะตัดเพื่อต่อให้รากออกเกาะขี้ดินน้ำมัน เมื่อเห็นว่ารากเกาะ
ดีแล้วจึงตัดส่วนใต้ขี้ดินน้ำมันทิ้งมา ขอดที่ยกไปปลูกจะงอกขึ้น
เกาะติดรากอยู่ซึ่งนับว่าดีกว่ารากที่ขุดไป ถ้า ๗ บางคนใช้หัวไม้โคกแทน

การตัดให้ขาดออก เมื่อแวนต่ำถูกคว้น ยอดจะรู้ดีว่าปริมาณอาหาร
และน้ำถูกบนทอนให้ลดจำนวนลงจึงพยายามงอรากในส่วนเหนือแผด
ทคว้นให้มากขึ้น ส่วนโคนก็จะแทงหน่อใหม่ได้อีกด้วย วิธีช่วยบังคับ
ให้รากออกกลางต้นได้มากในแวนต่ำต้นที่แตกรากยากๆ ซึ่งบางทีต้น
สูงมากยังไม่ยอมแตกรากเลยก็มี ยอดที่เห็นว่ามีรากมากและแข็งแรง
แล้วก็จะตัดไปปลูกได้โดยไม่กระทบกระเทือนมาก เพราะมีเวลารู้ดี
ด้วยก่อนแล้ว แต่หน่อที่ถูกบังคับให้แตกด้วยวิธีนี้จะไม่สมบูรณ์ บาง
ทีท่อนแฉ, แคระแกร็น หรือคดงผิดปกติธรรมดาได้ง่าย เพราะน้ำเลี้ยงที่
ส่งขึ้นจากรากเดิมจะต้องทำหนาทเลี้ยงทั้งหน่อและทั้งยอดอีกด้วย ถ้า
จะใช้วิธีนี้ ต้องปล่อยให้ต้นแข็งแรงใหญ่โตจริง ๆ จนกระทั่งน้ำเลี้ยง
เหลือเฟือสามารถแตกหน่อเองดีกว่า หน่อที่ถึงกำหนดแยกจากต้นเดิม
นำไปปลูกได้ควรมีรากที่แข็งแรงไม่ต่ำกว่า ๒-๓ ราก ถ้าจะให้
ควรใช้ข้อต้นมารับรากเพื่อให้รากเกาะดีเสียก่อนจึงตัดหน่อ จะไม่ทำ
ให้หน่อกระทบกระเทือนมากในเมื่อถึงเวลาตัด การตัดหน่อควรตัด
ออกครึ่งหนึ่งอย่าให้ขาด แล้วเว้นระยะ ๕-๖ วันจึงตัดให้ขาดออกก็
จะยิ่งดี

การผสมพันธุ์ข้ามประเภทของแวนต่ำ

ดังได้กล่าวมาแล้วว่าแวนต่ำ แบ่งออกเป็นประเภทใบกลมกับ
ใบแบน ส่วนแวนต่ำใบร่องนั้นเป็นแวนต่ำที่มีเลือดทั้งประเภทใบกลม

และใบแบบปกกัน เนื่องจากแวนด้าใบร่อง^{๕๔}มีลักษณะ^{๕๕}เรียบง่ายและให้
ดอกซึ่งมีกลิ่น^{๕๖}ดม^{๕๗}บด^{๕๘}ค^{๕๙}อย่าง^{๖๐}นาม^{๖๑}ห^{๖๒}ศี^{๖๓}จ^{๖๔}ร^{๖๕}ร^{๖๖}ย^{๖๗} ไม่ว่าจะเป็นใบร่อง^{๖๘}ที่มี^{๖๙}ดอก
ใบ^{๗๐}ก^{๗๑}ด^{๗๒}ม^{๗๓}อยู่^{๗๔}คร^{๗๕}ง^{๗๖}หน^{๗๗}ง^{๗๘}หรือ^{๗๙}เพ^{๘๐}ย^{๘๑}ง^{๘๒}หน^{๘๓}ง^{๘๔}ใน^{๘๕}ด้^{๘๖}ก^{๘๗}ตาม^{๘๘} จ^{๘๙}ึง^{๙๐}เบ^{๙๑}น^{๙๒}เห^{๙๓}ตุ^{๙๔}ใ^{๙๕}ห^{๙๖}ม^{๙๗}ผู้^{๙๘}พ^{๙๙}ย^{๑๐๐}ย^{๑๐๑}า^{๑๐๒}ม^{๑๐๓}
ผลิ^{๑๐๔}ต^{๑๐๕}ถู^{๑๐๖}ก^{๑๐๗}ผล^{๑๐๘}ด^{๑๐๙}ม^{๑๑๐}ประ^{๑๑๑}เภท^{๑๑๒}น^{๑๑๓}ช^{๑๑๔}น^{๑๑๕} แต่^{๑๑๖}การ^{๑๑๗}ผล^{๑๑๘}ด^{๑๑๙}ม^{๑๒๐}พ^{๑๒๑}น^{๑๒๒}ช^{๑๒๓}ก็^{๑๒๔}กระ^{๑๒๕}ทำ^{๑๒๖}ได้^{๑๒๗}ผล^{๑๒๘}น^{๑๒๙}อ^{๑๓๐}ย^{๑๓๑}ใน^{๑๓๒}ว^{๑๓๓}ณ^{๑๓๔}
ที่^{๑๓๕}ด^{๑๓๖}าด^{๑๓๗}ม^{๑๓๘}ค^{๑๓๙}ว^{๑๔๐}า^{๑๔๑}ม^{๑๔๒}ต^{๑๔๓}อ^{๑๔๔}ง^{๑๔๕}การ^{๑๔๖}ม^{๑๔๗}า^{๑๔๘}ก^{๑๔๙} เช่น^{๑๕๐} V. Tan Chay Yan เป็น^{๑๕๑}ต้น^{๑๕๒} การ^{๑๕๓}
ผล^{๑๕๔}ด^{๑๕๕}ม^{๑๕๖}เพ^{๑๕๗}อ^{๑๕๘}ผลิ^{๑๕๙}ต^{๑๖๐}แ^{๑๖๑}วน^{๑๖๒}ด^{๑๖๓}้า^{๑๖๔}ประ^{๑๖๕}เภท^{๑๖๖}น^{๑๖๗}ก^{๑๖๘}ก^{๑๖๙} หรือ^{๑๗๐}การ^{๑๗๑}ใ^{๑๗๒}ร^{๑๗๓}แ^{๑๗๔}วน^{๑๗๕}ด^{๑๗๖}้า^{๑๗๗}ประ^{๑๗๘}เภท^{๑๗๙}น^{๑๘๐}ผล^{๑๘๑}
พ^{๑๘๒}น^{๑๘๓}ช^{๑๘๔}ค^{๑๘๕}อ^{๑๘๖}ไป^{๑๘๗}อ^{๑๘๘}ก^{๑๘๙}ก^{๑๙๐}ด^{๑๙๑}จ^{๑๙๒}ม^{๑๙๓}ก^{๑๙๔}ม^{๑๙๕}ก^{๑๙๖}ไม่^{๑๙๗}ค^{๑๙๘}ด^{๑๙๙}ฝ^{๒๐๐}ก^{๒๐๑} บาง^{๒๐๒}ที่^{๒๐๓}ค^{๒๐๔}ด^{๒๐๕}ฝ^{๒๐๖}ก^{๒๐๗}แ^{๒๐๘}ล^{๒๐๙}ว^{๒๑๐} ฝ^{๒๑๑}ก^{๒๑๒}ห^{๒๑๓}ด^{๒๑๔}ู^{๒๑๕}ค^{๒๑๖}ไป^{๒๑๗} หรือ^{๒๑๘}
ฝ^{๒๑๙}ก^{๒๒๐}แ^{๒๒๑}ล^{๒๒๒}ว^{๒๒๓}ไ^{๒๒๔}ม่^{๒๒๕}เม^{๒๒๖}ด^{๒๒๗}ค^{๒๒๘}เบ^{๒๒๙}น^{๒๓๐}ต^{๒๓๑}น^{๒๓๒} จ^{๒๓๓}ึง^{๒๓๔}ไ^{๒๓๕}ด^{๒๓๖}ม^{๒๓๗}ผู้^{๒๓๘}ศ^{๒๓๙}ก^{๒๔๐}ษ^{๒๔๑}า^{๒๔๒}ห^{๒๔๓}า^{๒๔๔}เห^{๒๔๕}ตุ^{๒๔๖}ผล^{๒๔๗}ร^{๒๔๘}อง^{๒๔๙}น^{๒๕๐}เพ^{๒๕๑}อ^{๒๕๒}น^{๒๕๓}
ใ^{๒๕๔}ห^{๒๕๕}ก^{๒๕๖}บ^{๒๕๗}ัญ^{๒๕๘}ห^{๒๕๙}า^{๒๖๐}ใ^{๒๖๑}ห^{๒๖๒}้า^{๒๖๓}ร^{๒๖๔}ะ^{๒๖๕}จ^{๒๖๖}ุด^{๒๖๗}ด^{๒๖๘}ว^{๒๖๙}ง^{๒๗๐}ไ^{๒๗๑}ด^{๒๗๒}ว^{๒๗๓}ย^{๒๗๔}ค^{๒๗๕}

อุปสรรคของการผสมพันธุ์ที่เกิดขึ้นจากการผลิตแวนด้าถูกผสม
ประเภทใบร่อง อาจแบ่งออกได้เป็นสองสภาวะด้วยกันคือ:—

๑. แวนด้าใบร่องที่ผลิตขึ้นนั้น ผลของการผสมพันธุ์ทำให้
ถูกผสมที่เกิดขึ้น อาจจะเป็นหมันได้ ซึ่งทำให้ไม่สามารถใช้เพื่อ
พันธุ์แม่พันธุ์ได้ต่อไป แต่ถ้าหากจะนำต้นที่เป็นหมันมาผสมพันธุ์ต่อไป
อีกก็จะไม่ติดฝัก หรือติดฝักแล้วไม่เมื่อดิบ บางทีก็เมื่อดิบดก การ
เป็นหมันเป็นผลเนื่องมาจากเหตุผลที่ว่า แวนด้าใบร่องนั้นเกิดขึ้นจาก
ผลของการผสมพันธุ์ ระหว่างแวนด้าใบกตมกับใบแบบซึ่งเป็นการผสม

ใบรีองมีจำนวนโครโมโซมไม่คงที่ ดังนั้นถูกผสมระหว่างแวนด้าใบรีอง
กับแวนด้าอื่นจึงมักจะมียูกาดเป็นหมันได้มาก เช่น V. Nellie Morley
หรือ V. Tan Chay Yan ซึ่งกำลังมีชื่อเสียงอยู่ในปัจจุบันนี้ แวนด้า

ร่วมประเภทกัน จำนวนโครโมโซม (Chromosome) ของแวนด้าใบ
รีองถูกผสมที่เกิดขึ้นแต่ละครั้งมีการแปรปรวนไป จากปกติหรือ ๒
ด่อน ($2n$ หรือ diploid) กลายเป็น ๓ ด่อน ($3n$ หรือ triploid)
บางทีถึง ๔ ด่อน ($4n$ หรือ tetraploid) และบางทีถึง ๕ ด่อน
($5n$ หรือ pentaploid) ก็มียูกาด เช่น V. Nora Potter เป็นต้น

เมื่อกล่าวถึงการเป็นหมันอาจแบ่งออกได้เป็น ๓ ประเภทคือ

- ก. เป็นหมันหมดทั้งต้น หมายความว่าใช้ผสมไม่ได้โดย
- ข. เป็นหมันเพียงบางส่วน อาจผสมได้เมื่อตัดทิ้งหรือบาง

แวนด้า

- ค. สัมบูรณ์โดยแท้ คือสามารถให้ผสมพันธุ์ได้แต่ต้นที่

ตามธรรมชาติ โครโมโซมจะจับตัวกันอยู่เป็นคู่ ๆ แต่เมื่อใช้
หรือเพาะด้วยวิธีการพิเศษ โครโมโซมจะแยกเป็นเดี่ยว ต่อเมื่อเกิดการ
ผสมระหว่างตัวผู้กับตัวเมีย โครโมโซมของแต่ละฝ่ายก็จะเข้าจับคู่กันอีก
ถ้าโครโมโซมของแต่ละฝ่ายมีจำนวนไม่เท่ากันหรือมีจำนวนผิดปกติ ทำ
ให้จัดระเบียบกันไม่ได้ก็จะทำให้เกิดการผสมไม่เกิดขึ้น เนื่องจากแวนด้า

บางคนที่เป็นหมันเพียงบางส่วน ทั้งนี้เนื่องจากว่า ภายในกลุ่มเกสร
ตัวผู้และกลุ่มไข่ นั้น อาจมีบางคู่ที่สามารถจับคู่เข้ากันได้พอดี ก็จะทำให้
ไม่ติดเกิดขึ้นและนำไปเพาะได้ แลวนำตุ่มผสมบางส่วนที่มีจำนวน
โครโมโซมมากกว่าปกติ ถ้าหากผสมติด ย่อมจะทำให้เกิดตุ่มผสม
ที่มีการแปรปรวนมาก คือได้ตุ่มผสมที่เป็นหมันมากขึ้น อาจเป็นหมัน
บางส่วนหรือเป็นหมันทั้งตัวก็ได้ บางทีอาจมีคนที่สืบพันธุ์ได้เหมือน
กัน แต่ก็มีจำนวนน้อยมาก

๒. นอกจากการเป็นหมันแล้ว ถ้าเหตุอันเดียวกันนี้อาจทำให้
ตุ่มผสมที่เกิดขึ้นนั้นหมดลักษณะการตาย คืออาจตายตั้งแต่เมื่อดังย่อน
ทำให้ผู้กรว่งขณะเมื่อยังไม่แก่ หรือตายเมื่อเมื่อดังแก่พอดี ทำให้ไม่ติด
เพาะไม่ออก บางทีเพาะงอกแล้ว ใบไม้ไม่ดีเขียวอ่อนเป็นสีจางเป็น
สำหรับชีวิตต้นไม้ จึงทำให้เลี้ยงไม่รอด ดังนั้นลักษณะการตายโดย
กรรมพันธุ์นี้ จึงถือเป็นลักษณะประจำเช่นเดียวกับลักษณะใบ,
ลักษณะดอก, ฯลฯ เพราะมีสิ่งทำให้เกิดลักษณะนี้ฝังอยู่ในสายเลือด
ด้วย มิใช่ว่าตายเพราะการปฏิบัติไม่ถูกต้อง ถ้าหากไม่ได้ทำการศึกษา
เรื่องนั้นให้เข้าใจละเอียดเสียก่อนแล้วอาจจะทำให้หลงผิดไม่หรือหมก
มุ่นไปกับสิ่งที่ไม่อาจเกิดผลได้

สิ่งที่ควบคุมลักษณะการตายอันเป็นกรรมพันธุ์นั้น ก็คือโครโมโซมเช่นเดียวกัน ดังนั้นการศึกษาเรื่องกลไกการศึกษาทางหนึ่งของเรื่องโครโมโซมนั่นเอง การตายอันมีสาเหตุเนื่องมาจากโครโมโซมนั้น นับว่าร้ายแรงมาก เพราะไม่มีการผสมเกสร วิธีการเพาะวิธีการปลูกปฏิบัติใด ๆ จะแก้ไขไม่ได้เลย ไม่ทรมานจำนวนโครโมโซมที่พืชได้จากผลการผสมพันธุ์ เช่น แวนดาไบรอนซึ่งเกิดขึ้นได้จากการผสมพันธุ์ระหว่างแวนดาไบรอนกับไบเบเน จะมีจำนวนโครโมโซมที่ต่างจาก Diploid chromosome เป็น Triploid, Tetraploid หรือ Polyploid เมื่อใช้ผสมพันธุ์ต่อไปก็มีโอกาสเกิดการเป็นหมันหรือการตายอันได้ง่ายที่สุด นอกจากนี้ ก็ยังมีอื่น ๆ ที่เป็นลูกผสมเชิงซ้อน เช่น ลูกผสมที่เกิดจากการผสมข้ามสกุล ก็อาจมีผลเช่นเดียวกัน แต่การเพิ่มหรือทอนจำนวนโครโมโซมก็ช่วยทำให้ดอก มีคุณลักษณะดีขึ้นอย่างน่าพิศวง

ลักษณะ การ ตาย ทาง กรรมพันธุ์ เรา เรียกว่า Lethal Character และ การสืบทอด เชื้อสาย ของลักษณะ นี้ เรา เรียกว่า Lethal Heredity ส่วนกลไกที่ไม่ปรากฏลักษณะนี้ขึ้นก็ไม่อาจดำรงชีวิตอยู่ได้ เราเรียกว่าเกิด Lethal Mutation

ใน Chromosome ประกอบด้วย Gene อันเป็นหน่วยเล็ก ๆ และ Gene แต่ละหน่วยมีหน้าที่ควบคุมลักษณะประจำแต่ละลักษณะ

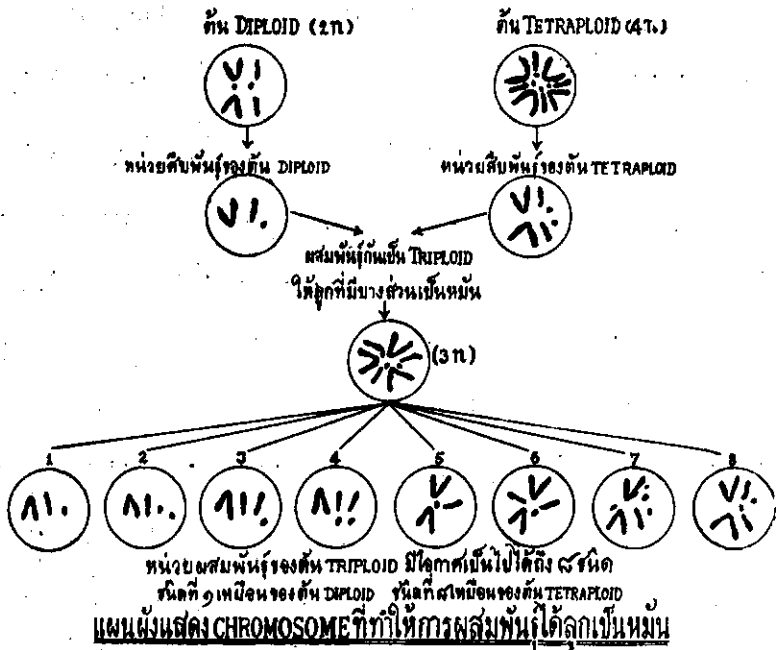
ของกตัญญูไม้ เช่นกระเป๋าบิดกัม Gene หนึ่งซึ่งควบคุมอยู่ การตายโดยกรรมพันธุ์กัม Gene หนึ่งซึ่งควบคุมอยู่เช่นกัน เราเรียก Gene ที่ควบคุมลักษณะการตายนี้ว่า Lethal Gene บางทีถูกผสมหมดแล้วแต่ตายเช่นหลายครั้ง แต่สามารถเจริญงอกงามอยู่ได้โดยไม่ตาย ก็เพราะเหตุว่า Lethal Gene นั้นถูกลักษณะอื่นข่มอยู่จึงไม่แสดงอาการตายให้ปรากฏ ถึงกระนั้นก็ยังฝังตัวอยู่ในสายเลือดตลอดไปหลาย ๆชั่วลูก หากเมื่อใดพ่อแม่ที่นำมาผสมกันบังเอิญมดลักษณะนี้ไปจับคู่กันเข้าพอดี ลูกที่เกิดขึ้นก็จะแสดงอาการนอกทันที โดยตายหมด ถ้าตายเมื่อผสมคิดเป็นเมล็ดอ่อน ๆ ผักอาจร่วงตั้งแต่อายุเพียงไม่กี่วัน ซึ่งเราเรียกว่า ผสมไม่ดี ทั้ง ๆ ที่เป็นกตัญญูไม้ดีทุกตัวด้วยกัน น่าจะผสมกันได้ บางทีตายเมื่อเมล็ดแก่แล้ว ทำให้เมล็ดนั้นเพาะไม่งอก หรืองอกแล้วแต่ยังไม่รอด บางทีไม่มี Chlorophyll จึงไม่อาจดำรงชีวิตอยู่ได้ บางทีกตัญญูไม้บางต้นมีลักษณะการตายแฝงอยู่โดยมดลักษณะอื่นข่มเพียงบางส่วน อาจทำให้อ่อนแอและตายง่าย

มนุษย์อาจสร้าง Lethal Factor ได้หลายวิธีเหมือนกัน แต่มันไม่ใช่วิธีธรรมดา ที่ทำให้ gene ภายใน Chromosome เปลี่ยนตำแหน่งควบคุมลักษณะเพื่อประสงค์จะไปจับคู่กัน หากแต่เป็นวิธีที่บังคับให้ธรรมชาติเกิด Variation ขึ้นมา ๆ วิธีการนี้ อาศัยพลังงานหลายอย่าง อันก่อให้เกิดการปั่นป่วน ระหว่าง gene และ

Chromosome ตัวอย่างเช่นการใช้ X-ray, Cosmic-ray, Radioactive element หรือใช้ Chemical บางอย่าง เพื่อทำให้ gene แตกกระจัดกระจายกันออกไป และเรียงตัวกันใหม่ การแตกกระจัดกระจายนี้ อาจเกิดขึ้นเป็นบางส่วนหรือทั้ง Chromosome ก็ได้ ในกรณีที่ใช้ Cosmic-ray, X-ray หรือ Radioactive element ส่วนประกอบทางเคมีของ gene อาจถูกเปลี่ยนแปลงไปทั้งหมด ถ้าการเปลี่ยนแปลงนี้ถึงขีดสุดอาจทำให้ Chromosome หนึ่ง Chromosome เปลี่ยนแปลงไปหรือถูกทำลายสูญไปเลยก็มี และในทำนองเดียวกันแทนที่ Chromosome จะสูญไปอันเป็นผลให้จำนวน Chromosome ลดลงกลับแตกออกเป็นส่วน ๆ เพิ่มจำนวนขึ้น ถ้าหนึ่งเดียวอาจเป็นสาเหตุร้ายแรง หรือไม่ร้ายแรงก็ได้แต่ถ้าสองตัวก็โดยทั่ว ๆ ไปมักจะตาย ถ้า Chromosome หนึ่งอันสูญไป ต้นไม้อาจแสดงอาการผิดปกติได้ แต่ก็ยังผลผลิตได้โดยไม่เป็นหมัน

เราถ้าวัดถึงเรื่องการตายมานานแล้ว แต่ยังไม่มีใครบ่งชี้ว่าอะไรประโยชน์อะไร ต่อไปนี้จะได้แสดงให้เห็นว่า เราจะหาทฤษฎีการตาย (Lethality) มาใช้ในการผสมพันธุ์ด้วยไม้ให้ได้ดีทั้งคุณภาพ และได้ง่าย นอกจากนั้น เราจะให้หูกาตัวอื่นโดยไม่หัดับหูกาตัว ผิดถูกผสมที่เบบหมันขึ้นมา แล้วก็พยายามจะผสมคนที่เบบหมันให้ได้อีก ซึ่งเสียเวลาเสียแรงไปเปล่า ๆ

สมมุติว่าเราเอา Vanda Emma van Deventor ต้น Tetraploid ซึ่งมีจำนวน Chromosome เต็มเท่า ($4n$) มาผสมกับ Vanda Sanderiana ต้น Diploid ธรรมดาซึ่งมีจำนวน Chromosome ครึ่งเท่า ($2n$) เราจะได้ลูกผสมคือ V. Nellie Morley ที่เป็น Triploid ($3n$) ทั้งหมด Triploid ที่ได้นี้ถ้าจะเป็นหมันเป็นบางส่วนหรือทั้งหมดก็ได้ สมมุติว่าถ้าเราจะเอา V. Nellie Morley Triploid นี้ไปผสมตัวเอง เราจะสามารถแยกชนิดของหน่วยสืบพันธุ์ (Sex Cell) ตามเหตุที่ควรเป็นไปได้ถึง ๘ ชนิด ซึ่งมี Diploid & Tetraploid ปนอยู่ชนิดละ ๑ ส่วน ส่วนที่เหลืออีก ๖ ชนิดจะผิดธรรมดา และหมดโอกาสที่จะใช้สืบพันธุ์ต่อไปได้ (ดังได้แสดงไว้ในแผนผังข้างท้ายเรื่องนี้) จากทฤษฎีที่ได้กล่าวมาแล้ว จะเห็นว่า V. Nellie Morley นั้นส่วนมากมี Lethal gene ปรากฏอยู่ ฉะนั้นไม่ว่าจะเอา V. Sanderiana ที่เป็น Diploid, Triploid ผสมเข้า ไปผสมโอกาสที่จะได้ลูกแข็งแรงเต็มที ถึงแม้ว่าจะได้ลูก ก็จะมีโอกาสเพียงรอดเพียงประมาณไม่เกิน ๒๐% ตามทฤษฎี ซึ่งในการผสมนั้นถ้าทำสัก ๑๐๐ ครั้ง ก็คงจะมีหัวบางไม่เกิน ๒๐ ครั้ง และลูกที่ออกมากมี โอกาสจะแข็งแรงรอด ไม่ก็เปื่อยเช่นคตงนั้นไม่ถูกผสมพอแน่นอนมีราคาแพงเป็นพิเศษ.

นี่คือคำอธิบายเหตุผลอันหนึ่ง ที่ทำให้เกิดความลำบากอย่าง
ใหญ่หลวงในการผสมพันธุ์ Vanda ในชั้นปลาย และในกล้วยไม้สกุล
Cypripedium ที่ปรากฏเหตุเช่นนี้เหมือนกัน

จะเห็นได้ว่าการเอาต้น Diploid ผสมกับต้น Tetraploid ลูก
ที่ได้เป็น Triploid ซึ่งมีบางส่วนเป็นหมัน และ Triploid นี้สามารถ
ผลิตหน่วยสืบพันธุ์ ออกได้ ๘ ชนิด (เบอร์ ๑-๘) ถ้าเบอร์ ๑ ไปผสม
กับต้นที่เป็น Diploid ผลที่ได้ลูกที่เป็น Diploid ขรรมตา สามารถ

ใช้ทำพันธุ์ต่อไปได้ ถ้าเบอร์ ๘ ไปผสมDiploid ก็จะได้ลูกเป็นTrip-
 loid ซึ่งมีบางส่วนเป็นหมันอีก แต่ถ้าเบอร์ ๘ ผสมกับ Tetraploid เรา
 ก็จะได้ลูกที่เป็น Tetraploid สมบูรณ์ ใช้ทำพันธุ์ต่อไปได้ จากการเอา
 Triploid ผสมกับต้นที่เป็น Triploid ด้วยกันเราจะมีโอกาสได้ลูกผสม
 ๖๔ ประเภท ตามหลักเกณฑ์ แต่จะมีเพียง ๓ ประเภท ดังที่กล่าวมา
 แล้วเท่านั้นที่จะใช้ทำพันธุ์ต่อไปได้ ส่วนที่เหลืออีกถึง ๖๑ ประเภท จะ
 เป็นหมันบ้าง รูปร่างไม่สมบูรณ์ ผิดธรรมชาติบ้าง มีลักษณะตายประจำตัว
 ทำให้เลี้ยงไม่รอดเสียก็มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน ๖๔ ประเภท จะ
 คิดเอาเพียง ๓ ประเภทนั้นนักคิดพันธุ์ ผสมพันธุ์ ย่อมจะแบกภาระอันใหญ่
 หดงวอดด้วย จึงไม่ควรที่จะเลี้ยงอันตรายเรื่องนี้ และการผลิตภาคใน
 การคัดเลือกย่อมจะหมายถึงผลเสียหายภายหลัง แต่ทงนั้นได้หมายความว่า
 จะนำมาก้าวเพื่อให้นักผสมพันธุ์ทอดย หากแต่เป็นความรู้ที่จะได้
 ใช้เป็นเครื่องมือเพื่อจะคัดอุปสรรคเหล่านี้ สำหรับปัญหาเรื่องนี้ในความ
 คิดเห็นของผู้เขียนเห็นว่าทางแก้ที่ถูกต้องที่สุดอยู่ทางเดียว โดยไม่ต้องเลี้ยง
 ถ้าหากได้พ่อแม่ที่ผ่านการนับโครโมโซม (Chromosome-counting)
 มาเรียบร้อยแล้ว ยิ่งการผสมพันธุ์ก็ด้วยไม่ในอนาคต จะมีลูกผสม
 แข็งชอนมากขึ้น นักผสมพันธุ์ก็ย่อมจะพบอุปสรรค เกี่ยวกับการผสม
 ไม่ติด, ผักร่วง, เมื่อดเพาะไม่งอก, โดยยาก้าวตามมากขึ้น ดังน

จึงควรจะได้ศึกษาเรื่องนี้ไว้เพื่อแก้อุปสรรคซึ่งอาจเกิดขึ้นเมื่อใดก็ได้

จากหลักเกณฑ์ที่ได้อธิบายมาแล้ว นักผสมพันธุ์ก็ด้วยไม่
นิยมตั้งพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ มาใช้ในการผสมพันธุ์จนควรถึงวาระในเรื่องนี้
ให้จำหนัก ทุกคนก็ใคร่จะได้กตด้วยไม้ทมิคุณภาพยอดเยี่ยมไว้ทำพันธุ์
แม้ว่าจะซื้อหาด้วยราคาแพงก็ไม่เสียดาย แต่กตด้วยไม้ทมิคุณภาพ
เยี่ยมนี้ ไม่ได้หมายความว่าไม่เป็นหมันหรือไม่มีการติดปกติใน
ลักษณะภายในซึ่งไม่อาจทราบได้ด้วยวิธีการตรวจแบบธรรมดาได้ดัง
นั้นนักผสมพันธุ์ ทายอมซื้อพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ด้วยราคาแพงเรือนหมื่น โดย
มีความมุ่งหมายจะใช้ทำพันธุ์ แต่อย่างเดียว จึงนับว่าเสียอยู่มาก ยัง
กตด้วยไม้ตมคุณภาพยอดเยี่ยมจริง ๆ อันเป็นลักษณะที่หาได้
ยากในบรรดาตมชนิดเดียวกัน ก็เท่ากับเป็นการแสดงอาการผิดปกติ
ทางลักษณะอย่างหนึ่งซึ่งทำให้เกิดเป็นหมันได้ง่ายที่สุด กตด้วยไม้
ที่เป็นไม้ป่าตามญมกไม่มีการติดปกติเกิดขึ้นเลย จึงเป็นทททราบ
กันอยู่ว่ากตด้วยไม้ป่ามักจะมดัดแรง ผสมติดง่ายให้เมดตมาก ใน
สายชาวนั้นได้เริ่มมีการค้นคว้าและพิสูจน์ความเป็นหมันของแวนดา-
เนดตมตมเดี่ยวแล้ว คนที่ผสมพันธุ์ไม่เป็นหมันจะมีราคาสูงกว่าปกติ
ยิ่งมคุณภาพดเด่นพิเศษยิ่งมีราคาตกว่าคนทมิคุณภาพดเด่นเดียวกัน
แต่เป็นหมันใช้ผสมพันธุ์ไม่ได้.

กล้วยไม้สกุลแคทลียา

(CATTLEYA)

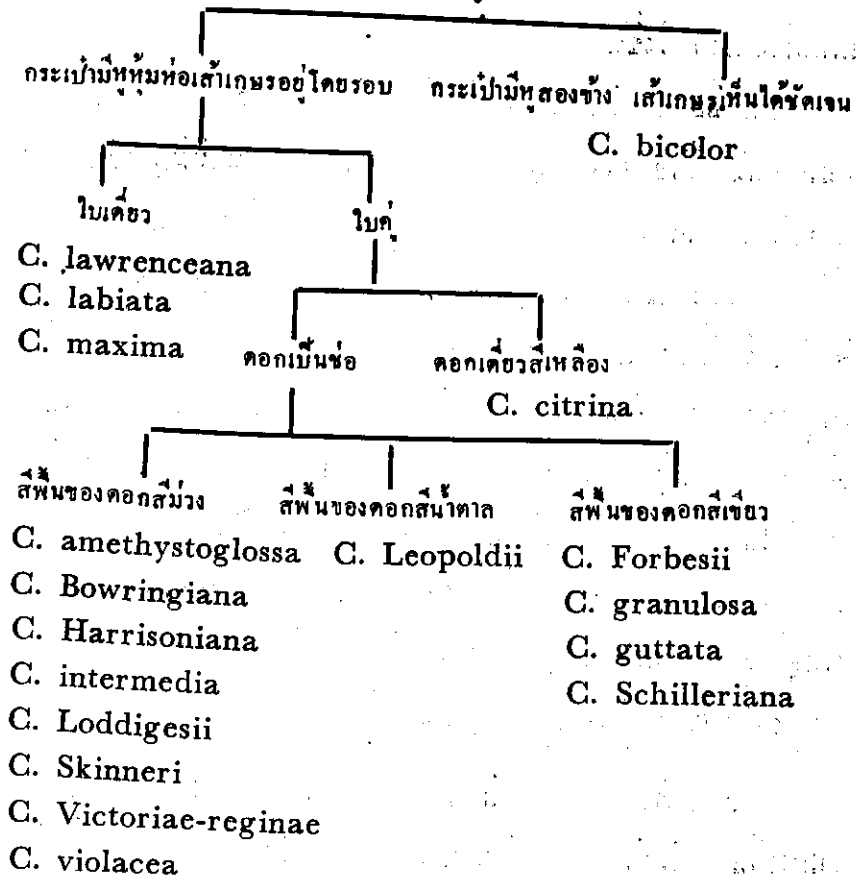
ในบรรดากล้วยไม้สกุลต่าง ๆ ภายในสกุลกล้วย ไม้ แคทลียา
เกือบจะเรียกได้ว่าเป็นสกุลตัวแทนของกล้วยไม้ทั้งหมด หรือจะถือว่า
เป็นราชินีแห่งกล้วยไม้ก็ไม่ผิด นักเลี้ยงกล้วยไม้ทุกแห่งทุกประเทศ
ย่อมจะรู้จักกล้วยไม้สกุลนี้ บางทีเมื่อกล่าวถึงกล้วยไม้ ก็มักจะ
หมายความว่าแคทลียาเป็นพหูพจน์, เหตุผลก็มีอยู่ว่า “แคทลียา” เป็น
กล้วยไม้สกุลที่สามารถเจริญงอกงามได้ ในสภาพของดินฟ้าอากาศ ที่
แตกต่างกันได้อย่างกว้างขวาง จึงแทบจะเป็นกล้วยไม้ในโรงของทุก
บ้านทุกเรือน และทุกประเทศที่ทำการเลี้ยงกล้วยไม้ นอกจากนั้นคุณ
ลักษณะของดอกก็นับว่า เห็นกล้วยไม้สกุลอื่น แคทลียาค้นตัว ๆ มี
ดอกกล้วยไม้งดงามเป็นพิเศษ การใช้ดอกเป็นดินค้า ก็กระทำได้หลาย
ทาง นอกจากจัดกระเช้าหรือประดับกระถางแล้ว ยังสามารถ
ใช้เป็นของขวัญ หรือประดับเครื่องแต่งกายได้เป็นอย่างดี

แม้ว่าแคทลียาจะไม่ใช้กล้วยไม้ที่มีกำเนิดในประเทศไทยแต่ก็
ตาม แต่จากเอกสารบางฉบับ ก็มีเหตุผลที่สามารถจะพิสูจน์ได้ว่า
คนไทยได้รู้จักกล้วยไม้สกุลนี้มาพร้อม ๆ กับการเลี้ยงกล้วย ไม้ของ
เมืองไทย คือประมาณร้อยปีมาแล้วนั่นเอง

Cattleya เป็นกล้วยไม้ที่มีกำเนิดจากป่าในแถบอเมริกากลาง
และใต้ อันเป็นเขตที่มีอากาศอบอุ่นและมีภูเขาสูงมีเมฆปกคลุมและ

ชนิด ดอกเดี่ยวขึ้นมาตามเห็นยอดตามฝั่งทะเลตะวันตก กว้างไม้ดก
 Cattleya นี้ได้ชื่อดกมาจากนาย William Cattley ผู้ซึ่งเป็นนัก
 เติบโตด้วยไม้ช่อ โค้งงอผู้หนึ่งในยุคก่อน นักพฤกษศาสตร์ในยุโรป
 ได้รู้จัก Cattleya เป็นครั้งแรกในราวปี พ.ศ. ๒๓๕๗ หรือประมาณ
 ๓๕ ปีมาแล้ว Catteya เป็นกด้วยไม้ที่เจริญเติบโตและมีรูปทรงเป็น
 แบบ Sympodial คือมีเงาแนบไปตามเครื่องปลูกดักด้วย
 ขั้วมบ่มพอดสมควร หัวท้ายเรียว ใบเกิดที่ปลายด้าดกด้วย ด้าดก
 กว้างด้าหนึ่ง ๆ อาจมีเพียงใบเดียวหรือสองใบก็ได้ แต่แต่ชนิดแต่ละ
 ชนิด ใบที่เจริญเต็มที่ จะมีลักษณะหนาและแข็ง ไม้มีกาบใบ แต่ม
 กาบด้า หุ้มด้าดกด้วยอยู่อย่างบาง ๆ ดอกเกิดที่ปลายด้าดกด้วย
 ซึ่งมักจะปรากฏของของดอกก่อน แต่บางทีอาจไม่มีช่อของดอกก็ได้ ช่อ
 ดอกช่อหนึ่ง ๆ อาจมีเพียงดอกเดียว สองดอกสาม ดอกบาง ชนิดอาจมี
 มากร่วมสิบดอก กลีบรองด้ามีขนาดเท่า ๆ กัน กลีบแท้ต้องกลีบ
 โดยปกติมักใหญ่กว่ากลีบรอง บางทีก็ใหญ่และกว้างกว่ามาก ๆ กระ
 เป่ามูกกว้าง ริมกระเป่ามูกหยิกหรือเป็นคลื่น ตอนโคนโค้งขึ้นต้อง
 ข้างทำให้ลักษณะคล้ายกรวยหุ้มเด้าเกษรไว้ เด้าเกษรค่อนข้างยาว
 และโค้งงอเล็กน้อย ที่ปลายมีกระเปาะเกษรตัวผู้ ภายในมีก้นกระของ
 เกสรตัวผู้ ๔ ก้อน แต่ละก้นมีก้าน (caudicle) เล็ก ๆ เรียวยาว
 ลักษณะเหล่านี้อาจผิดแปลกไปได้บ้างใน Cattleya ซึ่งเป็นสกุลผสม
 ระหว่างสกุล ในปัจจุบันนี้ Cattleya สกุลผสมอยู่มากชนิดด้วยกัน
 จึงจำเป็นของศึกษาลักษณะดั้งเดิม อันเป็นทิวาของสกุลผสมเหล่านี้

Cattleya

จะไม่ขอนำลักษณะของแต่ละชนิดมากล่าวไว้ในที่นี้ให้ละเอียด
ตระหนัก เพราะบางอย่างก็อาจไม่เป็นประโยชน์ และโดยทั่วไป
การเกี่ยวข้องกับโอกาสน้อยอยู่แล้ว จึงใคร่จะขอแนะนำชนิดที่มีบทบาท
สำคัญในการผลิตลูกผสมมากล่าวไว้ เพื่อให้บุคคลได้
ศึกษาได้ใช้เป็นหลักในการพิจารณาและศึกษาลักษณะลูกผสมของตน

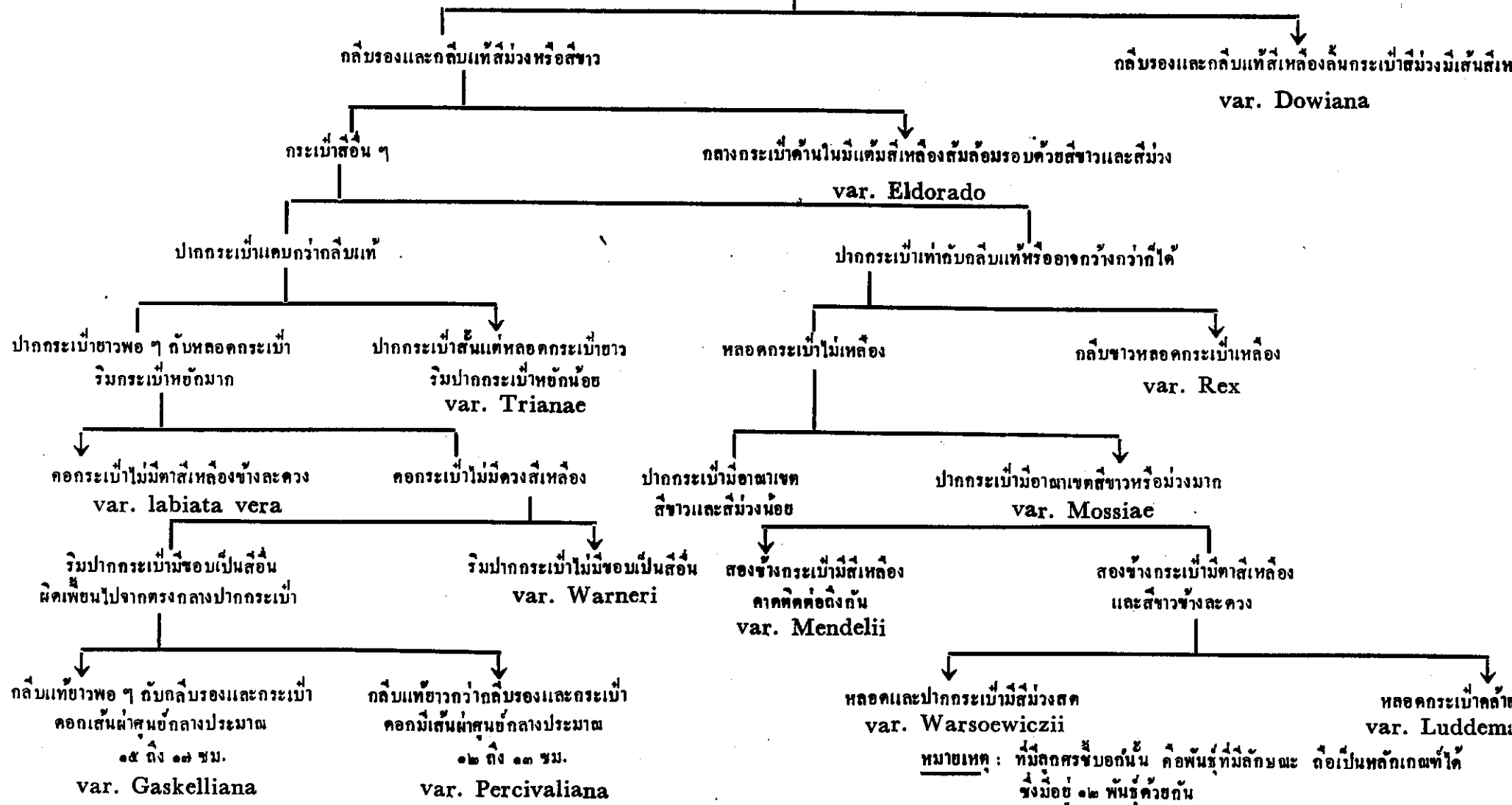
ควมไปกับกฎเกณฑ์ที่ใดวางไว้ เพื่อจะได้สามารถตัดสิน ความสำเร็จ
แตกต่างได้ง่ายยิ่งขึ้น

แกตติยาชนิดที่มีบทบาทสำคัญ ในการทำอุตสาหกรรมนี้
จนทุกวันนี้ ก็คือ *Cattleya labiata* เพราะเป็นชนิดที่มีคุณลักษณะ
ดีเป็นพิเศษ ลักษณะของดอก ก็ผิดแปลกแตกต่างกันไปหลายแบบ
ทั้งขนาดดอกและสีที่ประหลาด ให้ดอกมีความสวยงาม
จึงเป็นชนิดที่มากมายหลายพันธุ์ (variety) ด้วยกัน และด้วย
เหตุนี้เอง จึงเป็นที่นิยมในการใช้ทำอุตสาหกรรมกันอย่างแพร่หลาย พันธุ์
ต่าง ๆ เท่าที่รู้จักกันมียุมาก นอกจากนั้นแต่ละพันธุ์ ยังแบ่งย่อย
ออกไปอีก แต่พันธุ์ ที่มีลักษณะอันอาจจัดถือเป็นหลักเกณฑ์ได้นั้น
มีอยู่ ๒ พันธุ์ ด้วยกัน ซึ่งจะได้แสดงการแบ่งแยกลักษณะประจำ
พันธุ์ ออกเป็นหมวดหมู่ ดังแผนผังที่แสดงไว้ในหน้าต่อไป

โรงเรียนสำหรับกล้วยไม้สกุลแกตติยา

หลังจากเรียนถึงแกตติยา ควรทรงจำได้ประมาณ ๕๐
เปอร์เซ็นต์ คือตระเนงเจนวนะยะ ๓:๓ ถ้าเป็นหัตถ์คาหนาจกจะยัง
ดีขึ้น เพราะจะช่วยตดแต่งแคะแคะความร้อนในเวลาเที่ยงวันได้มาก
แกตติยาชนิดที่ผสมเดียวกันเป็นการกำหนด ต้องการอุณหภูมิที่เหมาะสม
แก่การเจริญเติบโตประมาณ ๖๕ ถึง ๗๕ F. แต่ที่อาจอยู่ได้และ
เจริญเติบโตได้จนถึงอุณหภูมิ ๘๐ F. โดยไม่เป็นอันตราย แต่การ
ที่อุณหภูมิสูง ๆ เช่นนี้ต้องไม่เพียงบางครั้งบางครั้งเท่านั้น แกตติยา

Cattleya labiata

^{๔๗} ที่เบนถูกผสมข้ามสกุลเช่น *Laeliocattleya* หรือ *Brassocattleya* จะสามารถเจริญเติบโตและทนทานได้ขึ้นไปอีก พันธุ์นี้ควรทำให้สามารถเก็บความชื้นไว้ได้มาก เช่นใส่ขี้เถ้าแถมให้หนา แล้วปลูกในมอญทับเป็นต้น (ส่วนหลักเกณฑ์ในการวางโรงเรือนนั้น ได้กล่าวไว้ละเอียดในคำรากด้วยไม้มาตรฐาน เรียบเรียงโดยระพี สาคริก นายกล่อมกมลด้วยไม้บางเขน ในบทที่ ๖)

การปลูกปฏิบัติทั่วไป

เนื่องจากแคตตลียาเป็นกล้วยไม้ที่มี ความเจริญเติบโตแบบ Sympodial เช่นเดียวกับหวาย การปลูกและการแยกก็ควรใช้วิธีการและหลักเกณฑ์เช่นเดียวกัน, (ซึ่งได้กล่าวไว้แล้วในคำรากด้วยไม้มาตรฐาน) การปลูกด้วยกระถางชนิดอื่นนั้นคำนวณว่าดีที่สุด

การให้น้ำควรใช้ความสังเกตและพิจารณา โดยรอบคอบ เนื่องจากแคตตลียามีกำเนิดในแหล่งที่มีความชุ่มชื้นน้อย จึงเป็นกล้วยไม้ที่ต้องการน้ำน้อยกว่าหวาย ในฤดูที่อากาศปกติควรรดน้ำในตอนเช้าวันละ ๓ ครั้ง ถ้าหากวันใดมีฝนตกชุก อาจไม่ต้องรดน้ำต่อไปได้อีก ๑ หรือ ๒ วัน ถึงแม้ว่าในสภาพดินฟ้าอากาศปกติ แต่ถ้าวันใดสังเกตเห็นว่า เครื่องปลูกแห้งเฉพาะผิวหน้า แต่ถึกลงไปยังชื้นอยู่ ก็ไม่ควรรดน้ำ แต่ให้ใช้บัวรดน้ำชนิดฝอยละเอียด โปรยน้ำลงพอเปียกใบก็พอแล้ว เครื่องปลูกที่มอญนานจะเก็บความชุ่มชื้นไว้ได้มากและนาน

ถว่าเครื่องปลูกที่ใหม่กว่า การให้น้ำมากเกินไปและไม่ปล่อยให้ราก
ได้มีเวลาแห้งบ้าง จะทำให้รากเสียได้ง่าย และบางทีอาจถามขึ้นมา
ถึงต้น ทำให้เน่าทั้งลำหรือทั้งกอเลยก็ได้ ดังนั้นถ้าหากสงสัยหรือ
สงสัยใด ก็ควรตัดดินในค้ำให้แห้งไว้ จะปลอดภัยกว่า

การให้น้ำไม่ควรให้มากเกินไป กับหวายหรือแวนด้า ควรจะ
ให้น้ำน้อยกว่าหวายและแวนด้า ประมาณครึ่งหนึ่ง โดยเฉพาะใน
ขณะที่กำลังออกดอก หรืออยู่ในระยะพักตัวไม่ควรให้น้ำเลย

การผลิตแคทลียาลูกผสม

คำรณ มีความมุ่งหมายที่จะให้หลักเกณฑ์ในการปฏิบัติตาม
หลักวิชาและเหตุผล จึงขอเสนอในการที่จะนำเอารายชื่อและลักษณะ
ของลูกผสม มาทำบัญชีแสดงไว้ เพราะสิ่งนี้เป็นแคตตาล็อก ซึ่ง
อาจหาได้จากบัญชีรายชื่อของบริษัทจำหน่ายกล้วยไม้อยู่แล้ว นอก
จากนั้นการนำมาถ้าว ในคำรณเล่มนี้ผู้อ่านก็จะไม่ได้รับประโยชน์อัน
ใดเลย เพราะไม่สามารถนำมาแสดงได้อย่างละเอียดถี่ถ้วน เรื่องนี้
ถ้าหากผู้เขียนมีเวลาจะได้จัดการทำในภายหลัง โดยการรวบรวม
รายชื่อทั้งกล้วยไม้ป่าและลูกผสมทุกสกุลทุกชนิดพร้อมทั้งอธิบายและ
ชี้แจงลักษณะของแต่ละชนิด โดยอาศัยหลักวิชาทาง พฤกษอนุกรม
วิธาน จึงจะนับว่าเป็นประโยชน์อย่างแท้จริงดังนั้นคำรณจึงไม่ใช่

ตำรารายชื่อกล้วยไม้ แต่เป็นตำราและหลักเกณฑ์ ในการเดิน
กล้วยไม้ โดยมีหลักวิชาเป็นส่วนประกอบ

หัวข้อที่กล่าวด้วยการผลิตลูกผสม^๕ จึงเป็นหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่
ว่าด้วยลูกผสมที่ผลิตขึ้น โดยมีคามมุ่งหมายที่จะปรับปรุงคุณภาพ
และทำให้ผลิตแปลกแยกแยะออกไป

กล้วยไม้สกุลแคทลียาสามารถผสมข้ามสกุลกับ กล้วยไม้สกุล
อื่น ๆ ได้หลายสกุลเช่น Laelia, Brassavola, Sophronitis, เป็น
ต้น ทำให้เกิดลูกผสม ที่มีเลือดของสกุล สามีสกุล สักสกุลรวมกัน
ซึ่งเรียกว่า “การผสมข้าม” การที่นักผสมพันธุ์ กล้วยไม้

พยายามผสมข้ามสกุล ก็เพื่อจะปรับปรุงคุณลักษณะและหาลักษณะ
แปลก ๆ งาม ๆ หนึ่งเหตุผลอยู่ว่า ต้องการให้เกิดเป็นกล้วยไม้ที่มีสกุลใหม่
การผสมข้ามสกุล ช่วยทำให้โครโมโซม ซึ่งเป็นตัวควบคุมลักษณะ
ประจำต้นประจำสกุลเปลี่ยนแปลงไปซึ่งจะทำให้ลูกผสม มีลักษณะ
แปลก ๆ ใหม่ ๆ เกิดขึ้นได้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จำนวนโครโมโซมของ
ลูกผสมข้ามสกุลนั้นมักจะมากกว่าของพ่อแม่ ทำให้แสดงลักษณะดีเด่น
ขึ้น เช่นดอกใหญ่ กลีบกว้าง ต้นแข็งแรงเลี้ยงง่ายเป็นต้น แต่บาง
ครั้งบางครั้งความมนุษย์ก็ใช้วิชาการทางวิทยาศาสตร์ช่วย เช่นใช้ตัวยา
เคมีบังคับให้กล้วยไม้เพิ่มจำนวนโครโมโซม เพราะเป็นวิธีที่ได้ผลเร็ว

กว่าวิฤตผลสัมพัทธ์ ตามหลักธรรมชาติ แต่ถ้าถ้อยไม่ถูกผลสัมพัทธ์
 นำมาบังคับให้เพิ่มโครโมโซมโดยใช้ตัวยาเคมีนั้นได้เป็นลูก ผลสัมพัทธ์
 ดังกล่าวนั้น ก็จะเป็นทางช่วยปรับปรุงคุณภาพได้ถึงสองชั้น จากเอก-
 สัตว์บางฉบับรายงานว่า ในขณะนั้นมันวิธิตถด้วยไม้ในสหรัฐอเมริกา
 ได้รับผลสำเร็จจากการทดลองใช้ตัวยาเคมีเพิ่มโครโมโซมของแคทลียา
 ผลการทดลองรายงานว่าได้ใช้แคทลียาถูกผลสัมพัทธ์ โบว์เบล
 ต้นเดียวกันแต่มีสองหน้า หน้าหนึ่งใช้ยา อีกหน้าหนึ่งไม่ได้ใช้ยา หน้า
 ที่ใช้ยานั้น ให้ดอกใหญ่และกว้างกว่า หน้าที่ไม่ได้ใช้ยาอย่าง
 เห็นได้ชัด ผู้เขียนขอถือโอกาสอธิบายเหตุผล ให้ผู้ที่ยังอาจสงสัยอยู่
 ได้เข้าใจแจ่มแจ้งต่อไปอีกด้วยว่า การเพิ่มโครโมโซมแบบวิธียา-
 ศาสตร์นั้น มิใช่เป็นการช่วยให้คุณลักษณะของถ้อยไม้ดีขึ้นชั่วคราว
 ชั่วคราว แต่ลักษณะที่ได้ถูกปรับปรุงขึ้นนั้น จะคงอยู่ตลอดไปชั่ว
 ชีวิต แต่มิได้หมายความว่าทุกส่วนของถ้อยไม้ต้นนั้น จะเปลี่ยนแปลง
 ลักษณะให้ดีขึ้นเหมือนกันหมด ส่วนที่ถูกบังคับด้วยตัวยาเท่านั้น
 ที่จะเปลี่ยนแปลงลักษณะไปได้ ดังเช่นได้กล่าวมาแล้วว่า แคทลียา
 ที่ทดลองมีอยู่สองหน้าหน้าที่ใช้ยาเท่านั้น ที่ดอกมีคุณลักษณะดีขึ้น
 ส่วนหน้าที่ไม่ได้ใช้ยา คุณลักษณะของดอกยังคงเดิมอยู่ แต่สำหรับ
 หน้าซึ่งให้คุณลักษณะดอกดีขึ้น แล้วว่าจะคัดแยกไปปลูกต่อไป
 ความดีเด่นของคุณลักษณะดอก ที่ถูกปรับปรุงขึ้น ก็จะไม่เสื่อมลง

การปรับปรุงกล้วยไม้กับเศรษฐกิจของประเทศไทย

ประเทศไทยเป็นประเทศแห่งกำเนิดกล้วยไม้ประเทศหนึ่ง ที่วงการกล้วยไม้ทั่วโลกรู้จักกันดี นอกจากนั้นในสายตาของคนทั่วไปก็มักจะกล่าวว่า กล้วยไม้เป็นต้นไม้สำหรับคนร่ำรวย เพราะเป็นของที่มีราคาแพง จากเหตุผลเหล่านี้จะเห็นได้อย่างชัดเจนแล้วว่าประเทศไทยมีพืชชนิดนี้ค่าตัวสูง ใต้เป็นทรัพยากรของชาติ แต่เป็นสิ่งที่มาเสียขายว่าแต่ก่อน ๆ มา เรามักจะเอาความต้องการของคนไทยด้วยกันเป็นเครื่องวัดความสำคัญของสิ่งของ ถ้าของสิ่งใดคนไทยไม่นิยม ก็ไม่มีการผลิต สำหรับกล้วยไม้เป็นพืชอันมีค่าซึ่งมีอยู่ในบ้านเราแล้วตามธรรมชาติ แต่ก่อน ๆ มา เรามิได้สนใจกันเพราะคนไทยเห็นว่า เป็นสิ่งที่ไม่มีประโยชน์ หาได้นึกไม่ว่าในต่างประเทศเขานิยมกันมากและขายกันดีราคาดีด้วย ในระยะที่คนไทยไม่นิยมนั้นเอง ควรจะเป็นโอกาสที่เราจะผลิตส่งไปขายต่างประเทศเพื่อเอาเงินตราต่างประเทศเข้าประเทศเราได้ แต่เรามีได้สนใจกัน กลับปล่อยให้ชาวต่างชาติเข้ามาสำรวจและขนเอาพันธุ์ ออกนอกประเทศไปเป็นประโยชน์ในการผสมพันธุ์ ปรับปรุงคุณภาพในประเทศเขา เมื่อได้ผลดีด้วยงามเป็นที่พักพอใจแล้วก็ส่งเป็นสินค้ากลับมาจากบ้านเราอีกทีหนึ่ง เช่น แวนด้า ไบแบนตูลผสมพ้ามุ่ยที่เรานิยมเลี้ยงกันอยู่ทุกวันนี้ ความจริงบ้านเราก็มีพ้ามุ่ยงาม ๆ อยู่มาก แต่เราก็ดึงส่งถูกผสมพ้ามุ่ยจากต่างประเทศ ในระยะนี้คนไทยคนตัวชนมาก เราเห็นความสำคัญของ

กุดด้วยไม้มากกว่าแต่ก่อน ๆ นอกจากนั้นเรายังมีสัมมาคมกุดด้วยไม้
บางเขนรวมถมนมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ตอนเป็นสถาบัน คนควา และ
ให้การศึกษารองชาติคอยช่วยตั้งแต่เริ่มต้นนับต้น ไม่ บัดนี้ วิชา ความรู้
อย่างสมัยก่อน การกุดด้วยไม้ของคนไทยก็มักจะขายวงกว้าง
ออกไปจนอาจเป็นสินค้าช่วยเศรษฐกิจของชาติได้ มากกว่าที่จะมานั่ง
บดบังกันเพื่อหวังแข่งขันชิงดีหรือซื้อขายกันอยู่ภายใน บ้านเราเท่านั้น
ซึ่งข้าพเจ้าได้สำรวจคร่าวๆของการกุดด้วยไม้เมืองไทย ต้องเสีย ไป
เป็นค่าตั้งกุดด้วยไม้ดูผลสัมมาเพียงในระยะไม่กี่ปีแต่เดี๋ยว มา นี้ ปรากฏว่า
เราตั้งกุดด้วยไม้จากต่างประเทศคิดเฉลี่ยไม้ต่ำกว่าปีละประมาณ ๑,๐๐๐,
๐๐๐.๐๐ ถึง ๑,๕๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท นับตั้งแต่กุดด้วยไม้ขนาดเล็กราคา
๒๐-๓๐ บาท ขึ้นไปจนถึงกุดด้วยไม้ขนาดประกวดราคาต้นละหมื่นสอง
หมื่นบาท บางรายก็แลกเปลี่ยนตราต่างประเทศเห็นว่าการควบคุม
การแลกเปลี่ยนเงินตราของรัฐบาล ผู้ที่ซื้อติดมีมาจากต่างประเทศ
ด้วยตนเองก็มาก ดังนั้นจำนวนเงินที่คิดโดยังจะต่ำเกินไปอีกมาก
ถ้าจะรวมเอาประเภทหนึ่ง ๆ เข้าด้วย ข้าพเจ้าถึงกับกล้ากล่าวได้ว่า
ประเทศไทยเป็นลูกค้าที่ส่งกุดด้วยไม้มากเป็นที่สองของโลก จึง
เป็นถึงนายขายมากที่ขายไม้ไร้แหล่งซึ่งมีกุดด้วยไม้อุดม สมบูรณ์อย่าง
เรา และกิจการกุดด้วยไม้ของชาววกกพงจะ ฟื้นฟูขึ้นมาหลังจากสงคราม
โลกครั้งที่สองนี้เอง แต่ในปัจจุบันนี้ชาววกกบกลายเป็นประเทศแม่
บทในเรื่องกุดด้วยไม้ที่ทุกประเทศทั่วโลกกำลังสนใจ พร้อม ๆ กับ
กุดด้วยไม้ก็ได้ช่วยเศรษฐกิจของชาววกให้มั่นคงเป็นตำแหน่งยืนอยู่ได้.

จากข้อสังเกต และ สถิติตัวเลข เกี่ยวกับ การตั้งช้อกด้วยไม้ต่าง
ประเทศ ประกอบกับ การที่ ประชาชนคนไทย ได้ ใช้ชีวิต คลุกคลีกับ
ก๊วยไม้มากขึ้น ก็คงจะเป็นเหตุผลที่แสดงอย่างเด่นชัดในความสำคัญ
ของก๊วยไม้อยู่แล้ว ขณะที่คนไทยกำลังค้นคว้าตัวเองจึงเป็นโอกาส
ซึ่งถ้าหากทางราชการจะได้สนับสนุนให้มีการศึกษา ทดลองค้นคว้า
และดำเนินการส่งเสริม ถนอมอย่างจริงจัง ผลิตผลในด้านก๊วยไม้ของ
ไทยก็จะกลายเป็นสินค้าออกเพื่อนำเงินเข้าประเทศได้ และนอกจาก
นั้นประเทศไทยยังจะกลายเป็นแหล่งต่อใจนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวและ
นำเงินเข้าประเทศได้เช่นที่ฮาวายเป็นอยู่ทุกวันนี้ ข้าพเจ้าคิดว่าถึง
เวลาแล้วที่เราควรจะได้เริ่มต้นงานนี้โดยร่วมมือร่วมแรงกันเสียสละ
ภาระกิจส่วนตัวบ้างตามสมควร เพื่อดำเนินงานให้มุ่งไปตามจุดหมาย
ที่ตั้งใจไว้ ข้าพเจ้านั้นใจว่าขณะนี้ยังไม่สายเกินไปที่เราจะเริ่มดำเนิน
การนี้ เพราะธรรมชาติของเมืองไทยมีสวนได้เปรียบต่างประเทศ
อยู่หลายอย่าง แต่เรามีได้ดำเนินงานด้านนี้ต่างหาก สำหรับในด้าน
ของประชาชนร่วมมือร่วมแรงได้ก็คือ ดำเนินการเลี้ยงก๊วยไม้
ตามหลักวิชา ให้เป็นหลักฐานมั่นคงถาวร และช่วยเผยแพร่ความรู้ที่
มีอยู่ต่อ ๆ กันไปโดยไม่ปิดบัง แต่การผลิตรายการและการสร้าง
รากฐานให้เป็นหลักสำหรับประชาชนนั้น จะต้องเป็นความกรุณาจาก
ทางรัฐบาล เพราะเป็นงานที่ต้องใช้เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการประกอบ

กับสถานที่และเครื่องมือเครื่องใช้ซึ่งคงลงทุนสูง เหตุอันดีที่ประชาชนจะกระทำได้ แต่การรัฐบาลจะกรุณาเริ่มงานทางด้านนี้ ก่อด้วยไม้ของเมืองไทย ก็คงจะ ช่วยเศรษฐกิจ ของ ประเทศ ได้ มาก ในอนาคต เพราะ ประชาชน ส่วนมาก ต่างก็ มี ใจรัก ก่อด้วยไม้ เป็น ต้นเดิม อยู่แล้ว ยิ่งย้งก่อกด้วยไม้เก่า ๆ หลายท่านคงจะจำกันได้ว่า แวนด้า แซนเดอร์เรี่ยน่า (Vanda Sanderiana) เป็นก่อกด้วยไม้ที่ผลิตป็นทองแหวนได้เป็นทรัพยากรของประเทศมานานแล้ว นอกจากการห้ามนำออกนอกประเทศแล้ว ผู้ใดจะตัดไม้ในป่า ถ้ามี แวนด้าชนิดนี้ อยู่จะต้องแจ้งให้ทางราชการทราบ การที่ผลิตป็นทองแหวนมาก เพราะ เป็น แวนด้า ซึ่งดอก มี รูปทรง ดังว่า แวนด้า ชนิดอื่น ๆ ทั่วโลก นิยมใช้ผสมพันธุ์ เพื่อต้องการรูปดอกที่ดี แวนด้าถูกผสมใหม่ ๆ ในปัจจุบัน มี ดอก แวนด้า แซนเดอร์เรี่ยน่า น้อย แทบ คงสิ้น แต่เนื่องจากในประเทศผลิตป็นไม้ใคร่ มีประชาชน สนใจ ยิ่งก่อกด้วยไม้ ประกอบกับไม่ได้ มีการ ส่งเสริม ในด้านนี้ อย่างจริงจัง ทางสาวาย จึงได้ นำเอาเมล็ดออกไปเพาะ แทนการ นำ ต้นออกนอก ประเทศ หวังว่า ก็ ได้ มีการ คัดเลือก พันธุ์ เอา ต้น ที่ มี ลักษณะ ดี เติบโต จาก ดอก ในฝัก ไว้ผสมพันธุ์ ต่อ ๆ กันมา ปรากฏว่า ปัจจุบันนี้ แวนด้า แซนเดอร์เรี่ยน่า ของสาวาย ดังว่า ผลิตป็น มากมาย จนเทียบกันไม่ได้เลย ของ ผลิตป็น จึงไม่มี ใคร สนใจ หรือ พยายาม เอาออกนอกประเทศอีกต่อไป ขณะนี้สาวายก็ยังขายดอก แวนด้า แซนเดอร์เรี่ยน่า

ที่โคกคพนุ และเพาะเป็นต้นเล็ก ๆ ตั้งออกไปทั่วโลก นอกจากนั้นลูก
ผสมระหว่างแวนด้ากับแวนด้าชนิดอื่น ๆ ก็ยังขายได้อย่างมากมายอก
ด้วย เมื่อเปรียบเทียบผลิตภัณฑ์กับไทยแล้ว ของเราก็มี่ “พ้ามุย”
(*Vanda coerulea*) ซึ่งทั่วโลกรู้จักและนิยมไม้แพ้นวนด้า แชนเดอ-
เรี่ยน่าผลิตภัณฑ์ เพราะสีฟ้าเย็นตาของพ้ามุยประกอบด้วยขนาดดอก
ใหญ่ ดอกบานทน และกลิ่นช่อดังงาม ของพ้ามุย เป็นสิ่งที่
หาได้ยาก นักผสมพันธุ์กล้วยไม้ทั่วโลกจึงนิยมกันมาก จะเห็นได้
จาก แวนด้า ร็อทไชลด์เซียน่า (*V. Rothschildiana*) ซึ่งเป็นลูก
ผสมระหว่าง พ้ามุย ของเรา กับ แวนด้า แชนเดอเรี่ยน่าของ
ผลิตภัณฑ์ ก็ได้รับความนิยมกันมากจนทุกวันนี้ แต่ทำไมฮาวายจึงไม่
มีพ้ามุย ต้นที่ได้มาจากการคัดพันธุ์จนมีคุณลักษณะเด่น เหมือนอย่าง
ที่ฮาวายมี แวนด้า แชนเดอเรี่ยน่า ที่ฮาวายคัดและผสมพันธุ์จากไม้
บ้านใต้ร่างวัดชนหนึ่ง (F.C.C.) ดังหลาย ๆ ต้น และลูกเด็ก ๆ
ของตัวแวนด้าพ้ามุย ก็ไม่เคยมีในบัญชีจำหน่ายกล้วยไม้ของฮาวาย
เหมือนอย่างลูกแวนด้า แชนเดอเรี่ยน่า ซึ่งมีเกิดออกตามท้องตลาด
ซึ่งล้วนแต่ถูกคนที่ใต้ร่างวัด F.C.C. หรือ A.M. มาแล้วทั้งนั้น
ถ้ามีลูกพ้ามุยออกมาอย่างนี้จะขายดีกว่าลูกแวนด้า แชนเดอเรี่ยน่า
แน่ ๆ เพราะตลาดโลกต้องการมาก มิใช่ฮาวายไม่เห็นช่องทางอื่น
แต่เพราะเขาทำไม่ได้เนื่องจากถิ่นฟ้าอากาศไม่อำนวย พ้ามุยเพียงยาก

กว่าแวนด้าแซนเคอเรียนามาก เราจึงได้แต่งตั้งไปทำอุตสาหกรรม และ
 เที่ยงประทับประครองไว้ทำอุตสาหกรรมกับแวนด้าอื่น ๆ เท่านั้น บางทีตาย
 ไปก็ต้องตั้งไปทำพันธุ์ใหม่ และส่วนมากก็ส่งจากไทย พม่า เวียดนาม
 ไทยและพม่าซึ่งเป็นเจ้าของกัน ก็ค่อย ๆ หมดของดีไปเรื่อย ๆ เพราะ
 เราไม่ได้มีการปรับปรุงคุณภาพกัน ของที่ส่งไปใหม่จึงเลวลงเรื่อย ๆ
 แต่ แวนด้า แซนเคอเรียน่า ได้รับการปรับปรุงทางผสมพันธุ์ขึ้น
 เรื่อย ๆ อุตสาหกรรมจึงไม่เสื่อมลง ด้วยเหตุนี้เองที่ข้าพเจ้าได้บรรยายไว้
 ในตอนต้นว่า ยังไม่สายเกินไป ถ้าหากทางรัฐบาลจะได้สนับสนุน
 งานด้านนี้ เพราะมีธรรมชาติบังคับมิให้ต่างประเทศซึ่งเรางานไป
 ทำเสียก่อน นับตั้งแต่สิบห้าปีมาแล้ว มาจนทุกวันนี้ ข้าพเจ้าได้มี
 โอกาสขึ้นไปภาคเหนือหลายครั้ง ที่ขึ้นไปอยู่ที่นี่ครั้งละ ๒ ปีกว่าต้อง
 ครั้ง ได้สังเกตเห็นความเคลื่อนไหวของ “ฟามูย” ปรากฏว่า เมื่อสิบปี
 ก่อนยังพอมองเห็นฟามูยต้นที่ให้ออกงาม ๆ เช่น ดอกใหญ่กลมดีฟ้ามืด
 กัดบนหน้าเป็นต้น ทุกวันนี้ถ้าจะหาดูเช่นนั้น นับว่าหาได้ยากมาก อย่า
 ว่าแต่จะดูดอกกันทีเดียว ต้นฟามูยที่เขาขายกันทุกวันนี้จะหาต้นใหญ่ ๆ
 งาม ๆ อย่างแต่ก่อนก็ไม่มี คงมีแต่เล็ก ๆ แคระ ๆ ใบชาดขอล้ำ รา
 คาก็แพงดิบดิ แต่ก่อนต้นงาม ๆ ไม่เกิน ๕-๑๐ บาท เคยจนแคระ ๆ
 ต้นหนึ่ง ๕๐-๕๐ บาท บางทีเอามาเลี้ยงไม่รอด นอกจากการ
 กอบโกยส่งออกนอกประเทศแล้ว หน้าที่ของเขายังต้องไปจากกรุงเทพฯ

เพื่อเก็บรวบรวมพันธุ์ พืชพันธุ์ มีการคัดเลือกพันธุ์ (Selection) ผสมพันธุ์ และเพาะขยายพันธุ์ และมีการค้นคว้าทางวิชาการอื่นๆ อีก เราก็มองจะได้พันธุ์ที่รับการปรับปรุงคุณภาพให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป ต่างประเทศทั่วโลกก็คงจะไม่ตั้งพันธุ์ป่าเดด ๆ จากที่อื่นนอกนั้น และยังพันธุ์เป็นไม้ที่โตง่ายไม่โรคในต่างประเทศแต่ก็เป็นพืชพันธุ์ ที่สำคัญในต่างประเทศด้วยแล้ว ถ้าเราผลิตพันธุ์คุณภาพผ่านการคัดเลือกพันธุ์ ได้ต่างประเทศก็จะต้องซื้อจากเราไปใช้ผสมพันธุ์ อยู่เรื่อย ๆ และจะขายได้ราคาดีกว่าพันธุ์ป่าเป็นอย่างมาก อีกประการหนึ่ง ถ้าเรามีสถานที่ทดลองพันธุ์พืชพันธุ์ใหม่ๆ แล้ว ยังมีโอกาสทำการทดลองค้นคว้า และผลิตพันธุ์ไม้แบบลูกผสมอื่นๆ ได้อีกมาก เพราะธรรมชาติอันช่วยให้เป็นอย่างดี นอกจากนั้น เที่ยงใหม่ยังเป็นที่นิยมของแหล่งกล้วยไม้ป่าอื่น ๆ ซึ่งต่างประเทศสนใจมาก แต่คนไทยก็ไม่ทราบว่าจะกล้วยไม้ที่ไหนบ้านเราและเราไม่เหลียวแลนั้น ถ้าเรามีปัญญาเข้ามาปรุงแต่งทำลูกผสมแล้วจะส่งออกไปสู่ตลาดโลกได้เป็นอย่างดีด้วย ฉะนั้นถ้าหากเราจะคิดปรับปรุงและส่งเสริมให้กล้วยไม้ เป็นสินค้าออกของประเทศแล้ว ก็ควรจะได้เปิดสถานที่ทดลองค้นคว้ากล้วยไม้และแหล่งผลิตกล้วยไม้ขึ้นตามจังหวัดต่าง ๆ ตามแต่ทำเลและดินฟ้าอากาศจะอำนวยให้สำหรับกล้วยไม้นั้น ๆ เพราะการที่คนฟ้าอากาศอำนวยให้ย่อมจะเป็นสิ่งได้เปรียบอยู่มาก นอกจากควรจะตั้งสถานที่ทดลองสำหรับค้นคว้าและปรับปรุงพันธุ์ พืชพันธุ์จังหวัดเชียงใหม่แล้ว อีกแห่งหนึ่ง

ที่น่าจะสนใจก็คือจังหวัดจันทบุรีเพราะเท่าที่ได้ศึกษาดินฟ้าอากาศดูแล้ว
นับว่าเหมาะแก่การตั้งสถานที่ตกของคันควาเกี่ยวกับถั่วไม่ส่งกลิ่นหวน
มาก นอกจากนั้น ถั่วไม่ส่งกลิ่น รong เท่านั้น รึ ก็เป็นดังที่ต่างประเทศ
สนใจมากและทั่วโลกก็รู้ว่าแหล่งกำเนิดมันในเมืองไทย ถึงกับเขาไป
เขียนและตีพิมพ์แผนที่ประเทศไทยลงในวารสารถั่วไม่ของเขา ถ้า
เราขอรong เท่านั้น รึ ได้เข่งส่งต่างประเทศที่จะหลาย ๆ พันต้นอย่างที่เป็น
อยู่ทุกวันนี้ โดยไม่มีการบำรุงพันธุ์แล้ว ในอนาคตอันใกล้นี้ ต่าง
ประเทศก็จะมีรong เท่านั้น รึ ๆ แต่บ้านเราซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดก็คงจะ
หมดทุนไปเอง ถ้าทางรัฐบาลจะกรุณาลงทุนสร้างสถานที่ตกของหรือ
สถานที่คันควาทางขนานตามแหล่งต่างๆ ที่เหมาะสมโดยให้อยู่ในความ
ดูแลของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อันเพียบพร้อมไปด้วยนักวิชาการ
และเป็นตลาดวิชา ประกอบกับความร่วมมือจากสมาคมถั่วไม่บาง
เขาในด้านส่งเสริมเผยแพร่แก่ประชาชน ถั่วไม่ที่ผลิตในประเทศ
เราจะเป็นสินค้าออกที่ขนานตาออกอย่างหนึ่ง และประชาชนคนไทย
ก็จะได้อาชีพพืชมงคลถั่วไม่อย่างหนึ่งด้วย

ดังนั้นข้าพเจ้าใคร่จะขอสรุปว่า การส่งเสริมกิจการถั่วไม่
จะเป็นประโยชน์แก่คนไทยหรือไม่นั้น ถั่วไม่ก็ได้เป็นประโยชน์แก่
ชาวสยามเป็นที่ประจักษ์แก่สายตาของโลกมาแล้ว นอกจากนั้น ประ-
เทศอังกฤษ อเมริกา ฮอลแลนด์ ฮอลันดา ฝรั่งเศส แม้แต่ใน
สิงคโปร์ประเทศเล็ก ๆ ใกล้เคียงกับเรา ก็ได้เงินเข้าประเทศจากการ

ขายกล้วยไม้มีใช้น้อย ประเทศไทยเรามีดินฟ้าอากาศอันเหมาะกว่าประเทศเหล่านั้นมาก กล้วยไม้ในบ้านเราก็มียูแล้ว ถ้าเราจะได้มีการควบคุมตั้งสวนพันธุ์ดีให้ส่งออกนอกประเทศ หรือส่งไป ในทางอื่น และในขณะเดียวกันก็เร่งสร้างสถาบันค้นคว้าและดำเนินการส่งเสริมเรื่องนี้โดยด่วนแล้ว เราจะมีโอกาสผลิตสินค้ากล้วยไม้ส่งออกนอกดีกว่าประเทศเหล่านั้นทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ

เท่าที่ได้นำเรื่องการปรับปรุงกล้วยไม้กับเศรษฐกิจของประเทศไทยมากล่าวไว้ ณ ที่นี้ เป็นเพียงความคิดที่มุ่งหวัง จะให้กล้วยไม้ช่วยเศรษฐกิจของประเทศเช่นประเทศอื่น ๆ นอกจากความคิดเห็นแล้ว หากจะต้องลงมือปฏิบัติจริง ๆ ข้าพเจ้าก็ยินดีจะรับใช้ประเทศในด้านนี้ อย่างเต็มความสามารถเพื่อ มุ่งหวังจะได้ เห็นวงการ กล้วยไม้อำนวยความสะดวกให้แก่ประเทศตาม ที่มุ่งหวัง และถ้าจุดมุ่งหมายนี้ได้บรรลุผลสำเร็จในอนาคตก็ขออุทิศความดีเป็นกุศลพลัดแด่คุณทิพย์ อุทิศแด่บรรณกร ผู้ถ่ายทอดด้วยส่วนหนึ่ง.

พิมพ์ที่โรงพิมพ์กรมแผนที่ทหารบก

เชิงตะพานข้างโรงต๋ พระนคร

พ.อ. บุญชัย นามบุญเสริฐ

ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา

พ.ศ. ๒๕๐๒